

RÉGI
MAGYAR KÖLTŐK TÁRA

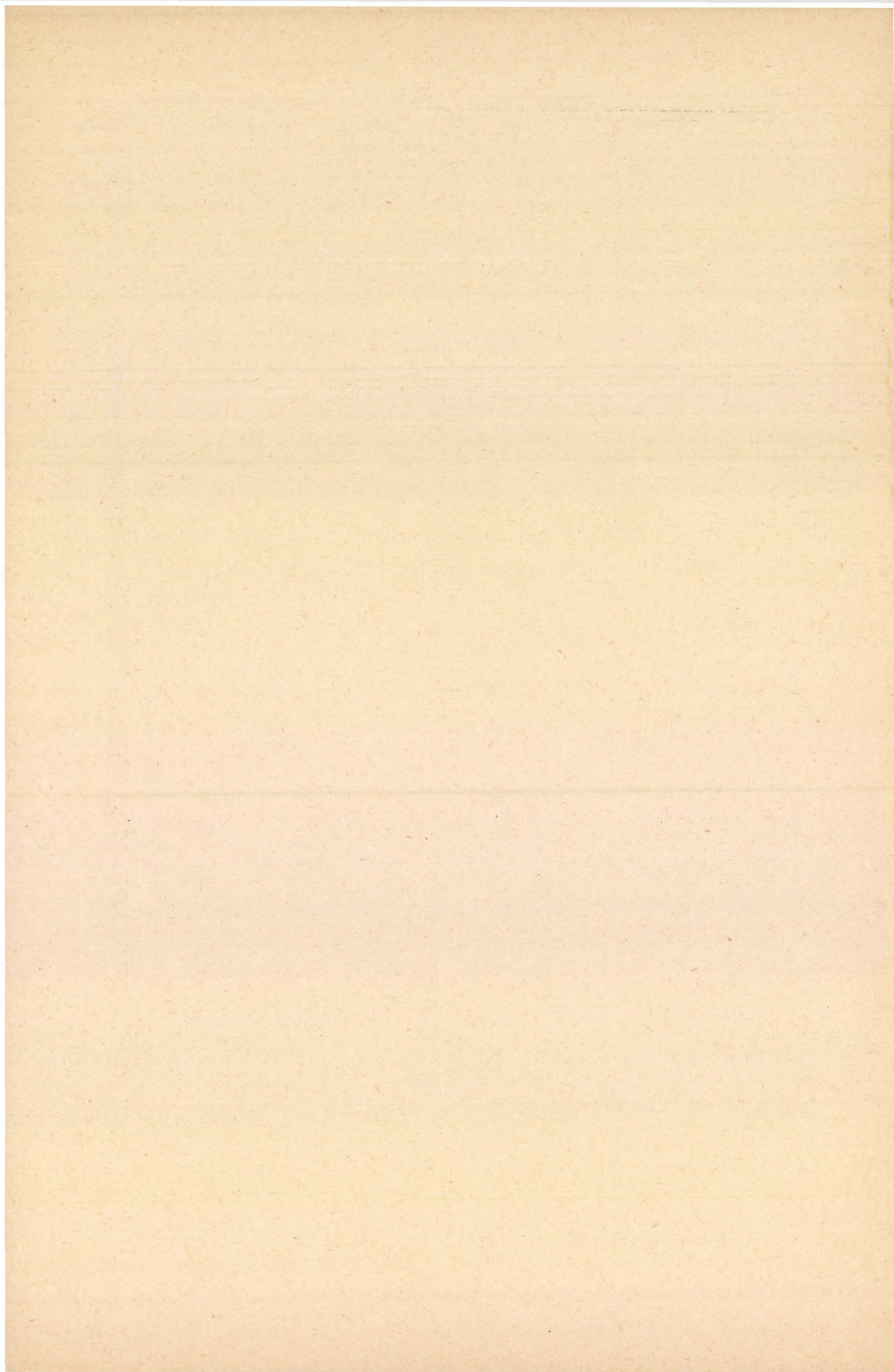
KIADJA
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

XVII. SZÁZADBELI MAGYAR KÖLTŐK MŰVEI

GYÖNGYÖSI ISTVÁN
ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI

III.

BUDAPEST, 1935.
A M. T. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA
AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.

RÉGI
MAGYAR KÖLTŐK TÁRA

RÉGI
MAGYAR KÖLTŐK TÁRA

KIADJA
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

XVII. SZÁZADBELI MAGYAR KÖLTŐK MŰVEI

GYÖNGYÖSI ISTVÁN
ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI

III.

BUDAPEST, 1935.
A M. T. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA
AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.

GYÖNGYÖSI ISTVÁN ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

MEGBIZÁSÁBÓL KÖZZÉTESZI

BADICS FERENC

TISZTELETI TAG.

HARMADIK KÖTET

BUDAPEST, 1935.

A M. T. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA

AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.

RÓZSA-KOSZORÚ

ROSA
K O S Z O R U ,

az mellyet

Az Testé lett Ige JESUS CHRISTUSNAK

és az ő édes Annyának, a' szeplőtelen Szűz
MARIÁNAK, öt rendbéli kiváltképpen való
Örömének, Keserüségének és Dütsőségének feir
és piros Rosáibúl kötött

És az

MÉLTÓSÁGOS GRÓFF

K O H A R I I S T V Á N

URNAK,

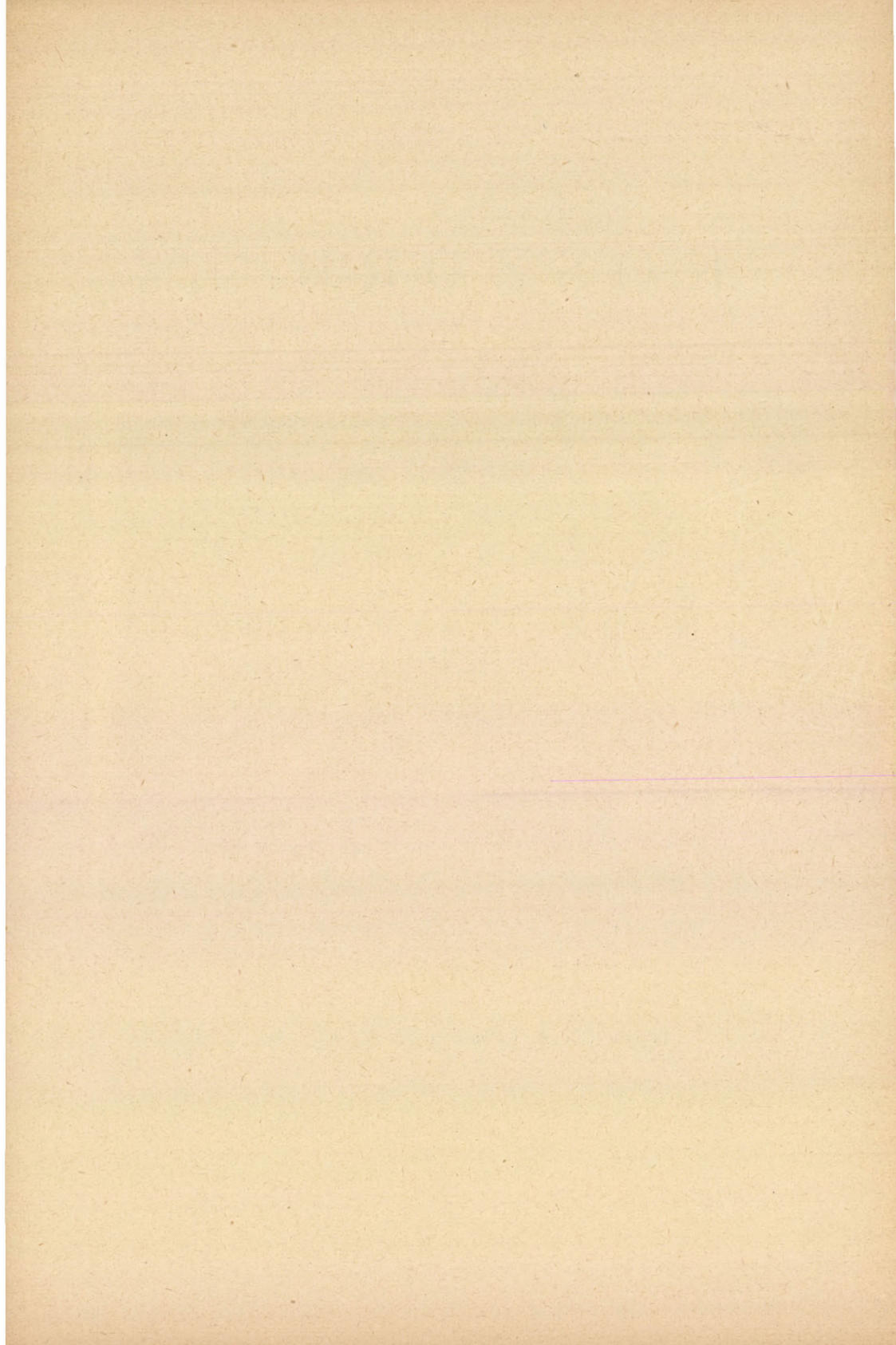
Csábrág és Szitnya Várai' örökös Urának, az

Fölséges Első LEOPOLD Császár és koronás
Király Urunk' ő Fölsége' Komornikjának, Taná-
tsának, Mezei Ezeres Kapitánnyának, és a' Du-
nán innét lévő Vég-házi Vice-Generálissának,
régí nagy jó Urának Uj Esztendőbeli aján-
dékul ajánlott.

Nemes Gömör Vármegye Vice-Ispánnya

G Y Ö N G Y Ö S I I S T V Á N .

Nyomtatott Lőtsén 1690. Eszt.

Azon
MÉLTÓSÁGOS GRÓFF

Úrhoz ajánló Levél,

Az mellyben summáson foglaltatnak nevezetesebben
viseltt dolgai-is ő Nagyságának.

MÉLTÓSÁGOS GRÓFF URAM.

Ezen Könyvetskében foglaltatott Rosa koszorú kö-
tésnek mivét vévén az el-múlt Adventi Napokban kezemre,
a' mint mostani gondos Tisztembéli sok foglalatosságim,
és a munkát gyengén győző egésségtelen örökségem en-
gedhették, addig dolgozdogáltam a' körül, hogy azt, hol
mások veteményén nőtt, és szedett, hol magam plántál-
gatásin termett, ahoz illő fürtöskékből meg-is kötöttem.
És mint hogy Nagyságodhoz való régi köteleességemnek
meg-ujítására egyéb Ujságom nem lehet, gondolván, hogy
Télben az Rosa-is Ujság, azon koszorúval akartam Nagy-
ságod Méltóságos személlye eleiben az Uj Esztendőben
béköszönnöm, és az által fellyebb említett köteleességemet
meg-újéltanom. Az pedig másképpen-is senkit nem illethet
ugy, mint Nagyságodat. Mert az mint az említett koszorú
feir, és piros Rosákból, az az, vigaságos és keserves dolgok-
ból köttetett, ugy az Nagyságod életének-is koszorúja hol
gyenge, hol sértő virágokkal, tudni-illik, keserűséggel egyeles
örömmel és Dütsőséggel füzetett eleitől fogvást. Az minthogy
örvendetes és dütsőséges virágoknak mondhatom, az Nagy-
ságod részéről, mindgyárt azokat az Minervának, az hajda-
niak leleményeskedése szerént böltseség és vitézség Isten
Aszszonyának szenteltt fiatal esztendőkbéli kedves üdökök:
az mellyeket Nagyságod akkori gyenge iffiúságában az De-

áki Tudományok Kertében, azon Isten Aszszony első szolgálattán, az ott való Pályázásban azonl' űző Bajnok Társai között ditsiretes miveskedése által maga dütsőségére úgy virágoztatott, hogy Nagyságod előtt, mind az aprób, mind az nagyob tudományokban senki nem vehette-el annak érdemire néző Pálmáját ; hanem Nagyságod vólt első, és másoknál fellyebb-is bötsültetett az aránt való ditsiretes sérenykedésében. Az mellyen lehetett ugyan nem köz örömes dütsősége máskor-is, de legkiváltképpen akkor, az mikor amaz sok Méltóságos Herczegi, Fejedelmi, Gróffi, Uri és Fő-Nemesi Rendekbül álló Iffiúságnak ki-színlet virágjával dütsőségesen ragyogó Bétsi Universitásban Philosophiájának végső próba-kövé, az egész város nevezetese Böltseinek nagyob része jelen létében, sok erős ellen-vetések között, elméjét más senki nem igazgatván, hanem már mind Mester mind Tanítvány maga lévén, azon *Philosophiájabéli* böltseségét, mint méltán csudálható ritka virágot, úgy adta világosságra Nagyságod, hogy azért, annak szokása szerént, érdemes Homlokát dütsőségesen környül véjendő Borostyán koszorú helyett, az mostani Fölséges Első LEOPOLD Császár, és koronás Király Urunk ő Fölsége nagy árú Arany Lánczal kerítette körül Nyakát. Az mellyel akarta ugyan akkori érdemére nézve-is dütsöíteni Nagyságodat, de által-látta vólt, nem kétlem, az jövendőre-is azon szemes Császári és Királyi Fölség azokat az következhető dolgokat-is, az mellyeknek szükségére korán Ember kívántatik az gátra : tudta pedig azt-is, hogy az bölt, és tudós férfi erős és nagy tehetségű : *Vir sapiens, fortis, vir doctus. robustus, et validus.* (Prov. 21) : És azért kívánta eleve magához lántzolni, hogy annak idejében élhetne szolgálattával, és attúl senki ne szakaszthatná-el Nagyságodat. Minek-utánna pedig az nevezett pályán az Böltseségnek czéllját illy dütsőségesen elérte, és már az arany Almán Paris előtt pörlekedő Isten Aszszonyok törvényében-is méltán Itélő Biró lehetett volna Nagyságod ; azok pedig az akkor leg-szebb sengéjében lévő Nagyságod iffiúságának-is kedves Virágán, mint valamelly drága arany Almán nagy vágyással kapdosná-

nak, és ki-ki, kivált-képpen Venus az szerelmes Isten Aszszony sok édesgetésekkel hitegetné magához : és azomban Bachus-is Moiosával tellyes aranyos sellyege mellett közikben szemtelenkedvén, az-is sziveskedik vala azon, miképpen tudhatta volna mézes Borára édesgetni Nagyságotat ; de tudván azt, hogy

Judicium Paridis manet alta mente repostum. (Ovid.)

meg-ártott vala Parisnak az arany Almának az több Isten Aszszonyok kissebségére Venusnak ítélése : mert azt végtére Trója felpörseltetésével boszszúllotta vala meg Minerva az Böltseségnek és vitézségnek Isten Aszszonya : és az-is nyilván lévén Nagyságodnál, hogy az Bachusnak-is Boros korsója eleitől fogvást sokaknak szédítette fejét, sőt Trója veszedelmének-is ő vőlt edgyik oka, a'mi-dőn annak feldúlásakor, *somno vinoque sepulti*, (Virg :) álomban és borban valának el-temetve lakosi. Kihez képest ehez az intő vershez alkalmaztatván magát :

Nec Veneris nec tu Vini copiaris amore : (Avien.)

Uno namque modo Vina Venusque nocent, (Rufus.)

ugyan akkor félre tévé azt mind a' kettőt Nagyságod, és örökös búcsút véve tőlök ; hanem Minervához adá megint magát, és a' kinél az Böltseség czélljának üzésében : szívessen szolgált, annak akart tovább-is soldossa lenni, tudni-illik az Deáki Tudományok pályájából az vitézi Oskolában állani. Az mint hogy alig-is törülhettem meg abban dicsiretessen vett izzadásiból Homlokát, hogy ennek vette fel megint fáradságos, de dütsőségre néző munkáját, az mellyben-is úgy kívánt serénykedni, hogy másoknál hátráb maradó nem lenne, tudván, nagy árron adgyák az bötsületet, és az ki azért kimilli munkáját, nem érdemes az arra. *Non est dignus, ut inde exigat honorem, ubi refugit laborem.* (Hieron : in Epist.) Elsőben-is pedig kegyelmes Király Ura' örökös Adománnyából az Füleki fő-Kapitányságnak állván vitézi pályájára, abban lévő bajnokoskodásnak-is idején, vallyon nem örvendetes, és dütsőséges Rosákkal virágoztak-é azok az napok, az mellyeken a' Török ellenség földérül fegyvere által élő vitézljő

Rend, igazán vérrel izzadó fáradsága, és köröm-szakasztó küszködése után, szapora izben hoszszú rendre fűzött rabokkal, és egyéb diadalmas ragadományokkal, sűrű lövések alatt az eleikben tóduló Népnak örvendezése között, dütsőségesen érkezvén-bé vég házában, az rabokat sereggel állatta, a' test nélkül való fejeket sákokkal hor-dotta, halmokot töltött az nyertt portékákból szeme-eleiben Nagyságodnak, és azután azoknak kótyavetyés vásárán az egész piaczkok, és útczák örvendetes hangzással telnek vala. Hasonlóképpen az Nagyságod' szemeskedése miatt dolgaiban elé nem mehető, azért szomszédóságát sem szerető, élete után less-hányó, mindazon-által vitézi hírét, nevét bötsüllő és féltő végbéli Pogányság, számos ezerekből álló csoportokra felesedvén, és a' végre, hogy vagy lesére vehesse Nagyságodat, vagy más káros csapást tessen ottan, végháza alá ütvén, annak eleiben jó reménység alatt, örömmel menő keveseb számú seregével egyben kapott vélek, és sokszor nem tsak el-vervén onnét, hanem feleset-is ejtvén, és fogván közülök, nagy dütsőségessen tért vissza Nagyságod azok vigasztalására, az kik az viadalnak diadalmassan meg-léte előtt kétséggel és félelemmel-is várják vala annak ki-menetelét. Skárlát szin festi vala akkor az Fülöki Zöld pásitot, és Búza kévék helyet Török testek rakatnak vala a' mezőn keresztekben. Nem keveseb öröme, és dütsősége virágozhatott akkor is Nagyságodnak, az mikor szomszédos Török ellenségét vttézi játékra akarván ingerleni, kapuja eleiben botsátott Martalékja után, annak érkezését, lesében nagy szíve-szakadva váró kívánságának bé-telésével, már szeme előtt viselvén: ki-csap onnét ellene, öszve-kap véle, azomban nem álhatván erőssen fogását ellensége, hátat kezd adni, és az Nagyságoddal lévő Bajnokok most ezt verik-le Lovárúl, most annak veszik fejét: itt ezt kötözik, amott amazt térengetik, és kinek puska ropog hátában, kinek kopia törik oldalában. Ezekhez-járuló örömének és dütsőségének Rosája lehet az-is: hogy az midőn ennek a' fel-földi Magyar hazának elébbeni csendessége megkezdett vala zajosodni, és, annak első árja meg-gátlására,

hol egy, hol más Méltóságos Generálokat küldött volna az Fölséges Udvar, azok mellé-is kiváltképpen való Vezér Kalauznak és Martalékos elő! Járónak leg-szaporábban (az kinek tudni-illik sem az szerelem bé-nem kötötte szemét, sem az Bor el-nem vette Eszét) Nagyságod rendeltetett, az melly Munkás hivatalyában-is ugy felele-meg Tisztének. és olly nevezetessen viselte magát mind kezének, mind fejének sokra érő tehetségével, hogy akkor is valami diadalmassan ment végben, annak nagyob részét bízvást az maga' ditsiretes tselekedetinek hoszszú laistromában irattathatta Nagyságod. És annak-utánna-is, az mikor már azon haza csendetlenségének nevezett árja (azt az Török-is szaporitván) szélesebben ki-öntött, és az ennek az Földnek nagyob részét koronás Ura' hűségteletségében hozta volna, Nagyságod annak habjai között-is, mint meg-mozdúlhatatlan kő szál álhatatosan maradván hűségében, az azzal ellenkezők partyán lévőeknek előmenetelekben nem kevés meg-gátlást szerzett ellenek való szemes ör-állásával. Noha nehéz vala utóllýára az Ország' akkori pusztítóinak sok helyeken lévő tág részeit majd egyedül csak magának strásálni, mint-hogy az akkori Törökös czimborá naponként nagyob-nagyob erőt vévén, annak erős szélvesze miatt végtére mindenestül-is két vagy három hely maradt vala tántorodás nélkül Királya' hűségében: az mellyel sokaknak lehetett Nagyságod Példája, mint kellessék álhatatoskodni akár melly erős próbákban-is Ura' szolgálattyához való köteleességében. Valóban ritka Madár-is vala az akkori Esztendők zavarában az Nagyságod maculátlan hűségének tiszta Kristálya 's feir Rosája. Az mellyért a' melly szép híre, neve, ditséretes emlékezete folyt már a' Tyberis-nek vize mellett-is, annál inkább pedig az szomszédságosb keresztýén Tartományokban, és a' minémű magasztaló, örökös meg-tartást érdemlő írásokkal tisztelte, és más királyi kegyelmességében-is részeltette Fölséges Ura Nagyságodat, méltó vólt azt-is fellyeb említett örömének és Dütsőségének Rosái közé számlálni, és azokban - is gyönyörködni Nagyságodnak. Nem is lehet nagyob örömnk, és drágáb

kintsünk, mint az jó hír 's név, mert többet ér az minden Aranynál 's Ezüsthél: *Melius est nomen bonum, quam divitiae multae: Super Argentum enim et Aurum gloria bona.* (Proverb. 22.) De mint hogy a' tiszta délszint-is gyakran éri (homály), az mosolygással fel-kelő hajnal-is sokszor meg-szomorodik: az Arany fénomságának tűz a' próbája: Tövis között terem a' Rosa, és a' Tengerbéli drága kövek-is habok között szedetnek: azért nem lehet mindenestül, hogy az Nagyságod örvendetes és dütsőséges állapotjának-is elébben ragyogó fénnében sötét homály, édes mézében keserő méreg, lágy Rosái közé éles csalán ne egyvedne, és az előtt kedvessen folyó dolgain lévő szívének csendességét annak meg-változásával keserves sérelmek ne követnék. Nem úgy mind-azon-által, hogy véle születet fennyen járó Nemesi Erköltse meg-csüggedő alacsonkodásra esne azokkal; sőt minthogy Terh alatt gyarapodik az Palma-fa, és annál kedvesebbek az tiszteességes dolgok, mennél nehezebben juthatni azokhoz —

Gaudet patientia duris:

Laetius est, quoties magno sibi constat honestum:

(Lucanus Lib. 19.)

Ugy az-is erősödne inkább jövődöbéli nagyob dütsőségre, ha addig nehéz lenne-is szenvedése. Abban lehetet pedig leg-inkáb annak-előtte-való örvendetes Rosáinak meg-hervadása, avagy ugyan csalánná válása, és dütsőség ohajtó szívének leg-hathatób sérelme, hogy minek-utánna az fellyeb említett Törökös Czimbora' meg-erősödésének hamar gyűlő árja annyira el-borította volna ezt a' felső Magyar Országot, hogy Kassát is, annak főb várossát, nem tsak ki-mozdította az Királyi hűségbűl, hanem el-is vonta azt sok Várme-gyékkel attúl: Juta az végre minden erejével Fülek alá, azt tartván legnagyobb lábütő kövének, az Nagyságod' ott való szemes ör állására nézve, és nagy erővel, úgy mint az akkori köz hír szerént, hatvan-ezer Törökkel az Budai Vezér, az oda-czimborás Magyarság-is feles néppel meg-szálván, midőn már kemény Lövések, és Ostromok alá vétetett volna, kivált-képpen az Töröktől azon hely, és már az Ellenség vérével-is piroslottak volna az Bástyák,

és az Árkok testekkel töltek volna, az Várban-is vólt volna már mindBorbélyoknak mindaz sír-ásóknak szorgos Munká-ja, és azonban hova-továb mind erősebben újulván az ostromok, szaporodván az nagy torkú ágyúknak rettenetes bőgési és azoknak az Nap fényét el-fogó kényköves füstli között sűrőn szikrázó Lövéseknek halálos Menykövei : az egymással öszve csapásban szaporán pengő és tüzet hányó kardoknak irtóztató villámási : az Ostromló sokaságnak, és azzal öszve egyveledett Várbéli Népnek maid végső ítéletet képző iszszonyú sikóltása, és mind a' két részről sűrőn hulló testeknek lábok alatt egymást érő fetrengése között, mint az saskeselyő az Menyköves égi háborúknban, *Intrepide adversis opponens pectora rebus.* (Horat. lib. 2. Sat.) meg-tántorodás nélkül álván, az vala abban fel-tett, és el-tekélt czéllyá : ha az helynek fátuma úgy hozná, hogy azt a' Pogány, és azzal közös Magyar fegyver erőszakossan kivonná kezébül, nem engedné azt egyéb-képpen meg-lenni, hanem azon helyhez hitess kötelessége, és Urához való igaz hűsége mellett élete le-tételével. Inkább akart volna tudni-illik dütsőséges halálával jó emlékezetet hadni maga után, hogy sem mint az Várnak szégyenes feladásával élete meg-maradván, annak utánna az előtt lévő jó híre'-neve' szép fényét leg-keveseb maculával is meg-szenyesíteni, tartván magát az szent Írásnak amaz szavaihoz : *In omnibus operibus tuis praececellens, ne famae tuae maculam imprime* (Ecclesiás : 7. & 33.) És tudván azt-is, hogy az hitet tökéletesen meg-tartani ditsérete-se akár melly ország fényességénél, amaz vers szerént :

Illaesam servare fidem fulgentibus Ostro,

Pulchrius est Regnis. (Silius Ital : lib. 3.)

Noha látván az Ellenség az Várbélieknek erőssen kezdett körmösködését, és azzal sokaknak halálos meg-kartoztatását, 's Népének szaporodó veszedelmét, ha tovább-is hasonló Férfi'ságát mutatta volna az maga és lakóhelye őltalmában, alig tett volna több probát ottan maga nagyob veszedelmére az Pogány, hanem fel-szedvén sátorait, tovább ment volna onnét. De az gonosz meg-hasonlásnak veszedelmes Férges esik végre közikben, és annak hamar

szárnyára kelő Bogara meg-vesztegetvén elébbeni edgyes értelmeket, el-állonak végtére Nagyságod mellől : az Várnak fegyverrel tovább való óltalmának ellent mondanak. Azután erőszakot tévén az Vár fel-adását ellenző, óltalmazását pedig vérenek végső cseppe ki-folyásáig félben hadni nem akaró Nagyságod eltekéletségén, az ellenség kezében adták azt és azután szemek láttára Vulcanusnak áldozzák. Oh melly keserves lehetett Nagyságodnak annak az helynek szomorú füstét nézni, az kit Nagyságod maid minden vég házaknál dütsőségesebbé tett, sok jövevény vitézlő Rend(d)el szaporított, az vitézi Regulának jó rendben tartott, sok költségiben álló épületekkel ékesített : és az ki másképpen-is régtől fogvást a' Török Végházak dél-czégységének erős Zabolája, az Újság' követő Magyarok' Szilajságának meg-rekesztő korlátya, Felséges Urának tekéletes szolgája, az Királyi Tárházas Bánya Városoknak, sőt azok egész Tartományának óltalmazó őr állója, az Országnak egy erős Bástyája, az Vitézség' és törvényes Tudomány Pályáját űző Iffiaknak nevezetes Oskolája ; egynehány Nemes Vármegyéknek Székes helye, sok Uri Fő és Nemesi Rendeknek kedves hazája vala, és ez, az egyenetlenségnek gonosz férge miatt, illy véletlenül elvesze, porrá 's hamuvá léve. Ez aránt lévő Nagyságod fájdalmas keserősége ág-bogosodhatott abbúl-is, hogy midőn mások, az Várnak Conditíós fel-adása után békeségesen maradnának, Nagyságodnak annak lobogó üszögét jól meg sem engedék nézni, hanem szomorú szemlélésétül el-ragadván, elsőben Regécz, az-után Munkáts, Tokaj és Ung-váraiban vivék ; és azokban esztendőknél tovább terjedő hólnapok alatt, minden Társaságtúl magányosan rekesztő : konyhai mosadékra hozatott zavaros vízzel, Lovászok' praeabendájára süttetett száraz kenyérrel sanyargató ; az mindenek szolgálattýára terempletett napfényének világosságátül el-fogó : sovány ebédét és tisztuló szükségét egy helyben végesztető : az levegő Égnek tikkanó reketségébül, az régi szemétnék nedves penyészszébül származott dohossággal szédelegtető, és ugyan abból szaporán tenyésző szőke és barna Hangyáknak gyakor

serkengetésekkel nyughatatlanító, végre majd halálos betegséget nemző, és másféle sok nyomorúságokkal telyes Rabságban tarták Nagyságodat. Az mellyben sok vólt ugyan ennyiképpen lévő kesergetésének Tövisé; de talám az sem vólt a többinél gyengébben sértő, hogy azon kénos remeteségében az külső dolgokban, (a'kiknek folyásátúl függhetet szabadulásának réménsége), semmit sem lehetet érteni Nagyságodnak. Azon raboskodásának idejében vólt pedig Bétsnek mind meg-szállása, mind az Töröknek onnét gyalázatos el-szaladása; Esztergomnak, Ujvárnak, végre Budának, és más helyeknek-is a' pogány kézbul 's annak jobbágysága alól Kassa városának-is ki-vétele: a' mellyekben süketnek és vaknak lenni melly keservessen eshetett annak, az ki azoknak dolgátúl várhatta szabadulását, el-gondolhattya akar-ki. Bokrosodhatott azomban onnét-is rabságabéli kénos nyomorúsága, hogy jóllehet minden vigasztaló híreknek bé-vólt előtte az úttya vágva, és azoknak hallásátúl el-rekesztetett Nagyságod, de az mikkel szomorítani lehetett, azoknak szabados menetele lévén hozzája, adgyák értésére kedves öltésének Kohári Jánosnak-is rabbá esését, és édes Annyának-is halálát: azok mellett — vissza forgatván az külső dolgoknak valóságos folyását — az Hóld Apadását Tölttének, Fottát Ujjultának: az Sas terjedő szárnyait csonkúlnak, erős körmeinek élesült horgait tompáknak; ennek majd az Égig nevedő dütsőségét földig le-nyomattatotnak, annak földhöz veritt szerentséjét az Egeknél járónak teli torokkal hirdelvén a' végre: hogy azok hallásával annál inkább szomoríttatna, szabadulása reménségében meg-csüggedne, és Urához való hűségének álhatatos vóltában meg-tántorodna Nagyságod. De nem bírhatnak az Habok, akár mint Ostromollyák is azt, az erős kőszállal, az szelek az mozdúlhatatlan Tölgy-fa törökkel: Tűz a' tiszta Arannyal, pöröl az igaz gyémánt(t)al: Nagyságoddal az sok nyomorúságoknak Terhe, a' mellyet a' sok halálos fen(y)egetések, a' kik között nem könyörgöt, nem félt, nem retteget:

Non ille rogavit

Non timuit meluitve mori : (Stat. I. 2.)

Hanem a' mint annak előtte, úgy mostan-is merő derékkal áll szokott hűsége erejében, és tudván, nem kétlem, azt a' szent Írásból, hogy az Férfinak szenvedése által ösmértetik-meg tudománya : *Doctorina Viri per patientiam noscitur* : (Prov. 16.) és Ovidius' írásiból is, mint az Arany-nak a' tűz, úgy az igaz hűségnek az ellenkező dolgok próbái :

Scilicet ut fulvum spectatur in ignibus Aurum ;

Tempore sic duro est inspicienda fides.

(Ovid. Lib. 1. Trist.)

mind addig csendessen tűrő békességgel szenvedí Rabságának nyomorúságát, valameddig az üdövel változó dolgok szerentsés meg-fordulásával hosszas nyomorgatása után ki-nem feselhet azon Rabságának hurkos köteléből, az kiből végtére az Sas' diadalmas szárnyainak szélesen ki-terjedésével az Hóldnak fénye bé-fedetvén, és annak meg-sötétedésében követői eléb szabadonjárt úttjukból ki-téveledvén, ide 's tova széllyedvén, az Nagyságod' ör állói-is el-oszolván, és Nagyságodnak szabad el-mene-telt engedvén, végre szerentséssen meg-is szabadúla. Az mellyel jóllehet az előtti szenvedet nyomorúságinak már tellyes végének szakadni, és amaz mondás szerént : *Quod fuit durum pati, meminisse dulce est*, (Seneca in *Herc. fur.*) az el-múlt nehéz dolgokat említeni kedvesen kellet volna ; az mint hogy azoknak akkori keserűségét meg-is-nád-mézelté vólt már, tekéletes hűségét meg-ösmérő, és azt jutalmazni kívánó jó Úra, Koronás Királya, az ki tudni-illik, mind jószágabéli értékét nevezetessen bővítette mind tiszteinek Méltóságos állapottyát garáditsonként nagyobbította, az midőn aranyos kulcsú, az az, több elő menetelekre ajtót nyitó Komornyiksága után, elsőbben Tanáts-Uri, az után Mezei ezeres Kapitányság-béli Tisztségre : végre, az Dunán innét lévő Vég-házak Vice-Generalisságának minden kérelem nélkül tulajdon maga indulattyából juttatta Méltóságára, úgy hogy az kiket mások szorgos könyörgések, és bő fizetések által-is nehezen vihetnének végbe, Nagyságod azokhoz az egy meg-jutalmazásra méltó érdemén kívül csak ingyen jutna ; akar-

ván azok által-is sokszor említet jó Ura keserves szenvedésinek mélyen hatott fájdalmát szívétől el-venni, és azokat el-felejtetni Nagyságoddal. Mind-azon-által ezen örvendetes Jóknak is kedvessen szedett Rosája nem lehetett még-is tövis nélkül : mert a' midőn tovább sem akarván Uroknak Rosájában mézet szedő más méhek között Nagyságod-is here lenni, sőt az mit az előtt az tömlöcz, az lábán lévő vas, és azok tartóztatásából lett szabadságtalanság Ura szolgálattján el-múlattatott véle, azt is helyre igyekeztvén hozni, alig vethette-le Rabi köntösét, alig adhatta irtás alá annak előtte Phaebus személytét viselő Rabságában Faunus Ábrázattjává vált Orczája két Esztendőnél tovább nőtt Berkének sűrű ág-bogait, és azoknak le-tett terhe után alig vehetett meg-pihenést, hogy kardot kívánna-is, kellett-is mindgyárt kötni, és a' Dunán innét lévő Vég-házak-béli Vitézlő Rendet botya alá vévén, azzal elsőben Székes Feir vár alá (az hol-is, az Fülöki vitézi Czé(h)ben mutatott Mester Remeke szerint, két izben nem kevés Törököknek vétetvén-ki vérét, azzal az ott való száraz és szomjú földet Bellicumosan itatta-meg. és Rabokat-is szép számmal hozott onnét :) végre Egerhez menni, és az akkor azt szorongató Táborban fő Generálisságot viselni, az hol kevés üdő alatt annyira-is vitte vólt az kezére bízott dolgot, hogy naponként várhatta annak az nevezetes Török' véghelynek Országostúl szívessen régen ohajtott fel-adását. De az midőn annak maid maid le-szakasztandó kívánatos Rosájához nagy reménységgel bízik vala Nagyságod, a' helyet(i) igen éles csalánt esett oltan szakasztani. Mert a' mikor egy nevezetes probán az vár alatt, a' Török keménykedésével más-képpen nehéz lészen vala bírni, hogy Turnus' módgyára maga jelen-léttével nagyob szívet adna Vitézinek, az Se-regek előtt forgolódván, az Harcz Ujításra nógatná őket, és azomban maga-is közikben egyveledne, egy golyóbis éri véletlenül Nagyságodat, és az az job' karját's könyekét meg-szaggattya, a' mellynek meg-gyógyúlhatatlansága miatt jóllehet ekkoráig tartó kénos fájdalmi-is nem kis keserűségére lehetnek Nagyságodnak ; mind-azon-által azt

tarthattya abban érezhetőbb nyavalyájának, hogy azon sebe miatt annak az nevezetes helynek nem várhatta-meg ottan keresztyén kézhez jutását, és az melly dütsőség egyebek felett Nagyságodat illette volna abban, azt másnak kelletet kezére bocsátani. És már tovább sem lehet az hadi állapotokban erőtlén kezével olly alkalmatos Ura és Hazája szolgálattýára, az mint annak előtte. Az mellyen méltó-is volt meg-szomorodása, el-esvén azzal azoknak alkalmatosságátúl, a' kikben annak-előtte leg-nagyob örömet 's kedvét helyhezlette, és tovább-iskévánta volna helyhezletni.

Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum.

Tempus et asveta ponere in arte juvat. (Ovid.)

Ezen szerentsétlenségét pedig nem tsak maga érezhette szomorúan Nagyságod, hanem az egész Magyar haza, és annak koronás Ura, és méltán sajnálhattýák-is, mert nehéz helyében más olyat találnt, a' kinek kezére illhetnének azok az dolgok, az mellyeket Nagyságod ditsiretessen és dütsőségessen viselt. Mind azon-által az költeményes régiség azért tartván Minervát, az Hadakozásnak Bölcs Aszszonyát, az Jupiternek agyvelejéből születettnék lenni : hogy az Hadi dolgok nem annyira dagályos szív(v)el, és hirtelen kézzel ; mint Tanátsos fővel és csendes elmével viselletnének ; az Szent Irásbéli példa beszédek-is azt mondgyák pedig : kormányozva igazgattatnak az Hadak, és az hol sok az jó Tanáts, ott vagy on az meg-maradás : *Gubernaculis reguntur bella, Et erit salus, ubi multa consilia sunt.* Ámbár hibás legyen-is most már keze tehetsége, de fejének épségével iffiúságátúl fogvást sok látott, hallott, cselekedett dolgokból vett nagy okultsága mellett többet tehet ez után-is azokban sokaknál, és tovább-is remélheti Méltóságodnak gráditsos Felsőbségét ; 's az ennek-előtte ditsiretessen viselt dolgaiért-is fel-marad örökös jó híre, neve, és ditsiretes emlékezete Nagyságodnak :

Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt.

Illyen és több ezekhez hasonló feir és piros avagy örvendetes, dütsőséges és keserves Rosákat virágozván

azért eleitül fogvást az Nagyságod élete Csipke bokra-is, nem cselekedtem ok nélkül, ha én-is azok mellé az én Rosa Koszorúmot, az melly-is szomorúságnak és örömnék Rosáibúl köttetett, Nagyságodnak nyújtom edgyért: hogy a' mikor azon Rosa Koszorúnak Rosáját Levelenként forgatván, azoknak titkait jól az szívére veszi, ha az maga fellyeb említett kedves és keserves Rosáinak vagy kényeztetésébül (mint-hogy az jó ízü falat-is csemert okoz néha) vagy kesergetésébül (az melly annál hamaréb nemzhet nyavalyás változást) esett valamelly külső vagy belső sérelmet érezne magában Nagyságod, azon Rosa Koszoban foglaltatott Rosákban keresse annak Orvosságát, az mellyeknek ereje többet-is fog használni akar melly Apothékában készítettett más féle Rosáknak és egyéb Virágoknak Orvosságánál: minthogy azok az szenvedést-is az Getzémani Kertben kezdő, és az-után-is elsőben kertész képében meg-jelenő Orvosok Orvosának, és az ő édes Annyának (a' ki-is *Salus infirmorum* Betegek egészsége) kertébül, és gyógyító műhelyébül valók. Másért azért, hogy azon Koszorú bémutatásával az Uj Esztendőben én-is újjonnan kötelezzem magamot az Nagyságod szolgálattyára, kérvén, vegye kegyessen mind azon koszorút, mind az újab köteleességet régi szolgájátúl, és tartsa-meg azt tovább-is szokott Uri jó akarattyában, 's azonban érjen maga-is sok Uj Esztendőket, és éllyen azokban szerentséssen Nagyságod. Költ Krasznahorka Várallyai házamnál, Boldog Aszszony havának 1. Napján 1690. Esztendőben.

Nagyságodnak

Alázatos és köteles régi szolgája
GYÖNGYÖSI ISTVÁN.

AZ OLVASÓHOZ.

Mint hogy ezen Könyvecskebeli Verseknek előjáró irásában, avagy a' Rosa koszorú kötéshez való készületben sok fabulás Régiségek, és Poëtai költeményes dolgok, 's olyan nevezetek-is egyvelítettek, a' melyeknek homályos azoknál az értelme, a' kiknek az ollyaténokban nem forgott elméjük, az értelmetlen dolgok, pedig únalmasok az Olvasóknak : azért hogy sem mint valaki a' miatt meg-kedvetlenedvén, az tovább való olvasást félben hadná, tedgye férre inkább azon készületet, és nyúllyon egyenessen az Rosa koszorúhoz, az kit készület nélkül is készszen talál, és rosánként megvizsgálván, Imádság gyanánt-is el-mondhat, kiváltképpen, ha mindenik Rosa után egy-egy Mi Atyánkot és Üdvözetet ragaszt. Légyen ezekkel jó egésségben, és éllyen sokáig az Olvasó.

AZ ROSA-KOSZORU

kötéshez való készület,

Az mellyben foglaltatnak rövideden az koszorú Rosáiban
lévő dolgok-is.

1. Az ki az iffiabb üdőkben
Játékosab Esztendőkbén
Heliconban siettél :
Ott gondokat felejtető,
Elméket gyönyörköttető
Mulatságot követtél ;
2. Hol emelkettél Bérczére,
Hol ereszkettél Völgyére,
Magadat úgy mulattad :
Apolló Lantya pengését,
Músák kedves éneklését
Örvendezve hallgattad.
3. Pegasus Lába rúgását,
Annak bőséges forrását,
Gyönyörködve szemlélted :
Kószolgattad tiszta vizét,
Néked tettzett kedves izét
Másoknak-is ditsérted.
4. Vólt-is ott örülni minek,
Járult kedve valakinek
Az szép tudományokhoz :
A' bölcs Músák a' mellyekkel
Magnesi Erősegekkel
Ugyan vontak magokhoz.
5. Álltak kilenczen egy rendben,
Alkalmasztatván mindenben
Apollóhoz magokat :
Maga tudományit kiki
Elé adta, 's-beszélte-ki
Nagy kedvesen azokat.
6. Clio szép szerrel számlálta,
Laomedon mint fundálta
Régen Troja városát :
Apolló Lantya hangjával
Kövek öszve vonásával,
Mint végzette rakását.
7. Az után az mint romlott-el,
Ismét miképpen épült-fel,
Priamus üdejében :
Ujonnán Paris szerelmé
Mint lén annak veszedelme
Porrá tévő tűzében.
8. Melpomene elé adgya,
Minerva miképpen hadgya
Meduzát elveszletni :
Fejét vétetvén magának,
Arany szálait hajának
Rút kígyókká tétetni.
9. Thalia ujab dolgokat,
Comédiás játékokot,
Mutogat jó kedvében :
Venus Mars mint barátkozott :
Hány formában tünt, s'-változott
Jupiter szerelmében.
10. Euterpe sípot hozatott,
Ad ahoz kedves hangzatot
Azt fúvó ajakával :
És azt sok képpen formállya.
Apollónak-is talállya
Kedvét víg Notájával.

11. Terpsicore egyengeti
Cytharáját, és pengeti
Annak hangos húrait:
Kivel örökre indította
Az szíveket, és tángította
Azoknak bús gondgyait.
12. Tánczolni indul Erato,
Kinek melly rendes (látható)
Inaj gyors hajlása
Maga ver tánczol magának,
Az szerént vagyon lábának,
Szép alkalmaztatása.
13. Kezd Calliope Verseket,
Sok szép cselekedeteket
Emlegetvén ezekben:
Ugy mint régen Herculesnek,
Sok próbáiról híresnek
Nagy dolgait mindenben.
14. Az magas Oriásokkal,
Kegyetlen Oroszlányokkal
Szállott szemben miképpen,
És azokat mint bírta-el,
Cerberust-is mint hozta el,
Pokolig menvén éppen.
15. Az szerint a' Hydra Sárkánt
Mint győzte-meg, miképpen bánt
Annak bokros fejével:
Kiben az mellyet le-csapott,
Más nőtt mindgyárt, s'-az harapott
Mérges foga élével.
16. Az Erimantus hegybéli
Rettenetes erőbéli
Vad kant miként ölte-meg:
És az ugyan ott legelő,
Aranyas szarvat viselő
Szarvast mint kötözte-meg.
17. Az kegyetlen háromfejű,
Majd győzhetetlen erejű
Geriont mint vesztelte:
Stymphalides Madaraknak,
Az kik kárt tettek sokaknak,
Seregét el-kergette.
18. Azokkal Theseusnak-is,
A' mellet(t) Perseusnak-is.
Emlegeti dolgokat:
Ditsireteket neveli,
Majd az Egekig emeli
Verseivel azokat.
19. Ariadna' tanátsával,
Az Minotaurus-csudával
Ez szemben miként szállott;
És azt vitézül meg-ölvén,
Kegyetlen Minost kerülvén,
Onnét férre mint állott.
20. Amaz szép Andromedának,
Lest hányó öreg Sárkánynak,
Életét mint fogyatta:
És az meg-mentett szép Leánt,
Kit szívből szeretet(t), 's kívánt,
Magának mint tartotta.
21. Urania az kék Eget
Nézi, és beszéli eleget
Annak állapottyárúl:
Az ott fémlő csillagoknak
Természetekről, 's-azoknak
Hasznos szolgálattyárúl.
22. Ama' Pollux: mutogattya,
És Castor: mint ragyaglattya
Mind az kettő szép fényét.
Mond: csillagzása ezeknek
Az Tengeren evezőknek
Adgya kívánt reményét.

23. Orion hova tételet(t),
Helice mint helyheztelet(t)
Csillagok seregében :
Ariadna Coronája,
Pleadesek hét fáklyája
Hol van azok' rendében.
24. Phlegeton úttját me re járja
Az napnak, és holott várja
Déli ki-eresztését :
Az után mint jut esetre,
Mint veszi onnét keletre
Reggeli tündöklését.
25. Phaëton mint vitetelt-ki
Útlyábúl. és hol esett-ki
Szekeréből Attyának !
Athlas hol tartya az Eget,
Mi okoz hévet, s'-hideget
Az üdő járásának.
26. Polymnia következik,
S-mondgya, melly jól emlékezik,
Eő az régi dolgokrúl :
Jút vóltaképpen eszében,
Mit hallott az ő üdőben
Az nagy Oriásokrúl.
27. Az Ég ellen mint harczoltak
Némellyek, miként romlottak
Jupiter Menykövétül.
Azok pedig Minervának,
Ezek tegzes Dianának
Ölettek-meg kezétül.
28. Hajója Deucalionnak
Mint eveltzett, és Pytonnak
Honnét lett származása.
Az Apollo mint ölte-meg,
Ezt Cupidónak lőtte-meg
Miért boszszonkodása.
29. Orpheus az nagy hegyeket,
Arion az Tengereket
Miként örvendeztette,
Az a' fákot, és köveket,
Ez az öreg Delphineket
Vigan szögdétseltette.
30. Az mint beszéli nyelvével,
Ugy gestállya-is kezével
Polymnia ezeket :
Feje, szeme, és homloka
Majd úgy terjeszt, mint ajaka,
Előnkben mindeneket.
31. Vólt Phaebus köztök középen,
Hárfáját pengette szépen,
Beszédi közt ezeknek
Ettül árad tudományok,
S'-minden eszes találmányok,
Innét forr Elméjeknek.
32. Te pedig nézted ezeket
Örömmel, 's-bölcseségeket
Csudáltad e' Szűzeknek :
Kévántál nekik tettzeni,
Tiszteleteket szerzeni
Azt érdemlő kedveknek.
33. Az mint hogy szépen ágazot(t),
Daphné Testébül változot(t)
Laurus bokrot kerestél,
Arrúl Menykövet nem érző,
Zöldséget soha sem végző
Fris leveleket szedtel.
34. Fűztél azokból koszorút,
Melly sem tud Égi háborút.
Azt Phaebusnak szentelted,
Szedtel Palma ágakot-is ;
Azokkal az Musákat-is,
Az mint illet, tisztelted.

35. Onnét Cyprus szigetében,
Venusnak lakó helyében
Sétáltál mulatozni :
Szemlélted nagy csudálattal,
Ott melly sok-féle illattal
Szoktak annak áldozni.
36. És te-is önnön magának
Szederin mert a' lábának
Vérén nőtt Rosát szedté,
Azzal mentél eleiben,
Ünneplő tiszteletiben
Néki ugy kedveskettél.
37. Tördeltél Myrtus ágot-is
'S-vettél egyéb virágot-is
Annak szép illattyához,
Nyujtottad azt-is kezében,
Avagy Oltára' tüzeiben,
Tetted áldozattyához.
38. Delosban-is el-érkeztél,
És ottan-is szemben lettél
Tsak hamar Dianával,
Amaz módosan pozdrázott,
Nyillal, tegezzel ruházott
Nympháknak Aszszonyával.
39. Az kikkel néha vadásztál,
Néha másként mulatoztál,
Azok víg Seregében :
Delosbúl néha ki-mentél
Vélek együtt, és érkezéél
Cythaeron Erdejében.
40. Hol érhetett olly gondolat,
Oh! ha az Vadászat alatt,
Mint Actaeon, úgy járnál :
Diana tekintéséből
Mint ő emberi képéből
Te-is szarvassá válnál.
41. És Ebek' Praedája lennél ;
De hogy oly változást vennél,
Azt te nem érdemletted :
Mivel hogy az Szűz Aszszonynak
Nem vétettél, hanem annak
Inkább kedvét kerested.
42. Azomban az Vig-szellőknek
Ágai közt az Erdőknek
Kedvesen zugásában,
És a' Levelezett Fáknak
Egy másra dőlő gallyaknak
Szép híves Árnyékában.
43. Meg-telepedik Diana,
Kinek vagy te-is utánna,
'S követed serénységgel :
De tőle ottan távozol,
És az Völgyre bocsátkozol
Sétáló csendességgel.
44. Ottan az víz le-mentében
Lévő fáknak ligetében
Keresdegelsz ujságot :
Az üdő lévén tavaszkor
Találsz (a' ki nyílt tsak akkor)
Egynehány Gyöngy Virágot.
45. Mellyet látván,mondod mindgyárt.
Itt lábam hijában nem járt ;
Hasznos lett fáradságom :
Van már, kit az Szűz Aszszonynak
Adgyak (tartom nagy haszonnak)
Arra való Ujságom.
46. Úgy nem-is illethet senkit,
Venust, Junót, más akár kit,
Az Gyöngy-Virág szépsége ;
Mint e' tiszta Aszszonyságot,
Mint hogy példáz tisztaságot
Annak szép fejérsége.

47. Azért hozzája fel-is mégy,
Hogy azzal kedveskedést tégy
Néki illendő-képpen :
Az mellyet nyujtván kezében,
És találván jó kedvében,
Meg-köszöni azt szépen.
48. Onnét Nyssa Vidékére,
Bachus születő helyére
Kezdett útatod veszed :
Szeltz ott Borostyán Ágokot,
És Víg énekkel azokat
Az ő Fejére teszed.
49. De ott sokáig nem lehattz.
Megént Apollóhoz siettz,
És az kilencz Szűzekhez :
Látván szép tudományokat,
Meg-kedvelletted azokat.
Vágy szíved seregekhez.
50. Ah! de hadd félben útatod,
Ne fáraszd tovább magadot,
Ezeknek járásában.
Hagygy békét már Heliconnak,
Cyprus.Delos-Citheronnak
Hegyei hágásában.
51. Óh! hívságoknak hívsága,
Ifjú elme bolondsága,
Hogy eddig-is ott jártál :
Az üdöt csak vesztegetted,
Mert annak mi hasznát vetted ?
És azért mi jól vártál ?
52. Az melly zöldelő Ágokot,
Rosát, 's-egyéb virágokat
Eléb ott szedegettél :
És az Musáknak, Phaebusnak,
Dianának és Venusnak,
'S Bachusnak-is szenteltél :
53. Hánd ki már most mind kezedből,
Ne kívány tovább ezekből
Koszorúkot mívelni ;
Menned más helyre kelletik,
Ott virág-is más szedetik,
Mást-is kell ott tisztelni.
54. Nem az Musák csevegését,
Nem Phaebus Lantya pengését
Kelletik már halgatnod :
Nem az vadász Dianával,
Vagy az Cyprus Aszszonyával
Te magadot mulatnod,
55. Nem Bachus bolondságának,
Kortsma Fársángolásának
Nézned Esztelenségét :
Más Pállyát kell immár futnod,
Azon más célhoz-is jutnod,
'S ott érned úlad végét.
56. Onnét azért erre fordúly
Üdöröségesb útra indúly,
És nagyob Nyereségre ;
Lészen itt, kitől tanulnod,
Szívedben miről ujulnod
'S-jutnod Gyönyörüségre.
57. Ha néha szomorítottal,
Megént meg-vígasztaltal.
Örömed dupláztatik :
Az fártság nyugadalma,
Az szolgálát' bő-jutalma
Kész ott, 's meg-is adatik.
58. Avagy már meg-is indúltál,
Sőt talám bé-is jutottál
Én Lelkem Nazaretben :
Mert oda vagyon úlad már,
Az kin valaki híven jár,
Jút az boldog életben.

59. De ilten meg-állapodgyál,
Hová gyöttél, gondolkodgyál,
Már nem Heliconban vagy :
Ott az dolgok csekélyebbek,
Itt magosabbak, 's mélyebbek,
Kiknek Titka igen nagy.
60. Itt nem csak Uraniának,
Vagy más akár melly Musának
Vehedd jövendőlését :
De az Istennek magának,
Földre gyött Archangyalának
Halhatod beszéllését.
61. Ki az szűz Leánt köszönti,
Akorattyát meg-jelenti
Az Fölséges Atyának :
Hogy Igéje Tes(t)té lészen,
Testet pedig tőle vészen,
Eő tétetvén Annyának.
62. Fogadgya-is azt Mhében,
De azzal szűzeségében
Meg-marad most-is éppen :
Vallyon melly Musa fogja-meg ?
Melly Phaebus magyarázza meg ?
Ez titkot vólta-képpen ?
63. Ez az igaz Szűz Diana,
Kinek előtte, 's-utánna,
Nem vólt, 's-nem lesz hasonló.
Tisztasága szépségében,
Élete feirségében
Igazán ritka Holló.
64. Terhben eset(t) ez, mégis Szűz, 70. Leányi koszorúkot fűz
Most-is méltán fejének :
Nem az Férfi illetése,
De az Isten' lélegzése,
Lévén oka Terhének.
65. Az szűzeséget példázó,
Szépségében nem ragyázó
Gyöngy-Virág feirsége
Ezt méltábban illetheti,
Jobban-is érdemelheti
Azt ennek szűzesége.
66. Kelly-fel innét, és meny tovább,
Az merre érhetz hamaráb
Az hegyes tartományban :
Adván magadot Josephhez,
Máriával Eörsébethez
Zachariás házában.
67. Részesüly te-is azokban.
Az örvendetes dolgokban,
Kikkel ők akkor teltek,
A' mikor juttak egy-mással
Szemben, és Zachariással
Szívekben szökdécseltek.
68. Meny az után Bethlehemben,
Az szent szűzzel egyetemben,
És véle edgyütt szály-meg :
Sőt mint-hogy már szülése-is
El-érkezet, azért te-is
Ottan most ugyan hály-meg.
69. Nézd az térdeplő barmokat,
Miként imádgják Urokat,
Melly fekszik az Jászolban :
Az Angyali Énekeket
Hallyad : vallyon ilyeneket
Ki mondott Heliconban ?
70. Innét az Templomban siess,
Hogy ott te-is jelen lehess
Együtt az szűz Anyával,
Mikor magát bé-mutattya,
És Simeonnak halgattya
Áldását kis Fiával.

71. Lásd ott alázatoságát,
Mellynek noha Tisztaságát
Szeny soha nem illette :
Im még-is vár ott Tisztulást,
Szenved szemérmes pirulást.
Noha nem érdemlette.
72. Az Gyermekek fellyebb serdülvén,
Szülei rajta örülvén,
Magoktól el-nem hadgyák :
Hanem vélek van mindenkor,
De el-szakad tőlök egykor,
Hová lészen. nem tudgyák.
73. Az kin felette búsúlnak,
Könyveik szaporán húlnak
Azt sirató szemeknek :
Az míg fel-nem találhattyák,
Magokat törik, fogyattyák,
Nints nyugalma szíveknek.
74. Óh ! men(ny)it járnak alá 's-fel,
Az kikkel néked-is el-kell
Eőtet keresni menned :
Az hol azt fel-találhatod,
Job lészen ott (meg-valhatod)
Mint az Musáknál lenned.
75. Fel-is-lelitek azomban
Doctorok közt a' Templomban
Tőlök körül vétetvén.
Az hol őket ez taníttya,
Az szorgos nép nem tágíttya,
Az írást fejtegetvén.
76. Ha tekénted kisdedségét,
Csudálhatod böltéségét,
Kivel másokat meg-dúl ;
Meg-áll ott szava mindennek,
Az holott Ajaka ennek,
Ékes szóllásra indul.
77. Ne keress már más Apollót,
Nem is lelsz ahoz hasonlót
Sem itt, sem Parnassusban ;
Ez az Igaságnak úttya,
Forr az Böltéségnek kúttya
Itt, nem Castaliusban.
78. Itten kell azért tanulnod
Ez után már, és meg-únnod
Az elébbi Oskolát :
Ha ez bajmolódik veled,
Tudom, hogy hamaráb leled
Nála Elméd' gyámolát.
79. Az mikor Ember-kort ér már,
Sok földet bé-kerül, és jár
Gyakor csuda-tévással :
Több dolgait el-végezván,
Cedron vizén ált költözvén
Kezd lenni kesergéssel.
80. Te itt se maradgy-el tőle,
Ott légy, ne menny-el mellőle
Semmi háborújában :
Nézd az kertben mint bánkodik,
És Attyához fohászkodik
Könyves lmádságában.
81. Nézd az Vér Veritékeket,
Ah ! ki hallott ilyeneket
Akár melly ó üdőben ?
Az melly ennyire bádgyasztot,
Víz helyett vérrel izzasztott,
'S-ki ült olly gőz fördőben ?
82. Azomban el-árúztatik
Judástúl, és meg-fogatik
Az rá gyótt seregektül :
Az kik vizzik valamelyre,
Sok nép szorúl minden helyre,
Szidatik mindenektül.

83. Az több Tanítvány el-hadgya ;
Péter pedig meg-tagadgya
Itt ő édes Mesterét :
Ah ! te ötet most se hadd-el,
Véle légy, és végig járd-el
Szenvedése' tengerét.
84. És elsőben-is Annásnak,
Az után az Caifásnak
Meny-bé véle házában :
Ne fély ott egy szolgálótúl,
Avagy más Ajtón-állótúl.
Légy mindenütt nyomában.
85. Onnét Herodes' Udvarát,
Pilatus' szorgos Pitvarát
És Tanáts-házát járd-meg ;
Végre az Calvariának
Hegyén, e' Tragaediának
Ki-menetelét várd-meg.
86. Oh ! melly iszonyu dolgokat
Látandasz majd, az hollyakot
Eddig soha nem láttál :
Ezekhez képest tsak semmi,
Forgott előtted valami,
Az hol ez előtt jártál.
87. Clio' Historiáibúl
Calliope Ritmusibúl
Nem tudhatod ezeket :
Polymnia sem mondhatott,
Urania sem tudhatott.
Jövendőlni illyeket.
88. Csak álom Troja' rakása,
'S-annak Földig le-romlása,
Az kit tőlök hallottál :
Semmi vére Medusának,
Kigyókká léte hajának,
Az mellyen álmékkottál.
89. Semmi Hercules Probája,
Gereon hármass Pofája,
Sok feje az Hydrának :
Perseus' Vitézkedése,
Általa menekedése,
Mint lén Andromedának.
90. Semmi Gyermekek Phaëtonnak,
Semmi vadász Acteonnak
Reméltetlen romlása,
Annak Attya Lovaitúl
Ennek maga Agaritúl
Rút halálra jutása.
91. Az többi hasonló-képpen
Ehez képest semmi éppen.
Akar hol mit értettél :
Az míg mostani útadban
Nem térvén, másutt jártadban
Fel, 's alá tekergettél.
92. Jaj ! mert imé mindeneknek
Égnek, Földnek, Tengereknek
Urát kénozzák itten :
Az Ur szenved az szolgálért,
Alkató az Alkatmányért,
Az Emberért az Isten.
93. Ah ! hallani-is szörnyűség,
Az Istentelen Nemzetség
Ezzel bán a' miképpen :
Pökdösi, veri, csufollya,
Hajánál fogva hurczollya,
Ellene dühött éppen.
94. Nevezi káromkodónak,
Mondgya halálra valónak,
Noha semmit sem vételt :
Kiáltya, hogy ez hallyon-meg
Barabbas szabadúllyon-meg,
El-is-bocsátták ötét.

95. Ennek Ruháját le-nyúzzák,
Magát az Oszlophoz húzzák,
'S oda kötik Lánczokkal:
Csaltog az Ostor szaporán
Hátán, oldalán, tomporán
Iszonyú csapásokkal.
96. Koronát-is készítenek,
Kit Tövisből építenek,
És nyomják az fejében:
Adnak nagyob csúfságára
Bársony ruhát-is vállára,
És Nád szálat kezében.
97. Végtere az Sententziát
Mondgyák-ki, az Isten Fiát
Kereszt-fára ítélvén:
Adgyák-is mindgyárt vállára
Azt, hogy az Calvariára
Vigye. maga emelvén.
98. Mellyel midőn fel-érkezik,
Ragadgyák ott, és szögezik
Az magas kereszt-fához?
Az-után fel-emeltetik,
És lelke ki-eresztetik
Fohászkodván Attyához.
99. Áll-meg itt Lelkem, 's tekints-fel:
Lássad, kit függesztetett-fel
Az kegyetlen Sidó Nép:
Dühözt kegyetlenségében,
Úgy megszaggalván testében:
Hogy nints abban semmi ép.
100. Egy Seb az másikat érvén,
Rajta már töb el-sem férvén,
Edgyüvé szakadozott:
Rongy az Teste mindenestül,
Bőre az Gyakor ütéstül
Éppen el-hasadozott.
101. Meg-repedezet minden ér,
Ki-folyt belőle minden vér
Szélein az Sebeknek:
Ah! Számát ki-tudhattya-meg,
Fájdalmát ki mondhattya-meg
Az sok száz ütéseknek?
102. Fel-is-függesztették végre:
Ez nagy Istentelenségre
Ha szemedet fordítod,
Azoknak kegyetlenségét,
Urok rontó feneségét
Oh! mihez hasonlítod?
103. Typhonnál Istenteleneb,
Gerionnál kegyetleneb,
'S azoknak sok fejeknél,
Sokak életét el-rontó,
Az egeket is boszszontó
Vérben kevert kezeknél.
104. Kegyetlenb, mint Buzirisnek,
Istentelen Phalarisnek,
Ezeknek dühöségük:
Annak tüzes szekerenél,
Ennek hévült réz ökrénél
Kénozób Mesterségek.
105. Actaeon' éhült Ebei
(Kiktül halálos Sebei
Vóltak véletlen estén)
Kegyetlenb nem lehettek,
Az mikor vendégeskettek
Urok ártatlan Testén.
106. Melpomene elé állyon;
Lássa ő-is, hol talállyon
Ehez hasonlóságot:
Bár fel-járjon elméjével
Világ hosszszával, szélével
Minden hajdaniságot.

107. Illy Tragédiát nem lehet,
Az minémőt most szemlélhet
Calvaria' tetején :
Hogy ehez nem vólt hasonló,
Tudgya maga-is Apollo,
Világ' minden idején.
108. De ki az, a' ki itten fűg ?
Meg-hólt már, 's feje alá csűg,
Ki az ? ím' megént kérdem :
Hogy ennyire kárhoztatták,
Az keresztre akasztatták,
Honnét lett az az érdem ?
109. Meg-feelsz erre én Lelkem,
Es azt mondod itt énnékem :
Nézzem meg az Egeket,
Az szíveket írtoztató,
Természetet változtató
Most ott lévő jeleket.
110. Lássam az Világ szemének,
Az Nap tündöklő fényének
Szokatlan setétlését :
Szememet tovább bocsássam,
Az Fényes Holdnak-is lássam
Keserves felyegzését.
111. Hallyam : miként keseregnek
Angyali az Békeségnek
Ezen az Egekben :
Hallyam Vadak' Ordítását.
Kősziklák' őszve omlását
Szemlélyem az Hegyekben.
112. Nem kell ide Urania,
A' nélkül-is tudhatnia
Ezek magyarázattyát :
Hogy kénzonak az kereszten
Nem mást, de az Atya-Isten'
Edgyetlen edgy magzattyát.
113. Im' ki Ura Földnek, Menynek,
Gondviselője mindennek
Isteni hatalmával,
Az Egeket csillagoknak,
Az Mezőket Virágoknak
Színli czifrázattyával.
114. Tollakkal az Madarakot,
Szőrrel pedig az Vadakat,
Az fákat Levelekkel :
Másokat-is mindeneket
Eő ruház, 's földi testeket
Kellő öltözetekkel.
115. Ah ! ah ! még-is ő magának
Az mindeneknek Urának
Nincsen más ruházattya :
Hanem lyuggatott testére
Sebeiből forrott vére,
'S az sebek varazattya.
116. Meztlen fűg egyébképpen,
Ez világ' csufja lett éppen,
Ah ! olly dolgot ki hallott ?
Az szenved, ki bünt nem téssen,
Az pedig szabadúlt lészen,
A' ki véte(t)t 's bünt vallott.
117. Annak Jegy-ruha adatik ;
Ez tellyesen meg-fosztatik
Minden öltezetitűl ;
De Pállyáját már végzette,
Lelkét-is ki-eresztette
Meg-szünt szenvedésétűl.
118. Már szent Testét-is le-veszik
A' keresztrűl, 's sírban teszik,
Végzik az Tragédiát :
Le-szedetik superláltya :
Harmad-napra másként láttya
Szent Annya édes Fiát.

119. Melpomene távozzon már,
El-megy az Tél, érkezik Nyár,
Vége lesz a' sirásnak :
Allyon elé vig versével
Thalia Calliopével,
Ide örülő Társnak.
120. Jelen lehet Euterpe-is
Sípjával, Terpsicore-is
Citharáját foghattya :
Annak kedves Notájára
Most Erato-is tánczára
Kelhet 's azt el-járhattya.
121. Meg-kell az szemet törölni,
Vagyon már minek örülni
Utánna siralmunknak :
Mert, a' ki minap meg-hala,
És meg-szomorított vala
'S léve oka gyászunknak ;
122. Az mint az Angyal hirdeti
Máriának, 's el-hiteti
Bizonnyal-is azokkal :
Fel-támatt dütsőségessen,
És az poklokról nyertessen
Meg-tért sok nyert rabokkal.
123. Ah ! jussón jól itt Eszedben,
Mit adott vala elődben
Calliope Versével :
Herculesnek dolgairúl,
Csudállatos próbáirúl,
De inkább csak Mesével.
124. Az többi közt a' Plutonak
Poklokon Uralkodónak
Országát mint járta-meg:
Annak hármassal fejű Ebét,
Az melly őrzötte küszöbét
Cerberust mint fogta-meg.
125. Itt nem fabulás költeményt,
Avagy mesélő Leleményt
Lehet erről hallanod :
Hanem igaz valóságot,
Valóságos igazságot
Kelletik már vallanod.
126. Mert ha eddig véle jártál,
Talám mostan sem marattál
Igen messze mellőle,
Hová másként nem mehettél,
Oda elméddel siettél,
Hogy el-ne szakadgy tőle.
127. Ez mennyei Herculesnek,
Halálon-Poklon nyertesnek
Láttad nagy Diadalmát.
Az halált miként győzte-meg,
Az Sátánnak mint törte-meg
Elébbeni hatalmát.
128. Az Poklot mint szaggatta-fel,
Az Foglyokat mint hozta-fel
Onnét győzedelmesen :
Mint jelent meg szent Annyának,
S-az Apostolok Nyájának
Végre dilsőségessen.
129. Oh melly öröml oh melly vígság!
Vólt ott, oh ! az szűz Anyaság
Mit tudhatott mívelni ?
Az minap meg-hólt magzattyát,
Meg-ösmérvén ábrázattyát,
Az midőn láttya élni.
130. Szent Annyát meg-vigasztalván,
Apostoli-is kostolván
Eörmét elégséggel :
Készül végtére Attyához,
Az ki-is várja magához
Atyai kegyességgel.

131. El-is-búcsúzik Annyátúl,
Hívei társaságátúl,
S' emelkedik az Égben.
Te-is botsássad Elmédet
Utánna, és Vezéredet
Kövessed sieltségben.
132. Lásd az Mennyei Lelkeknek
Ditsőséges Seregeknek
Eleiben jövését:
Azok sűrő áldásának,
Sok Osanna mondásának
Hald gyönyörű Zengését.
133. Nézd, fel-törvén az Pokloktól,
Ki-hozott az melly Foglyoktól
Azoknak Tömlöczéből:
Jelélül Diadalmának
Mint mutattya-bé Attyának
Ott vett Nyereségéből.
134. Kikkel edgyütt nagy kedvessen,
Pompássan, ditsőségessen
Fogadtatik Attyátúl:
Nincs ott most az örömben vég,
Meg-nem-szűnik az egész Ég
Az sok áldás-mondástúl.
135. Édes Fiát édes Attya
Kezén fogja, fel-juttattya
Maga lakó helyében.
Mennyei Királyságára,
Nagy Ditsóséggel jobjára
Helyhezseti székében.
136. Az világot onnét nézi,
Annak dolgait intézi
Maga akarattyaként:
Azomhan édes Annyára,
Árván maradott nyájára
Híveinek-is teként.
137. Láttya Szomorúságokat,
Hogy árván hatta azokat,
Eörmömet siet adni:
Kirül ígéretet-is tett,
Az mikor tölők búcsút vett,
És el-akarta hadni.
138. Azért a' meg-Vidámító
És szíveket bátorító
Szent Lelket gyors szelekben
Le-bocsáttya örömekre,
És szállította azt fejekre
Eösmérhető Tüzekben.
139. Az mellynek kívánt melege
Mihelt éri, lesz elege
Mindenekben szíveknek:
Erösödik gyengeségek,
Vidámülkedvetlenségek,
Nints hijja örömeknek.
140. Kezdek szólni Új Nyelveken:
Van mit csudálnod ezeken.
Illy dolgot ki-is hallott?
Hogy azt tudhatta valaha
Valaki, az mellyet soha
Nem tanúlt, nem gyakorlott.
141. Pegasus Lába nyomában,
Hypocrene folyamában
Vagyon-e oly csurgovány,
Az mellynek eredéséből
Származó tiszta vizéből
Forrana illy tudomány?
142. Mondhatom bízvást, hogynintsen,
Azért téged se téríltsen
Viszsza oda semmi út:
Az szent Léleknek malasztya,
Mellyre híveit marasztya
Az ezekkel forró kút.

143. Az ki ezt ízelítheti;
Elméjéből ki-vetheti
Régi tudatlanságát,
Az Jót követni tudhattya,
És elméjének mondhattya,
Lenni nagy boldogságát.
144. Azért te-is maradj ennél,
Kár-is volna, ha elmennél
Ennek édességétül:
Apostolokat tanító,
Martyrokat bátorító
Böltesség' kút fejtül.
145. De nézz megént az Egekre,
Ládd: mint gyűlnek seregekre
Az Angyalok ujonnan:
Várnak (az miként készülni
Láttatnak, s'-annak örülni)
Vendéget valahonnan.
146. Mondgyák, miolta el-vála
Fia tőle, nem találá
Az olta csendességet,
Utánna vágyódó Annya,
Az hól van szíve' Arannya,
Ott várván békességet.
147. Azért mind addig sürgeti
Ez Fiát, hogy ki-véte
Véle Lelkét testéből:
Hogy azt maga mellé vegye,
Eőt-is részessé tegye
Mennyei örömeiből
148. Le-mégyen azért Gabriel,
'S-Angyaloknak-is viszi-el
Némelly részét magával:
Ottan az Testet le-tévén,
Az Lelket pedig fel-vévén,
Viszik azt nagy Pompával.
149. Az Seregek várván készen,
Méltó tiszteletet téssen
Ki-ki ő Aszszonyának.
Az Istennek bé-mutattyák,
Országában bé-álattyák
Az ő édes Fiának.
150. Meg-van ugyan már Lelkének
Boldogsága, de Testének
Dolga' rothadandóság:
Imé majd Porrá változik,
Mint hogy abból-is származik
Annya, az romlandóság.
151. Tanátsot tart az Istenség,
Mondgya: volna illetlenség,
Annak csak ott maradni:
'S-az Föld' emésztő gyomrában,
Mint másnak nedves sírjában
Ennek-is el-rothadni.
152. Illetlen azt a' szent testet,
Az kire bünt nem terjesztet
Az Paradicsomi Étek:
Az Annya tisztán nemzette,
És az után sem illette
Leg-kisebben-is vétek.
153. Kinek az Isten testé lett,
'S-magának kedves szállást vett
Szeplőtelen Méhében,
Tiszta tejével nevelte,
Gondgyát nagy híven viselte
Annak Gyermekségében.
154. Kár volna, és illetlen-is
Ha azt csak leg-kisebben is,
Az föld megrothasztaná,
Tisztán tartatott testére,
Motskoló Féreg végtére
Fogait botsátaná.

155. Azért megént szállíttatik
Gabriel, és bocsáttatik
Földre az magosságból :
Hogy az szent Testet fel-vegye,
Fel-hozza, 's az égben tegye,
A' Földi romlóságébúl.
156. Ezt viszi-is gyorsan végben,
Ujabb öröm lesz az Égben,
Hogy véle fel-érkeznek :
Csoportoznak eleiben,
Részesülni örömben
Mindenek igyekeznek.
157. Gazdag Mennyegzőt készítenek,
Palotákat ékesítnek,
Az mellyekben szállítsák :
Eöszve állatván Lelkével,
Ezt-is annak örömével
Egy-aránt boldogítták.
158. Már mind-kettő edgyé-is lett,
Hasonló Ditsőséget vett
Az Test-is, mint az Lélek.
Ki-kelvén az gyarlóságébúl,
Az halálnak birtokábúl,
Eörök élet van vélek.
159. Hozták ide Aszszonyságra ;
Az érdemlet(t) Múltóságra
Imé fel-is emelik,
Az Királynak bé-mutattyák,
Fia jobbjára álattyák,
Sok áldással tisztelik.
160. Koronát hoznak végtére,
Az mellyet teszük fejére
Egyenlő értelemmel :
Az egész Ég magasztallya,
Áldgya, 's-Aszszonyának vallya,
Böcsüli félelemmel.
161. Ő pedig nagy irgalmának,
Meszsze érő Palástjának
Szárnyait ki-terjeszti :
Melly alá mégyen valaki,
Bé-fogadgya, nem hadgya-ki,
Tőle el-sem rekeszti.
162. Láttzanak-is nagy Seregek,
Gyermekek, Ifiak, Öregek
Az kik oda sietnek,
Tudván árnyékában annak,
Bátorságos helyen vannak,
Senkitül nem félhetnek !
163. Kész ott igyeket fel-venni,
És tulajdon magát tenni
Azok' szó-szólójának,
Az miben neki vétettek,
Híven szállani mellettük.
Az ő édes Fiának.
164. Végben-is-viszi kérelmét :
Nyeri bűnök' engedelmét
Az hozzá folyamoknak :
Végre Fia Országában,
Az maga Társaságában
Irat szállást azoknak.
165. Oh ! én kedves Szarándokom,
Látod-é ? vólt arra okom.
Hogy elébbi utadtúl
Másuvé térítettelek,
És jobb helyre vezettelek
Abban fel-tett czélodtúl.
166. Mert, a' mit ottan fel-tettél
Elmédben, 's-elődben vettél,
Mind hijában-valóság :
Sőt abban olly-is lehetett,
Melly által sértést vehetett
Az Lelki ártatlanság.

167. Meg-bánthattad Istenedet,
Az előtt tiszta Lelkedet
Ejthetted rút szennyekben :
Annak pedig Orvoslását
Nem lelted, 's-meg Tisztulását
Heliconi Vizekben.
168. Hanem az üdvösség úttya
Ez már, 's-bő irgalma kúttya
Itten forr az Istennek :
Bízza pedig szent Annyára,
(Az lévén leg-főb Sáfára)
Osztogatását ennek.
169. Oh! bezzeg jó helyre értél,
Bóldog vagy, hogy jobra tértél
Utadnak balságából :
Erre vólt szükséges menned
Itt lehet jutalmat vened
Az jól futott Pályából.
170. De ujjabb fáradságot kell
Néked megénten vened fel,
Noha azt ne sajnáld-bár
Mint hogy vissza kell fordulnod,
Az utat nem-kell találnod,
Tudod ott az járást már.
171. Nem küldelek Parnassusban,
Nem Delosban, nem Cyprusban,
Az hol-is immár jártál :
De ott az Virág-szedésben,
És az koszorú-kötésben
Nem sok hasznot találtál.
172. Hanem Nazaretben menned
Kelletik, és onnét vened
Utadot megént erre :
Virágokat keresgetve,
Az hol találsz szedegetve.
Mégý által valamerre.
173. Hogy el-végezett utadból
Helyre érkezvén, azokból,
Rosa-Koszorút köthess :
'S-azzal az Isten Annyának,
Menynek, Földnek Aszszonyának
Eörmömmel kedveskedhess.
174. Mert ha elébb Laurust szedté, l,
Koszorút abból kötöttél
Apolló' Homlokának :
Vénusnak pedig Rosákkal,
Kedvezté l 's Gyöngy-Virágokkal
Az Delos Aszszonyának :
175. A' nélkül itten sem lehettz,
Mert Kedvetlenséget teheltz
Menvén hozzá üressen :
Mint-hogy néz ő-is érdemre,
Abból indul kegyelemre,
És úgy fogad kedvessen.
176. De nem Adonis Testéből,
Vagy Vénus Lába' véréből
Eredet Virágokat :
Nem is Daphnéből változot,
És Apollónak áldozott
Laurust, úgy más ágokat.
177. Hanem az Égben nőtteket
Az Földre onnét gyötteket
Eörokké virágzókat
Kelletik immár keresned :
És azokért férre velned
Az hamar változókat.
178. Tudod van szép virágos kert
Nazaretben, az hol nem vert
Gyökeret semmi borján :
Más képpen-is nints ebben gaz,
Az mi ott van, mind tiszta az,
Nem terem ott Bojtorján.

179. Mellyben az meg-Testesedet
Szent Ige le-telepedet,
'S szállást foglalt magának,
Az midőn ottan Gabriel,
Követségét végzette-el,
És helyt szerzett Urának.
180. Itt az Szűz tiszta Méhének,
Szűzen Terhben esésének
Szedd elsőben Rosáját :
Ez igazán ritka Virág,
Álmélkodhattya e' világ
Tenyészete' csudáját.
181. Az melly Mag nélkül csirázik,
Gyümölcsösön úgy virágzik,
Oh! nagy ujsága ennek :
Több ilyen virág nem volt még,
És ennél többet az Föld, 's-Ég
Ez után sem teremnek.
182. Ezzel ottan kedved telvén,
És az után által kelvén
Az hegyes Tartományban ;
Ved-fel az régi nyomokat :
Meny-bé (követvén azokat)
Zacharias házában.
183. Az merre ment szent Terhével,
Hogyszemben légyen Nénnyével,
Nézd-el ott az utakat,
Az kik szent Nyomain költek,
Vagy hol nyugodott, ott nőttek,
Találsz szép virágokat.
184. Edgyet ezekbül-is törj-le,
Osztán Betlehemben meny-le,
Abban az Istállóban,
Az hol szent Terhét le-tette,
Víg szülöttét helyhez-tette
Ott az hideg Jászólban.
185. Oh! melly gyönyörű szép Virág,
(Az kinek az egész Világ
Nem ér ékességével) :
Nyílt itten az szalma között,
Az hova az Szűz költözött
Szentséges szülésével.
186. Bizony virágok virága,
És világoknak világa,
Ékesség ékessége :
Kiben az Földnek és Menynek,
Azokban lévő mindennek
Foglaltatik szépsége.
187. Ez, amaz Mennyei Plánta,
Kinek Nyílását kívánta
Az Atyák sohajtása :
Ez, amaz Orvosságos Fű,
Kitül mindennek, az ki hű,
Adatik gyógyulása.
188. Mint ez az Istálló azért,
Annak ebben nyílásáért
Szab kertet ki, 's-hol lelhet ?
Illy virág termő ágyakat,
Mint itten most az Jászlakot,
Ah! melly kertész mivelhet ?
189. Hol az Szűz Anya' Méhének
Szent Lélek' Veteményének
Ki nyílt titkos Rosája :
Nem nemzhet ilyen Ujságot,
Hogy fel-érné ez virágot
Chlórissnak-is Munkája.
190. Ennek az Isteni fölség,
Az mindenkori böltsesség
Maga vala kertésze :
Oh melly szépen készülhetne
Koszorúd, hogy ha lehetne
Annak ebbül-is része.

191. Lehet-is, mert ez Rosának
Régen várt ki-nyílásának
Ujsága sengéjéből,
Úgy mint szent születésének
Közinkben érkezésének.
Ohajtot örömeből,
192. Csirázó Rosák bőségét,
Többi közt gyönyörűségét
Az ő édes Annyának
(Melly szeretetiből gerjed
És az mi reánk-is terjed,
Kedves Rosa Fiának).
193. 'S-annak virágzó Ujságát,
Avagy ujuló virágát
Szabadosan szedheted
És azt, az több virágokhoz,
Illeni-is fog azokhoz,
Koszorúdban kötheted.
194. De tovább-is kell még menned,
És az Templom-felé vened
Már most innét útatod:
Ott Simeon Látásában,
Hogy részt vehess áldásában,
Jutatni magadot.
195. 'S-meg látnod: melly alázattal,
Az kezén-lévő Magzattal
Az Szűz Anya most áll ott:
Várván az Papnak áldását,
'S-az által meg-tisztulását,
Noha bűn rá nem szállott.
196. Mert amaz szép virág szál az,
Melynek (nem érvén semmi gaz)
Sértellen tisztasága:
Állapottya éppen szépség,
Nincs görtse, egyenes épség
Annak a' simasága.
197. Ez amaz szép Rosa-Bokor,
Melly mindenkor sűrő, 's-gyakor
Az sok nyiló Rosákkal:
Teltyesek valahol jár, 's-kél,
Akár Nyár légyen, akár Tél
Minden helyek azokkal.
198. Itt-is virágzik sok képpen,
Az többi közt ragyag szépen
Alázatosságának
Rosája, melynek szépsége
Lehet edgyik ékessége
Koszorúd' kávájának.
199. Jerusalemben ballagi már,
Az hol-is egy szép Rosa vár
Az Templom' közepében:
Az Gyermeke Jézus ott ülven
Az Doctorok közt örülvén,
Szent Annya ott leltében.
200. Mert tévesztette vala-el,
Nehezen találhatta-fel,
Sokat járt 's-költ érette,
Keresvén kedves virágát,
Sötét köd fogta világát,
Az-még fel-nem - lelhetette.
201. Az mikor akatt szemében,
Nagy Vigasság győlt szívében
Meg-lelt kedves virágán:
Az bánat örömet hozott,
És gyönyörűség bokrozott
Le-nyeselet(i) búsultságán.
202. Egy fürt innét-is ki-telhet,
Szemed majd többet-is lelhet
Az már szedett Rosákhoz:
De meg-kell egyvelitened,
Pirosokat-is ejtened
Az fejér virágokhoz.

203. Fordulnod kell az Templomtól
 Immár az Cedron' vizén-túl
 Az Geczemani kertben,
 Ott keresned több Rosákat,
 Fel-is találod azokat
 Ott, 's az több kénos helyben.
204. Mert imádkozó helyétül,
 Vérrel izzasztó hévétül
 Fogvást, a' vég-óraig,
 Nem szűn sebe' újulása,
 Teste' vérrel virágzása
 Annak mind ki-folytáig.
205. És elsőben-is az kertben,
 Kénnyait kezdető helyben
 Testén csurgó vérének
 Piros Rosáit szedheted,
 Rendében helyeztedheted
 Koszorúd kötésének.
206. Meny Pilátus Udvarában
 Onnét, 's ostorozásában
 Nőtt vére tengerébül
 Származott Rosákat keress,
 Van-is ott sok, de mind veres,
 Mert eredett véréből.
207. Az után Coronázása,
 'S azzal feje' lyuggatása
 Kénos helyére mehettz :
 Szent Orczáján le-csorduló
 Vérén, szaporán újuló
 Rosákat ott-is vehettz.
208. Midőn keresztét fel-veszi,
 Valahány lépését teszi,
 Annak nehéz terhével :
 Minden nyomaí meg-telnek,
 Kik-is Rosákat nevelnek
 Ott áradó vérével.
209. Fel-szedheted azokat-is
 Majd találhattz másokat-is
 Calvarián ezekkel :
 Az hol keresztre szögezik,
 És ottan éltét végezik
 Újabb újabb sebekkel.
210. Az kinek szentséges, drága
 Vérének piros virága
 El-borította éppen :
 Szabad abbúl-is el-venned,
 És az több Rosákhoz tenned,
 Oda-is illik szépen.
211. Látom, hogy el-keseredtlél,
 Könyvet-is sokat ejtettél
 Itt az Virág szedésben :
 Nézvén helyét az kénoknak,
 Lehettz-is méltán azoknak
 Sok vóltán könyvezésben.
212. De innét már tovább menvén,
 Ott Annyának meg-jelenvén
 Fel-támadott szent Fia :
 Kedved tellyesen meg-gyöhet,
 Vigasságodnak nem lehet
 Az után semmi hija.
213. Sírt Geczemani kertjében
 Az Ur, most kertész képében
 Hírdet nagy vígasságot :
 Itt nem véres Orczájárúl
 De fénlő Ábrázattyárúl
 Kell most szedned virágot.
214. Melly az Skárlát színt le-tette,
 Kivel eléb jelentette
 Az vérrel forró sok ként :
 Nyílik fejeér Levelekkel,
 Békességet hoz ezekkel
 Most már nekünk fejenként.

215. Az mellyet itt fel-szakasztván,
 És az többihez akasztván
 Igyekezsz oda menni :
 Az hol az Tanítványokat,
 'S vélek fel-támatt Urokat
 Edgyütt találod lenni.
216. Midőn búcsút vészen tőlök,
 És el-enyészik előlök
 Emelkedvén az égből :
 Ottan Mennyei Pompával
 Helyheztetik szent Attyával
 Edgyenlő Dütsőségben.
217. Hol az régi véres Sebek
 Most az Napnál fényesebbek
 Meg-dütsőültségekben :
 Illyen szép rosákká lettek,
 Mielta által-vitettek
 Az Mennyei kertekben.
218. El-vehettz benne innét-is :
 De le-küldi szent Lelkét-is
 Csak hamar az Egekből
 Az Apostolok Fejére,
 Mellyet Lelkek' örömére
 Vártak tellyes szívekből.
219. Az mellynek le-szállásával,
 Bé-telik szent Malasztyával
 Tellyesen kívánságok :
 Van az idején Pünkösdeknek,
 Az mikor nyílnia kezdnek
 Leginkáb az virágok.
220. Oh! melly szép Pünkösdi-Rosák:
 (Múltó ditsírnetek Musák
 Ti nektek-is ezeket :
 Mert sem Helicon teteje
 Sem Paphos kertye 's-mezeje
 Nem termet(t) illyeneket.)
221. Azok a' Mennyei Tüzek
 Kik itt láltzonak, mert ezek
 Lobogo pirossága
 Nem csak szemet gyönyörköttet,
 De szívet-is örvendeztet,
 Sok annak Orvossága.
222. Ezek-is oda illenek
 Az többihez, ha kellenek
 Az koszorú kötésben :
 Kellenek-is, mert nem elég
 Az mit szedtél, több-is kell még,
 Hogy azt vihessed végben.
223. Azért fel-szedvén ezeket,
 Indúly keresni többeket,
 Kikkkel be-érjed éppen
 Koszorú készítésedet :
 Azzal kedveskedésedet
 Mutasd-bé osztán szépen.
224. Azok pediglen termenek,
 Az melly Rosák még kellenek,
 Menyben vitele úttján
 Az Testes Isten Annyának,
 És ott vett boldogságának
 El-fogyhatatlan kúttján.
225. De ezekhez-is még egy kell.
 Az pedig találtatik-fel
 Abban a Dütsőségben :
 Az melly Teste' fel-hozásán,
 Végre meg-Coronázásán
 Vala az magos égből.
226. Ezeket-is azért szedgyed
 Amazokhoz, és el-kezdgyed
 Kötni az koszorút már :
 El-készült régen kávája
 Az szerént selme czérnája,
 Egyedül tsak kötést vár.

227. Kávája, az Szűz Anyának
Édes Fia sok úttjának
Meszszére terjedése :
Mellyen Pállyáját el-futván,
Attyához az égben jutván,
Eöröm lett szenvedése.
228. Czérnája avagy kötele,
Lészen (kit akkor visele)
Gyakor szorongatása.
Az mellybül-is lett vígasság,
Nyugalmat vett az fáradság
Végződvn Pállyázása.
229. Az mint látom, kötöd-is már :
Fáradtságod nem leszen kár,
Csak végezzed Munkádot :
Ha el-kezdted, félben ne hadd,
El-készülvén kézhez is add
El-szánt ajándékokot.
230. Az mikor pedig oda mégy,
Le-csüggesztett homlokkal légy,
És földre néző szemmel :
Úgy békéllyél szent kezéhez,
Essél azomban térdgyéhez
Illyetén kérelemmel :
231. Királynéja Földnek, Menynek.
És pártfogója mindennek
Az ki te hozzád járúl :
Látod : eleget fáradtam,
Az még elődben juthattam
Czélomnak Pállyájárul.
232. Az merre tértem volt eléb,
Hogy onnét hozzád hamaréb
Meg-fordulni nem tudtam :
Esvén az gyalóságombúl
Meg-botsáss, ha néked abbúl
Kedvetlenséget adtam.
233. Jártam már most útatokon,
Rosákat szedtem azokon
S'-Koszorúban kötöttem :
Hogy azt néked bé-mutassam,
Szent kezeidhez juttassam,
Imé elődben gyöttem.
234. Van tizenöt Rosa benne,
Reméltem, hogy elég lenne
Az ahoz mostanában :
Az abban foglaltt dolgoknak,
És azokbéli titkoknak
Elődben adásában.
235. Az öte örvendezését
Öte pedig kesergését
Jelengeti szivednek ;
Ditsőséges azok öte,
Kit Lelkem Jelélül köte
Mennyei örömednek.
236. Eörömed volt, hogy köszöntött
Gabriel, és azzal öntött
Nagy Vígágot szívedben.
Eörsébehez-is örülve
Mentél : ő-is majd repülve
Vígadván ott létedben.
237. Eörömedre volt szülésed,
Avatkozásra menésed,
S'atta az-is kedvedet,
Midőn sokáig kerested,
Az Doctorok közt fel-lelted
Végtére Gyermekeket.
238. Keserves, vérrel izzadni,
Az hohéroknak akadni
Kezekben szent Fiadnak :
Keserves, Ostorozása,
Tövissel Coronázása
Mennyei királyodnak.

239. Keserves, az sebes Testnek,
Gerendáját az keresztnek
Calvariára vinni:
Keserves, ott utollyára,
Az Világnak csudájára
Életét-is le-tenni.
240. Dicsőséges fel-kelése
Hóltábúl, 's-meg-jelenése
Vígasságos Orczával:
Égben mente Dütsőséges,
Hol fogatta az Fölséges
Atya fényes Pompával.
241. Dücsőséges: Szent Léleknek
Eörmére az híveknek
Égből le-jövele:
Úgy Dücsőséges az Égben
Eörrökké való Fölségben
Lölkednek-is vitele,
242. Az hová Testet-is végre,
Jut hasonló Dütsőségre,
Meg-is-Coronáztatik:
Angyalok' Királynésága,
Menynek 's Földnek Aszszonysága
Te kezekben adatik.
243. Szedtem kertekből ezeknek
Az Rosákat, a' mellyeknek
Fogd immár koszorúját:
Azt tőlem kedvessen vévén,
'S-az által csendessé tévén
Lelkemnek háborúját.
244. Az légyen Palmám, Laurusom,
Platanusom és Cedrusom,
'S-minden védelmes ágom:
Lelkem nyugtató Árnyékja,
Esetemnek tartalékja,
En tellyes Bátorságom.
245. Itt senkitül nem-is félek.
Szép bizodalomban élek
Annak nyugodalmában:
Csak adgyad, hogy ki-ne-térjek
Innét, és viszont ne érjek
Régi útam sárában.
246. Onnét örvendezésidnek,
Innét keserűségidnek
Ereje óltalmazzon:
Dücsöült vóltod amonnét
Segítsen: Az bün sohonnét
Veszélyt reám ne hozzon.
247. Hogy így ezek Rosájából,
Köttetett koszorújából
Származó árnyékodban
Olly őrézetben lehessenek,
Hogy onnét én-is vehessenek
Coronát Országodban.
248. El-végezvén beszédedet,
Az ki vezérlet(i) tégedet,
Istenedet imádgyad:
Az ő szerelmes Annjának,
Bűnösök Szószóllójának
Szentséges nevét áldgyad.
249. Mondván: Dítsiret, Dütsőség,
Hála-adás, és Tisztesség
Adassék mind keltőnek:
Annya érte esedezzen:
Fia pedig kegyelmezzen
Az koszorú kötőnek.

ROSA KOSZORU,

Az melly

Az Test(t)é lett IGE JESUS CHRISTUSNAK, és az ő édes Annyának, a' szeplőtelen Szűz MÁRIÁNAK, öt rendbéli kivált képpen való Eörmének, keserüségének, és Dütsőségének, feir és piros Rosáibúl köttetet(t)

ELSŐ RÉSZ,

ÖRÖMNEK ROSAI

ELSŐ ROSA.

Az JÉSZUS Fogantatásának Titka.

1. Az első ember Vétkének,
Reánk terjedet(t) Mérgének
Halálos Mirigygyétül
Az ki meg-mentvén bennünköt,
Szabadította Lelkünköt
Örök veszedelmétül.
2. Annak szentséges szűz Annyát
Merynek és Földnek Aszszonyát
Eörvendő üdvözlettel
Köszöntséd, és magasztallyad
En lelkem, 's-áldottnak vallyad
Az mennyei követtel.
3. Tellyes szívből tapsoly, vígadgy,
Éneket mondgy, hálákot adgy
Az ő nagy jó voltának:
Valamiként tőled lehet,
Erőd valamire mehet,
Eörüly Méltóságának.
4. Ez, a' mint hogy Felségével,
És élete' szentségével
Van minden állat felet:
Úgy mindgyárt az Isten után
Ezt illeti igen méltán
Az leg-felsőb Tisztelet.
5. Szebb ez az Napnak fényénél,
Nagyob ez Világ szélénél,
Az egeknél fellyeb ér.
Kit semmi hely bé nem foghat,
Ég 's föld meg nem határozhat,
Ennek Méhében el-fér.
6. Mert ez, amaz Dütsőséges
Tiszta Szűz, kit az Fölséges
Isten sok ezerekből
Eöroktül-fogva választott,
Ki-vett, és tisztán marasztott,
Minden-féle vétkekből.
7. Ha nem vólt vólna ez a' Szűz,
Amaz örökké való tűz
Maratt vólna nyakunkon:
De hivén ez Gabrielnak,
Szűnt haragja az Istennek,
Melly vala minnyájunkon.
8. Üdvöz-légy Isten Jegyesse,
Kiben minden bizvást vesse
Bátorságos Reményét:
Az ki egy »Ugy légyen« által,
Minnyájunkot meg-vigasztal,
'S fel-hozza napunk fényét.

9. Te vagy gyapja Gedeonnak,
Király-széke Salamonnak,
Te az Frigynek szekrénye :
Gyönyörűség Praditsoma,
Szent Háromságnak Temploma,
'S minden jóknak Edénye.
10. Kit az Atya Leányának,
Az Fiú-Isten Annyának,
Szent Lélek Jegyessének
Választott önnön magának,
Tett minden jókkal drágának
'S tulajdon kedvessének.
11. De mind ennyi sok jókban-is,
Kikben mint az nap, 's-jobban-is
Ragyagsz, és fényeskedel :
Te az Úr szolgálójának
Mondod magad, és szavának
Úgy engedelmeskedel.
12. Oh nagy maga meg-alázás.
Ohnagykészség, 's-kedveshangzás
Fülében az Istennek :
Cselekette ez az Ige,
Hogy teve az örök Ige
Aszszonyává mindennek.
13. Azért szállott-le az égből,
Az ott való Dütsősegből
Te Méhedben költözvén :
Hogy ott tőled Testet végyen
Az Isten, 's Emberré légyen.
Gyarlóságban öltözvén.
14. Tehát minnyájan vigadgyunk,
Méltó tiszteletet adgyunk
E' drága szűz Anyának :
Az egész ég álmélkodgyon,
Minden ditséretet mondgyon
Az Úr szolgálójának,
15. Ki az Isteni Felségnek,
És az örök böltseségnek
Választatott Annyának :
Noha Férfi nem illette,
Még-is szent Méhében vette.
És Annya lén Fiának.
16. Kiáltsa minden : Idvöz légy
Oh Mária ! és áldást végy
E' földön mindenektől :
Idvöz-légy Isten Áldotta,
Az ki magát meg-tartotta
Az bűnös esetektől.
17. Vagy tellyes minden malaszt(t)al,
Meg-érdemled, ha magasztal
Mind ez földi sokaság :
Méltóságod felette nagy,
Egyser-s-mind szűzés Anya vagy
Oh hallatlan nagy Ujság !
18. Ezért, az nagy Méltóságért,
És mély alázatosságért
Kérlek szent Szűz tégedet :
Hogy minden dagályt meg-vessek,
Szelid életet kövessek,
Adgyad olly kegyelmedet.
19. Az melly Ige Testet véve
Érettem, 's Emberré léve
Az te tiszta Méhedben :
Azt én-is hiven kövessem,
'S tellyes szivemből szeressem
Mind egész életemben

MÁSODIK ROSA.

A' Bóldogságos Szűznek Eörzsébet Aszszony látogatására menetelének Titka.

1. Kelly-fel, kegyes Lélek, kelly-fel,
Ne sajnáld, ha mostan le-kell
Szokot(t) álmodot tenned :
Kelly-fel, kelly-fel, az hajnal már
Fel-költ, az Hegyek között(t) jár,
Kelly-fel útra kell menned.
2. Már amaz szép hajnal-csillag
Fel-költ, 's az hegyek közt villag
Arra lévő úttjában :
Tudni-illik amaz szép Szűz,
Melly, mint akár-melly égi tűz,
Tündöklőb járásában.
3. Veszi uttyát valamelyre,
Nagy öröm gyön minden helyre,
Személyétől újulván :
Tőle te se maragdy hát-el,
Kelly-fel, kegyes Lélek, kelly-fel,
Nyoma után indulván.
4. Kövesd ötet Gyorsasággal,
Csókold alázatossággal,
Nyomdokit, az hol leled :
Siess jó illattya után,
Kedved szerént nyughatz osztán,
Ha lészen edgyütt veled.
5. Az ő uttyai melly szépek !
Oh melly áldott, 's bóldog Népek !
Az kik nyomják azokat :
Gyönyörűséges ösvények,
Hol semmi rögös Töltvények
Nem sértenek Lábokat :
6. De rakottak minden jókkal
Zengtek víg musika-szókkal
Mennyei dítséretben :
Ott minden gyönyörűséges,
Az vigasság közönséges,
Élnek egy szeretetben.
7. Minden felől az Szenteknek,
Mint Annyok körül Méheknek,
Van sűrő sereglése :
Most az Úr Istent imádgya,
Most annak szent Annyát áldgya
Azok zengedezése.
8. Az nap ád szép fényességet,
Az Földhöz ékes zöldséget,
Az Urnak kedveskedvén :
Szellők gyengén lengedeznek,
A' fris Arnyékok kedveznek.
Az Szűznek örvendezvén.
9. Azért én-is, az-mint ezek,
Néked szívből örvendezek,
Buzgó töredelemmel,
Azomban hozzád járúlok,
Szent Lábaidhoz borúlok
Illyetén kérelemmel :
10. Szent Méhednek szent Terheért,
Annak érdemes kedvéért
Mutasd oly irgalmadat :
Hogy itt egy kevésbé áll-meg,
Avagy, inkább ugyan száll-meg,
És nyugtasd-meg magadot.

11. Ideje-is meg-szállani,
Mert az nap kezd hanyatlani,
Mindgyárt setét éj lészen :
Alkalmatlan tovább menned,
Jobb meg-maradnod, 's itt lenned,
Hol van szállásod készen.
12. Kérlek : tovább ne-is mennymár,
Szívem nyitott ajtóval vár,
Szálly-bé kedves Vendégem :
Szálly-bé, ne szegjed kedvemet.
Szálly-bé, foglald el-szívemet,
Szálly-bé gyönyörűségem.
13. Bár csak annyi időtskére,
Az míg lelkem' örömére
Az te édességedből
Edgy kis csöpöcskét vehessek,
'S azzal kedvem-tölt lehessenek
Kegyes engedelmedből.
14. Tudom ugyan, van ott sok gaz,
Avagy inkább mind éppen az
Szívem motskos hajléka :
De az, hozzám jövésegednek
(Könyörgök kegyességednek)
Ne légyen tartalékja.
15. Lám az rögs hegyeken-is,
Más irtatlan helyeken-is
Kesztél sétálni bizvást :
Azért ide-is bé-szálhattz,
Ha gazos-is, de találhattz
Ott kedves meg-nyugovást.
16. Az darabost egyenessé,
Az tisztátalant ékessé,
Az rútat széppé teszed :
Meg-változtattz engemet-is,
Meg-tisztítod szívemet is,
Mihelt magadnak veszed.
17. Imé mostani útnak
Fel-tett czéllyán, Rokonodnak
Alig júltz látására :
Kezet vele alig foghattz,
És jó napot alig mondhattz
Érkeztén szállására.
18. Hogy ott mindgyárt nagy vígsággal,
Telik minden ez Ujsággal,
Oda érkezésedben :
Ott minden jó bőven árad,
És az soha ki-nem szárad
Az te jelen léttedben.
19. Kezd kedves örvendezettel
Zachariás Eörsébettel
Szent Lélekkel bé-telni :
Eörsébetnek az Méhében,
Az Gyermekek-is örömeben
Kezd vígan szökdécselni.
20. Azzal Ura hozzá jöt(t)ét,
Illy nagy irgalmasság tettét
Köszöni furcsasága :
Zachariásnak is nyelve
Meg-öldatlik, 's lész bé-telve
Szívének kívánsága.
21. Sokat jövendöl Fiadrúl,
Sok áldást téssen magadrúl,
Mellyet meg-is érdemlesz,
Mondván: mely jó, mely kegyes vagy!
Irgalmad azokhoz mely nagy,
Kiket szerettz, kedvellesz.
22. Azért óh szűz szent Anyaság!
Mellyben nagy az Irgalmasság,
Engemet se útállj-meg :
Ám bár légyen tellyes gazzal
Szállásom, ne gondoly azzal :
Meg-tisztúl, csak ott szálly meg.

23. Látogass-meg engemet-is,
Vigasztald én szívemet-is
Kedves jelen-létteddel :
Bizonyítsd-meg irgalmadat,
Engesztellyed szent Fiadot
Szokott könyörgésseddel.

24. Hogy az miként szent Terhettel
Eörsébethez menésseddel
Ott mindent vidámitál :
János-is Annnya' Méhében
Röpdös vala örömében,
Kit-is fel te indítál.

25. Ugy én-is örvendezhessek,
Örvendezve röpdöshessek
Ti jelen-létteteknek:
Annak vége se lehessen, 'J
Eörökösön örülhessen
Lelkem Dütsőségteknek.

HAMADIK RÓZSA.

Az JÉSZUS születésének Titka.

1. Bűnös Lelkek! jó hírt mondok,
Távozzanak az bús gondok,
Jó hírt mondok mindennek :
Jó hírt mondok, örüllyetek,
'S azért nagy hálát tegyetek
Minnyáján az Istennek.

2. Imé az egek Királlya,
Ez világot nem utállya,
Emberré lesz, születik :
Születik ti érettetek,
Edgyenlővé lesz veletek,
Romlás alá vettetik.

3. Már félelmeskedni nem kel(l),
Az régen vártt üdö jöt(t)-el,
Bátorságban legyetek :
Ki-ki vig örökre kellyen,
Kedves reménységgel tellyen
Erössétett szívetek.

4. Az kit láttz az Istálóban
Helyhezletve kis posztóban
Feküdni két Barom közt :
'S az ki most ott szénán fekszik,
Barmok szájátul melegszik,
'S nem lel ahoz más eszközt.

5. És ezeket mind érettet
(Noha boszúval illetet)
Cselekszi bűnös Ember :
Hogy az te sok inségedet
El-venné, az melly tégedet
El-borítna, mint tenger.

6. Ahoz győj közellyeb kérlek,
'S borúly hozzá vétkes Lélek,
És áldgyad jelen-léttét :
Csudálkozzál szegénységén :
Álmélkodgyál kegyességén,
Eösmérd-meg nagy jó tétét.

7. Nézd vidám szemetskéinek,
Ragyogó Fényetskéinek,
Mint jádznak golyobisi :
Nézd rosás orczátskáinak,
Piros ajakacskáinak
Mint mosolygnak Clárisi.
8. Mostan reszket testetskéje,
Van mostan melegsétkéje,
Most szent Annya pólállya,
Most kedvetskéje változik,
Nyögdögelve siránkozik,
Szemetskéit könyv állya.
9. Most van megént vidámabban,
Adgya magát hozzád jobban
Fel-vett karocskáival :
Most Annyához kezd hajlani,
Mint-ha akarna szóllani
Nyílt ajakatskáival.
10. Mind ezekkel azt mutattya,
Nagy hozzád jó akarattya,
Ha az néked kellene :
Könyörög-is szent Attyának,
Hadna békét haragjának,
Veled meg-békéllene.
11. Ezeket mikor szemléled,
Minek tartod ? Minek vélléd ?
Szerelme illy Nagyságát ?
Végzetetlen Irgalmának,
Nagy alázatosságának
Mint becsöllöd sokságát ?
12. Nem de hasonlatos-képpen
Te-is vissza-adod éppen
Költönös szeretetét ?
Mondván : óh nagy Irgalmasság !
Mellyel az romlott Gyarlóság
Így leli új életét.
13. Mellyel minden bűn, büntetés,
Csak legyen-meg az szeretés,
Bőven meg-bocsáttatik :
És az Mennyeknek Lakosa
Lészen, 's Isten' osztályosa
Az kinek ez adatik.
14. Most van a' Malaszt ideje,
Most nyílik annak mezeje,
Most napja az örömmek :
Közönséges most az vigság,
Oh végetlen Irgalmasság !
Köz ez az jó mindennek.
15. Az miként gyöt mindeneknek
Kedvéért üdvös(s)égeknek,
Vévén Testet magára :
De senkit nem találhatott,
Ki bűnnel nem motskoltatott,
'S méltó nem volt halálra.
16. Úgy mindennek meg-váltója
Akart lenni, 's bő osztója
Isten ajándékinak :
Valakik jó akaratban
Vannak, és igaz járatban
Eösvényén uttyainak.
17. Valakik hozzája mennek,
Bé-veszi, téssen mindennek
Részt Irgalmasságából !
Bé-veszi, az Ajtó nyitva,
Nincsen senki ki-szorítva
Kegyelme Tárházából.
18. Azért ide siessetek,
Alázva térdre essetek
Lábánál az Gyermekek :
Azt is vigan imádgátok,
Szent Annyának-is adgyátok
Temjényét sziveteknek.

19. Mondván: óh te Dütsőséges,
Nagy érdemő, és szentséges "
Szűz Anyaság! Áldott légy:
Az ki nekünk ldvőséget
Szültél, azért Tisztességet
Méltó tőlünk te-is végy.
20. Szülvén-is szűzen marattál,
Ránk minden jót árasztottál
Szentséges szüléseddel:
Kész már az Menyország' úttya,
Az Mennyei Malaszt kúttya
Forr az te érdemeddel.
21. Szabad-é itt megkérdenem
Tőled szép Szűz, és értenem
Nagy alázatossággal:
Mitsoda sziv(v)el lehattél,
Kisdededre tekinthettél,
Minémő buzgósággal?
22. Mikor az hideg Jászolban
Kemény Posztón, nem Fátyolban
Látod azt helyheztetve:
Látod ott mint reszket, fázik,
Örtzaskája miként ázik
Könyveit kettőztetve.
23. És mint adgya kacsótskáját,
Mint emeli Lábotskáját,
Hozzád akarván menni:
Kévánczik kebeledben:
Reménli, hogy melegebben
Fog ottan nálad lenni.
24. Ráz az hideg, sért az szalma,
Nem lehet azon nyugalma,
Tőled vár csendességet:
Éhezik-is, de egyébtől
Abban sem, csakszent Mellyedtől
Kéván ő elégséget.
25. Azért fogd-fel, vedd magadhoz,
Emeld csókra ajakadhoz,
'S tedd meleg kebeledben:
Ottan csendessen nyuglassad
Kedved szerént apolgassad
Szokot(i) szeretetedben.
26. Nintsenek-is méltób kezek
Ahoz nyúlni, az mint ezek,
Az kikkel te illeted:
Tisztáb ajakak sintsenek,
Emlők-is, kik úgy tettzenek,
Mint kikkel te élteted.
27. Ez másra nem-is bízatot,
Te kezéd alá adatot,
Hogy táplállyad, nevellyed:
Te rendeltettél Annyának,
Téged illet, hogy gondgyának
Kedves terhét emellyed.
28. Im az ki mindent teremtet,
Éltet, nevel és legeltet,
Birtokodban adatik:
Az Istennek böltseége,
Eörök fénnye, és szépsége,
Tejeddal tápláltatik.
29. Az ki előtt térdre esve,
Nagy rettegve, 's kedv-keresve,
Sok száz ezeren álnak:
Várnak parancsolattyátul,
Mihelt szó esik szájátul,
Abban híven el-járnak.
30. De ki tudgya számban tenni,
Vagy csak elmére-is venni
Azokat elégséggel:
Kikkel Fia az Annyának,
Annya viszszont az Fiának
Kedvet tett tellyességgel.

31. Az most a' te birtokodban
Vagyon, ál(l) akaratodban,
Azt miként kötözgeted :
Mint akarod, úgy pólálod,
Mindenütt kedvét találod,
Az hova helyhezleted.
32. Hol gyenge Orczátskájához,
Hol egyéb tagotskájához,
Fordúlsz, és takargatod :
Hol fekvő helyére teszed,
Onnét hol magadhoz veszed
Úgy nézed, 's apolgatod.
33. Ajakadot Ajakával,
És Orczádót Orczájával
Az csók öszve-lánczollya :
Játtzik szemed szemeivel,
Annak fénye fényeivel :
Szíved úgy vigasztallya.
34. Az holot ő szompolyodik,
Ott szíved-is szomorodik
Kedvedet háborítod :
Töldod könyveit könyveddel,
És örömet örömeddel
Neveled, szaporítod.
35. Sírását érzed sírással,
Mosolygását mosolygással.
Oh szerelmes változás !
Szemed' róla le-nem veszed,
Szíved tárgyának azt teszed,
Oh gyönyörű czélozás !
36. Ki látott ily Méltóságot,
Hasonló hatalmasságot.
Ki az, a' ki érdemlet ?
Nintsen kívüléd más senki,
Egyedül te vagy az, a' ki'
Élte ezekkel fénlet.
37. Az természet-is csudájúl
Tartya, nem látott példájúl,
Azokat az dolgokat :
Kik lettek szent szülésedben
Ki-is tudhattya ezekben
Értetni az titkokot ?
38. Azért méltán nagy vígságban
Vagyunk, 's áldgyuk buzgóságban
Te kedves szülőttedet :
Az ki ennyi sok örömmel,
Édes mézzel nem ürömmel
Töltötte-bé szívedet.
39. És annak kívántt Ujsága
Leve alkalmatossága
Minékünk-is sok jönknak.
El-húntt napunk fel-virrada,
Hólt életünk fel-támadá,
Vége leve gyászunknak.
40. Add azomban, óh Istennek
Szűz szent Anyya, és mindennek
Csalatlan bízodalma :
Hogy ezen sok örömedben
Juthassak én-is eszedben,
'S légy életem' óltalma :
41. És midőn tiszta Mellyednek,
'S onnét gyövä szent tejednek
Élteted nád-mézével
Az te edgyetlen edgyedet,
Kérjed, (meg-is-hall tégedet
Szokott engedelmével)
42. Kérjed azon : meg-tisztittson,
Eörögségemből szállittson
Engem'-is kisedsége :
Hogy úgy aláztatob legyek,
És tágossab utat vegyek
Az örök dücsöségre.

43. És azzal új Ember lévén,
 Az után több jót-is tévén,
 Végre érdemelhessem,
 Hogy az kit most te öledben
 Imádok, azt az Egekben
 Színről színre nézhessem.

NEGYEDIK ROSA.

Az Jesusnak a' Templomban bé-mutatásának Titka.

<p>1. Im megént újab vígságnak,
Avagy vígságos Újságnak
Jelentetnek Tilkai :
Sok itt, az mit csudálhatunk,
De annak, kin vígadhatunk
Sokkal többek okai.</p>	<p>5. Szemeit gyakran fel-fedi,
Reá borúl, sűrűn szedi
Rosáit Orczájának :
Vigan mosolyog szemében,
Az Gyermekek-is örömében
Röpdös, 's vígad Annyának.</p>
<p>2. Kelly-fel, kegyes Lélek, siess,
Hogy tőle meszére ne ess.
Mégyen már a' szűz Anya :
Lassan ballag, nem lép nagyon :
Mivel hogy ölében vagy
Drága kintse 's-Aranya.</p>	<p>6. Gyakran nézi, tapogattya,
Félti : az hideg meg-hattya
Bé-pólált testetskéjét :
Oltalmazza minden-képpen,
És vigyázva viszi szépen
Edgyellen Edgyetskéjét.</p>
<p>3. Nála van edgyetlen Edgye :
Hogy serkenni ne engedgye
Szapora járásával,
Nagy óva teszi lépését,
Kerüli fel-serkentését
Mindennémű gondgyával.</p>	<p>7. Meg ál(l) véle mihelt mozdúl,
Nagy gyorsan hozzája fordul,
Mint vagy, tekéngeli :
Azomban tovább mentében,
Szive telleyes örömében,
Illy szókkal édesgeti.</p>
<p>4. Ha fel-ébred, mely szívessen
Keresi, miként lehessen
Jób nyugalma ölében :
Eörmest úgy helyheztetné,
Az mint leg jobban lelhetné
Kedvét nála létében.</p>	<p>8. Drága kintsem ! szép Jesusom,
Gyöngy-Virágom, Narcissusom,
Szívem' Gyönyörúsége :
Óh melly szép, oh melly kedves vag!
Édességed-is oh melly nagy !
Eörmöm' telleyessége !</p>

9. Megyünk házában Atyádnak.
Ott első fáradságodnak
Mutasd-bé te újságát.
Én pedig ő Fölségének,
Hozzám való kegyelmének
Köszönöm meg sokságát.
10. Nem de vagy-é nagy örömben,
'S yigan röpdössz-é ölemben,
Én szerelmes magzatom?
Hogy oda vivén tégedet,
Ajándékul személyedet
Atyádnak bé-mutatom.
11. Melly kedves ajándék lésszesz!
Azzal melly nagy kedvet tésszesz
Atyád Akarattyának!
Nem is lehet semmi ennél
Kedvessebb, akármit tennél
Tűzére oltárának.
12. Illy magányos beszédekkel
Vagyon, és magát ezekkel
Útjában mulatgattya:
Ér az városban azomban,
Es ott magát a Templomban
Az Úrnak bé-mutattya.
13. Noszsza mi is útát vegyünk
Utánna, és gyorsak legyünk
Az ő követésében:
Lássuk, melly nagy szelídséggel
Áll, és engedelmisséggel
Az Templom küszöbében.
14. Jól lehet tiszta ez éppen,
Nem mocskosult semmiképpen,
Mert bűn reá nem szállott:
Mind-az-által: az mint mások,
Kiknek szükség tisztulásuk,
Ugy ő-is oda állott.
15. Szemeit le-függesztette,
Alázatra eresztette
Egész Teste állását:
Ugy várja engedelmissen
Csendesen, szemérmesszen,
Ott az Papnak áldását.
16. Ezeket az kik láttjátok,
Im van eleven példátok,
Csak ötöt kövessétek:
Tanúlljatok szelídséget,
Az dagályos negédséget
Rólatok le-vessétek.
17. Magát ki-ki meg-alázza
Az kevélységnek le-rázza
Szívérül undok férgét:
Az Isten hagyományinak
Engedgyen, úgy dolgainak
Érheti boldog végét.
18. De mennyünk-bé az Templomban,
Legyünk ott mi-is azomban,
Míg vége lesz ezeknek:
Nézzük az szűz vigadását,
Hallyuk Simeon áldását
Eörülvén az Gyermekek.
19. Oh! Melly kedvet ád magának,
Midőn karjárul Annyának
Veszi saját kezére:
Oh! mint gyönyörködik benne,
Már meg-halni-is kész lenne,
Ezt érvén vénségére.
20. Ezt ösméri Istenének,
Ezt világos Nap-fényének
Az vakult Nemzeteknek:
Ezt az ő maga Népének
Ohajtott Dütsőségének,
'S-Úrának mindeneknek.

21. Mondgya : sokan feltámadnak
Ez által, és nem maradnak
Továb az sötétségben :
Hanem örök Dűtsősségre,
Homálytalan fényességre
Emeltetnek az égben.
22. És ezen közönségesen
Minnyájan örvendetessen
Legyünk mi, óh bűnösök !
Mert valamik itten esnek,
Azok mind érettünk lesznek,
És mi velünk közösek.
23. Érettünk mutattatik-bé
Az Gyermekek, hogy töltsék-bé
Az törvény tartozása :
Értünk könyörög Attyának.
Hogy enyhődjön haragjának
Ellenünk lángozása.
24. Magára veszi vétkünköt,
Hogy bé-állasson bennünköt
Az régi kegyelemben :
Őtet ezeknek okáért,
Mi-is illy nagy jó-voltáért
Tisztellyük félelemben.
25. Esedezzünk szent Annyának :
Hogy általa az Attyának
Mennyei Templomában
Légyen-bé mutattatásunk,
Es örökös maradásunk
Annak Bölcsőségében.

ÖTÖDIK ROSA.

*Az JÉSZUSNAK a' Doctorok között a' Templomban
fel-találásának Titka.*

1. Búra fordul az vigaság,
Eörm után szomorúság,
Kezd im itten-is esni :
Indúl könyvező Orczával,
Joseph-is kedves Társával
Édes Fiát keresni.
2. Amaz búsúl, ez kesereg,
Hol itt, hol amot(t)i tekereg
Az utakon alá 's fel.
Kérdezi ettől, attúl is,
Tudakozza innét, 's túl-is :
De nem találhattya-fel.
3. Az Anyja az Aszszonyoknál,
Az szűz az szűz Leányoknál,
Férfiaknál az Attya
Keresi, és tudakozza,
Magát több-több búra hozza,
Hogy fel-nem-találhattya.
4. Oh meg-keseredett Szüle !
Melly keserves bánat üle
Akkor a' te szíveden :
Melly szomorú étszakád vólt !
Lehettél olly, majd mind meg-hóltt
Véletlen eseteden.

5. Mikor edgyetlen Edgyedet,
Azzal minden örömedet
Hirtelen el-vesztetted.
És az tőled hová lött-el,
Nem tudván, jártál alá 's fel:
De azt meg nem lelhetted.
11. A' bús Anya így kesereg,
Van Josephen-is nagy sereg
Bú, 's gond, fel-'s alá járván:
Szánnya gyenge jegyessét is,
El-tévedett Gyermekeit-is,
Könyvezi, nem találván.
6. Illyet edgy Atya sem fajzott,
Hasonlót Anya sem rajzott,
És semmi hely nem termelt,
Nem vólt, nem-is lészen mássa.
Hová léte' nem tudása
Méltán ád nagy gyötrelmet.
12. Kettős fájdalom szorította
Szívét, és gyakran ujította
Annak keserűségét:
Mind-azon-által bízattya
Az bús Anyát, hogy láthattya
Ezeknek kedves végét.
7. Sír-is utánna valóban.
Úsznak szemei nagy Tóban,
Sűrő könnyezésében:
Árván maradott Annyának
Nint száma gyakor jajának,
'S-így óhajt keservében:
13. Azomban megént óhajtatást
Kezd, és szapora jajgatást
Edgyütt az szűz Anyával.
Nincsen is szüneti annak,
Egész étszakán így vannak
Szívek nagy fájdalomával.
8. Én Magzatom! hová lettél?
Hogy meg-nem térsz, hol rekettél?
Hol vagy én reménségem?
Ki vött-el tégedet tőlem?
Hová röjtettek előlem?
Hogy vagy gyönyörűségem?
14. El-felejteni nem lehet,
Elméjeből ki nem mehet
Lelkek választott Szépe,
Szüntelen előttök forog,
Melly után szívek háborog,
Annak gyönyörű képe.
9. Oh! Jesusom drága kintsem,
Nálad nélkül mint enyhíttsem
Iszszonyú bánatomat?
Oh! kedves edgyetlen-Edgyem,
Térj vissza, hogy öszve-szedgyem
El-oszlott vígságomat.
15. Hogy magával nem lehetnek,
Eörmével nem élhetnek
Óhajtyák keservessen:
Ujab-ujab ként éreznek,
És tovább-is értekeznek
Felőle figyelmissen.
10. Térj-meg Rosám, Gyöngy-virágom, 16. Oh szentséges Anya! engedd,
Virraszd-fel el-húnt világom,
Térj-meg édes Magzatom:
Térj-meg tellyes vígasságom,
Minden kedvem, nyájasságom,
Térj-meg 's üzd-el bánatom.
- Oh szentséges Anya! engedd,
Hogy én hűségessen téged'
Kövesselek ezekben:
Veled edgyütt sírátkozzam,
Járjak, kellyek, 's-bocsátkozzam
Alá Jerusálemben.

17. Az hová, az Éj el-telvé,
Az virradó Nap fel-kelvé,
Siető gyorsasággal
Meg-is-indúlsz, mégy szaporán :
Hogy bé-érhess oda korán,
Szomorú Társasággal.
18. Vagyon Joseph most-is veled,
Oh ! melly sok kénnal terheled
Itt-is sebes szívedet.
Melly szívesen esedezel,
Melly serénnyen igyekezel
Keresni gyermekedet.
19. Néztek ide, néztek oda ;
Az kit láttok, az kicsoda ?
Híven tudakozzátok :
Várjátok : honnét gyönne-fel
Az, a' kit vesztettetek-el,
Jaj ! hogy nem láthattjátok !
20. Hol meg-állasz, hol el-halattz
Hol elől jársz, hol el-marattz
Szűz Anya búsúltodban :
Láttya Joseph ezt, 's-könyvezi,
Vígasztalni igyekezi
Szíved illy bal sorsodban.
21. De nem tud veled mit tenni,
Már a' városban kell menni
Az kapuhoz érkeztén :
Hol vesztek olly reménséget,
Hogy ezt a' keserűséget
Győzitek, bé-férkeztén.
22. Már ben lévén, jártok 's-keltek
Minden helyen, de nem leltek
Ollyat, az ki tudhatná
Meg-mutatni, hol lehessen :
Esik ez melly keservessen,
Ki az, ki meg-mondhatná ?
23. Minden utszát, szegleteket,
Piatzot, 's egyéb helyeket
Meg-jártok, fel-kerestek :
Kiket értek utól 's-elől :
Kérdezitek minden-felől,
De nyomában nem estek.
24. Mind csak hijában fárattok,
Azzal több fájdalmat altok
Epedő szíveteknek :
Harmad napja van pedig már,
Hogy nem tudgyátok, holott jár,
'S-híre nints gyermekteknek.
25. Lankad az In, az Szű szakad,
Hogy előtökben nem akad,
Ennyi keresésekre :
Az sok járás el-fárasztott,
A' nagy bánat el-bádgyasztott.
Nagy gond ült szívetekre.
26. Már lábotok alig mehet ;
Mind-az-által : a' mint lehet,
Tovább-is vigyázzátok,
És mindenütt keresitek :
Oh melly keserven érzitek,
Hogy nem találhattjátok.
27. Oh ! Szűz Anya, oh ! szent Atya,
Kénos Lelketek' bánattya
Közösüllyön velem-is :
Hogy a' Fájdalmot kóstolván :
Annak ideje elfolyván,
Tellyen öröm engem'-is.
28. Ugyanis ki nem mondhatni,
Sőt elmében sem foghatni
Azt, a' melly öröm teli
Meg-vigasztalt szíveteket,
Ha edgyetlen-edgyeteket
Sok járástok fel-leli.

29. Addig is jártok azomban,
Hogy végtére az templomban
Doctorok között ülven :
Véletlen fel-találjátok,
Az-hol mihelt meg-láttjátok,
Majd el-haltok örülvén.
30. Meg-eszmélvén magatokat,
Közelítvén Fiatokat,
Futnak minden bánatok :
Meg-frissül bádgyatt éltetek,
Meg-újul hervatt kedvetek,
Fel-virrad hűnt Napotok.
31. Mindgyárt az első látásban,
Abban a' szempillantásban
Szakad az bűnnek vége :
Szemetek könyve meg-szárad,
Az helyében rátok árad
Minden öröm bővsége.
32. Áldgyátok az Egek Urát,
Hogy Doctoroknak Doctorát
Gyermekteket meg-adgya :
Az sírást váltja víg beszéd,
Az újultt szű örömet széd,
Régi gondgyát el-hadgya.
33. Bóldognak mondog magadot,
Szűz Anya meg-lelt Fiadot
Kedvessen apolgtatván,
Karodat veted nyakára,
Ajakadat ajakára
Függesztet csókolgtatván.
34. Im én-is elődben megyek,
Hogy tőled irgalmat vegyek
En szerelmes Jesusom :
Kérlek szűz Anyád' kedvéért,
Mostani nagy öröméért.
Légy kegyelmes Orvosom.
35. Engedd : hogy azon örömnék,
A' te nagy kegyességednek
Hatható malaszttyábúl,
Lehessek én-is érzője,
Az által Lelkem' őrzője
Az ördög hatalmábúl.
36. Adgyad : hogy bűnöm' siratván,
És Ajtót te hozzád nyitván,
Mind addig keresselek,
Mig az égben fel-találván,
Az Angyalok közé álván,
Ott vigan ditsirjelek.
-

MÁSODIK RÉSZ.
KESERŰSÉGNEK ROSAI.

ELSŐ ROSA.

Az JÉSZUS Vérrel izzadásának Titka.

1. Édes JÉSZUS, én Istenem :
Uram, Királyom, mindenem,
Lelkemnek üdvössége,
Ki értem gyarló Emberért
(Mellynek már az pokolig ért
Bűne fertelmessége)
2. Meg-akartál fogattatni,
Veretni, és csúfoltatni
Motskos gyalázatokkal :
Végre tövis koronát-is
Viselni, sőt még halált-is
Szenvedni sok kénokkal.
3. Ezt a' te szeretetedet,
Szörnyű meg-öletésedet,
Az iszonyú kénokot
Akarnám illendőképpen
Említeni, és nagy szépen
Meg-köszönni azokat.
4. De nints arra elégségem :
Te légy azért segítségem :
Hogy ezen nagy Titkokhoz
Nyúlhassak szent buzgósággal,
És nagy alázatossággal
Szólhassak is azokhoz.
5. Oh ! melly erős szenvedések !
Véres harczok, ütközések
Győnek már-is elődben :
Mennyi félelem, fájdalom,
Szorongatás, agadalom,
Rohan sebheft szívedben.
6. Még a' korbátsok nem sujtnak
Tövis koronát sem nyújtnak
Lyuggatni homlokodot :
Nem nyom még az keresztfa-is,
Még az Vitéz dárdája-is
Nem nyitnya oldalodot.
7. Mind az által ezer halál
Tégedet immár-is talál,
Ezer féle kénokkal :
Ah : ha ezek csak egy kertben,
Gyenge virág termő helyben
Gyűlnek illy csoportokkal.
8. Az Golgotha tetejének,
Szörnyű halálod helyének
Az Gyümöltse mi lészen ?
Az annál is több fájdalmot,
Keményb harczot, viadalmot
Szenvedésedhez téssen.
9. Látom, miképpen bánkodol,
Izzattz, búsúlsz, 's-fohászkodol,
Rettegő félelemmel.
Látom bő verítékedet,
Mellyből vér folya testedet
Keserves győtrelemmel.
10. Téged' Világ Erőssége,
És az Egeknek szépsége
Ez iszonyú kénokban
Vallyon ki hozott, 's-merített ?
Azokkal ki keserített
Te ártatlanságodban ?

11. Az Félelmet ki okozza?
Az vér csöppeket ki hozza?
'S-erődtől ki fosztott-meg?
Nem más, hanem mi Vétkesek
Vagyunk ezekben mivesek,
Mi kénzunk, mi ölünk-meg.
12. Tudni-illik szemeidnek
Jövendő szenvedésidnek
Forog előtte képe.
Látod, mennyi kénod leszen,
Rajtad mennyi boszszút téssen
E' világ bűnös népe.
13. Hányan vetnek-meg tégedet,
Az kikért piros véredet
Eöntöd kéméletlenül?
Törvényedtől el-szakadnak,
Ellened arczaal támadnak,
Üldöznak kegyetlenül.
14. Szivedre ként ezek hoznak,
Nehéz izzadást okoznak,
Árasztván vér-cseppeket:
Az szeretet, és félelem
Vijnak, nehéz győzelem
Csendesíteni ezeket.
15. Azért térdepelsz-le végre,
Szemedet velvén az égre.
Azért szóllasz Atyádnak,
Mondván: müllyon-el Felséges
Atyám, hogy ha lehetséges,
Itala ez Pohárnak.
16. Ha nem lehet, vagyok készen,
Olly kén, olly halál nem leszen,
Kit te akaratodból
Nagy örömet fel-ne vegyek,
Hogy az Emberrel jól tegyek,
'S-ki-vegyem az átokból.
17. Nem lévén tovább kétséggel,
Illyen el-tökélletséggel
Vette-vala-fel magát:
Térdeplő könyörgéséből,
Ki-tette vólt már szívéből
Halál' félelme dolgát.
18. De hirtelen meg-változik,
Újab harcza találkozik,
Kezd megint fohászkodni:
Kezd irtózni az haláltúl,
Által-látott sok kénnyátúl,
'S-azokkal tusakodni.
19. Mert megént előtte forog
(Lelke a' miatt háborog
Az jövendőköt látván)
A' következő kén-vallás,
Átok, szitok, és káromlás,
Száját minden rá-tátván.
20. Most a' Torhák rútságának,
Kikkel szép ábrázatlyának
Szépsége rotíttatik.
Irtóztattya úndoksága,
És azzal szomorúsága
Megént szaporíttatik.
21. Most le-vetköztetésének,
Meztelen-álló Testének
Irtózik szemérmétül:
Most ostromozott hátának,
Fel-szakasztott oldalának
Iszonyodik sebétül.
22. Kikre nézve megént földre
Botsátkozván, esik térdre,
'S-újonnan szóll Attyának;
De meg-jelenti Angyala:
Nem múlhatik el itala
Rá köszönt Poharának.

23. Oh! mindenható nagy Isten,
 Én bűnös ezekért itten
 Néked mivel tartozom?
 Az ki éltéért szolgádnak,
 Meg-nem engedsz szent Fiadnak,
 Ő hal-meg, én változom.
24. Jóllehet számos vétkemmel,
 Azzal motskosúlt lelkemmel
 Én poklot érdemlenék:
 Hogy ottan örök kénokkal
 Edgyütt az el-kárhoztokkal
 Eörök tüzet szenvednék.
25. De mivel arra rendelted,
 És már el-is készítetted
 Edgyetlen-edgy Fiadot:
 Hogy érettünk meg-fizessen,
 Kárhozatból ki-vezessen,
 Enyhítvén haragodat.
26. Reménlem, az ő halála,
 Nálad kegyelmet találja
 Én lelkem részéről-is.
 'S-az örök halál' félelmét,
 Annak iszonyú gyötrelmét
 El-vészi szívemről-is.
27. De ki tudgya számban tenni?
 Vagy csak elmére-is venni
 Azt a' sok szorongatást?
 Értünk Jesus a' melyekkel
 Küszködik, nagy veritékkel
 Tévéen könyves óhajtást.
28. Az szeretet kényszeríti,
 Halál félelme rémiti,
 Hogy magát arra adgya.
 Ez, hogy az Pohárt bé-vegye:
 Amaz, hogy azt férre tegye
 Erőltetéssel hadgya.
29. Ezekkel szorongattatik,
 Ide 's tova vonattatik
 Keseredet Lélekkel:
 Innét az Lelkek' váltása,
 Onnét az kénok soksága
 Várja nagy seregekkel.
30. Szenvedi-is már Lelkében,
 A' mellyeknek Elméjében
 Vagyon által-látása:
 Jelen vannak seregestül,
 Majd el-nyomja mindenestül
 Azok reá torlása,
31. Ostor, Láncz, Torhák, kötelek,
 Szögek, szitkok, csúff tételek
 Több kénzó szerszámokkal:
 Etzet, Epe, Dárda, Kereszt,
 Kiknek mérge halált ereszt
 Éltére sok kénokkal.
32. Gyakran eleiben tűnnek,
 Gyötrelmekben meg-nemszűnnek,
 Több-több fájdalmost adnak;
 Kiktől piros Orczájának,
 És klárisos Ajakának
 Rosái meg-hervadnak.
33. Ereje fogy, reszket Teste.
 Van minden Tagja el-estte
 Erőtlen inaiban.
 A' sok kén addig sajtollya:
 Hogy vér cseppek' árja folya
 Izzadó tagjaiban.
34. Oh! hallatlan verétéknek
 Véghetetlen szeretetnek
 Nem hallatott példája!
 Oh szörnyű szenvedéseknek,
 Iszszonyu küszködéseknek,
 Oh csudáknak csudája!

35. Midőn az Ég erőssége,
És az Világ ékessége
Így az Földre veretik :
Illy kegyetlen fájdalmokkal,
Halálos Viadalmokkal
Ennyire terheltetik.
36. Kérlek szent Anya tégedet :
Ne bánd edgyetlen Edgyedet
Mostani mi-vóltában
Ha te elődben állatom,
És azt néked bé-mutatom
Kénos állapottyában.
37. Mindenektől el-hagyatott,
Éppen kénokkal rakatott,
Minden dolga árvaság ;
Nints senki Vigasztalója,
Nints segéde, nints szánója,
Ígye éppen fogyotság.
38. Im mint fárad, síránczik,
Égsz Teste harmatozik
Vér cseppek folyásival :
Ládd-é mint szorongattatik,
És mennyire nyomattatik
Keserves fájdalmival.
39. Ah ha hozzája mehetnél,
És véle edgyütt lehetnél
Ennyi sok kénaiban,
Melly örömet segítenéd,
Élteddel-is meg-mentenéd
Halálos fájdalmiban.
40. De sem magát segítetni
Sem Annyát keserítetni
Nem akarja ezekkel :
Hanem minket hiv magához :
Hogy légyen közünk kényyához
Töredelmes szívünk(k)el.
41. Kévánnya : Társai legyünk,
Mellette vigyázást tegyünk,
'S-kényyait visgállyuk-meg :
És velünk nagy jótételét,
Annyi kénok fel-vételét
Köszönnyük, 's-hálállyuk-meg.
42. Édes JÉSZUS! én im megyek ;
Hogy annyi háládást tegyek
Az te kegyességednek :
Az még dolgaidd így vóltak,
Mennyi vér cseppei folytak
Addig izzatt testednek.
43. És annyi ízben imádlak,
Tisztellek, késérlek, áldlak.
'S-könyörgök Felségednek :
Enged(d) bűnöm bocsánattyát,
Érezhessem használattyát
Ennyi szenvedésednek.
44. Engedd : hogy akaratodhoz,
És minden hagyományodhoz
Magamot úgy szabhassam :
Hogy éppen az tiéd legyek,
Megtántorodást ne tegyek,
Te ösvényed' járhassem.
45. El-érkezhén az vég óra,
Hozd dolgomot minden Jóra
Akkori nagy harczomban :
Ne legyek meg-tántorodó,
Az halállal viaskodó
Nehéz izzadásomban.
46. Értem vérrel izzadásod
Az haláltúl irtózásod,
Kit nehezen győztél-meg :
Az örökké izzadástúl,
Pokolbéli irtózástúl
Akkor engem mentsen-meg.

MÁSODIK ROSA.

Az JÉSZUS Ostoroztatásának Titka.

1. Izzadást vérrel árasztó,
Egész testét el-fárasztó
Kemény küszködésektől
Jesus alig pihenhetett,
Hogy megint környül-vétegett
Újab szenvedésektől.
2. Látom őtet, meg-fogatván,
Ide 's-tova hurczoltatván,
Az városon utzánként
Nagy kissebséget szenvedni,
És az által nevelkedni
Rajta az számtalan ként.
3. Valamerre vitettetik,
Minden helyen illetetik
Több-több boszontásokkal.
Oh! melly nehezen eshetik,
Mikor személlye sértetik
Sűrű csapdosásokkal.
4. Melly keservessen van dolga,
Midőn egy el-vetett szolga
Mennynek, földnek Urának
Pofozza gyenge orcáját,
Teli pöki szemét, száját
Angyalok királyának.
5. Mennyi kissebbitést veszen,
Rajta mennyi boszút teszen
Caiphas hamissága ;
Mint dühösködik ellene,
Mondván : ölni meg-kellene,
Az 'Sidók gonossága.
6. Ez dől, amaz taszította,
Ki rúgja, ki tántorította
Szertelen ütésekkel,
Ez pökdös rá rút torhákat,
Az művel nagy hahotákat.
Csúflós nevetésekkel.
7. Némelly száját reá tátva,
Nyelvét meszsze ki-bocsátva,
Szemtelenül gúnyollya :
Ez orrát fel-fodorította
Amaz fogát viczorította
Ellene úgy csúfollya,
8. Amaz Ajakára pittyet,
Ez orra alá hány fittyet,
Ez pedig piszegeti,
Ki reá dől, feltaszította,
Ki sáros lábbal rútította,
Ki kövekkel illeti.
9. Most szent haja, most szakállá
Tépetik, most háta 's-vállá
Sujtatik dorongokkal ;
Az dühött nép ugyan ordit,
Minden gonoszt reá fordit
Iszonyú nagy szitkokkal.
10. Az egész éj így megyen-el :
Reggel az nap mihelt gyön-fel,
Újabb dolgok érkeznek :
Eözöne nagyob kénoknak
Árad reá, és azoknak
Tengeri nevelkednek.

11. Oh! szép JÉSZS, örök Isten,
Téged az Herodes itten
Csúff ruhában öltöztet,
És abban bolond módgyára
Sok száz Ember' csudájára
Kaczagva szemléltetett.
12. Onnét visznek Pilátushoz,
És ott köttetvén Oszlophoz
Erössen korbácsolnak :
Az ütések sokságából
Tested hasadozásából
Nagy Vér patakok folynak.
13. Áll-meg itt óh! bűnös lélek,
És jól gondolkodgyál, kérlek,
Ezek szörnyűségéről :
Mezítelenné tétetett.
Az Oszlophoz kötötetett
Jesznak szent Testéről,
14. Im az ki Ura mindennek,
Ruházója földnek 's menynek,
Magának nints ruhája :
Mesztelen áll, pironkodik,
Vérében úszva bánkodik,
'S lesz ez világ csudája.
15. Im melly nagy kegyetlenséggel,
Meg-dőhődöt(t) fenességgel,
Hohéra agyarkodik,
Reá-emelt veszszejével
Teste minden erejével
Sújtani iparkodik.
16. Nézd, melly sűrőn gyakorollya
Ütését, és korbácsollya
Hol hátát, hol tomporát :
Hol melljét, 's oldalát sújtja,
Hol más Tagjaira nyújtja
Vér-árasztó Ostorát.
17. Oh! melly kegyellen ütések,
Azokból nagy repedések
Vannak gyenge hátadon :
Szent bőrdöd mint hasadozik,
Tested miként szakadozik,
Illyen erős harczodon.
18. Nintsen benned semmi épség,
Tekénteted nagy szörnyűség
Kénzött állapotodban :
Az Oszlopnál le-veretel.
Éppen vérben kevertetel,
'S ott förtöngsz sok kénokban.
19. Mind-az-által te ezeket
Az nagy kénszenvedéseket
Tűröd nagy csendességgel :
Mint Juh az Nyirő kezében,
Vagy Mészár-székre mentében,
Vagy ollyan szelídséggel.
20. Azokról panaszt nem teszesz,
Sőt valahány csapást veszesz,
Mind annyiszor engemet
Ajánlasz Atyád kedvében :
Hogy azokért kegyelmében
Vegye bűnös Lelkemet.
21. Oh! JÉSZS én Reménységem!
Megváltóm és üdvösségem,
Óh mindenható Isten :
Ki érettem így veretni,
Csúfoltatni 's meg-töretni
Nem neheszteltél itten.
22. Az te nagy Szeretetedért,
Keserves szenvedésedért
Adok néked hálákokt :
És bé-mutatom azokkal
Szívembéli fájaldalmokkal
Az értem vett kénokot.

23. Im szent Lábaidhoz esem,
Ki-folyt véredben keresem
Bűntől tisztulásomat :
Ruházzon mesztelenséged,
Zabolázza vereséged
Délczeg indulatomat.
24. Nagy kénokot vallot(t) Tested,
'S azok alatt sok el-ested
Az én gyarló testemet
Tartsa-meg az esetektől,
'S az testi ingerlésektől
Oltalmazza lelkemet.
25. De az én Uram Anyjának
Édes Fia sok kényyának
Mélységes Tengeréből
Mit kell itten bé-mutatnom,
Avagy Eszéhez juttatnom
Azok szörnyőségéből ?
26. Ha teste mesztelenségét
Mutatom, illy kissebségét
El-iszonyodva nézed :
Ha sok sebét szent Hátának
Látod, 's kénzott Oldalának,
Azt el-ájúlva érzed.
27. És így töb keserűséget
Adnék, hogy sem könnyebséget
Meg-sebhetet szivednek :
Több-több fájdalmost okoznék,
Nagyob gyötrelmeket hoznék
Anyai szerelmednek.
28. Tudom ugyan, hogy ezeknek
Az szörnyű vereségeknek
Én nem kis oka lettem :
Te szívedet-is bűnökkel,
Mind annyi éles törökkel
Keservessen sérteltem.
29. De te oh szűzek' Virága !
Kinek nagy Irgalmassága,
Arról ne emlékezzél,
Az mit ellened vétettem :
Sőt, noha nem érdemltem,
Érettem esedezzél.
30. Bűneimről szent szemedet
Fordítsd-el, 's tekéntetedet
Vesd egyetlen Edgyednek
Illy meg-töretett testére
'S abból ki-folyott vérére
Szerelmes gyermekednek.
31. Im melly rongyolt, szakadozott,
Eöszve veretett, 's változott
Elébbi szépségében :
Minden tagjából vér csorog,
Nem birja magát, tántorog
Erőtelségében.
32. Az kénok' számtalansága :
A' ki-folyt vérnek soksága
Lángozó szerelmével
Vegyen-ki minden vétekből,
Vonnyon-fel az esetekből,
Töltsön-bé kegyelmével.
33. Könyörögj te-is érettem
Szűz Anya, és légy mellettem :
Hogy nyertt pöröm leñessen :
Vessen olly tüzet vesémben,
Az melly minden gázt szívemben
Fel-gyújtson, 's meg-égessen.
34. Az testnek viszketegségét,
Az természet' délczegségét,
Zabola alá vegye :
Az által tellyes életet
Áldgya, és kívánt végemet
Adgya, 's bóldoggá tegye.

HARMADIK ROSA

Az JESUS tövissel coronáztatásának Titka.

1. Jaj melly hallatlan kénokkal,
'S Iszonyu gyalázatokkal!
Az emberi nemzetet
Kellet(t) Jesus meg-váltanod,
És helyére állitanod
Amaz régi esetet.
2. Nem vala az elégséges
Erre, hogy a' te szentséges
Tested meg-verettség,
'S az sarkanytyús korbácsokkal
Meg-szaggattatván, azokkal
Éppen rongyá tétessék.
3. Megént újab fájdalmoknak,
És nagyob gyalázatoknak
Kévánod tengerében
Te magadot merítettai,
'S véred éppen ki-vételni
Azoknak fürdőjében.
4. Eléb az viszketeg testnek,
Buja, 's kaczér természetnek
Fizetted fesletségét:
Akarod az kevélységnek
Most, és nyalka negédségnek
Fizetni délczogségét.
5. Illyen nagy szeretetedért,
Ennyi kénszenvedésedért,
Neked én mit fizessek?
Nints más semmim, nem tudha-
Ezekért mimet adhatom, [tom,
'S hozzád mivel mehessek.
6. Hanem, ha meg-tört szívemet,
S abbúl ki-facsart könyvemet
Veszem, 's viszem elődben:
Áldom jó téteményedet,
Emlegetem szerelmedet
Minden-némű időben.
7. Ugyan-is az ki lehetne,
Melly olly aczélt viselhetne
Keményedet(t) szívében:
Hogy téged nem keserülne
Szeme könyvben nem merülne,
Kénaid özenében.
8. És negédségét szívének
Dagállját kevélységének,
Ezt látván, le nem rázná:
Veled edgyütt siránkozva,
Kénaidon csudálkozva,
Magát meg nem alázná.
9. Im megént le-rángattatik
Köntösöd, 's fel-szaggattatik
Sebeid bé-forrása:
Köntösödhöz varzott vólt már
Az sok seb: Oh melly kénnal jár
Annak le-rángatása!
10. Jaj melly igen meg-változott;
Melly rongyos, melly szakadozott
Most a' te gyenge tested:
Meg-nyílt minden sebesült ér,
Talpig el-borított az vér,
Már az földet-is fested.

11. Ah ! melly sok darab maradott (Mivel hogy oda ragadott)
Köntösödön bőrből,
Mikor rólad le-rángatták
'S testedet mesztelen hadták,
Ki-húzván köntösödből.
12. Im még-is nints az ki szánná,
És segíteni kívánná
Illy keserves igyedet :
Nincs, kinek szíve meg-essék :
Sőt hogy mérgeket tölthessék,
Újítyák gyötrelmedet.
13. Azért sűrön csoportoznak,
'S Újabb eszközöket hoznak
Bővülő kényaidra :
Elsőben tésznek olly csúflást :
Hogy egy rongyos Bársony Palást
Adatik vállaidra.
14. Az után nagy hahatával
Gyönnék egy fűrtös kákával,
'S azt, mint Királyi Pálczát,
Csúff-képpen kezedben adgyák :
Az alatt testeden hadgyák
Sok ütés kék zománczát.
15. Mert ki hátúl, ki üt elől :
Döfnek, rúgnak minden felől
Reád forrot(t) mérgekben :
Ezek tépik szakállodat :
Azok szaggattyák hajadat,
Sok fűrt marad kezekben.
16. Némellyek töviset szednek,
Az te szentséges fejednek
Koronát abbúl fonnak,
Mellyet homlokodra tévén,
'S-ahoz két dorongot vévén
Fejedben azzal nyomnak.
17. Oh iszonyú vólta ennek :
Az Tövisek tövig mennek
Meg-szorított fejedben :
Az ereket meg-szaggattyák
Az csontokat-is meghattyák
Minden belső részekben.
18. Buzog az által-lyukatt ér,
Indúl minden felől az vér
Esső szakadás-képpen :
El-borítja személyedet,
El-folya minden testedet,
Vér tóban állasz éppen.
19. Szemöldökök, Szemek, Ajak,
Bajusz, szakál, 's az szép hajak
Melly rendetlenné válnak ;
Az alutt vér össze-vonta,
Rút csapos fűrtökben fonta,
Mint jég csapok, úgy álnak
20. Némellyek elődben álnak
És te néked, mint királynak,
Térdet, és fejet hajtnak :
Érkeznek azomban mások,
Esnek rajtad nagy csapások,
Mint bolondot, úgy tartnak.
21. Ki arczúl csap, ki sújt nyakon :
Ettől torha, attúl takony
Szent Orczádra hányatik :
Kik az vérrel össze-fagyván,
Rajtad szépséget nem hagyván,
Személyed rútíttatik.
22. Az Rosákat felül múló,
Az Clárisokat meg-dúló
Orczádnak ékességét
Illy ocsmányságok borítyták,
Mellyek méltán szaporítyták,
Szíved keserűségét.

23. Személyed volt éppen szépség,
Follya azt most rút genyetség
Az evesült sebekből :
Szemed fénye víg ragyagvány,
De most az-is rút halovány
Sűrőn folyó könyvekből.
24. Klárist nemzett szép Ajakad,
Gyöngy-virágot termett Nyakad,
Ortzádon Rosák nőttek ;
De azok most rút torháknak,
Vérrel egyvelőlt taknyoknak
Kénos helyei lőttek.
25. Homlokod Liliomos kert,
Hol ez előtt soha nem vert
Fészket semmi undokság :
De most az-is rútítottatott.
Mert oda-is bőven hatott
Az Nyál 's egyéb motskosság,
26. Van hátadon sok barázda,
Kiket rajtad a' garázda
Vitézek keze szántott :
Olyan ízecske nints benned
Kit, meg-dühödvén ellened
Ellenséged nem bántott.
27. Nintsen rajtad semmi épség,
Testeden a' Seb szörnyűség,
Elnyom az nagy kénhalom :
Igazán kénok' Férfija
Vagy, nints ennek semmi hija
Egész tested fájdalom.
28. Lőttél illy el-vetett Féreg,
El-fonnyattál, mint az kéreg,
Ennyi szenvedésedben :
Tétettél erős sajtóban,
Meg-nyomat(t)attál valóban
Nem sok maratt véredben.
29. De még sints ezeknek vége,
Ellenséged dühössége
Továb-is fenekedik :
Nem is tágitnak más-képpen,
Hanem, ha meg-ölnek éppen,
'S kedvek úgy elégedik.
30. Azért az Fene nemzetség,
Kiben nints semmi kegyesség,
Kiáltya nagy Torokkal :
Barabbas el-eresztessék,
Helyette fel-feszíttessék
JESUS az több latrokkal.
31. Mondván : emeld fel, emeld fel
JESUST, Barabbast erezd-el
Az Ünnepe szentségéért :
Illy kissebbségeket hallasz,
Illy gyalázatotak vallasz,
JESUS, mások bűnéért.
32. Oh hamis törvény' újsága !
A' mellynek iszonyúsága
Az poklot is fel-múllyá :
Az lator el-bocsáttatik,
Az ártatlanra mondatik
Halálos Törvény' súllyá.
33. JESUS Atyád' böltésége,
Angyaloknak dütsősége,
Királlyá földnek 's-menynek :
Ki így akartál kénzatni
Érettem, koronáztatni,
S-tsúfja lenni mindennek.
34. Ezekért az gyötrelmekért,
Az Bársonyért 's-tövisekért,
Kiket rajtad szemlélek,
Az kevélység szilajságát,
Nagyra vágyás nyalkaságát
Írtd ki belőlem, kérlek.

35. Tudom ugyan, hogy vétettem,
És én-is nagy oka lettem,
Az Te szenvedésednek:
De mint hogymár hozzád tértem,
És tőled kegyelmet kértem,
Engedgy-meg szegényednek.
36. Tövised szívem hassa-meg,
Lelkemet véred mossa-meg,
Bársonyod ékesítsen:
Te légy Uram, Fejdelmem,
Gyámolóm, és segedelmem,
Te Malaszlod segítsen.
37. Hogy téged' illendő-képpen
Tisztelylek, 's-járjam éppen
Csak a' te ösvényedet:
Akaratodat kövessem,
És igaz szív(v)el keresssem,
Az te dütsőségedet.
38. Néked pedig keseredet(t)
Anyá, edgyetlen Edgyedet
Illyen kénos vóltában
Bűneimért bé-mutatom,
És te elődben állatom
Tövis koronájában.
39. Tudod, azokat szívesen
Meg-bántam, és keservessen
Érzem most-is fájdalmát,
Meg-bántottam az mellyekkel,
És már az-után többekkel,
Nem bosszontom irgalmát.
40. Te-is igyemet fel-venni
Méltóztassál, 's-azon lenni,
Hogy kedvében eshessem:
És ez szörnyű, 's-rettenetes
Eset után, kellemetes
Dolgait szemlélhessem.
41. Töviséért szent Fejének,
Atyai örökségének,
Láthassam koronáját;
Nézhessem az sok szitkokért,
Személyére hánt motskokért,
Dücsőséges Orczáját.

NEGYESEDIK ROSA.

A' JÉSZUS keresztének maga Vállán
a' Calváriára vitelének Titka

1. Figyelmezz jól, kegyes Lélek
Szomorú dolgot beszéllek,
És hallatlan Esetet.
Ki járt már a' Sententzia,
JÉSZUS az Istennek Fia
Halálra ítéltet(t).
2. Az Latrok közé állatva,
'S-szorgossan körül fogatva
Hohérok csordájátúl,
Az utzákon hurczoltatik,
Szaporán csoportoztatik
Az népnek sokságátúl.

3. Nints ábrázat, nints ékesség,
Nints tekintet, nints tisztesség,
Nints épség semmijében :
Az 'Sidók kegyetlensége,
Az Vitézek fenesége,
Úgy rontotta Testében.
4. Sűrő könyv folya Orczáját,
Bőven teli szemét, száját
Annak keserves árja :
Úgy viszi terhes keresztét,
Tántorgattya gyenge testét
Annak nagy gerendája.
5. Hol amarra, hol dől erre,
Veszi magát valamerre,
Mindenütt csak húl, és kél :
Nints ereje, hogy mehessen,
Úzik pedig, hogy siessen,
Semmi nyúgovást nem lél.
6. Most el-sibbatt könyökére,
Most esik fáratt térdgyére,
Most majd orrára borúl :
Ki innét, ki túl rángattya,
El-dől, magát nem birhattya,
'S kereszté alá szorúl.
7. Ez innét, az túl rongállya,
Ki kövekkel hajigállya,
Ki szitkokkal illeti ;
Némelly csuczája hegyével,
Némelly dorongos kezével
Taszigállya, 's sebheti.
8. El-nyomván nehéz kereszté,
Vagyon szapora el-este,
De pihenete nem lehet :
Rá rohannak minden-felől,
Rúgják, 's dőfik hátúl 's elől,
Menni kell az, mint mehet.
9. Omol ujonnan-is földre,
Onnét emelkedvén térdre,
Fel-kezd ismét álnia :
De alig lép edgyet-kettőt,
Inának hasonló lejtőt
Kell megintén járnia.
10. Néha magok-is le-verik,
Porban, és vérben keverik,
Szent személyét újobban ;
Onnét megént fel-rángattyák,
Káromkodva rivogattyák,
'S mondgyák, hogy mennyen
[jobban.
11. De mivel hogy föllül müllya
Tehetségét terhe súllya,
Azt meszsze nem viheti :
Ismét le-rokad alatta,
Erejét mind el-fogyatta :
Továb nem emelheti.
12. Ha fel-kél, megént le-omlik,
És minden sebe felbomlik
Az gyakor esésekből :
Meg-árad vére' forrása,
Mint az patakok folyása
Az nyitot(i) kút-fejekbül.
13. Mind-az-által mind ezeket
Az nagy kénszenvedéseket
Viseli nagy csendessen.
Sőt többeket-is érettünk,
Noha ellene bünt tettünk,
Cselekedne kedvessen.
14. Oh! én Istenem, szerelmem,
En meg-váltóm és védelmem
Néked mivel tartozom :
Hogy ellened én vétettem,
Te szenvedsz még-is érettem,
Te vagy Rab, én változom.

15. Az kénra méltó én voltam,
Mivel, hogy öszve-gázoltam,
Meg-vetvén, törvényedet :
Magadra még-is te vetted
Annak súllyát, nem engedted
El-veszni szegényedet.
16. Oh melly keserves szomorú
Vólt, és hallatlan háború
Ezek ki-menetele :
Minden kigondolt kénokkal,
Fel-keresett csúflásokkal
Lévén az éppen tele.
17. Oh ! mennyi véred omlott-ki
Azólta-is, hogy hoztak-ki,
'S viszed nagy keresztedet,
Minden nyomai lábadnak,
Attól ugyan meg-áradnak,
'S végig folyák testedet.
18. Az merre útdot veszed,
Ott éppen pirossá teszed
Az földet, és köveket :
A' kereszt véred kinyomja,
Annak drága Miniomja
Meg-fest ott mindeneket.
19. Ah mostan-is hányszor esel,
Mint-hogy igen gyengén visel
Lábad erőtlensége :
Akár mi kis rög tántorít,
Szapora botlásra szorit
Erődnek gyengesége.
20. Azomban imé nagy jajjal,
Kú(l)csolt kézzel, tépet(i) hajjal
Édes Anyád érkezik,
Hogy közelítsen tégedet,
Meg-láthassa személyedet,
Szivessen igyekezik.
21. Állunk-meg-itt egy kevésbé,
Tegyük magunkot részessé
Ezeknek érzésében :
Mind a' keserves Anyának,
Mind az ő édes Fiának
Gyötrelme nézésében.
22. Az Anya mihént hallotta :
Hogy Pilatus ki-mondotta
Törvényét szent Fiának :
Mint a' Menykőtül üttetet(i),
El-dőlt, 's nehezen vehetett
Meg-éledést magának.
23. Fel-kél végre, a' mint lehet,
A' mennyire erőt vehet,
Sielteti menését :
Rokonit melléje vevén,
'S azok(k)al nagy sírást tévén
Keresi szerelmessét.
24. Hogy véle szemben lehetne,
Tőle végbúcsút vehetne,
Borúlván orcájára :
Ha pedig az nem lehetne,
Bár csak távolról nézhetne
Szerelmes Magzattyára.
25. Így a' Város' edgy Uczáján,
Könyve le-folyván Orczáján,
A' nép közé érkezik :
Ott szent Fia keresztével,
Gyakran el-eső testével
Eleiben érkezik.
26. A' mellyet látván, földre hűll,
Majd e' világbúl-is ki-múll,
El-rémült keservében :
Soká meg-sem-mozdúlhatott,
Mint kő Bálvány, úgy láttatott
Meg-hidegült testében.

27. Fel-veszi magát végtére,
Kú(l)csollya kezét fejére,
Kezd iszszonyú jajgatást :
Keserves Tör jár mellyében,
Melylül sebheter(t) szívében
Érez nagy szorongatást.
28. Szent Fiához akar menni,
De nehéz annak meg-lenni,
Az nép' tollongásában :
Ez, 's az-is férre taszítja,
És az útból ki-szorítja
Oda indulásában.
29. Mellyen jobban szomorodik,
Essőzése szaporodik
Meg-áradott szemének :
Melly Orczáját el-borította,
Kénvallását szaporította
Keseredett szívének.
30. Közeleb érkezik végre,
És újabb keserűségre
Bocsátta ottan magát,
Látván Edgyetlen-Edgyének
Kereszt emelő Testének
Illy rettenetes dolgát.
31. Nézi el-rongyolt Orczáját,
Fejét sértő koronáját,
Nézi az sok sebeket :
Bőven folyó vérének nézi,
Nézi, és nehezen érzi
Szívében mind ezeket.
32. Majd el-hal nagy keservében,
Meg-némúl, mint kő, nyelvében,
Fia kénnyát szemlélvén :
Szívében sir, és kesereg :
Hogy szent Fia így véntereg,
Magában így beszélván :
33. Jaj, jaj én édes szülöttem,
Im én-is elődben jöttem,
De itten miket látok ?
Mint lator, úgy hurczoltatol,
Szürnyü halálra vonatol,
Rajtad ez, ah ! mi átok ?
34. Jaj ! jaj ! hova hadsz engemet ?
Ah ! had tegyem-le éltetemet
Te veled edgyütt én is :
Avagy helyetted hallyak-meg,
Nagy örömet váltolak-meg,
Az magam életén-is.
35. Bár eddig-is kénnyaidnak
Nagy terhe, 's gyalázatidnak
Vólt volna én vállamon :
Nem látnék ennyi sebeket,
Sok egyéb szörnyűségeket,
Most édes virágomon.
36. De késő már azt fel-vennem,
Bár csak most lehetne mennem
Az halálra éretted :
Vagy, ha azt meg-nem-nyerhe-
Leg-aláb, én-is életem' [item,
Most tegyem-le melletted.
37. Hogy így veled meg-hóltomban,
Szívemet kénzó kénomban
Szakadgyon utolsó vég :
Annak sebes tüze másként
Gyujtván bennem mint több-több
Szívemen mindenkor ég. [ként
38. Édes Szívem ! drága kintsem !
Álly-meg, terhed had segítettsem,
Add reám keresztetted :
Látom : ki-folyt minden véred,
Mig az Calvariat éred,
Nem viheted terhedet.

39. Oh én ártatlam virágom !
Köd nélkül való világom !
Oh kedves napom' fénye !
Melly igen meg-setétettél,
Mindenektől meg-vettettél,
Minden jónak örvénye.
40. Igy keseregvén szívében.
Nintsen száraz személlýében
Rajta folyó könyvétül :
Azomban eléb kezd menni,
Vég búcsút akarván venni
Eő Edgyetlen-Edgyétül.
41. Bizik-is : hogy oda szorúl,
Édes Orczájára borúl,
'S meg-mossa azt csókokkal :
Hol most helyén a' Rosáknak
Van moslékja rút torháknak
Azokhoz sült varokkal.
42. De onnét vissza kergetik,
Fiát pedig siettetik,
'S döfölik, hogy nem mehet :
Ezt keserves Annya láttya,
Fáj a' szíve, mert sajtálya :
Fáj, de arrúl nem tehet.
43. Hol találtatik olly elme,
Kinek van annyi értelme,
Melly az árva Anyának
Szíve nagy keserűségét,
Sok jaját, és szörnyűségét
Ki-mondhassa kényyának !
44. El-lankatt, és el-fáratt már,
Alig piheg, nehezen jár,
Még is utánna megyen :
Most erre, most amarra tér :
De szent Fiához úgy sem fér,
Mondgya : jaj! jaj! mit tegyen ?
45. Majd kelté hasad szívében,
Reszket minden tetemében,
Látván, hogy már el-veszti
Két szeme kedves világát,
Édes Fiát, szép virágát,
Magát halni ereszti.
46. Oh édes Jesus ! azokért
Az hallatlan fájdalomkért,
Kiket szent Anyád érzett :
Midőn illy kénos voltódban,
A' keresztfát hurczoltodban,
Téged követvén, nézett.
47. És a' kikkel sebessedett
Te-szíved-is, keseredett
Anyádot ott tekéntvén,
Add, hogy ösztöne ezeknek
Az sok kénoknak, sebeknek
Engem is fel-serkentvén ;
48. Én-is az én keresztemet
Vegyem-fel, és vezéremet
Tégedet kövessenek,
Az te szent kereszted adgyon
Erőt, és velem maradgyon,
Hogy el-ne-vezessenek.
49. És az én keresztem Fája,
Üdvösségem zöld palmája
Légyen, 's meg-ne száradgyon:
Hogy az tűzre-való fákkal
Ne égjen-meg, és azokkal
Veszélyre ne maradgyon.

ÖTÖDIK ROSA.

Az JÉSZUS fel-feszítettetésének Titka.

1. Hívek! ide siessetek,
Méltó háládást tegyetek
Jésusnak mind magának,
Mind az ő meg-keseredett
El-bádogyadott, el-epedett
Szerelmes szent Annyának.
2. Annak sok kényyát's-meg-hóltát,
Ennek siralma nagy vóltát
Kegyes sziv(v)el üllýetek :
Itt mind a' jainak, 's panasznak
Mind kegyelemnek, 's-malasznak
Nagy az Titka, hidgyétek :
3. És az-mint az szeretetnek,
Úgy az szomorú esetnek
Van hallatlan csudája :
Akar az Árva Anyának,
Akar ő édes Fiának
Tekéntessék példája.
4. Ha az kénoknak sokságát,
Az szeretetnek nagyságát
Szemléllýük, és vizsgállýuk :
Hogy valaki illyet vallott,
Sótt csak látott-is vagy hallott,
Azt sohol nem találýuk.
5. Az ki semmiben nem vétett,
Minket tellyessen szeretett,
Im miként hurczoltatik :
Bánnak véle kegyetlenül.
Mint lator nagy szertelenül
Az halálra vonatik.
6. Nintsen senki könyörölő
Esetén, sok az örölő,
Rajta minden kegyetlen:
Rá csoportossan rohannak,
Testétől mindent le-vonnak,
Marad csupa mesztelen.
7. Rajta az sebek újúlnak,
És bő pataki indúlnak
Onnét forró vérének :
Kik újonnan el-borittyák
Egész testét, szaporittyák
Tengerét keservének.
8. Az ki teremt mindenedet,
Az földet, és az egeket
Ruházza 's-ékesíti,
Annak nintsen öltöze:te:
Az maga saját nemzete
Urát így kissebbíti.
9. Az ki szűzebb minden szűznél,
Tisztább a' napbéli tűznél,
'S-tellyes szemérmességgel :
Mint hogy mesztelen áll éppen
Az világ előtt : illy-képpen
Van melly nagy szégyenséggel.
10. Áll szelíden, és csendessen,
Fogadgya engedelmissen
Az mi néki hagyatík:
Az mint hóhéra akarja,
Feje, Lába, Keze, Karja
Az szerint rakattatik.

11. Most kezét, mosl lábát adgya,
Az mint az nékie hadgya,
Alája az szögeknek :
Szenvedvén kegyes tűréssel,
Noha esnek nagy séréssel
Lyuggatási ezeknek.
12. Itt figyelmissen álljunk-meg,
Istenünknek tekintsük-meg
Illy csendes szenvedését :
Lássuk az ötlet kénzóknak
Kegyetlen hóhér sidóknak
Rajta dühösködését.
13. Az keresztnek magos fala
Hosszabban fúratott vala
(Mint hogy hozzá nem mérték)
Mint szent lábai nyúlhattak :
Az míg oda nem huzattak,
A' fúrást el sem érték :
14. Mert az sok kénos sebektől,
Az Inak-is ő helyektől
Hátráb sugorottanak :
És a' lábak-is azokkal,
Rövidbökké lettek sokkal,
Mint az előtt vóltanak.
15. Azért hogy oda érnének :
Az holott fúrást tévének,
Meg-rövidölt inaj :
Húzzák, vonnyák nagy erővel,
Az míg az fúrás' helyével
Meg-edgyeznek lábai.
16. Oh gyötrelmek gyötrelme !
Mellyen el-bódúl az elme :
Oh hallatlan dühösség ?
Kikhez nem említ hasonlót,
Népet sem tud illy káromlót
Soha semmi régiség.
17. Im miként meg-szakadoztak,
És egy-mástól el-oszlottak
Ízei az csontoknak :
Oly részelske nincsen benne,
Melly helyéből ki-nem-menne,
Kénnya miatt azoknak.
18. Által szögezett tenyere,
Meg-lyukasztott lába ere,
Áraszt vér-folyamakat,
Fel-szaggattatott háta-is,
Tövissel font homloka-is
Szaporittya azokat.
19. Vérben van talpig tetétül,
Rajta lévő sok sebetül
Gondold: melly kénban lehet?
Fejét akár hová hajtsa,
És nyugodalmát óhajtsa :
Könnyebbséget nem vehet.
20. Ha azt bal-felé ereszti,
Az Tövisnek elrekeszti
Sértő fulánkja onnét :
Ha bocsáttya jobba felé
Az akad ottan-is belé :
Nincs nyugalma sehoínét.
21. El-fárad, ha fel-emeli,
Ha alá bocsáttya, leli
Annál nagyob fájdalomát :
Vesztettül van dolga éppen,
Nem talállya semmi-képpen
Keresett nyugodalmát.
22. Van illy gyötrelmes kénokban,
Illy nyomorúlt állapotban
Fia az nagy Istennek :
Ennyire sebesítettik,
Az kereszthez szögeztetik
Alkotója mindennek.

23. Mind-az-által: mind ezekben
Az kénos szenvedésekben
Nem gondol úgy magával:
Mint az mi üdvösségünknek,
Előbbeni esetünknek
Helyre állításával.
24. Oh Jesusom! én vétettem,
Az veszély még-is helyettem
Imé tégedet talált:
Az hamis szolga én voltam,
Ki Uramot el-ároltam,
Én érdemlettem halált.
25. Oh veszett! mit cselekettem?
Az jóért gonoszt fizettem
Néked jó Istenemnek:
Sok bosszúval illettelek,
Férre tévén, meg-vettelek,
Kút-feje életemnek.
26. De kérlek téged Uramot,
Ne nézzed bűnös voltomat,
Tekénts reám kegyessen:
Tisztíts-meg bűnöm szennyéből,
Hogy érdemed gyümölcseiből
Legyek én-is részesen.
27. Két szemem merül essőben,
Zokogva esem elődben
Csókjára az sebeknek:
És lelkemet oda zárom,
Tudom: nem lesz semmi károm
Röjtékében ezeknek.
28. Orvos Patikám szent véred,
Mellyel lelkem mihelt éred,
Azontúl meg-vigaszik:
Tövised kedves virágom,
Addig van hasznos világom,
Meddig az meg-nem-aszik.
29. Ezeket mind te magadnak,
Mind a' te édes Anyádnak
Edgyütt sok sérelmével
Uram néked bé-mutatom,
És te elődben juttatom
Szívem töredelmével.
30. Kiket belső 's külső-képpen
Meg-keserítettven éppen
Mindketten viseltetek,
Te Testednek sok kényyában,
Anyád szíve fájdalomában,
Az midőn szenvedtetek.
31. Viselsz az mennyi sebeket,
'S-azzal-járó gyötrelmeket
Te kén-látó testeden:
Eö-is belső keservében,
Annyi tört érez szívében,
Te szörnyű eseteden.
32. Ah! melly szomorú lehetett
Akkor-is, rád mint nézhetett,
'S-mit tudhatott mívelni?
Midőn már kereszten lévén
Azt a' földről fel-is vevén,
Fel-kezdették emelni.
33. Azomban a' Földre omol,
És azzal inkább meg-romol
Már fel-függesztett tested:
Minden csontok meg-indúlnak,
És helyekbül ki mozdúlnak
Lévén illy nagy meg-ested.
34. Az sebek meg-nyílnak jobban,
Véred meg-indul ujobban,
'S-folyását szaporította:
Meg-pirosította az földet,
Nem enged ott lenni zöldet.
Rosa színnel borította.

35. Szemed' akár hová vessed,
 És könnyebséged keressed,
 Nem lelsz egyebet, csak ként :
 Két lator közé függesztnek,
 Ott-is szeme az edgyiknek
 Rád káromlással teként.
36. Az Vitézek sorsot vévén,
 És azt köntösödre tévén,
 Egy-más között fel-osztyák :
 Ellenségid káromkodnak,
 Szapora hahatát mondanak,
 Bús szívedet boszszonttyák.
37. Kiáltják rút káromkodva :
 No, a' ki nagy bizakodva
 Mondod vala a' minap :
 Hogy az Templomot el-rontod,
 És azt helyére állatod
 Meddig el-múlt három nap :
38. Orvosold mostan dolgodot,
 Meg-szabadítván magadot,
 Tégy tested sok kényyárúl ;
 Most vagy ideje ennek,
 Ha Fia vagy az Istennek,
 Szály-le az kereszt-fárúl.
39. De veszed csendes tűréssel,
 Nem hogy boszszúság-űzéssel
 Érzenéd te ezeket :
 Sőt szeretettel gerjedeszsz,
 Atyádnak értek esedeszsz :
 Bocsássa-meg vétkeket.
40. Az-után az hozzád térő,
 És bűneit meg-ösmérő
 Latrot azzal biztatod :
 Hogy viszed paraditsomban,
 És magaddal együtt abban
 Még ma bé-is-iklatod.
41. Adod minékünk Anyádat,
 És engeszteléd Atyádat
 Előbbi haragjában:
 Azért nem de remélhetünk,
 Sőt bizonyosak lehetünk
 Ez után irgalmában ?
42. Lelkünknek szorongatója,
 Akar melly nagy bűn' csomója,
 Legyen ránk hurrkoltatva,
 Szent Fia elég tétele
 Biztat, hogy annak kötele
 Meg-lészen öldoztatva :
43. Midőn az téged kénzőknak,
 Ellened káromkodóknak
 Vétkek meg-bocsáttatik :
 És amaz bűnre bátorinak,
 Melletted függő latornak
 Paraditsom adatik :
44. Ki lehet hát, az ki ebben
 Az hallatlan kegyelemben
 Bátran ne bizakodgyék:
 Csak ki fesellyen bűnéből
 És szíve' töredelméből
 Te hozzád ragaszkodják.
45. Holott magad készakartva,
 Érettünk nagy harczot tartva,
 Kévánsz szó-szóllónk lenni :
 És haragjából Atyádnak,
 Birtokából az Sátánnak,
 Kegyelmessen ki-venni.
46. Mi-is te néked ezekért
 Az sok jótéteményekért
 Nagy alázatos(s)ággal
 Szüntelen hálákot adunk,
 És ditsireteket mondunk,
 Tartozó buzgósággal.

47. Abban egész hittel lévén :
Hogy dolgunkot fel-vévén.
Végig leszesz mellettünk :
Akar melly nehéz ügyünkben
Szent Atyádnál életünkben
Esedezel érettünk.
48. Az mellyért mi sem tágittyuk,
De újítván szaporittyuk
Az te dicsiretedet :
Áldgyuk, tisztellyük, urallyuk,
Féllyük, és fel-magasztallyuk
Te szentséges nevedet.
49. Azomban kifolyván az vér,
Meg-üressedik minden ér
Az élető melegtől:
El-vész minden ékességed,
Halni tér elevenséged
Az sok gyötrődésektől.
50. Tövis hatotta fejedet,
Sok-képpen sebzet testedet
Nints hol könnyebbiteni ;
Akár el-fáratt lábaddal,
Akár el-bádogyatt karoddal
Kezded azt segíteni.
51. Sött így fájdalmid ujúlnak,
Mert mozogván meg-indúlnak
Forrási az sebeknek :
Akár-fel, akár le-veted
Szemedet, de nem lelheted
Segítségét ezeknek.
52. Az Nap, és Hóld szomorodik ;
Az tiszta ég háborodik
Hallatlan sötétléssel :
Az kősziklák hasadoznak,
Az magos fák romladoznak
Iszonyú repedéssel.
53. Az koporsóknak Márványi,
Pogány Istenek Bálványi
Fel-nyilnak, 's el-romlanak :
Vitorlája az Templomnak
Ketté szakad, sok halomnak
Töltvényi le-omolnak.
54. Az egész földnek, és menynek,
Azokban lévő mindennek
Van szörnyű változása :
Az Istennek magának-is,
Nem kedvezvén fiának-is,
Van most búslakodása.
55. Mert nem hallya-meg kérését
Noha láttya epedését
Illy halálos harczában :
De hadgya ottan csak magát,
Még-nem végzi kezdett dolgát
Lelkünknek váltságában.
56. És midőn már az epének
Eczettel közlött mérgének
Italát meg-izlette :
Végre Attyának ajálván
(Feje n(y)akára hajolván)
Lelkét ki-eresztette.
57. Oh ! Uram, a' ki éreltem
(Mint-hogy halált érdemletem)
Az keresztnek Oltárán
Atyádnak fel-áldoztattál,
És engemet meg-váltottál,
Piros véred nagy árán.
58. Im én-is nagy alázattal :
Földre csüggő ábrázattal
Szent lábaidhoz esem :
És néked val(l)ván magamot,
Tovább már Orvosságomat
Csak te nálad keresem.

59. Meg-vallom, tőled el-szöktem,
Ellened Pártot ütöttem :
De meg-akarok térnem :
Az mellyre kérlek erőt adgy,
'S tőled el-szakadnom ne hadgy.
És több pártolást érnem.
60. Oldalad fel-nyitásának,
Lábaid lyuggatásának,
'S kezeidnek sebiért :
Azokból buzgó vérednek
Értünk le-tett életednek :
Könyörgök érdemiért.
61. Ha méltoztaltál fel-venni
Azokat, ne engedd lenni
Haszontalanúl bennem :
Hanem adgyad kegyelmessen,
Hogy azok által lehessen
Üdvösségemet vennem.
62. Az Ostor, Veszsző, Tövis, Nád,
Káromlás, szítok, hamis vád,
Szög, Dárda, kereszteddél,
Kiket viseltél érettem,
Az miben eddig vételtem,
Mossa-el azt véreddel.
63. Add : hogy a' testnek, világnak,
Azokkal minden hivságnak
Egészlen meg-halhassak :
Az után tellyes hűséggel,
Igaz tökéletességgel
Csak néked szolgálhassak.
64. Fel-támadván haláloddal,
Erőssítő malasztoddal
Tartassam-meg a' végre :
Hogy hőltod adgya éltemel,
Sok kénod bóldog végemet
Az örök üdvösségre.
65. Téged-is, óh el-epedet(!)
Anyá ! az ki Szerelmedet
Szemlélted keservessen
Szent Attyához kiáltani,
És Lelkét ki-bocsátani
Az keresztfán csendessen :
66. Köszöntelek nagy zokogva,
Néked mindenestül fogva
Magamot bé-mutatván :
És illy keserves igyedet,
Edgyetlen edgy szüllöttedet
Veled edgyütt jajgatván :
67. Kérlek te se felelkezzél
Rólam, hanem emlékezzél
A' te édes Fiadnak :
Légyen irgalmas mindenkor,
Fő-képpen éltem' végekor
Nékem bűnös szolgáltnak.

HARMADIK RÉSZ.
DÜCSÓSÉGNEK ROSÁI.

ELSŐ ROSA

Az JESUS fel-támadásának Titka.

1. Ted(d)-le keserűségedet
Oh szűz Anya! és szivedet
Töltsed nagy vígasággal.
Szállyon-le árja szemednek,
Orczád ásztató könyvednek
Vess véget gyorsasággal.
2. Im JESUS, ki sok kénokkal
Az véle-függő latrokkal
Halálra vitettetel(t) :
És fel-feszítettel(t) vala,
Az keresztfán meg-is-hala
'S végre el-temettetel(t).
3. Az te szerelmes Magzatod
Fel-támatt (majd meg-láthatod)
És él dücsőségesen :
Melly az halálnak hatalmát,
Az Sátánnak birodalmát,
Meg-rontotta nyertessen.
4. Erős zárját a' Pokolnak
Fel-törte, és sok Fogolynak
Adott ott szabadulást :
Az-után nagy nyereséggel
Győzelmes dütsőséggel
Tett onnét meg-fordulást.
5. És az te édes szülötted
Leg-elsőben-is előtted
Kévána meg-jelenni :
Dücsóséges mivoltában,
Szíved bús állapottyában
Azzal újult(t)á tenni.
6. Fiúi szeretetébül,
Annak minden örömébül
Részeltetni téged-is :
Tudván, mennyi gyötrelmekben
Amaz nagy szenvedésekben
Vólt érette szíved-is.
7. Nézd, mint tündöklék Orczája,
Mint a hó, olyan Ruhája,
Van véle nagy sokaság :
Mellyet az halál torkából
Velt-ki, és meg-váltásából
Követ immár boldogság.
8. Azt edgyütt önnön magával
Dücsöült állapottyával
Te néked bé mulattya :
És néked-is, mint magának,
Engedelmes hű szolgának
Edgyen-edgyen állattya.
9. Eötet, mint Istent, 's-megváltót,
Attyával közös alkatót
Tisztelik, és imádgák :
Néked, mint Isten' Annyának,
Menynek, 's-Földnek Asz(sz)o-
Böcsületedet adgák. [nyának
10. Az meg-váltás az ő dolga :
De hogy az Urból lén szólga,
És születel(t) érettünk :
Azért te ditsőítel
Áldatol és tiszteltel
Mind itten, mind felettünk.

11. De kinek fér elméjében,
Ki foghattya meg szívében
Az te nagy örömedet?
Kit el-temettél a' minap,
Látván élni ez mái nap
Szerelmes gyermekedet.
12. De oh! melly szelidséggel vagy,
Alázatosságod melly nagy,
Hogy így örvendeztetel:
Mondván magad szolgálonak,
És azokra nem méltónak,
Az kikkel tiszteltetel.
13. Az meg-szabadúlt lelkeknek,
Véle lévő seregeknek,
Az mennyi számát nézed:
Az te edgyetlen Edgyednek
Jelen lételén, szivednek
Annyi örömét érzed.
14. Az kiért annyit epedtél,
Rettenetes ként szenvedtél,
Látod már szerelmedet:
Látod, látod Dücsőségben,
Mint az nap, oly fényességben,
Látod drága kintsedet.
15. Noszsa terjeszd-ki karodat:
Győj közeleb, és magadat
Bocsássad ölelésre:
Siess kedves illattyára,
És békeséges csókjára,
'S-abbán gyönyörködésre.
16. Meg-dütsőült személyével,
Veled közlött örömevel
Tellyen szíved kedvessen:
Eörülly azoknak az jóknak,
Minden vígságra méltóknak,
Eörülly, örülly szíveessen.
17. Nézd tövissel font homlokát,
'S csapdosot(t) orcáját, nyakát,
Nézd most, mint tündöklének,
Nézd-meg lyuggatot(t) kezeit,
Azoknak véres sebeit,
Melly ragyagva félnének,
18. Fel-szakasztott oldalának,
Vére, tágas folyamának
Nézd széles csatornáját,
Nézd, most onnét nem csorog vér:
De adgya minden sebes ér
Tündöklő ragyogványát.
19. Mint az Rosák, virágoznak
Az seb helyek, 's-illatoznak
Mennyei Balsamommal:
Most már gyönyörűségesek,
Dütsőültek, 's-nem tellyesek,
Mint eléb, fájdalommal.
20. Oh! melly kedves édességet,
Szeretetet, Békességet
Nyújtanak most mind ezek:
Vér helyet(t) gyönyörűséggel
Folynak, és nagy édességgel
Sebes Oldal, Láb, Kezek.
21. Ezeknek bő-folyamábúl,
Lélek gyógyító Borábúl
Végy most annyi örömet,
Minap az kénok' idején,
Az Calvária' tetején
Vettél mennyi gyötrelmet.
22. El-ment már a' tél mordsága,
Az kemény szelek vadsága,
Az homályok el-múltak.
Az nap ragyagva tettzet-fel,
Az kíván(t) jó idő gyött-el.
Az vígságok újultak.

23. El-gyött Napja az örömek,
Az mellyen méltó mindennek
Bánattyát férre tenni:
És fel-támadott Urának
Eörülni, 's édes Annyának
Szolgályattára menni.
24. És edgyütt az Angyalokkal
Eötet ditsérő Torokkal
Vigan így énekelni:
Szűz Anya, légy nagy örömben,
Mert az kit tiszta méhedben
Érdemeltél viselni,
25. Az az halált meg-rontotta,
Fel-támat, az mint mondotta
Mindnyájunk öröme: :
Bizony, bizony fel-támadott,
'S-telleyes reménséget adott
Lelkünk üdvösségére.
26. Te esedezzel érettünk,
Vigyázz ránk és légy mellettünk
Az te édes Fiadnál.
Oh szentséges Szűz Anyaság,
Kiben nagy az irgalmasság:
Azért minket se hagynál.
27. Az büntül, a' mellyben valánk,
Avagy ugyan belé halánk
Add, hogy mi-is kellyünk-fel
Az régi szennyet le-vetvén,
Az igasságot követvén,
Tisztáb köntöst vegyünk-fel.
28. Az-után jobb őrizetben,
Élvén ez gyarló életben,
Visellyük azt olly tisztán:
Hogy Makulája ne legyen,
Mikor eleiben megyen
Lelkünk életünk föttán.

MÁSODIK ROSA.

*Az JÉSÚS Menyben-menetelének
Títka*

1. Miolta dütsőségesen
(Az halált Poklot nyertesén
Meg-győzvén) fel-támadott
Az Ur mi üdvösségünkre:
Az-olta nagy örömünkre
Négyszer tiz Nap virradott.
2. Vagyon megint, min vigadnunk,
És miért hálakot adnunk
Az mi édes Urunknak:
Érkezvén nagy Dütsősége,
Magasztaltatván Fölsége
Dütsöült Királyunknak.
3. Most van öröme ideje,
Most van virágzó mezeje.
Érdemlett Pompájának,
Most dücsöül Diadalma,
Most adatik-meg jutalma
Győzedelmes harczának.
4. Midőn ezen harcza után,
Kin az Halál, Pokol, Sátán
Tőle meg-győzettetett,
Mégyn az egek feliben,
'S-ül ott Királyi székiben,
Melly néki készítettett.

5. Helyhezteszik az Attyának
Jobjára, Diadalmának
Koronája adatik :
És az tétetik fejében,
Az égnék nagy örömében
Mindenektől áldatik.
6. Te-is, oh Emberi Nemzet,
Kinek szabadulást szerzett,
Eörülly illy jó Uradnak :
Eörülly nagy győzedelmének,
Azzal nyert Dütsőségének,
Eörülly te Királ(y)odnak.
7. Eörülly Pompás Ünneplésén,
Égben Attyához menésén :
Eörülhettz-is szivessen.
Mert azzal arra nyit ajtót :
Hogy minden hozzá-óhajtót
Maga után vihessen.
8. Azomban ottan helyünköt
Szerezze, az hol bennünköt
Tehessen kész szállásra,
Alyai örökségében,
És annak Dücsőségében
Végetlen maradásra.
9. Méltó, méltó itt vigadnunk
Az Úrnak, 's-hálákat adnunk,
Illyen nagy jó tétéért :
A'-ki meg-váltván bennünköt,
Készíti Menyben helyünköt
Lelkünk üdvösségéért.
10. De ti-is ó Seraphinok,
Eörösségek, Cherubinok,
Mind az Archangyalokkal ;
Ti-is ó hatalmasságok,
Égi minden uraságok
Az Angyali karokkal .
11. Jertek ide örvendezve,
Énekekkel zengedezve,
És kedves Osannával,
Siessetek eleiben
Annak, ki az Ég feliben
Megyen ilyen pompával.
12. Im gyön az Úr fényességgel,
Nyissátok-fel sietséggel
Kapuit az Mennyeknek,
Gyön dicsőült állapotban :
Mint nap, fénlő ruházatban
Királlya az Egeknek.
13. Az mikor ment vólt innét ki,
Nem vólt akkor véle senki,
Gyön most sok ezerekkel :
Szenvedésének hasznárúl
Tészen, 's-fel-támadásárúl
„Bizonyiságot ezekkel.
14. Méltó azért vígadgyatok,
Szökdétselve tapsollyatok,
Uratok Diadalmán :
Az Ellenségek el-vesztek,
Pokol kapui le-estek,
Nyertes lén az Oroszlán.
15. Nyertes az Ábrahám Magva,
Gyön Dütsőséggel ragyagva
Szent Attyához Mennyekben:
Hol az régi romlásokat
Helyre hozza, 's lakosokat
Szerez megént ezekben.
16. De köszöntvén személlyedet,
Leg-elsőben-is tégedet
Híjlok ide örülni
Szűz Anya, édes Fiadnak
Dütsőségére, és annak
Kedvében részesülni.

17. Eörüll azért itt, és vigadgy,
Szent Fiadnak-is többet adgy
Azzal nagy öröméhez :
Nézzed : melly gyönyörűséggel,
És mely pompás Dütsőséggel
Közelít ez az éghez.
18. Nézd, melly szép áldás-tétellel,
És kedves búcsú-vétellel
Távozik-el előled :
Vissza miképpen tekénget,
Fejet hajt, 's-reád integet
Távúlb lévően-is töled.
19. Te-is hasonlatos-képpen
Végy hát búcsút, 's-áld-meg szé-
Utra indulásában, [pen
Nyissad fel éppen szivedet.
Eöntsd-ki tellyes szerelmedet
Tőled-el-válásában.
20. Oh gyönyörű búcsú-vétel !
Ez nem olly győtrelem tétel,
Mellyet az múlt napokban
Bethaniában tettetek,
Az mikor búcsút vettetek,
Egy mástúl nagy kénokban.
21. Mert akkor kén-szenvedésre,
Most pedig örvendezésre
Megyen édes Magzatod :
Megyen örök dütsőségre,
Megyen királyi fölségre,
Az mint im most láthatod.
22. Akkor halálra vitetett,
Sok kénokkal illettet
Az kegyetlen Népektől :
Most azért dücsöittetik,
És áldot(t)nak hirdettetik,
Az égi seregektől.
23. Akkor áratt szemeinek,
'S-onnét csurgó könyveinek
Hány cseppe vert tégedet :
Most annyi vigasság tellye,
Sőt ugyan szárnyán visellye
Örvendező szivedet.
24. Akkor halálra mentében,
Olyan keserves ügyében
Melly nagy jajjal követted,
Mostan menvén királyságra,
Kelly hasonló vigasságra,
Mint akkor kesergetted.
25. De ne késsél csak ezekben,
Oda fel-is az egekben
Tekénts az örvendezést :
Hald az Angyalok örömét,
Áldván az Ur győzedelmét,
Hald az víg zengedezést.
26. Nézzed az Pompás ünneplést,
Amaz Angyali éneklést :
Szent, Szent, Szent, víg hang-
Valamit tud az szeretet, [zással
Ott az mind elé-vétetel(t)
Nagy ditséret mondással.
27. De melly gyönyörű édesség,
Avagy édes gyönyörűség,
Teli akkor szivedet :
Az midőn az Atya Isten
Meg-szóllította végre itten
Te édes gyermekedet.
28. Mondván: jelen vagy, jelen vagy,
En Szerelmem, az mellyen nagy
Atyai vígaságom :
Jelen vagy test(t)é lett Ige,
Szűz Anyád gyönyörűsége,
Bírad immár országom.

29. Igaz Istenség, Emberség,
Velem örökös Edgyesség,
Országom Dütsősége :
Ülly-bé királyi székedben,
Adatván immár kezедben
Atyádnak öröksége.
30. Az Nemzetek hatalmodban,
Az Angyalok bírtokodban
Már örökösön lesznek :
Azok mind földön, mind mennyen
Mind alatt, mind pedig fenn
Néked nagy áldást tesznek.
31. Te szent neved tiszteltetik :
Az mi az által kéretik,
Az meg-is leszen adva :
Arra térdek meg-hajólnak,
Téged' Uroknak vallanak
Ditséreteket mondva.
32. Te-is Angyalok Karjai,
Ezeknek zengő Rajjai
Új Éneket kezdgyetek,
Az győzedelmes Királynak,
Én Fiamnak, Ég Urának,
Tiszteletet tegyetek.
33. Ezt halván meg-zendül az Ég,
Az sok áldásban nintsen vég,
Kiáltván vigasággal :
Az Istennek Fia éllyen,
Az ártatlan Bárány éllyen,
Éllyen hatalmassággal.
34. Az Békesség Fejedelme.
Bűnös Lelkeknek Védelme,
Életek meg-adója,
Az örök Dütsőség fénye,
Gyámoltalanok' Reménye,
Az Halál meg-rontója.
35. Éllyen az meg-szabadító,
Poklot, 's halált meg-hódító
Isten, és uralkodgyon :
Éllyen nagy Dütsőségesen,
És ennek örvendelezen
Minden hálákot adgyon.
36. Oh örömeknek öröme !
Győzedelmek' győzedelme !
Oh hallatlan vigaság !
Ez senkinek nem adatott :
Avagy csak nem-is hallatott
Valaha illy Méltóság.
37. Egyedül maga Fiának
Jutalmúl nehéz harczának
Ezeket készítette
Az Atya Isten, az mikor
Az égben menetelekor
Jobbjára helyeztette.
38. Azért te kedves Fiadnak,
Egyszer-s' mind édes Uradnak
Bóldog Anya örvendezz :
És edgyütt az Angyalokkal,
Víg Osanna mondásokkal
Örvendezve zengedezz.
39. Ki ül jobján az Attyának,
És minden Uraságának
Részessévé tétetett :
Az Föld és Meny függ kezéből.
Elébbi szegénységéből
Illy nagyra emeltelett.
40. Az töviseknek helyében
Tétetett most már fejében
Dütsőség' Koronája :
Az rongyos Bársony változott :
Dütsőült vólta mást hozott :
Bóldogság már ruhája.

41. Az ki ez földön csúf vala,
Illetlenül meg-is-hala
Az sok kissebségekből :
Most az Angyalok urallyák,
Szentnek, és áldot(í)nak vallyák,
Szüntelen énekekben.
42. Oh ! drága Szűz cselekedgyed,
Hogy ennékem-is engedgyed
Részesülnöm ezekben :
Az kiért én-is áldalak,
Édes Anyámnak mondalak
Téged tellyes életemben.
43. De téged-is, lelkem Di(j)a,
Szűz Anyának édes Fia
Ezért az nagy vigságért
Kérlek : add, az égben járjon
Elmém, attól el-se-állyon
Ez világi hivságért.
44. Te, ki az bé-zárt Egeket
Meg-nyitottad, és helyeket
Szeresz ott hivednek :
Add, hogy én is szolgál legyek,
'S olyan szolgálatot tegyek,
Az melly tesszen kedvednek.
45. 'S végre el futván pályámat,
(Hogy ott vehessem Pálmámat),
Az égben emeltessem :
És az te dütsőségedet
Szemlélvén, ott szent nevedet
Eörökké dítsirhessem.

HARMADIK ROSA.

Az Szent Lélek'-el-jövetelének Titka.

1. Oh az ISTEN szerelmének,
Végzetetlen kegyelmének
Melly nagy Irgalmassága ;
Melly nagy, és melly csudálandó,
De meg nem hálálhatandó
Hozzánk való jósága.
2. Az nem vala elégséges,
Hogy értünk az ő szentséges
Fiát le-bocsátotta :
Az számtalan sok kényyával,
És keserves halálával
Lelkünket meg-váltotta.
3. De azt-is meg-cselekedte :
Hogy az égből eresztette
Szent Lelkét-is közinkben :
'S-annak reánk szállásával,
Vígasztaló Malasztjával
Erössített szivünkben.
4. Hasonló az az Atyához,
Az szerént édes Fiához
Az Isteni Fölségben :
És származik mind kettőtől :
Ettől-is, mint Teremptőtől
Vagyon minden függésben.

5. Méltó azért: hálát adgyunk
Ezért-is, és áldást mondgyunk
Az Úrnak buzgósággal:
Tellyes szív(v)el örvendezzünk,
'S-ez titokrúl emlékezzünk
Nagy alázatossággal.
6. Gyültek vólt Jerusálemben
Az Apostolok mind egyben
Tele jó reménséggel:
Az szűz Anya-is azokkal
Ott vólt az hű Aszszonyokkal,
Anyai kegyességgel.
7. Istenes beszélgetésben,
'S-mennyei elmélkedésben
Foglallyák ott magokat:
El-válván tőlők végtére,
Az miket az Úr ígére,
Emlegetvén azokat.
8. Ment-fel melly dütsőségesen,
És ott melly örvedetessen
Fogattatott Attyátúl:
Van melly nagy fényeskedésben,
És mennyi dütsőítésben,
Angyalok áldásátúl.
9. Gyövend-el melly fényességgel,
Hatalommal, 's-dütsőséggel
Az végső ífletre:
Az Sententziát ki-mondván,
Hiveit hozzá fogadván,
Mind viszi az életre.
10. Némellyek kén-szenvedését,
Halálábúl fel-kelését
Némellyek emlegetik:
Azok sok csuda tétének,
Ezek kegyelmeségének
Nagy vóltát beszélgetik.
11. Néha magok' gyarlóságát
Forgattyák, és árvaságát,
'S-azon elkeserednek:
Hogy ígért erősítőjök
Gyűjön, 's-örvendeztetőjök,
Az Úrnak esedeznek.
12. Ah! itten mit mivelhetett?
Mi állapottal lehetett
Szent Anyya az Istennek?
Kinek múllya engedelme,
Hite, reménye, szerelme
Állapottyát mindennek.
13. Vala ott melly nagy örömben,
Látván az kised seregben
E' szíves buzgóságot:
Mindent vigasztalt, biztatott,
Mindenikéhez mutatott
Nagy Anyai jóságot.
14. Oh! melly gyakran óhajtotta.
Kérte, és sűrőn mondotta,
Győj-el Szent Lélek, győj el:
Győj-el, ne késsél tovább már,
Óhajtó lelkem alig vár,
Győj-el örömünk, győj-el.
15. Világosítsd az vakságot,
Támogasd a' gyarlóságot,
Az gyengéknek erőt adgy:
Vigasztald az bánkodókat,
Emeld-fel az tántorgókat,
Győj-el, meg-esnünk ne hadgy.
16. Midőn így esedezének:
Az tiz napok bé-telének
Szíves könyörgésekben:
Az Szent Lélek sebességgel
Érkezik, és sietséggel
Mint gyors villám közikben.

17. Nem tudván, az honét legyen,
Másoknak félelem megyen
E' miatt bús szívekre :
Csak az egy szent gyülekezet
Tudgya, az honnét érkezett
Az azt váró hívekre.
18. Érzik azok az szeleknek,
'S-azokkal gyövő tüzeknek
Régen várt használattyát :
Szent Lélek erősítését,
Szívek örvendeztetését
Érzik, 's-kedves malaszlyát.
19. Láttzonak tüzek fejenek,
Szólni kezdnek új nyelveken,
Erössödnek szivekben:
Azomban nagy vigassággal
Vannak, 's-kegyes buzgósággal
Mind fejenként ezekben.
20. Láttják, örülik, csudállják
Az szent Tüzet, 's vigan állják
Annak melegítését :
Áldgyák az el-gyött Szent Lelket,
Az melly meg-szállván sziveket,
Érzik erősítését.
21. Az kivel végre meg-telvén,
Az szállásokról fel-kelvén
Az utzára sietnek,
'S-ott az félelmet le-vetvén,
Az Jesust bátran hirdetvén
Új dolgokat követnek.
22. Beszéllik: miképpen holt-meg,
Az halálból miként tért-meg,
'S miként méne az égben :
Ott mint üll Jobján Attyának,
Nincs vége országlásának
Az örök dütsőségben.
23. Eö az örök élet' kúltya,
Az mi Üdvösségünk' úttya,
Eö váltott-meg bennünköt :
Bűnünköt csak ez öldgya-meg,
Üdvösségünk' ez adgya-meg,
Es tartya életünköt.
24. Most-is, most-is az Szent Lelket,
Hogy meg-erössítsen minket,
Az mint Joel mondotta,
Mindenek vidámítóját,
Bús szívek vigasztalóját
Hozzánk ő bocsátotta.
25. Így beszélvén nagy biztossan,
Hallyák ezt sokan hasznossan
Látható foganattal;
Mert három ezer sidóság
Van ott mindgyárt (oh nagy Uj-
Meg-térő akarattal. [ság])
26. Meg-is térnek sietséggel,
Magokot a' keresztséggé
Bűnökből ki-öblítvén:
És az Christusnak nyájában
Állanak azon órában,
Annak számát bővitvén.
27. Az égből erősítettnek,
Mert ők-is környül-vétnek
Szent Lélek' kegyelmétül :
Noha az Sidók ellenek
Dühösködnék, de nem félnek
Azok üldözésétül.
28. Azért minden keseredet(t),
Meg-esett, és tévelyedel(t)
Lelkek ide győjeteik,
Az Erösségnek Úrához,
Az Üdvösség Orvossához
Nagy bizvást siessetek.

29. Ez meg-éleszt benneteket,
Meg-újítva szíveteket,
Erőtökben vastagít :
Olly tüzet gyújt szívetekben,
Melly az igaz szeretetben
Végig meg-tart, 's bóldogít.
30. Oh ! te drága és szépséges
Szűz, a' kinek elégséges
Érdem arra adatott :
Hogy az Jesusnak Annyává
Szent Léleknek Mátkájává
Személyled választatott :
31. Kérlek : kérjed Jegyessedet
Az ki meg-is hall tégedet,
Kérésedet bé-vévén :
Szent tüztét reám ereszsze,
'S-azzal lelkem fel-ébreszsze,
Az jóban gyors(s)á tévén.
32. Tudom azt, hogy gyarló vagyok
'S olly hideg, hogy majd meg-fa-
Tüzed nélkül lelkemben: [gyok
Tüze pedig ez világnak,
És az buja kívánságnak.
Ugyan lobog szívemben,
33. Szálljon reám tűz az égből,
Vegye-ki az keménységből
'S lágyítsa meg szívemet :
Hitemet meg-erősíttse,
Reménységemet segíttse,
Bátorítsa lelkemet.
34. Gerjeszsen bennem szerelmet,
Tiszta szívő engedelmet,
Jésushoz én Uramhoz :
És annak édes Annyához.
Bűnös lelkem' gyámolához,
Hozzád én Asz(sz)onyomhoz.
35. Hogy így, az te kegyelmedből,
Bízzást mondgyam : az egekből
Győj-el Szent Lélek Isten :
Győj-el malasztanak adója,
Bús szívek vigasztalója.
És vigasztally-meg itten.
36. Győj-el árvák édes Attya,
Szívek élesztő harmaltya
Minden öröm kút feje :
Keserettek vigassága,
Félelmesek bátorsága,
Erőtlenek Ereje
37. Győj-el öröme lelkemnek,
Szállására én szívemnek
Tér(j)-bé bár csak kevéssé :
'S ottan sűgárit tüzednek
Gyujtsd-fel, azzal szegényednek
Tegyed Lelkét ékessé.
38. Tanítsd Üdvösség úttára,
Hogy az által utóllára,
Te vezérlésed után
Én-is az égben mehessek,
És örökké ott lehessenek
Te veled edgyütt osztán.

NEGYEDIK ROSA.

*A' Bóldogságos Szűz Menyben
vitelének Titka.*

1. Valaki az Szűz Anyának
Felséges Asz(sz)onyságának
Méltóságát szereted :
És annak igaz híve vagy,
(Tudván állapoltya melly nagy)
Azt tisztelve követed ;
2. Róla gyakran emlékezzél,
Azon légy és igyekezzél :
Hogy mindenkor tisztellyed,
'S-áldgyad újab dicsérettel,
Tökéletes szeretettel
Azt szivedben visellyed.
3. Valami erődben vagyon,
Nyelved bár mindent ki-mond-
Az ő tisztességére ; [gyon.
De kevés az, 's csak valami,
Avagy inkább éppen semmi
Annak elégségére ;
4. Mert az mi szép, szerethető,
Kellemetes, ditsirhető
Vagyon az Isten után :
Ebben mind meg-találtatik,
Áldot(t)nak mondattathatik
Egyebek felet(t) méltán.
5. Csak az ISTEN nagyobb ennél, 10. Ez mindeneknek felette
Az mi kisebb az Istennél,
Ez pedig annál nagyobb :
Fel-múllyá az természetet,
Valami van, 's teremtetet(t)
Ez mindennél szebb és jobb.
6. Az ki midőn fogontatott,
Akkor-is tisztán tartatott
Minden bűnök szennyétül :
Hát akkor melly nagy lehetett,
Az mikor üdvözlettetett
Az Isten követétül.
7. Az mikor szent Fiát szülte,
Az Úr mennyire böcsülte,
Azt ki nyelve mondgya-meg ?
Szűz vólt az Anyaságában,
Anyá pedig szűz korában :
Ezt melly elme fogja-meg ?
8. De ezek mély tengerében
(Az mint Erőnk értékében
Lehet) bé-ereszkedvén,
És az ő ditsiretének :
Méltó Emlékezetének
Újításához kezdvén ;
9. Lássuk végét életének,
Nagy dücsőséggel Lelkének
Az Egekben menését :
Lássuk az Mennyeieknek
Az ditsőséges Lelkeknek
Azon nagy örülését.
10. Ez mindeneknek felette
Azt régen meg-érdemlette
Hogy innét ki-költözzön :
'S-Romlandóságát le-tévén,
Azért annál jobb részt vevén
Más köntösben öltözzön,

11. Az ő kedves Gyermekeivel
Szíve tellyes örömeivel
Az égben edgyütt légyen :
'S ott állandó Böldegságot,
Meg nem változó országot,
Eörökös-képpen végyen.
12. De ez-is ötlet illette,
Mivel hogy az Isten tette
Ez világ Aszszonyának :
Hogy eléb itt Aszszonykodnék.
Azután örökösködnék
Országában Fiának.
13. Az még pedig itt maradott,
Terhet senkinek nem adott,
Sőt mindent gyámolított .
Szelid volt az és kegyelmes,
Kegyes, csendes, engedelmes,
Senkit nem szomorított.
14. Oh melly kedvessen oktatott,
Tanításában mutatott
Melly alázatosságot :
Járúlt hozzája valaki,
Szomorún nem ment-el senki,
Velt tőle vígasságot.
15. Senki olyanra nem kérte,
Hogy azt nála el-nem érte
Szíves könyörgésével.
Kegyes Anya volt mindenhez,
Bizvást járúlhatott ehez
Akár melly szükségével.
16. Az melly szép Példája lehet
Mindennek (méltán-is vehet
Innét Tükört magának)
Ki uralkodik másokon,
Miképpen kellyen azokon
Lenni kegyes gondgyának.
17. Illy kegyes, gyönyörűséges,
Kedves, hasznos, békeséges
Vólt országlása ennek :
Tellyes minden szeretettel ;
Igassággal, szent étellel,
'S kellemetes mindennek.
18. De már az ő érdemének
Gyönyörű kedvességének
Nagy kíváncsósága
Az Angyalok közé hatván,
És ő magát-is óhajtván
Azoknak buzgósága.
19. Mondgyák : nem méltó az Világ,
Hogy ez Mennyei szép Virág
Továb benne maradgyon :
Mint-hogy nintsen értékében
Hogy az ennek érdemében
Méltó jutalmat adgyon.
20. Vagyon valami jó benne,
Am bár mindent reá tenne,
Meg-jutalmazására :
De az ezt közel sem érné,
Bátor Dupláját igérné
Annak pótolására.
21. Érdemel az régen Eget,
Nem-is tehet más eleget
Az ő nagy érdemének :
Hanem annak Dűlsősége,
'S abban lévő Fényessége,
Fel-jövendő Lelkének.
22. Az mikor ezeket hallya
Az Mindenható, javallya
Angyalok buzgóságát,
Kit szent Annyához mutatnak,
Mellyet annyira óhajtnak
Kévánván Társaságát.

23. Az viseli pedig ebben
Leg-inkáb, hogy az Egekben
Szent Annyát fel-vitelné :
Mert tudta arra vágyását.
Hogy véle edgyütt lakását
Mennél eléb vehetné.
24. Óhajtotta is szívessen,
Hogy ez világtúl lehessen
Hamaréb meg-válása,
'S az ő edgyetlen Edgyéhez
Lelke egész öröméhez
Az Egekben jutása.
25. Azért hamar szállittatik
Gábiel, és meg-hagyalik :
Mennyen-el sebességgel :
Az Szűz Anyának mondgya-meg,
Az Úr várja, indullyon-meg,
És győjön sietséggel.
26. El-gyöt az Menyegző napja,
Azért jegy Ruháját kapja,
Győjön Vő-Legényéhez :
Kapuít le-eresztelte,
Karjait ki-terjesztelte,
Várja öleléséhez.
27. Meg-indul ezzel Gábiel,
És követségét végzi-el
Nagy szorgalmatossággal.
Eörül az Szűz a' régen várt
Hivatalnak, 's telik mindgyárt
Kedve nagy vígassággal.
28. És most az Mindenhatónak,
Földet 's Mennyet Alkotónak
Magasztallya hatalmát ;
Most Fölségét annak áldgya,
Most Istenségét imádgya,
'S köszöni nagy irgalmát.
29. Ingyen való jó vóltáért,
Véle közlött malasztyáért
Ad hálákot szívessen.
Eörül, fohászkodik, óhajt,
Szent Fiához vágy 's oda hajt,
Ki-is várja kedvessen.
30. Végre ahoz vágyásában,
Szerelmének nagy Lángjában
Imé el-kezd olvadni :
És az Úrnak hálát adván,
El-költözésén vígadván,
Csendesen el-nyugodni.
31. Siet Lelke az ég felé,
Hogy le-jöttek, készen lelé
Már ott az Angyalokat :
Kik várták nagy seregekkel,
És kedves éneklésekkel
Viszik-fel Aszszonyokat.
32. Mellynek állapottyát látván,
És ki-ki néki meg-hajtván
Magát engedelemmel :
Ez Anyai Méltóságát,
Az szeretete Nagyságát
Csudállya félelemmel.
33. Némellyek szűzességének,
Tiszta 's ártatlan éltének
Drága fényét böcsülik :
Némellyek nagy szelidségét,
'S egyéb ezernyi szentségét
Nézik, áldgyák, örülik.
34. Azomban le-bocsáttatik,
És sietve meg-nyittatik
Kapuja az Mennyeknek,
Az hová az fel-érkezhén,
Újjab dicsíretet kezdén,
Zeng nyelve mindeneknek :

35. Mondván : ki ez, az szépséges, 41. Végre állatván jobbjára :
 Áldott és gyönyörűséges,
 Az ki most gyön közinkben ?
 'S itt-is meg-győz mindeneket,
 Ékesíti az egeket,
 És neveli fényekben ?
 Az is hajolván vállára,
 Az ő édes Fiának :
 El-nézi széles hatalmát,
 Dücsőséges Birodalmát :
 Az Isten Országának.
36. Oh melly gyönyörű illattya, 42. Csudállya az Angyaloknak
 Melly ragyogó ruházattya,
 Lelke éppen fényesség :
 Lépési óh melly ékessek,
 Mozdulási melly kedvessek,
 Mindene gyönyörűség.
 Mind egynek, mind minnyájok-
 Mennyei szépségeket : [nak
 Most maga meg-hajtásával,
 Most szóbeli áldásával
 Üdvözli seregeket.
37. Maga-is van nagy vígságban, 43. Mond véglére: óh melly szép vagy,
 Az tellyes szent Háromságban
 Igéje az Atyának :
 Fel-kél Királyi székéből,
 Feléje fordul helyéből
 Hozzá jövő Annyának.
 Gyönyörűséged óh melly nagy,
 Én szerelmes Magzatom !
 Melly böldegok, kik szemlélnék,
 És édességeddel élnek,
 Azt én ki-nem-mondhatom.
38. Győj-el, mondván, én Kedvesem 44. Azért mint-hogy meg-fogtalak,
 Én Galambom, Szerelmesem,
 Győj-el én édes Anyám :
 Sok ezerből választott kép,
 Siess mindenek felett szép,
 Győj-el, készen vár Atyám.
 Én már el-sem botsátalak,
 Élete életemnek :
 Eörökké veled maradok,
 Áldlak és veled vígadok,
 Öröme örömemnek.
39. Bocsát mindgyárt eleiben, 45. Azomban az nagy Istennek,
 És részeltet örömben,
 Lássad nagy Dücsőségét :
 Lássad 's abban gyönyörködgyél,
 Kóstold, és meg-részegedgyél
 Érezvén édességét.
 Alkotójának mindennek,
 Közelítvén székéhez,
 Térdre esik hamarsággal,
 És nagy alázatossággal
 Békélvén szent kezéhez.
40. Azomban karját terjeszti, 46. Szolgálód (mondgya) itt vagyon,
 'S ölelésére ereszti
 Ó edgyetlen Edgyének :
 Rak orcájára csókot-is,
 Bővön ad egyéb jókot-is
 Azzal szerelmesének.
 Kér, kedved rajta maradjon,
 Meg-ne-vesd szegényedet.
 Néked vallya éppen magát,
 Ne utáld alatsónságát,
 Kér, óh nagy Úr! tégedet.

47. Kelly-fel ártatlan Bányom,
Fiam' Annya, én Leányom,
Szent Léleknek Jegyesse,
Kelly-fel: így szólla az Isten,
Maratz és lészesz már itten
Országom örökösse.
51. Meg-vallom, itt meg-akadok,
Szóllani többet nem tudok,
Továb elmém sem mehet:
Egyedül te, ki benne vagy,
Tudod: Dűcsőséged melly nagy,
Mellynél nagyob sem lehet.
48. Kelly-fel, kelly-fel, és vigan légy, 52. Azomban az Angyaloknak,
Forrásábúl jó kedvet végy
Tégedet áldó Karoknak
Az én Dűcsőségemnek:
Eörüll mind örökké örüll,
Nagy örvendezésekben:
Tengerében éppen merüll,
Hogy én-is vígadni mertem,
Minden édességemnek. És elmémet eresztettem,
Az te Ditséretedben:
49. Itt, óh szép Szűz meg-kell álnom, 53. Kérlek: vedd tőlem kedvessen,
Nagy állapottyát csudálnom
'S a' hármass Úrnál kegyessen
Az te Dűcsőségednek:
Forgassad úgy igyemet:
Az ki merő özön-képpen
Hogy egyenes szeretettel,
Árad reád; állasz éppen
Erős reménnyel, jó hittel
Közepin örömednek. Végezzem életemet.
50. Midőn az egekben kelvén 54. 'S most az melly dűcsőségedet,
Dűcsőségével bé-telvén
Véghetetlen örömedet,
Ott édes gyermekednek:
Foglalom csak elmémben:
Által-látod, nem lesz vége,
Azt, végtére hozzád jutván,
Eörökké tart Dűcsősége
Áldásod én-is újítván,
Oda jutott lelkednek. Láthassam szemtül-szemben.

ÖTÖDIK ROSA.

*Az Bóldogságos Szűz' Menyben
meg-Coronázásának Titka.*

1. Minap az Égben mentedben: 2. Ne bánd, ha emelem fellyeb
Foglalni dicséretedben
Elmémet, és lépek bellyeb
Merészelvén magamat:
Az te Dűcsőségedben:
Ha szent Szűz nem ellenzetted,
Hová az Ur helyheztetett,
Sőt inkább kedvesen vetted,
És Asz(sz)onyságra ültetett
Abban fáradságomat; Te Királyi székedben.

3. Együgyű lehetőségemnek
Gyenge igyekezetemnek
Tudom hogy kitsinységét
Te nagy vóltod fel-haladgya :
De annak sok vólta adgya
Ennek-is elégségét.
4. Miért-is kellyen halgatnom
Es tovább-is nem forgatnom
Az te Dicsiretedet ?
Holott neveli az Ég-is,
Es adgya az Istenség-is
Több több Dűcsőségedet.
5. Ha van még hátra valami
Oh Dűcsőséges Szűz, a' mi
Eörömödre szolgálhat :
Felkeresi az szeretet,
Semmi nints olly-elrejtetett,
Kit ez fel-nem találhat.
6. Fel-is-keres minden módot,
Hogy szaporithassa jódot,
Nevelvén Felségedet :
Hogy semmi hija ne lenne,
Hanem országában tenne,
Leg-nagyobbá tégedet.
7. Mikor végezvén éltedet,
Eörömmel vitték lelkedet,
Az Angyalok az Égben,
Az mit az igaz Istennek
Kellett egy tiszta Léleknek
Adni az Dűcsőségben,
8. Azt néked ugyan meg-adta,
Jutalom nélkül nem hadta
A' te nagy érdemedet :
De az vala meg szakaszlvá,
Nem egész vóltodra osztva.
Illette csak Lelkedet.
9. Tiszta Tested-is (a' mellybűl
Testet vett, le-jövéen menybűl
Ígéje az Atyának)
Illik : meg-dűcsöíttessék,
Lelkével edgyé tétessék,
Úgy szolgállyon Urának.
10. Az Földrűl fel-kellet(t) venni
Szent Méhedet, 's égben tenni
Eörök bődögságában,
Ki nem kisebb a' Mennye knél,
Nagyob pedig egyebeknél
Az ő Méltóságában,
11. Mint az kiben helyhezettette,
Mikor a' Testet fel-vette
Magát az örök Fölség :
Helyette magos Egének
Azt tévén lakó helyének
Az Test(t)é lett Istenség.
12. Méltó hogy a' föld porábúl,
Annak romlandóságábúl
Testedet-is fel-venné,
Az-után hasonló-képpen
Azt-is, mint Lelkedet éppen,
Dűcsőségessé tenné.
13. Azért gyorsan szállíttatnak
Az Angyalok, 's bocsáttatnak
Az Földre siettséggel :
Hogy ott Testedet fel-vegyék,
Es azt az Egekben vigyék
Érdemlett Dűcsőséggel.
14. Némellyek edgyütt Lelkével,
Ki-ki örülő kedvével
Eleiben sietnek.
Látván a' Test fényességét,
Naphoz hasonló szépségét
Csudállyá az Léleknek.

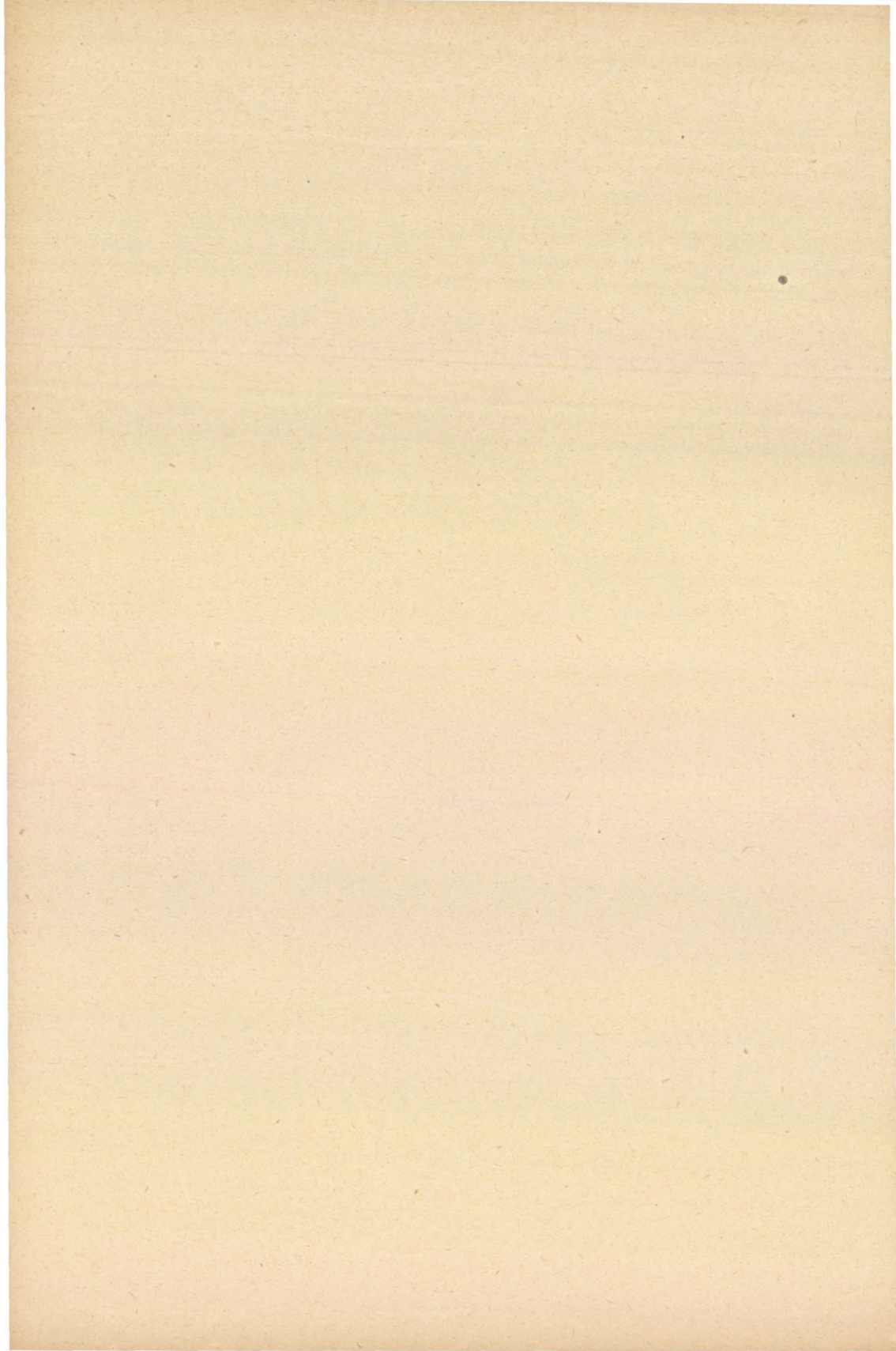
15. De ősze alig érkeznek,
Hogy ők mindgyárt meg-edgyez-
Es edgyé lesznek éppen. [nek
Dücsőségek-is edgyesül,
És abban edgyült részesül
Mind kettő örök-képpen.
21. Oh szerencsés edgyé létel,
Edgyé lett szerentse-vétel,
Oh szentséges szövetség,
Mellynek nem lesz meg-szakatta
Eörökösen edgybe-atla
Az Mennyei Dücsőség.
16. Az Test Égi ragyogványok,
Ezer színő szivárványok
Köntösiben öltözik :
Mellyek az Napot fényekkel,
Az hóldat Fejérségekkel
Ezerszer meg-előzik.
22. Oh szent Szűz én-is vigadok,
'S tökéletes szivet adok
Ezeknek örömére.
Az te Tiszta Szűz Mellyednek.
Istent-viselő Méhednek,
Kérvén dütsőségére.
17. Ékesíti Lelkét Teste,
Az mellynek bűnös meg-este
Leg-kissebben sem lévén,
Származott tiszta Méhéből,
Szent Lélek illetésébül,
Az Íge Testet vévén.
23. Légy segítséggel mellettünk,
Nyisd-meg mellyedet érettünk :
Hogy az(t) Fiad lássa-meg
És így Fiad-is Attyának
Sok sebét kénzott vóltának
Érettünk mutassa-meg.
18. Ékesítik az Szűz mellyek,
Kisded korában az mellyek
Szent Tejekkel nevelték :
Ékesítik a' szent kezek.
Gyengén pólálgatták ezek,
És karokon viselték.
24. Szent Fiad látván Mellyedet,
Meg-indúl, és kérésedet
Nem botsáltya üressen :
Az sebeket Attya látván,
Azok azt-is fel-indítván,
Meg-szán minket kegyessen.
19. Ékesítik az száj, szemek,
Az kiknek vólt olly érdemek,
Hogy véle mulathattak ;
Ez édes csók adásával
Az vidám mosolygásával
Néki kedvet adhattak.
25. És így igyönket fel-vévén,
Az égben szó-szóllónk lévén,
Meg-nyered ott pörünket :
Le-szál az Úr haragjának
Tüze, és nagy Irgalmának
Ér harmaltya bennünket.
20. Ékesítik az töb részek,
Kik voltak mindenkor készek
Az Ur szolgálattýára :
Macula nem érte soha,
Semmi bűznek nem gyöt doha
Azok tisztaságára.
26. Oh drága Szűz ! meg-bocsáss itt,
Hogy engemet ennyire vilt
Mostan az bizodalom :
Hogy járúlnom te elődben
Mertem illy nagy örömedben,
'S azzal lennem únalom.

27. De hágok ennél fellyeb-is,
 És az Egeknek bellyeb-is
 Lépek lakó helyekben :
 Hogy az te Dücsőségedet,
 Aszszonykodó Fölségedet
 Csudálhassam bővebben.
28. Oh ! melly dicsiret, éneklés,
 Melly nagy öröm és Ünneplés
 Vagyon itt minnyájoknál !
 Meg-zendül most az egész ég,
 Az vig zengésben nincsen vég
 Az Angyali karoknál.
29. Kialtyák, hogy nintsen senki
 Ő közöttök olyan, a' ki
 Veled edgyenlő lehet :
 Annyira Méltóságával,
 Dicsőült állapottyával,
 Mint te, csak egy sem mehet.
30. Az Égi hatalmasságok,
 Minden Erők, 's Uraságok
 Előtted meg-hajolnak :
 Királynéjoknak ösmérnek,
 Mindenek felett dicsírnek
 Tégedet, 's Aszszonyolnak.
31. Tégedet, mondom, az kinek
 Olly érdeme, hogy senkinek
 Hasonló nem adatott ;
 Az mellynek tiszta Méhében,
 Az Isten Testé létében
 Kedves ágyon nyughatott.
32. Tégedet tehát nagy méltán,
 Mindgyárt az Istenség után,
 Leg-nagyobnak hirdetnek.
 Az Angyali karok felett,
 Édes Fiad jobba mellett
 Székedben helyheztetnek.
33. Méltó-is, az ki szenvedtél,
 És véle edgyütt epedtél
 Sok keserűségekben :
 Mig az földön harczol vala,
 És ott érettünk meg-hala
 Nehéz szenvedésekben :
34. Hogy holtából fel-keltével,
 És az egekben mentével,
 Immár te-is örvendgyél :
 Szenvedtél a' szenvedővel,
 Eörülly az örvendezővel,
 És véle gyönyörködgyél.
35. Ez vólt ugyan minnyájoknak
 Az mennyei lakosoknak
 Te hozzád buzgósága :
 Ez vólt nagy szereteteknek,
 Tökélletes örömeknek
 Jele, és bizonyysága.
36. De, a' mit tekintett jobban
 És jutalmazott nagyobb
 Benned az szent Háromság :
 Vólt a' te szűz Anyaságod,
 És nagy alázatosságod,
 Kikhez nints hasonlóság.
37. Mint-hogy azért senki illy nagy
 Nem-is vólt, nints-is, mint te vagy
 Az teremtet(t) állatban :
 Méltó, hogy te mindeneknél,
 'S azoknak Dücsőségeknél,
 Ully nagyob állapotban.
38. Noszsa tehát, oh szépséges,
 Áldott, szent, gyönyörűséges
 Szűz, emelkedgyél fellyeb,
 És menny az Mindenhatónak,
 Eget, földet Alkotónak
 Lakó-helyében bellyeb.

39. Vedd-el ott szűzességednek,
'S nagy engedelmességednek
Meg-érdemlett jutalmát :
Pályádott jól végezted-el,
Ideje, hogy már vegyed-el
Azért az ígért Pálmát.
40. Királyi széked kész immár,
Az korona is készszen vár
Ragyogó Tündökléssel :
Rajta tizenkét nap fénlík,
'S azt sok drága kövek színlik
Külömböző fénléssel.
41. Vár már Királyi Ruhád-is,
Készszen van Arany Almád-is,
Ne késsél, üllý székedben :
Országlásodnak Pálczáját,
És annak Arany Almáját
Fogjad immár kezédben.
42. Birodalmadban adatnak
Meny, Föld, Tenger, és halgatnak
Tőled, áldván tégedet :
Az jó Lelkek örüléssel,
Az gonoszok rettegéssel
Hallyák te szent nevedet.
43. Szent Fiad minden dolgoknak,
És akár melly nagy titkoknak
Adgya néked tudását :
Hogy azokat értvén éppen,
Hiveidnek minden-képpen
Tudnád fogyatkozását.
44. Szent Lélek az szeretetnek,
Illyen drága öltözetnek,
Tészi rád koszorúját :
Hogy szeress te-is bennünket,
És csendesítvén Lelkünket,
Távoztasd háborúját.
45. Ezek felett nagy szerelme,
'S abból származó kegyelme
Az te édes Fiadnak
Azzal neveli Nagyságát,
Fellyebb viszi Méltóságát,
Az te Aszszonyságodnak.
46. Hogy, kik tégedet szeretnek,
Dítsirnek, 's hiven követnek,
Azok el-ne veszszenek :
Hanem az te óltalmadban
Tartatván végiglen abban,
Veszél nélkül legyenek.
47. Méltó azért : örüllýetek,
Kegyes Lelkek, és tegyetek
Érdemlett hálaadást
Illyen jó Anyátoknak-is,
És azzal magatoknak-is
Szerezzetek vigadást.
48. Melly nem tsak tud segíteni
De segít-is, könyhíteni
Kész lévén nyavalyánkat :
Kiért mi-is magasztallyuk,
Szolgállýuk, 's áldot(t)nak vallyuk
Mi édes Aszszonyunkat.
49. Ki-is vólna, ki meg-vetné,
Tellyes szív(v)el nem szeretné
Illyen jó szószóllójá ?
Mellynek kérése meg-hattyá
És azzal magához hattyá
Az Egek Alkotóját.
50. Ha már szereted, 's tiszteledd,
Tsak ne tágítsd, lészen veled,
'S meg-segít szűkségédben :
Jutalmad készszen fog várni,
És fizetésed meg-járni
Munkádért az Egekben.

51. Ha ki olyan vóltál pedig,
Hogy azt nem szolgáltad eddig,
Szolgályad, és szeressed :
Ki-von a' bűnnek sárából,
Az kárhozott hinárából,
Csak hozzá men(n)y, s köves-
[sed.
52. Ez hű óltalmazód lészen,
Általa nyugalmat vészen
Akar melly fáradságod.
Erössödik gyengeséged.
Vidámúl keserőséged,
Meg-éled bádgyadtságod.
53. Karjait ki-terjesztette,
Szemeit le-függesztette
Széke előtt Fiának :
Úgy áll ott, 's bocsánatot kér,
Kit szent Fiátul meg-is nyér
Meg-térő szolgájának.
54. Ehez győj, ha késértetel,
Ettől várj, ha terheltetel,
Bizonyos segedelmet:
Ide siess félelmedben ;
Meg-bátorit (a') szivedben
'S ád segítő kegyelmet.
55. Nem vét-el senkit magátul,
Ám bár az bűnnek kormátul
Légyen az bé-szennyezve :
Nyitva az kegyelmes ajtó,
Minden ő hozzá óhajtó,
Bé-mehet örvendezve.
56. Oh ! az halálnak-is révén
Kormányosa maga lévén,
Segit ez melly sokakat :
Csendessen által-vezeti,
Gyönyörűség legelteti
Oltan osztán azokat.
57. Oh ! melly számtalan mentek,
Szűzek, Martyrok, más Szentek
Eő általa az égben :
Kik ott nagy dicsiretekkel,
Az Angyali seregekkel
Áldgyák szüntelenségben.
58. Hogy ők az Test szilajságát,
És az világ csalárdságát
'S ördög intselkedését
Meg-győzték, és harczok után
Érdemlették (oda jutván)
Az Egek tündöklését.
59. Azt néked tulajdonítyák,
És szüntelenül ujítyák,
Azért dicsiretedet :
Áldván nagy magasztalással,
'S örökös hálá-adással
Dücsőséges Nevedet.
60. Oh melly nagy, és roppant sereg
Van még hátra, és kesereg
Az világi inségben :
Az kik általad reméllik,
Hogy jövődöben szemlélik
Isteneket az égben.
61. Azok-is ottan tégedet
Áldandanak, Fölségedet
Félelemmel tisztelvén :
Számlály minket-is azokhoz,
Hogy vélek edgyütt Fiadhoz
Jussunk, innét ki-kelvén.
62. Szolgálunk néked mostan-is,
Áldunk tégedet ottan-is,
Szinről-színre láthatván :
Itt híván segítségünkre,
Ottan nagy dücsőségünkre
Veled edgyütt lakhatván.

63. Azomban midőn az egek,
Azokbéli szent Seregek
Te néked így vígadnak,
Esvén királyi székedhez
El-kezdett dicsiretedhez
Mind többet-többet adnak.
64. Mondgyuk mi-is nagy örömmel
Mindnyájan nagy értelemmel :
Az drága szép Szűz éllyen !
Éllyen Anyja az Istennek,
Kegyes gyámola mindennek,
Éllyen, örökké éllyen.
65. Éllyen az Ég Dücsősége,
Paraditsom ékessége,
'S az világnak Aszszonya :
Éllyen : az ki irgalmának,
És Anyai jó vóltának
Kegyessen föld Bársonya.
66. Ennek minden örvendezzen,
Vig énekkel zengedezzen,
Mind öreg, mind kisdedség :
Minden áldgya, magasztallya,
És királynéjának vallya
Égi 's Földi kerektség.
67. Éllyen, éllyen, Aszszonykodgyon,
Oltama alá fogadgyon
Engemet-is szolgáját :
Hogy így Pállyámot végezvén
Az égben (oda érkeztén)
Vegyem annak Pálmáját.
68. Mondván ott : légyen Dücsőség,
Dicsiret, Áldás, Tisztesség,
Az Ég és Föld Urának :
Légyen öröm, és vígadás,
Tisztelet, 's nagy hálá-adás
Azok Királynéjának.
-

TISZTA ÉLETNEK GENIUSA

(A M. NEMZETI MÚZEUM KÉZIRATÁNAK CIMLAPJA)

[CSALÁRD CUPIDO]

AZ CSALÁRD CUPIDONAK

*Kegyetlenségét meg ösmérő és annak mérges
nyilát kerülő*

TISZTA ÉLETNEK GENIUSA,

Mellyet

*A versek olvasását kedvellő magyar iffiaknak
kedvéért maga multságában, más unalmas dolgai-
túl üresedve irt és a' Méltóságos Groff*

KOHÁRY ISTVÁN URNAK

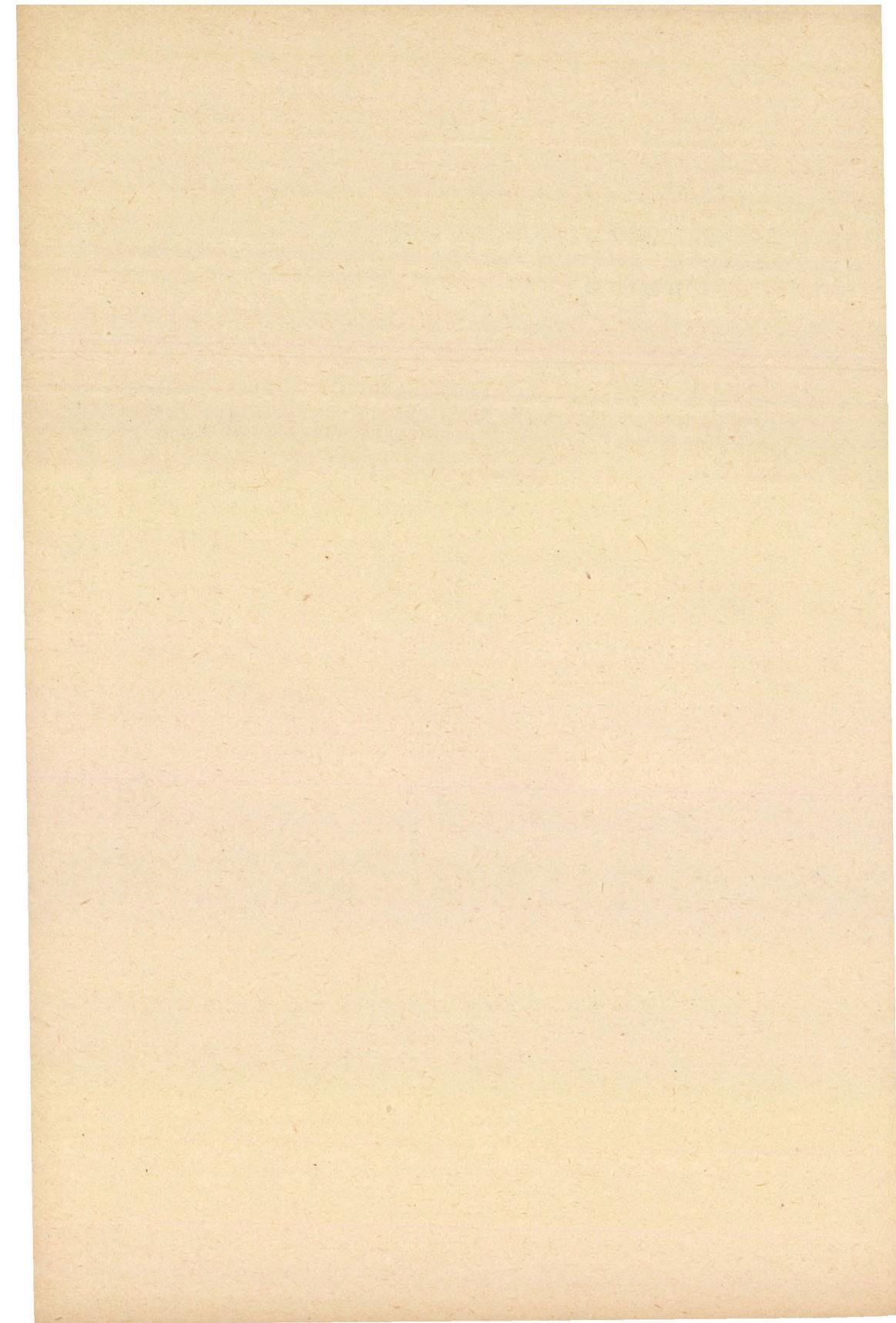
*Csábrágh és Szitnya várainak örökös Urának, Császár
és koronás Király Urunk eö felsége Tanácsának,
Comornykjának, Mezei Ezres kapitányának és a'
Duna mellet lévő vég házai Vice-Generalissának etc.
nagy jó Urának ajánlott alázatossan*

1695. esztendőben.

Régi Szolgája

Gyöngyösi István.

(A Magy. Nemzeti Múzeum kéziratának
teljes cím- és ajánló-lapja.)

AZ OLVASÓHOZ.

A' ki ezen könyvben foglaltatott verseket kívánnya olvasni és az ennek előtte nem tudta, szükségképpen eszében kelletik az verseknek könnyebb értelme kedvéért azt venni, hogy a' régiek a' Cupidót Venusnak, némelliek írassa szerint Marstúl, a' mint mások tanílták pedig Vulcanustúl avagy Mercuriustúl származatt Fiát a' kaczér indulat és buja szerelem Istenének : Diannát ellenben Jupiternek Latonátúl született leányát a' tiszta élet Isten Aszszonyának tartották : kire nézve a' ki abban az üdőben tiszta életre, szüzességre akarta magát kötelezni, ennek oltalma és szárnia alá folyamodot, az aránt feltett szándékában tökéletesen megh maradhatássának okáért. A' ki pedig a' bujálkodó élet és tisztátalan szerelem után akart indulni, a' Cupidó zászlója alá iratta magát és annak vette fel sölgyát. A' Cupidónak nevezetén pedig mostan-is közönségesen a' versírók s'-mások-is azon tisztátalan kaczér szerelmet szokták érteni : a' kinek rabjai nemcsak a' régi üdőkben esmertek sok veszedelmeket, hanem a' mostaniban-is elég példája vagyon annak mérges csemegéjén kapdosóknak sok féle keserves esetekről, a' mint az az említett versekből-is bőven meg tetszik. Ezeket azért elsőben így értvén, tudgya meg azután azt-is az Olvasó, hogy azon Versekben a' Geniuson értetik egy olyan személyt, a'ki minekutánna által látta sok dolgokból az említett veszedelmeket, s'-azoknak szörnyűségét, a' melyek tudnia illik mind az házasságban, mind azon kívül az megmondot buja szerelemnek mérge s'-emésztő tüze miatt szoktak esni, és azokat el akarná kerülni : a' Diannának (mellyet az

Isteni malasztnak és gondviselésnek példáztlunk azon versekben segedelme) folyamodik oltalmához és hogy inkább meg menekedhessen annak sok féle törétül s'-gyakor ostromitúl. a' magányos tiszta életre kötelezi magát azon Szűz Aszszonynak segedelmében vetett reménsége mellet. A' mellynek megh mutatásában, minthogy sok szép dolgok és példák fordulnak elő a' versek rendiben, a' ki nem restelli azokat megh olvasni, reménlem, nem fog azzal-is üdőt veszteni: addig mind azon által nehezen veheti fel az dolognak tellies értelmét, a' migh végigh nem olvassa azon verseket. Legyen ezúttal jó egészségben és éllyen sokáig az Olvasó.

(A barsszentkereszti kéziratból.)

ELSŐ RÉSZ.

1. El múlt volt már a' nyár, az tél következet,
Zöld öltözetéből erdő le vetkezet,
Nőstényéről az hím madár feletkezet,
Telelő fészkére a' Fecske érkezet.
2. De ragyagot a' nap vidám fényességgel,
Ha fodorodot-is néha a' víz jéggel.
Reggel volt az üdő, kedvezett frisséggel,
Midőn meg indulék minap olyan véggel :
3. Hogy sétálni mennyek, búmat felejteni,
A' melyben nem kis részt kezdettem érzeni.
Az üdő a' mint kezd megéint térengeni,
Mihez kellyen nyúlani, s-mit lesz job kezdeni.
4. Volt közel egy erdő tornyos nagy halmokkal,
És azok tetején ülő kő szálokkal,
Kiknek öble hangzik gyakor szózatokkal,
Melyben Echo lakik, s-eő felel azokkal.
5. Oda érvén, hattya sűrű jay fülemet.
Véltem, hogy most-is az csalogat engemet.
De bellyeb érkezvén, teli olt szememet
Vénus ábrázattya, s-rémíti szivemet.
6. Sűrőn folyó könyve áztattya orcáját,
Meg-is hervasztotta az annak rosáját,
Majd halálos gyászhoz rendelte ruháját,
Keserves jayjának bővíti lármáját.

7. Az-még távúlba vala, ki volt, nem tudhattam,
Hogy Galathea sir, inkább gondolhattam,
Achýsnek esetén, midőn rá akattam,
Véletlen látásán ugyan meg-borzaltam.
8. Midőn pedig közelb gyövé, észre vettem,
Látván kesergését, mi lelte? kérdeztem.
Nagyot sohajt, s-mondgya: jay-jay el vesztettem
Egyellen egyemet, de fel nem lelhettem.
9. Noha e' környéket már mind fel kerestem,
S-hogy inkább meg lellyem, titkosson-is lestem,
Az hosszasas járásban el bádgyadot testem,
De kívánt nyomában mind eddig sem estem.
10. Ezt hal(l)ván, véltem azt: Adonist jaygattya,
Kinek szerencsétlen lévén vadászattya,
Midőn hálóra vadakat haytattya,
Egy rá gyűvő vaddkan rúttól el szaggattya.
11. Ezt pediglen Vénus felettéb szerette,
Maga halála ként esetét érzette,
Kihez képest elmém méltán ítélhette:
Azt kesergi most is, és hal, vész érelte.
12. Szerelmes gyermekem (igy szól eő azomban)
Cupidó veszet el, kiért bús gondomban
Mayd éppen el fogyván, nincs már hatalmomban,
Hogy tovább mehessek illy bádgyat vóltomban.
13. Hanem téged kérlek, meg szánván ügyemet,
Indúly megh, keresd fel édes gyermekemet.
Meg lelvén hozd hozzám: im adom kezemet,
Meg fizetek, s-veszed másként-is kedvemet.
14. Ezt hal(l)ván, felelek alázatossággal:
Érteltem dolgotat nagy szomorúsággal,
S-nem gondolnék semmi terhes fáradsággal,
Hagyásodra mennék mindgyárt gyarsasággal.

15. De minthogy nem tudom, Cupidó ki legyen.
Ha fel találom-is, előttem el megyen :
Mert meg nem ösmérem sem téren, sem hegyen,
Mást keress, ki néked ebben kedvet tegyen.
16. Kedvellen hallja ezt, s-a' fejét csóvállya,
Mondván : hogy én azt nem ösmérem, csudállya,
Kikről ösmérhető, jeleit számlállya,
Kér megént : mennek el, és magát ajánlya.
17. Így szólván : Cupidó hires-nevezetes
Széles e' világon, soknál kellemetes,
Egyedül te vagy olly Remete Szerzetes,
Hogy vele nem voltál eddig ösmeretes.
18. Gyenge vala Paris akkor idejében,
Mikor neveltetett az Ida hegyében,
De már akkor-is volt ösmeretségében
Fiamnak, s-érzette nyilát-is szívében.
19. Priamusnak sem volt még mohos orczája,
A' nélkül virágzott annak szép rosája,
Mikor gyuitogatta Cupidó' fáklyája.
S-ösmérte, mi légyen ot(t) marat(t) s(z)ikrája.
20. Te pedig, úgy látom, pelyhezni kezdettél,
Az gyermeki üdön már által vitettél,
Csudálom, a' nélkül eddig miként lettél,
Hogy te-is Fiammal meg nem ösmerkettél.
21. De ám az úgy légyen, hogy még nem ösméred,
Meg mondom jeleit, kikről, ha el éred,
Meg tudhatod, hogy eő, magad meg dicséred,
Ha meg hozod, azért lesz minemű béred.
22. Láng színnel egyvelőlt barna ábrázattya,
Mint a' zajos tenger habzó gondolatnya,
Szemét, mint menyköves villám, úgy forgattya,
Ambrosia mézből áll pedig szózatnya.

23. Füzettetelt válla két felől tollakkal,
Tegez van oldalán, az rakva nyilakkal,
Világ nagyob részét hódította azokkal,
Kiket meg sért pedig, gyötri sok kénokkal.
24. Bizvást meg indulhattz, akar melly helyekre,
Csak függezd elmédet e' mondott jelekre,
Ha meg hozod pedig, vigyázzván ezekre,
Jól fizetek, mondom a' nagy Istenekre.
25. Ne csudáld (én néki illyen válas(z)t tettem)
Hogy Fiaddal eddig meg nem ösmérkettem,
Mert az előtt Phoebus mellett neveltettem,
Onnét el szakadván, Mars szolgálja lettem.
26. Azoknak szoktam volt nyargalni pályáját,
Hogy a' célhoz érvén, vehessem pálmáját,
Pallasnak tanúltam forgatni szablyáját,
Gondolni sem tudtam Cupido csidáját.
27. Illy bús vóltában-is ezen mosolyoda,
S-mint egy boszszonkodva, meg felelvén, monda :
Még sem veszed észre, Cupido kicsoda ?
Tudnod kell : mind Phoebus, mind Mars holdúl oda.
28. Tudgya Phoebus, mint járt a' Daphne nymphával,
A' szerént Mavors-is velem Cypriával,
A' mikor sebhethvén ezeket nyilával,
Meg ösmértette volt Cupido magával.
29. Látván, hogy neheztell, szememet rá velem,
Fogadom : hagyását hogy már el követem,
El megyek, és Fiát az hol fel lelhetem,
Meg fogom, ha lehet, és hozzá vezetem.
30. Fel-is övettzem ott mingyárt ágyékomat,
Más-képen-is úthoz készítem magamat,
És kezemhez vévén fel-vonott iyjamat,
Meg indulok, s-híven követem útam.

31. Az szomszéd erdőkön mikor által megyek,
Következnek mélyeb völgyek, magosb hegyek,
Kik közöt(t) nem tudom, utat merre vegyek,
El tévedvén, mondom: itten már mit tegyek?
32. Mint tudatlan hajós, mikor kell tengerre,
Várom, hogy találneék út-tudó emberre.
Kiáltok azomban: kellyen mennem merre?
Kin zendül az erdő, és azt mondgya: erre.
33. Az mellyen magamban ugyan meg úyúlok,
És honnét az szó gyön, a' felé indulok.
De, senkit nem látván ottan, meg búsúlok,
Az hová mentem volt, onnét meg fordúlok.
34. Egy oldalon által veszek-fel más utat,
Érek ott egy völgyben frissen csorgó kútat.
Melynek tiszta vize szép kristal szint mutat.
Nem látni fényében annak semmi rútat.
35. Csak hogy bő folyamja a' mint csörögdögél,
Úgy tettzik, az alat valaki nyögödögél,
Vize-is mayd mint egy seb-ízre verdögél.
Mint mikor a' síró szemből könyv esdögél.
36. Melly nékem láttatván valamely Fátumnak,
Nem engedek ottan nyugalmat lábamnak,
Által hágom bérczét a' szomszéd halomnak.
Noha rende ellen ell czélzott útamnak.
37. Hallok csördegelni ottan-is egy forrást,
És én-is a' felé fordítom a' járást,
De annak fényében látok már zavarást,
S-egy árva virágot mellette mingyárást.
38. Az ki noha nyári levelét hűllatta,
De a' mint kóróját az Eurus mozgatta,
Úgy tettzik: annak-is jay hallik alatta,
És hogy éltét ott-is valaki fogyatta.

39. Nem lehetet(i) néznem ezt-is csudálatlan,
Gondolván : veszett ott valamely ártatlan,
Továb megyek azért onnét-is váratlan,
De nagy tévelygéssel, mint ottan járatlan.
40. Köhentek azomban ; a' mellyre hangzást tén
Az erdő, és azon szívem újjúlást vén
S-mondom : itten vallyon a' felelő ki lén ?
Az Echo szól erre, és azt mondgya : hogy Én.
41. Most veszem eszemben : ez csalt-meg fellyebb-is,
Ha szovát fogadom, vezet eő bellyebb-is,
Az vadon erdőben ; léssen jobb s-kőnynebb-is
Innét viszsza térnem, ha szintén meszszebb-is.
42. Szebb-is, mondgya Echó, erre így felevén,
Noha lassan értem szavát csonka nyelvén.
De, a' szebb, s jobb útát magam-is kedvelvén,
Azt kezdem keresni vissza mendegelvén.
43. De arra most sincsen bizonyos vezérem,
Tévelygek sokáig, és az Istent kérem :
Vezessen-ki onnét ; végre el-is érem
Az járt útát, s-lész ott valami kis térem.
44. Az kin egy sombokra le haytom fejemet,
Hogy meg nyugosztallyam ott fárat(i) testemet.
De abban kevésbé tölthettem kedvemet,
Erős jay-szó hattván csak hamar fületem.
45. Kire fel ébredvén, nézek ide s-tova.
Látok ott egy iffjat, nem tudom kicsoda,
S-véle lévő kénnya honnét szaporoda ?
De van mind-két lábán keserves kaloda.
46. Látok azon kivől egy nyilat mellyében,
És lobogó tüzet attól vett sebében,
Melly nagy fáydalommal kénozza szívében.
Igy szól, a' mint lehet, fárat(i) erejében.

47. Akar ki légy, a' kit én most itt szemlélek,
Segítség, ha segíthettz, mert csak alig élek.
Jobb-is volna, hogy ha el-hadna a' lélek,
Jőjj közelebb hozzám, mayd többet beszéllek.
48. Irtózom elsőben oda közelb menni.
Közelítek végre, s-kezdek illy szót tenni :
Néked e' nagy veszélyt honnan kellett venni ?
Mellyben illy veszetten látlak téged lenni.
49. Monda : Az Cupido, amaz tegzes gyermek,
A' kinek tüztől vannak a' szerelmek,
Oka, hogy kénzanak ezek a' gyötrelmek,
Kik mayd el-is nyelnek, mint halálos vermek.
50. Cupidót említvén, néki illy szót tettem :
Én pedig szintén eő utánna ereltem,
De úttját nem tudván, eddig tévelygettem.
Igen akarom, hogy veled szemben lettem.
51. Mert eőtét nevezvén kénaid' okának,
Nem kétlem, tudhatod helyét szállásának,
És nékem olly rendét mondhatod úttjának.
Melly jó sinóra lesz fel találásának.
52. Kénaidat pedig nézem keservessen,
Látván égő szived lobog melly sebessen,
És segítenélek azomban szivessen,
Csak tudnám orvosod ki, és hol lehessen ?
53. Nehéz (ugy mond) nékem tőled segitetnem.
Ámbár eléb azért nagy könyörgést tettem,
Mert e' nagy kénokban a' kiért vet(í)ettem,
Távúl vagyton tőlem, nem lehet mellettem.
54. Egy Szűzet hozott volt Cupido előmben,
Mellynek képe alig tűnhete szememben,
Tűzes nyilát lövé mingyárást szivemben,
De magát mind eddig nem adá kezemben.

55. Mingyárt el vitte az szép szabadságomat,
Keserves békóval lánczolta lábamat,
Neveli azolta naponként kénomat,
Nem engedvén mástúl meg gyógyulásomat.
56. El idegenedet(t) a' pedig én tölem,
Ha feléje megyek, el megyen előlem.
De ki nem óltatik nagy tüze belőlem,
Melly miat(t) halált hal(l) rövid nap felőlem.
57. Többeket-is rontot Cupido sokakat,
Ezeknek okozván szörnyű halálokat,
Amazoknak pedig iszonyú kénokat,
Az kiknek retteghedd te-is példájokat.
58. Az hol az erdőkön eléb tévelygettél :
Az melly eseteket ott észre vehettél,
Mind eő azok oka, jó, hogy el győhettél
Onnét te-is, és ott törben nem rekettél.
59. Echó-is, a' ki ott néked választ ada,
Csak hamar hogy ennek kezében akada,
Képtelen tüzében maga el szárada,
Teste kővé lévén, csak szava marada.
60. Narcissus-is veszel(t) rendetlen tüzében,
Melly-is maga' képét egy forrás' vizében
Megh látván, bolondúl esik szerelmében,
El-fogyattya magát, magáért vesztében.
61. Egyik forrás, az hol nem régen mentél ell,
Ez vólt ; s-ugyan akkor zavarodot vólt fell,
A' mikor Narcissus a' mellet(t) veszet ell,
S-azért kiált most-is ott Echó alá-'s-fell.
62. Egy más forrás-is ott nem másért fakadot,
Hanem hogy Caunustól Biblis el maradot,
Azért halván, veszvén, könyve meg áradot,
Mellynek özönében éppen el olvadot.

63. Onnét tetszik most-is sósnak eő ízlése,
Hogy sós könyvekből lett annak eredése;
Azért hallatik úgy folyamja' csörgése,
Mintha volna ottan valaki nyögése.
64. Az gonosz Cupido' munkái ezek-is.
Eő vala gyilkosa gyenge Phil(l)isnek-is.
Az kiket eő ronta, vannak egyebbek-is.
Leg-közels rontója lesz én éltemnek-is.
65. Hogy sokat ne szőlyak: a' kerek ég alatt,
Cupido' mézénél nincs veszélyesb falat;
Az kit meg kerülhet, e' mindent meg csalat,
Mert annak ízével sok mérget bé nyalat.
66. Nem okoz más senki, mint ez, annyi jay szót.
Nincs senki közölök, kiket nyilára rót,
Ha meg sebesíti, hogy róla mondgyon jót,
Eő kiáltat mostan velem-is sok jay s-óht.
67. Kihez képest mondom: tőled nagy bátorság,
Hogy eőtet keresed, vagy inkább bolondság.
Hidd-el: temlecz(cz)é lesz a' kedves szabadság,
Ha eőtet követed, s-ér sok nyomorúság.
68. Ha többel nem gondolsz, látod én kénomat,
A' kik közt mayd eytem kétségbe magamat.
Ah! ha meg fordítani lehetne dolgomat,
Hidgyed: el kerülném ösmért hóhéromat.
69. Nem lehet (igy szólok ezekre) mást tennem,
Kel(l), a' mit fogattam emberének lennem,
Vagy élet vagy halál, szükség addig mennem,
Mig valahol lehet eőtet elől vennem.
70. Felell: lássad, hogy-ha keresed vesztedet,
De félő, meg bánod vakmerőségedet;
Ha el mégy, a' felé intézd menésedet,
A' mint az út viszen a' hegyre tégedet.

71. A' mikor érkezel annak a' bérczére,
Hallasz bő ohaylást onnét nem meszsére,
Oda kell tartanod, találasz ott végtére,
A' kik igazitnak Cupido' helyére.
72. El bucsúszom tőle, esetét könyvezvén,
Sietek, lábamnak semmit sem engedvén.
Azomban a' mondott tetőre érkezvén,
Meg ál(l)ok, pihenni oltan igyekeztvén.
73. Hol le-is bocsátom egy hantra magamat,
Nyugszom-is, de tartom azon nagy gondomat,
Miként találhassam olly kalahuzomat,
A' ki rendben vegye tévelygő utamat.
74. Erős ropay hattya azomban fülemel,
Egy gém szarvast látok (fel vetvén szememet),
A' völgyből fel gyűni: ragadom tegzemet,
S-azzal edgyüt már-is fel vont idegemet.
75. És sietek azzal ellene mentemben,
De szegény Acteon fordúlván eszemben,
Vadászattya hozta melly veszedelemben ;
Meg állok, s-meg térek elébbi helyemben.
76. Nem bizom magamat (mondom) szerencsére,
Ne talán talállyak Diánna' lesére.
És történnvén velnem szememet testére,
Ne adgyon engem-is ebek ebédgyére.
77. Azt-is bánom már, a' mit magamra vettem,
De végben kel(l) vinnem, mivel hogy szót tettem,
Irtózom-is tőle, a' miként értettem
Most Cupido' dolgát, kit nem remélhettem.
78. Mikor így beszéllek s-búsúlok magamban,
Mind megyek, és tovább haladok utamban,
Alig várván, véget mint érek dolgomban,
Szapora jayt hallok csak közel azomban.

79. Noha ezen szívem magában meg retten,
De bellyeb ballagok, valamit ád Isten,
Érek egy mély völgyre, és látom, hogy ketten
Fettrengenek ottan, igen meg esetlen.
80. Onnét tovább menvén vagyon nagyob sereg,
Az ki ott szertelen kénokban kesereg,
Némelly lánczokon fűg, s-a' földön fentereg,
Némelly nagy kénokban fel s-alá tekereg.
81. Ez selyem sinórral hurkollya gégéjét.
Amaz a' szerelem el vévén elméjét,
Maga veri által törével veséjét,
Ugy adgya Plutónak ifjúság sengéjét,
82. Ki nagy tüzel rakot, s-állot közepében,
Nagy ropogással égh, repedez testében,
A' mig szólhat, szitkos átok van nyelvében.
Cupidót átkozván illy veszedelmében.
83. Ki mély kútat keres, s-magát abban veti,
Ki a' meg-emésztő könyvezést követi,
Annak tengerében életét temeti,
Ki mérges itallal magát emészteti.
84. Némelly pedig szívét veszi ki mellyéből,
Haragossan marja az kénnya mérgéből;
Némelly mindent öldöz, s-tűz, láng gyön szeméből,
Melly mind Cupidónak van dühötségéből.
85. Az mikor ezeket rettegve szemlélem,
Ezt Phedrának, amaszt Elisának vélem,
Az harmadik Tysbe lehet, úgy ítélem,
Szörnyű veszeteket csak nézni-is félem.
86. Ezek a' mennyi jayt tesznek, s-átkozódást,
Adhat akar kinek szörnyű iszonyodást.
Hallok a' többi közt egy panaszkodást,
Rettenetes jayjal, és illyen szó-adást:

87. Kérlek, győy közeléb, s-halgass panaszimra,
Vesd ide szemedet, tekincs kénaimra,
Lásd, mennyi darás gyűlt, s-bögöly tagjaimra,
És lehetnek azok melly nagy fáydalmimra.
88. Köttettem egy fához : hogy el ne mehessek,
És, hogy jót magammal továb ne tehessek,
Sőt minden bogarak' ebédgye lehessek,
Azoknak ki szopot(t) véremmel fizessek.
89. Jay jay ! erre nem más, csak Cupido hozott.
A' mig meg nem eytett, szépen hazudozott,
A' mikor törében eytet(t) az átkozott.
Minden ígért méze méreggé változott.
90. Meg-vallom, ezeket hallom kedvetlenül,
De úgy sem megyek-el tőle kérdetlenül.
Mondom : mi okbúl járt illy szerencsétlenül ?
Hallád (mond), ki rontott nagy reméletlenül.
91. Mert még nem-is kezdett orczám pelyhesedni,
A' mikor eő hozzám gyöve incselkedni,
Hogy meg-csall, nem tudván arrúl elmélkedni,
Édes beszédének kezdettem engedni.
92. Azomban a' mellyet én nem-is vélheltem,
Egy nyilat lő belém, melytől sebesettem,
Onnét vett kénomban sokáig sinletem,
S-alig hogy a' halál praedája nem lettem.
93. Meg sebhétvén pedig, tülem el röpüle,
Mint galamb-verő ölyv praedáján örüle ;
De meg tére megént, s-rajtam könyörüle,
Sebem sérelmére kedves írt törüle.
94. Mert mutat egy nymphát, kit nevez Cliónak,
Mondván dicsírettel nagy rendből valónak.
Tartom azt hattyúnak én-is, nem hollónak,
És tettzet az nékem mind szépnek, mind jónak.

95. Vólt-is azon, a'-mit méltán szeretheltem,
És gyógyulásomra hasznosnak vélhettem.
Azt én Cupidótúl két kézzel-is vettem,
Vele minden képen mert meg elégettem.
96. Itt Cupido vadász vala, én szarvasa,
Meg-is hatott igen nyila hegyes vasa.
De szép Clio lévén annak dictamnusa,
Gyógyító kút-feje, és kedves orvosa :
97. Meg gyógyúla attúl minden sebem' mérge,
Nem maradt rajta semmi eves kérge,
Szivemnek sem vala tovább maró férgé,
A' régi kénoknak szakatt éppen vége.
98. Által kötvén egymást karjaink lánczával.
Mint a' foglalkozó gerlicze társával,
Frissítvén orcáinkat csókok harmattyával,
Töltöttük üdönket szívünk nyugalmával.
99. Nem volt tovább semmi gyötrelme szivemnek,
Köd nélkül ragyogot szép fénnye egemnek,
Eleget tett Clió mindenben kedvemnek,
Szerencsés napjait mondhattam élelmemnek.
100. Parisnak Helénát nem irígyelhettem,
Didónál Aenéást víg szemmel nézhettem,
Mert édes Cliómmal én meg elégettem,
A' kivel kedvemet tellyessen tölthettem.
101. Eő volt minden kedvem, örömem, szerencsém,
Kedves Ráróm, Sólymom, Galambom, Gerliczém,
Szép Helenám, Tysbém, Didóm, Euridicém,
Minden kívánt jókkal rakatolt szelenczém.
102. De a' Cupidónak irigy természete
Szép egyességünkben tovább nem nézhete,
Hanem véletlenül meg különböztete,
Eőt el lopta tőlem, engem' ide vete.

103. Hová tehettem-el, azt most sem tudhatom,
De én mind az-olta így nyomorgattatom,
Kénaim sokságát jay ki nem mondhatom,
Kik miat életem mayd mayd el fogyatom.
104. Kányája nem szerez több ként Titiusnak,
Hegyről vissza gyövő köve Sisiphusnak,
Szája-előtt futó vize Tantalusnak.
Mint nékem Cupido, kis fia Vénusnak.
105. Zokogó siralma meg kötvén nyelvében,
Nem meheti ennél tovább beszédében.
Csak ohayt, könyveket szaporít szemében ;
Ugy epes(z)ti magát illy veszel(t) igyében.
106. Kit könyvezés nélkül én sem szemlélhettem.
Azt mind azon által tőle-is kérdettem :
Hol légyen Cupidó ? kit hogy említettem,
Szólt ugyan valamit, de mit, nem érthettem,
107. Hanem minthogy feyét rázza kérdésemre,
Azt adgya, nem kéllem, azzal értésemre,
Hogy lészen nékem-is a' veszedelmemre,
Ha Cupidót hozom ösméretségemre.
108. Továb menvén, hattya fületem uyiab jay,
Melly úgy gyű elsőben csak mint egy zengő ray.
Végre ugyan sikólt, mint gályát rontó zay,
A' kit hal(l)ván, fel ál(l) fejemen minden hay.
109. Oda a' másik völgy csak egy kis futtatás,
Onnét szaporodik a' szörnyű jaygatás.
Eddig-is szivemben lévén kénos hatás,
Itt a' sok keserves panasz, s-jay halgatás.
110. Az mint mentem azért, fordúltam más felé.
De a' fel vet(t) útban alig léptem belé,
Hogy ott-is fületem nagy sikoltás telé.
És a' vigyázásra szememet emelé.

111. Látván, gyű egy aszszony jaygató futással,
Mocskollya személyét sűrő karczolással,
Haját tépi, s-vagyon iszonyú morgással,
Szidalmazván férjét rút átkozódással.
112. Vele van kis fia, tulaydon magzattya,
Meg dühöt(t) mérgében szegényt azt faggattya,
Apró darabokra végtére szaggatíya,
És a' merre megyen, az úton hullattya.
113. Nem messze utánna ki-rántott törével
Férje siel, dúl s-fúl, taytégzik mérgével,
Esküszik az égre nagy erős hitével :
El érvén meg öli tulaydon kezével.
114. Akad gyermekének azomban testére,
Mellyel annál nagyob mérèg foly szivére,
De sokszor álván meg annak nézésére,
Jut amaz az alat egy sűrő cserére.
115. Az hol nyomát vesztvén, jóllehet kergeti,
De héjában fárad, mert el nem érheti,
Nehéz, hogy boszszújat rayta nem töltheti :
Ebben pedig okúl mind Cupidót veti.
116. Amazt Medaeának, ezt Jásonnak véltem,
Hogy félre állanék, hasznosbnak ítéltem,
Mert ha reám talál, engem ront meg, féltem,
És akkor magamban illy formán beszéltem :
117. Bánom már Vénusnak tett fogadásomat,
Mert hátra kel(l) vetnem olt adott szavamat,
De hogy sem bolondúl veszteném magamat,
Jobb, megváltozta(t)nom tanátsal dolgomat.
118. Az olly fogadásnak ártalmas kötele.
Mellynek meg állása sok veszéllyel tele,
Az ki Cupidóval szövetségre kele,
Mint vesztette magát, im sok annak jele.

119. Ha lehetett volna ezt eléb értenem,
Nem hogy kellett volna illy úthoz kezdenem,
Magamnak ennyi bayt, félelmet szerzenem,
Jobb lett volna Vénust meg sem tekéntenem.
120. Im mind csak jayt mondanak itt a' völgyek, hegyek,
És engem követnek, valamelyre megyek,
Kik között, nem tudom, útat merre vegyek,
Hogy szörnyűségekől ezeknek ment legyek.
121. Továb már Cupido nékem nem kellene,
Minthogy ennyi panasz, 's-átok van ellene,
S-félő, hogy engem'-is a' szerént vesztene.
Csak volna olly, a' ki tőle meg mentene.
122. Nincs reményem máshoz, hanem Diánnához
A' tiszta életnek kegyes Aszszonyához.
Ha itt közel lészen, lát szorgos dolgához
Régi szolgájának, s-veszi azt magához.
-

MÁSODIK RÉSZ.

1. Így szólván azomban jó köz földet mérek,
Bizom, töb hasonló gonoszt már nem érek,
De a' bérctrül mihelyt az más völgyre térek,
Sokat látok ott-is, kiknek kén a' bérek.
2. Ezek-is Cupido soldosi valának,
Átkozzák hó pénzét sirva tárházának,
S-jaygattyák profontyát kénos táborának,
Melly miatt keserves életre jutának.
3. Ezek pedig ál(l)nak sok féle nemekből:
Fejedelmi, Groffi, Úri emberekből,
Nemesi, váraasi, vitézlő rendekből,
Pór, paraszt, szabó, szőcs és egyéb czéhekből.
4. Az kik közöl(t) vagyon iszonyú versengés,
Orczákon, nyakakon sűrőn eső pengés,
Egy más lába alatt szapora felrengés,
S-azok Echójátúl az erdőn sok zengés.
5. Az egeket éri panasza sokaknak,
Halált, veszedelmet kívánnak magoknak,
Irtózás hallása szertelen átkoknak,
És Istent boszszontó sok féle szitkoknak.
6. Házasság kötele tartaná ezeket,
De meg vesztegették szép szövetségeket,
Mert rútúl zavarta Cupido élteket,
Idegen tüzekkel lobbantván sziveket.

7. Egyik a' másikat öldözi szertelen,
Minden menti pedig magát, hogy büntelen.
Az mint veszekednek egymással képtelen,
Cupidót átkozván mindenek szüntelen.
8. Az elsők rendiből egy, nem kis lármában,
Azt kiáltja : ment volt király udvarában,
És onnét meg térvén egy nem vélt órában,
Komornyikját kapja az maga ágyában.
9. Mond a' másik : nagyob az én rövidségem,
Mert nem régen történt vala betegségem,
S-a' mig helyre állot abbúl egészségem,
Borbélyom alá dőlt sokszor feleségem.
10. Egy pedig nagy jayjal így szóla közülök ;
Én pedig a minap vadászni készülök,
Azobman titkoson ágyamhoz kerülök,
Az törpét kapom ott, kin mayd el szédülök.
11. Így szól amaz : mentem minap jószágomban,
Az hol véget érvén csak hamar dolgomban,
Mikor viszsza győnék véletlen házamban,
Egy nagy béres legént talállok ágyamban.
12. Ez így mond : magam-is szégyenlem dolgomat,
Minap a' mig irtam Deliberatomat,
Haza küldöttem volt a' fő deákomat,
Hogy utánam hozná némelly írásomat.
13. Addig mulatozot(t) oda azon közben,
Hogy ott eő-is indul az aszszonynyal pörben,
Deliberative esnek végre ölben,
És az ágyra dőlvén, merülnek ott többen.
14. Némelly maga magát azzal kesergeti,
Hogy a' mig eő másut más dolgát sürgeti,
Az Allegatiót hosszan beszélgeti,
Addig az ágyára hon magát más veti.

15. Az ki nem téssen ott hosszú exceptiót,
Meritumon kezdi az Allegatiót,
Mihelten megérti az deliberatiót,
Végzi aszszonyomon az executiót.
16. Kalmár-is panaszol író deákjára,
Aszszonyának firkál pergamenájára,
Noha nem bízta azt az eő pennájára,
Mert nem azért vette, hogy adja vásárra.
17. Bíró uram későn gyön meg a' tanácsból,
Ki ment már a' drabant a' hátulsó házból,
Melly csak most ugrott fel a' paplonos ágyból,
A' mikor jelt adtak neki a' tornáczból.
18. Pál mester-is soká mulatoz a cé(h)ben,
Nem éri a' kormányt a' belső pinczében,
Hol a' gazdaszszonynyal ketten a' setétben
Régen kóstolgattyák, mi van az ittében.
19. Hadnagy Uram-is el késel(t) a' táboron,
A' mie ithon volt, mind el költ a' boron,
Minthogy a' menyecske sokat jár a' poron,
Azzal kellet(t) mosni a' torkát olykoron.
20. Azomban nem mérvén hálni magányosan,
Más mellé dőlt sokszor, s-bátrab volt párosan,
De járt Hadnagy Uram annyiban hasznosan,
Hogy a' lapos hasát találta puposan.
21. Mellyeket a' mikor ezek meg értenek,
Az feleségekkel csuda mint feddenek,
Végre öszve kapván rút harczot kezdenek,
Nagy rikótásoktól az úczák zengenek.
22. Amaz Urára vét, ez Feleségére,
Kiki elég okot talál mentségére,
Sok mocskokat hánnak egymásnak szemére,
Melly van mindkettőnek bötstölenségére.

23. Azomban ez amazt kezdi korbácsolni
És hajánál fogvást a' földön hurczolni,
Az ezt turhát-hányó nyelvével mocskolni,
Végre haját tépni s-körmével karczolni.
24. Az többi-is mível hasonló dolgokat,
Sőt ezeknél sokkal nagyobb gonoszokat.
Fére vetnek minden más gondolatokat,
Halálos boszszúra tekélik magokat.
25. Némelly mérges borral poharát tölteti,
Kedves köszönettel azt meg színelteti,
És a' Felesége kezében eyteti,
S-mondgya : igya meg azt, ha eőtet szereti.
26. Ez pedig méreggel étkét trágyáltattya,
S-annak készületit úgy alkalmaztattya,
Légyen az Aszszonynak a' kedves falattya,
Tudván, hogy így száját inkább meg csalhattya.
27. Amaz hogy dolgának lármája ne légyen,
Titkon a' borbéllyal olly végzésre mégyen,
Aszszonya job kezén ér vágást ugy tégyen,
Hogy az által lelke végpihenést végyen.
28. Némelly azt végezi pedig kocsisával,
Készüllyön fel régen nyugvó hat lovával.
Légyen a' csatlós-is készen hintójával,
És mennyen sétálni kényes aszszonyával.
29. Maga amaz szeles gyermek lóra üllyön,
Meg várván alatta, a' míg meg hevüllyön,
Azután a' mező közére kerüllyön,
Hogy a' vetéseknek az aszszony örüllyön.
30. És ott (így szól néki) sujcsd meg jól lovadat.
S-tudom, hogy földre vet, oltalmazd magadat,
Ne bánd, ha meg ütöd valamelly tagodat,
Meg adom én azért duplán jutalmadat.

31. Ereszd szabadosan akkor a' lovakat,
Járjanak egy aránt völgyeket, halmokat,
Hurczollyák veszélyre lator aszszonyokat,
Hogy ne lássak véle több kénos napokat.
32. Van olly, a' ki meg hitt molnárát hivattya,
A' mellynek elsőben más dolgát adattya,
Végre szive titkos kénnyát meg mutattya,
És azt meg esketvén, illy formán oktattya :
33. Holnap a' malomban fog ez aszszony menni,
Minthogy minden helyen jelen akar lenni,
Csalókát kell ottan lába alá tenni,
Hüllyon az árokban, ne siesd ki venni.
34. Hanem fuss fel s-alá nagy jayt szaporítván,
Hogy előtt azomban az viz el borítván
És a' kerekeknek alája szorítván,
Veszsen oda, senki meg nem szabadítván.
35. Némelly vigyáz pedig háborgó üdöre,
Tüzes villámokkal egyvelült felyhőre,
Akkor megyen véle sétálni mezzőre,
Agyon veri, s-fogja halálát menykőre.
36. Amaz hamarb útát vesz ebben magának,
Mihelt nyilván tudgya vétkét a' kurvának,
Szekérre tétetvén küldi az Attyának,
Nem kell tovább néki, tarcsa meg magának.
37. Ez pediglen tettén maga meg ragadgya,
Hogy a' kertre vigye, inassának adgya,
Az-is Ura szavát hiven meg fogadgya,
Többet nem gyön vissza, oda azt úgy hadgya.
38. Az honnét származnak szörnyü veszedelmek,
Egy más alá ásol(t) sok árkok és vermek,
Éyjeli, nappali szüntelen félelmek,
És elmét aggasztó kegyetlen gyötrelmek.

39. Igy a' nöstény rend-is sok panaszát hánnya,
És azt boszszúllani mérgessen kívánnya,
Az mit fel tett, arra magát reá szánnya,
És végben-is viszi, ámbár azt meg bánnya.
40. Amaz gyilkosokat fogad az házára,
Legjobban aluván rohannak ágyára,
Ott darabollyák fel, s-vetik az uczára,
Reggel fel viradván sokak csudájára.
41. Ez meg útált Urát sok képpen leseti,
Esküszik, hogy vagy így, vagy úgy meg öleti.
Sok felé hánt törét el sem kerülheti,
Hanem vett boszszúját halállal fizeti.
42. Ez vendégséget üt, s-Urát jól tartattya,
Végre le fektetvén titkon meg fojtattya,
Reggel halva lelvén lármásan jaygattya,
Hogy a' bor ölte meg, reá azt fogattya.
43. Urát ez másokhoz küldi multságban,
És mikor víg lévén olt a' jó(l) lakásban,
Éjfel haza menne senkit nem bántásban,
Által vereti azt egy úcza hajlásban.
44. Némellyek keresnek néző tudósokat,
És meg aranyozván elsőben azokat,
Varáslások után veszik tanácsokat,
Miképen hozhassák veszélyre urokat.
45. Ezt a' veszedelem várja a' mezőben,
Amanak az halál hány tört az erdőben,
Ki északán retteg, ki minden időben,
Ez a' kertben vész el, amaz az szőlőben.
46. Másképen-is vannak itt sok versengések,
Szívet irtóztató iszonyú feddések,
Külömb külömb féle sok szemre vetések,
És onnét származó ütések, s-verések.

47. Ez hánnya Urának alacsony nemzetét,
S-az eő oldalához illetlen termetét ;
Az feleségének szabados életét,
És helyette másón kapó természetét.
48. Amaz az Urának koros idejére,
Az fára hágáshoz körmetlen kezére,
És annak parasztos együgyűségére
Panaszol és udvartalan erkölcsére.
49. Felesége lassú, az árva sir s-ohayt,
Ez azt bánnya, hogy gyars, és oda-is bé-hayt.
Hová nem kellene, s-szerez azzal nagy bayt
Gyanós elméjének, és gyakran mérges jayt.
50. Ez igen othonos, azon panaszkodik,
Amaz, hogy ki kapó, azért sopánkodik,
Némelly meddősége kárán szomorkodik,
Ez hogy igen ten(y)ész, a' miat bánkodik.
51. Azt hánnya szemére némellyik férjének,
Mi hasznát veheti deli termetének,
Sok külső jószága belső értékének,
Ha a' nincs, a' mi kel(l) leg inkább kedvének.
52. Szolgálóját köti némelly az Urához,
Némelly gyanakodik jobbágy leányához,
Vagy gyakran fel járó majorosnéjához,
S-akarmelly jövevény czégéres kurvához.
53. Némelly pedig nem lép olly alacsonságra,
Hanem kíván dőlni paplonosab ágyra,
Az maga aszszonyát veszi barátságra,
És jut az Urával onnét sógorságra.
54. Az cigány test-is jó viszont némellyeknek,
Egyaránt el mettzik, a' mit hol szelhetnek,
Azt kiáltya nyelve bús Feleségeknek,
Nem kevés mocskára házas életeknek.

55. Rettenetes dolog, kit ezek indítanak,
Mennyi szitkot, átkot egymásra háritnak
És mint dühöt ebek mérgekben ordítanak,
Vélnéd, mayd mind eget, s-poklot fel fordítanak.
56. Mellybül rút háború indul életekben,
És vannak a' miat nagy veszedelmekben,
Cupidót okozzák pedig mind ezekben,
Eő csinál illy szörnyű zúrzavart szivekben.
57. Átkozva emliti minden ennek nevét,
Valaki kóstollya nyalánksága levét,
És érzi szívében kénnal forró hevét,
Szerentsésb hivénél, az ki ellene vét.
58. Van gondgya Echónak a' szomszéd hegyekben,
Nem álhat meg nyelve a' feleletekben,
De nincs semmi öröm, vigasság ezekben,
Iszonyú jay hallik minden szögletekben.
59. Az kik mayd el veszik nékem-is eszemet,
És szörnyű kétségre szorittyák szívemet,
Búsulván mint mentsem azoktól fejemet,
Hogy őrizöm légyen, kérem Istenemet.
60. Szemléltem az előtt a' melly eseteket,
Azoknak-is félve néztem mint léteket,
Látván tüzek miat nagy veszedelmeket,
De azoknál inkább rettegem ezeket.
61. Mert azokat véltem mayd csak példázatnak,
És mint Morphaeustól származot fayzatnak,
De ezek mint való dolgok, úgy látatnak,
S-bizonyos létekkal méltán irtoztatnak.
62. Azok másképen-is mind haydaniságok,
S-elmémbe álomként gyűtt iszonyúságok,
De ezek mind mái dolgok és uyságok,
Kiknek nyilván való igaz valóságok.

63. Mintha ösmélnék-is köztök némellyeket,
És azért-is nézern félve veszélyeket,
Meg indúlok, hogy el haladgyam helyeket,
Hol ezek szertelen mívelik ezeket.
64. Mennék, de lábaim nehezen birhatnak,
S másként-is ösmérem magamat lankatnak,
Azomban némellyek indulni látatnak,
És úgy tettzik, hogy én utánam hágtatnak.
65. Az mellyet ott én-is nem veszek tréfára,
Erővel-is fogom lábamat munkára,
Sietek az hegynek túlsó oldalára,
S-által-is rándúlok oda nem sokára.
66. És minthogy hirtelen megyek nyakra főre,
Hogy ott meg pihennyek, le ülök egy kőre,
Gyakorta tekéntvén vissza a' tetőre,
Nem gyütt-é utánam valaki űzőre.
67. Azon közben én-is fel vonom ijamat,
És ugy helyheztetem abban kész nyilamat,
Hogy ha ki reám gyön, ne hadgyam magamat,
Hanem állyam azzal szükséges hartzomat.
68. De senkit nem látok érkezni ellenem,
Az kivel kellene viadalt kezdenem,
Meg indúlok azért, mihelt meg pihenem,
Mondván: te légy velem tovább-is Istenem.
69. És megyek, noha már lábaim nehezek,
De meg kel(l)ven lenni, nekik nem kedvezek,
Cupidóhoz utat tovább nem kérdezek,
Mert szörnyűségétül most-is ijedezek.
70. Az kalahúzságot bizom szerencsére,
És a' velem levő Ur vezérlésére,
Az leg magosb bérznek érvén telejére,
Honnét minden felé láthatni meszsére.

71. Midőn ide s-tova, jártatom szememet,
Továb merre kellyen vennem menésemet,
Úyiab félsz talállya megénten szivemet,
Melly mint hideg lelés, úgy fogja testemet.
72. Van szép vadas liget csak által ellemben,
Onnét gyövő zengés ütközik fülemben,
De, hogy egy szeléndek akad ott szememben,
Azon meg vidúlok háborúlt szivemben.
73. Mert tegzes aszszonya a' tiszta életnek
Vadász ott, gondolom, s-övéi lehetnek
Az sajditott ebek, mellyek a' ligetnek
Visgálván úttyait, fel s-alá ügetnek.
74. Minden terhe le hull, úgy tettzik, vállamnak,
Hellyre áll ereje el fárat lábamnak,
Mihelt jelét látom kívánt aszszonyomnak.
És onnét minden jót ígérek magamnak.
75. Szaporán-is megyek ott a' liget felé,
Az mellynek úttjában alig megyek belé,
Hogy kívánt látása szemeimet telé,
És azzal bús szivem nagy örömét lelé.
76. Az fák közöt, mint nap, tündöklík orczája,
Öve mellé vagyon aggatva ruhája,
Sereg(g)el körüle nympháinak nyájja,
És ragyag oldalán aranyas puzdrája.
77. Két-két szeléndek van mayd minden nymphánál,
Ki-ki azzal vigyáz rendelt állásánál.
Egy pár vadász dárdát hagyot(i) Tháliánál,
Mellyekkel maradna maga' oldalánál.
78. Hogy ha valamelly vad eő lesére menne,
És az ellen a' nyil elégetlen lenne,
A' helyett kezébe akkor dárdát venne,
És halálos sebet rajta azzal tenne.

79. Hallok hátam meget(i) nagy zúgást azomban,
Hátra nézvén, csak el ijedek magamban,
Mert látom Cupidót úgy győni inamban :
Mintha mindgyárt rakná testemet halomban.

80. Ki legyen elsőben meg nem ösmérhettem,
Az után az mikor jól meg tekénteltem,
A' mondot jelekről könnyen észre vettem,
Meg vallom, nyilátúl igen meg ijeltem.

81. Mert tudom már, mennyi ként szokot szerzeni,
És kívánván áltul magamat őrzeni,
Hogy ne neheszteljen tőle meg menteni,
Kezdek Diánnának azért könyörgeni.

82. Mondván : Saturnusnak kedves onokája,
Az tiszta életnek aszszonya, s példája,
Ne engedd, hogy sértsen Cupido' csidája.
És legyen vérszopó kezének praedája.

83. Im nyomomban vagyon, ezennel el-is ér,
És mint ölyv galambot, mayd el-bir, s-földre vér,
Bús fejem ellene oltalmat tőled kér.
Ha te meg nem mented, nyavalyás veszni tér.

84. Az előt felőle én semmit sem tudtam,
De minek utánna Vénusra akadtam,
És hogy fel keresem, az aránt szót adtam,
Az ólta dolgain sokszor fel borzadtam.

85. Vannak minden féle irtóztató jelek,
Kiket törében fog, miként bánik velek.
Hogy el kerülhessem, régen járok, s-kelek,
De más menedék helyt kívűled nem lelek.

86. Kérlek azért, segíts, mert im mindgyárt meg lő,
Tudod pedig magad, melly istentelen eő,
Nincs nála kegyelem, mert szive kemény kő,
És annak öröme kegyetlenkedve nő.

87. Minthogy régen vagyok kötelességedben,
És kívántam lenni mindenkor kedvedben,
Sok temijént hántam áldozó tüzedben,
Van-is nagy reményem te segítségedben.
88. Többet mondok vala, de az Vénus Fia
Csattogtattya szárnyát ; peng kezében ija.
Fel húzot nyilával szívem bayra hija,
Sőt ostromlya-is már, és erőssen vija.
89. Hogy holdúlyak néki, reám szörnyen kiált,
Mondván : kit meg nem birt, még ollyra nem talált,
Vesztett nyila miatt a' ki ellene ált.
Ha kedvet nem teszek néki, hoz rám halált.
90. Ugy tettzett, hogy sért-is már nyila szívemben,
És tűzét-is mintha ézeném mellyemben,
De az Isten aszszony, álván vele szemben,
Az fogja pártomat illy szoros igyemben.
91. Mondván : te vérszopó hamis szárnyas gyermek,
A' kitől származnak ezer veszedelmek,
Hogy mérsz ide győni, hol semmi fertelmek
Nincsenek, és téged' néző gaz szerelmek,
92. Hanem pályája ez a' tiszta életnek.
Nincs ot(t) néked közöd, hol engem követnek.
Takarodgyál azért oda, hol szeretnek,
Mert itt ilyen rossznak soldot nem fizetnek.
93. Így szólván, kész iját ragadgya hirtelen,
Mondgya megént : innét távozzál szemtelen,
Mert nem kedves itten az illy istentelen,
Másképen meg emés(z)t fegyverem szertelen.
94. Vetette volt-is már nyilát idegében,
Hogy semmivé tegye haragja mérgében.
De látván Cupido, hogy ez jár bőrében,
El illant, és siet maga seregében.

95. Én pedig Diánna lábához borúlok,
Köszönöm, általa hogy meg szabadúlok,
Esküszöm: így többször meg ne bolondúlok,
És vesztlemre bogár után nem indúlok.
96. Nem kívánom soha Cupidót ösmérnem,
Annak moslékjában szívemet kevernem,
E' szűz aszszonyt fogom örökké tisztelnem,
S-a' tiszta életnek ruháját viselnem.
97. Mond erre Diánna: Azt jól cselekedtet:
Menedék helyedet hogy nálam szerzedet,
Továb-is kész leszek fel kelnem melletted,
És Vénus' Fiával bayt vínom éretted.
98. De igen nagy dolgot tettél fel magadban,
Hogy szűz életet élsz egész világodban,
Aligha meg álhattz e' fogadásodban,
És változás nem ér azon szándékodban.
99. Látom, Cupidótúl igen meg ijettél,
Méltán-is, mert attúl szorosán űzettél.
Onnét lett, hogy ilyen nagy fogadást tettél,
De annak kezétől már meg-menekettél.
100. Az mit cselekedtél meg réműlt voltodbúl,
Minthogy nem eset az kész akaratodbúl;
Ment(t)é lehettz akkor tett fogadásodbúl,
Ha ki akarod azt vetni a' nyakadbúl.
101. Bizony drága dolog az igaz szűzesség,
S-nincsen e' világon ennél szob ékesség.
De szükséges ahoz nagy tekéltesség,
Kit nehezen tehet a' töredékesség.
102. Így szólván, kézen fog, s-vélem bellyeb mégyen:
Ne fély (ugy mond), tovább olly bántásod légyen,
Az hamis Cupido hogy rabjának tégyen,
De ládd-é: kik ülnek ama' dombon négyen.

103. Mutat ott négy nymphát a' fák' árnyékában
Kedvessen nyugodni egy domb' oldalában,
Mellyek a' hálóknak fel vonatásában
Valának az előt nem kevés munkában.
104. S-mond: néked szántam én azoknak egyikét
Töb volt, de el vették immár némellyikét.
Visgállya meg szemed (szabad) mindenikét,
Meg-nem-tartom tőled, vedd akarmellyikét.
105. Minthogy ezek nőtek magam seregében,
Ösmérem, hogy ki ki szelid erkölcsében,
És nincs semmi korom tiszta életében,
Szűzesség' Laurussa lévén a' fejében.
106. Az kivel mikor juttz igaz szeretetben,
Az házasságbéli Istenes Szerzetben;
Lészen ugy-is részed a' tiszta életben,
Az szemérmességet tartván őrizetben.
107. Nem lesz semmi köze hozzád Cupidónak,
Ki-tehe(t)d a' szűrit, mint olly vérszopónak
Életedet mondha(t)d kedvedre folyónak,
S-az Vesta szűzekhez közel hasonlónak.
108. Fogadásodnak-is teszesz így eleget,
Az lehetetlenség terhe sem veszteget.
Mert az a' szűzesség, kit elméd feszeget,
Mint a' romló földet, illet inkább eget.
109. Azért tanácsossab ezt így mértékelni,
Fogadásodnak-is rész szerént be telni,
Mint el birhatatlan nagy igát viselni,
És gyalázatosan az alól ki kelni.
110. Ezekre meg haytom alázott fejemet,
Mutatom (noha nem akarom hitemet
Meg szegnem) ebben-is nagy engedelmemet,
És velem a' mondott szűzekre szememet.

111. De alig veszem fel azok czirkálását,
Ugy tettzik : testemnek csuda változását,
Cupidónak pedig mellettem állását
Érzem megént, s-annak úyab ostromlását.
112. Az kitől a' mikor kezdenék borzadni,
És a' fázás után szaporán izzadni,
Mond Diánna : ennek honnét kell támadni ?
Hogy ilyen hirtelen kezdettél bádgyadni.
113. Nyavalyámnak okát meg beszéllem neki,
Mondván : Ah szűz aszszony ! tovább nem lesz senki,
Tett fogadásombúl melly engem vegyen ki.
Mint azt meg-másollyam, jobb, lelkem mennyen ki.
114. Tudom ugyan, nincsen a' tehetségemben,
Hogy magam ereje fel vállalt terhemben
Elég legyen ; hanem van erős hitemben,
Hogy te megsegítesz én gyengességemben.
115. És a' mire adtam szabadon magamat,
Bé tölthetem abban úgy fogadásomat,
Hogy végig meg tartsam én tisztaságomat,
Ez aránt leg inkább rád bízván dolgomat.
116. Az még így beszéllek, visgállya szememet.
Hihető, hogy onnét tudhassa szívemet.
Közeleb áll végre és fogván kezemet,
Kezd illy kegyes szókkal illetni engemet :
117. Oh Istenes szándék, nagy tekéletesség !
Vagyon ugyan ebben sok féle nehézség :
Hogy a' mint fel tetted, a' drága szűzesség
Maga virágjában legyen végig épség.
118. Mert van az életben annak sok próbája.
Nagy ellenségeknek tálatván rá szája,
De ha végben megyen tövisses pályája,
Nehéz futásának kedves lesz pálmája.

119. Így szólván, kiáltják : az liget allyában
Az ebek akadtak egy szarvas nyomában.
Azért jól vígyázzon kiki állásában.
Kire nézve eő-is áll maga' sorában.
120. Minthogy pedig a' vad mi felénk szalada
És ezzel beszédünk ottan meg szakada,
Hogy azt bé fejezzük, továbbra halada,
Diánna nékem-is két agarat ada.
121. Kiket hagyásaként fogok-is kezemre,
Az hova küld, állok azokkal helyemre,
Mond : fegyelmez(z), kérlek, adandó jelemre,
Ha a' vad találna győni én lesemre.
122. Maga szokot iját ragadgya kezében,
Mellyel alig álhat bé leső helyében,
Hogy nagy ropay esik közel ellenében,
Az sűrű gaz közöt az erdő' szélében.
123. Az honnét egy szarvas ugrik ki sebessen,
Az mellynek szarvai ágaznak szélessen,
Diánna' lesére tartván egyenessen,
Várja az szűz aszszony nyilára szivessen.
124. Az mellyet régen tart készen idegében,
És azt meg csappontván, akad géégéjében.
Ragad másikat-is hirtelen kezében,
És annak a' vasa hatt a' veséjében.
125. Int azomban reám, látván a' jeleket,
Utánna bocsátom én-is az ebeket.
Olly sebessen menni mondhatom ezeket,
Mintha ráró szárnyak viselnék testeket.
126. Lesznek-is csak hamar a' szarvas' inában,
De egy törsök akad a' Drómás lábában
(Ez volt egyik neve) és az hamarjában
Ki ficzamlík, lába gyars fordulásában.

127. A' másik a' szarvast tovább-is inallya,
Valamikor éri, mindenkor meg fallya.
És Phigália-is a' lármát meg hallya,
S-meg kerüli : hogy úgy a' vadat meg csallya.
128. De meg fordul, és tér megént Diánnára.
Ki-is készen várván fel húzott nyilára,
Ugy lövi, hogy fordul mindgyárt oldalára,
De fel vervén magát, kel megént lábára.
129. Siet az erdőnek sűrőb oldalában,
Mellynek fel sem lelnék sok ága-bogában,
Ha egy szagló visla végtére nyomában
Nem akadna ottan sok futosásában.
130. Ennek haytására imhol gyön Thália,
Kezén van Melampus, mérges Alce fia,
Annak pórázossa a' fene Harpia.
Kik, mint sebes szelek, úgy szoktak futnia.
131. És az szarvas után sietnek szaporán,
El marad a' Tacskó, nyomozza csak porán,
Az agarak pedig utól érik korán,
És sebet-is téznek annak a' tomporán,
132. De hogy el eythessék, szerit nem tehetik,
Hanem az oldalról a' völgyre kergetik,
És minden helyekről eleit vétetik.
Végre hálóban vesz, addig térengetik.
133. Ott is pedig magát erőssen viseli :
Ezt halálra rugja, amazt meg ökleli,
Szaggattya az hálót, haragját neveli,
S-itt ki bennaságát, ki vakságát leli.
134. Szólitván fegyvere-viselő nympháját,
Ragadgya Diánna azomban dárdáját,
Azzal veri által végre szive táját,
És úgy bocsáttya ki utolsó páráját.

135. El sem végezhetik itt a' Comédiát,
Hallyák kiáltani szaporán Tháliát,
Diánna vonnya fel úyonnan kéz iját,
Vegye maga mellé Melanipust, Harpiát.
136. Mert rettenetes kan nem meszsze érkezik,
Ki némelly ebekkel már-is ellenkezik.
Ója minden magát, mert kihez férkezik,
Félő, hogy halálos baja következik.
137. El oszlunk csak hamar, és állunk rendekben,
Ki más helyre, ki az elébbi lesekben.
Azon-közben a' kan, lévén már sebekben,
Szörnyű dolgot mível a' szomszéd berekben.
138. Végre leg közeleb jut az én lesemhez.
Honnét nem kevés félsz ütközik szivemhez,
Bizom mind az által jó egy pár ebemhez,
Kit Diánna adot úyonnan kezemhez.
139. Bocsátom-is hamar ellene azokat,
De semmiben haytya rá rohanásokat,
Taytégzó mérgében szaggat nagy hantokat,
És tész minden felé erős csapásokat.
140. Kikkel az ebeket meszsze veri tőle.
Valamerre fordul, foly a' vér belőle.
Meg-vallom, örömet el mennék előle,
Mert csak szólni-is félelem felőle :
141. De nincsen ebben mód, kell lenni helyemben,
A' kin nem kevéssé búsúlok szivemben.
Vigasztalásomra jut végre eszemben,
Hogy a' vitéz asszony van csak ellenemben.
142. És ha az meg mentet(i) Cupido' nyilátúl.
Meg-ment a' kannak-is mérges agyarátúl.
Siet-is a' felém egy le omlot fátúl,
Az rám-gyövő vadat meg kerüli hátúl.

143. És az ebeinek eleiben adgya.
Látván, hogy irtózom, meg segít, fogadgya.
Harpia Melampust hamar el haladgya,
És el érvén a' kant, nyak-szirton ragadgya,
144. Azomban társa is utánna érkezik,
Az orrához kapdos, s-ottan ellenkezik.
De, fordulván a' vad, farához férkezik,
És erős fogai mayd földhöz szögeznek.
145. Fel kél ugyan onnét, s-szemben szökik véle,
De úgy vágja a' kan, hogy ki omlik béle.
Az mellyet Diánna fájlalva szemléle:
Mert kedves ebe volt, és tovább nem éle.
146. Láttatik Harpia szemlélni könyvessen,
Hogy pórázos társa vesz illy keservessen,
S-ugrik bal fülére a' vadnak sebessen,
És azt meg ragadván rángaltya mérgessen.
147. Az job fülét pedig erős Tháron kapja,
Párducztól származot ennek a' nagy apja.
Küszdik az erős vad, hogy onnét le csapja,
De az-is nem enged, s-mérgessen harapja.
148. Az kik pedig az én kezemen valának,
Azoknak egyike, hiják Liciskának,
Az inát kapdossa az első lábának,
Az más sertéivel küszködik hátának,
149. Harpalos érkezik hátulsó inára,
Kön(n)yű Alce pedig ugrik a' hátára.
Veszi Hyale-is azomban nyilára,
Arányozván azzal gyenge horpaszára.
150. Által-is lövi azt két-tollú nyilával,
Láncsát kap Diánna, s azt hozza magával.
Hogy által szögezze szigonyos vasával,
Ne csinállyon több kárt mérges agyarával.

151. Ide s-tova hánnya most-is az ebeket,
De nem veheti el az két szeléndeket,
Kik erőssen tartván, meg-állják helyeket,
Jóllehel azok-is vettek már sebeket.
152. Hánnya a' taytékot, dül-fúlván dühössen,
Az tartò ebekkel küszködik mérgessen.
De nem engedtetik, hogy tovább mehessen.
Az sebesült ebek sírnak keservessen.
153. Itt Hilactor jaygat el vágott inával,
Amot Melampus sír le vágott állával,
Innet Leucon hever öszve tört farával,
Fentereg túl Tigris, Harpia társával.
154. Az alat(l) Diánna kürteit fúvattya,
Az egész ebeit mind öszve hivattya,
Azok' seregével azt körül fogattya,
De ugy-is a' nagy kant nehezen birhattya.
155. Fel tűri karjait, ezt látván végtére,
És köntösse hosszát aggattya övére.
Maga megyen rayta, s-úgy veszi kezére :
Hogy láncsája vasa hatt éppen szivére.
156. Hirtelen belőle azt ki sem vonhattya,
Ott pedig az üdőt nem hosszabbíthattya,
Mert magát a' bús vad szaporán rángattya.
Ha meg szabadúlhat, eőt-is meg-ronthattya.
157. Hanem fel-vont iját ragadván markában,
Három mérges nyilat bocsát ágyékában,
Kik meg szelédítik végre vadságában,
S-ugyan ott meg döglük az ebek' szájában.
158. Az Erimantusi kan jut itt eszemben,
A' mikor Hercules jutott azzal szemben.
Lehetet(t) élete melly veszedelemben,
Mig meg nem ölte azt nagy győzedelemben.

159. Gyön Adónisnak-is elmémre esete,
Mikor a' vadaknak hálókat vettete.
Az rá gyövä kannak semmit nem tehete,
Néki pedig romla a' miat élete.
160. A' mig pedig dolga így foly e' nagy vadnak,
Addig a' hálókban többek-is akadnak.
Az hálós mesterek kiket elé-adnak.
Szép vadászatokon minnyájan vigadnak.
161. Egy halomban horgyák minden praedájokat,
Porbúl, sárbúl, vérbúl ki mossák magokat.
Hellyre egyengetik bomlot ruhájokat,
Ugy sereglik végre vitéz aszszonyokat.
162. Az kik közöt én-is mikor állok rendben,
Meg látván Diánna, mosolyog szememben.
És kérdi kedvessen : vagyon-é kedvemben,
Hogy tovább-is legyenek vele egy seregben ?
163. Alázatossággal szavára felelek :
Nékem ott kedvessek mind nyarak, mind telek,
Valahol aszszonyom néked kedvet lelek,
Veled nagy örömet együt(1) járok s-kelek.
164. Mond : vége vagyon most itt multságomnak,
Akarom, hogy adtad magadat társomnak.
És hogy szárnya alá áltál palástomnak,
Ez után-is hasznát veszed oltalmomnak.
165. Így beszélvén, íme, kit nem remélt senki,
Az völgyből egy sebes medve verődik ki.
Ezt látván, fegyverét, s-ebét kapja ki-ki,
És őket Diánna hamar rendeli-ki.
166. Ez nem kis félelmet vezet seregünkben :
Mivel hogy nem vagyunk már kellő rendünkben.
Mind az által : újjab fel készületünkben,
Az mint hamar lehet, bé állunk helyünkben.

167. Egy kis szellő járta akkor az ligetet,
A' mellytől a' vérszag onnét fel vétetet,
Az hol az kegyetlen nagy kan meg-öletet,
És az a' Medvének orrában vitetet.
168. Az-előt látatot ballagni csendessen,
De azt meg-érezvén, fel fortyan mérgessen,
És a' két lábára álván egyenessen,
Szaglál minden felé, és vigyáz szemessen.
169. Az vert vadak halma jutván látásában,
Annál inkább dül, fül, s-fel-forr haragjában.
Hánnya, veti magát csapongó úttjában,
Végre Diánnának jut szomszédságában.
170. Az melly vévén magát egy nagy omlot(i) fához,
És fel vont kéz-iját fogván pofájához,
Úgy arányoz azzal a' szíve' tájához,
Hogy röpülő nyila jut éppen tárdgyához.
171. És az a' tolláig mégyen oldalában.
Más nyilat-is fordít az alat ijában,
Melly-is idegének erős csapásában
Érkezik csak hamar az első nyomában,
172. Az vad sebeiből ezeket ki-kapja,
Mint teli hordónak ki-vétetven csapja,
Úgy foly vére, a' kin magát-is harapja.
Talám ugyan érzi, hogy c' lesz vég napja.
173. Hánnya, veti magát annál dühösebben ;
Meg nyilt oldalából mennél sebesebben
Indul vére, 's-érzi sebeit mélyebben.
De már Diánna-is vagyon szemesebben.
174. Azért uyjonnan-is fordíttya puzdráját.
Idegében veti megént tollas fáját.
Úgy czélozza azzal hevedere' táját,
Hogy ott-is nem vallya lövése hibáját.

175. Hanem egyenessen hatt a' nyil szívéhez,
Noha erő kellet temérdek bőréhez.
És az nagyob özönt ad folyó véréhez,
S-abbúl következő haragja mérgéhez.
176. Mert akar mihez fér, ront az mindeneket.
Tördeli a' fákat, hánnya a' köveket,
Teszen iszonyító rút bömböléseket,
És egy helyből másban szörnyű szökéseket.
177. Az mellyel közelít megént Diánnához.
Kit látván, eő-is kap újjonnan nyilához,
S-úgy arányozza azt a' medve' hasához :
Hogy vasa tüdőjét szögezi máyjához.
178. De az erős állat győzetlen testében
Igy sem dől-el. hanem forr még-is mérgében.
Diánna nyilat vet megént idegében,
S-azt hirtelenséggel lövi a' tejében.
179. Mellyel unicornist csinál a' medvéből,
De ki rántya az azt hamar a' fejéből,
Pozdorjára töri haragja mérgéből.
Azon-közben tovább mozdulván helyéből.
180. Eddig tilalmazta Diánna másoknak
A' lövést, engedi most már minnyájoknak.
Csaltogni kezd hamar idege ijoknak,
És sűrő zápora indul gyars nyilaknak.
181. Az kiknek egyike jut az bal szemében,
Az másika akad job füle tövében,
Kikre (noha immár fetrenget(t) vérében)
Fel ugrik, és indít nagy morgást mérgében.
182. És most-is Diánna felé kezd mozdulni,
És ez-is ellene fegyveréhez nyúlni,
De Rhamis találván szemében fordulni ;
El tér onnét, s-ehez kezd tőle indulni.

183. Melly czéloz nyilával veséje' tájára,
De egy ág-bog vagyon nagy akadályára,
Mert az szintén akkor perczen kéz-ijára,
Mikor kelne abbúl gyors nyila szárnyára.
184. És a' férre csapván aránzott helyétül,
Nyakában nem meszsze akad a' fejétül.
Isménisnek jobban gyön a' nyil kezétül,
Mert a' rayta által hatt a' tüdőjétül.
185. Phiale felet egy Hernioka levege,
(Mert vala a' napnak még akkor melege).
Arra vetvén szemét, kéz-ija billege,
Férre rúgá nyilát a' miát idege.
186. Azért noha czélzot azzal oldalához,
De el-vétvén úttját, jut csak a' farához.
Kit látván, hirtelen kap úvjab nyilához,
De az sem vitetik aránzottlárghához.
187. Mert egy rotha(d)t fára talált volt állani,
Midőn szintén löne: le kezd az romlani,
S-azzal czélozása rendi meg bomlani,
És a' nyil úttjából bal felé haylani.
188. Akad oldalában ott egy kőrös fának.
Bánnya hibázását a' Nympha nyilának.
Idegét uyjonnan vonnya fel ijának;
Veszi megént czélul a' medvét magának.
189. Ezt látván Diánna, biztatva szól néki.
Kihez-képest nyilát eő-is úgy veti-ki:
Hogy egy oldalán bé, a' másan megyen-ki.
Ennél erősb lövést nem tett még itt senki.
190. Az mellynek helyén-is kezd vére csorgani
A' vadnak, maga-is jobban tántorgani,
Hol erre, hol arra dőlöngve forgani,
És azomban így is mérgesen morgani.

191. Az ebek eddig a' pórázon tartattak,
De most már ezek-is mind el bocsáttattak.
Mintha szárnyok volna, győni úgy láttattak.
Mikor a' vad felé azok bocsáttattak.
192. Labros a' többinél hamaráb érkezett,
Mig azok el gyöltek, meg-is ellenkezett.
De minthogy a' bús vad most-is-veszélyt vezet,
Nem kedve szerént fog végre vele kezett.
193. Az könyű ebeknek e' volt kalahúzza.
Meg kapván a' medve, maga alá húzza.
Fejétől a' bőrit a' farkáig nyúzza,
S-öszve törik benne mind májja, mind zúzza.
194. Az után Harpalos, és Alce jutának,
Tartoztatás nélkül a' vadnak kapának.
Rángattya mind-kettő lompját bal inának :
De hogy le vonhassák vele nem bírának.
195. Ezeket pórázra fogni nem kellett,
A' nélkül mind kettő szabadon lehetet,
Ám látta a' vadat, de rá nem sietet,
Szoktatásbúl vévén ilyen természetet.
196. Sőt uszítás nélkül helybűl meg sem mozdult,
Hanem ki ki szótúl várt, s-az után indult.
Az futásban pedig sólyom szárnyakat dűlt,
És a' mikor kellett, mint gyars szellő fordult.
197. Kik a' medvére-is villámásként gyöltek,
Az inain sűrő falásokat töltek,
Vele, hogy le vonnyák, erőssen küszdöltek,
De azzal győzelmet erején nem völtek.
198. Hanem Nápe, s-Tigris utánnok érkezvén,
S-azok-is mardosni a' job inát kezdvén,
És a' töb ebek-is reá felesedvén,
Le vonnyák végtére, el erőtlenedvén.

199. Tészen az ebekhez erős csapásokat.
De vigyázván, mind el kerülik azokat.
Tanult ebek, tudgyák viselni magokat,
Töbször-is próbálván hasonló dolgokat.
200. Ezt mind azon által annak köszönhetik,
Hogy a' medvét a' sok sebek szédülgetik,
És immár lábai gyengén viselhetik
Azok ellen, a' kik halálra kergetik.
201. Diánna hánta már nyilait tegzében,
Azok helyet láncsát viselvén kezében.
Az ebeknek ugrik azzal seregében,
És nyeléig töllyá a' vadnak testében.
202. Melly nagy roppanás(s)al oldalát meg hattyá
És szigonnya élet benne meg forgattyá.
Nagyot hortyant a' vad, magát meg rángattyá
És végre a' sok seb éltét el fogyattyá.
203. Akkor azt a' Nymphák körös-körül állják,
És mayd hihetellen nagy vóltát csudállják,
Azomban a' sebek' helyeit visgállják,
És azoknak számát két húsznak találják.
204. Kikbül végre kezdik szedni a' nyilakat,
És, meg tisztogatván a' vérbül azokat,
Meg töltik úyonnan ürült puzdrájokat,
Hogy eyttsenek velek másszor-is vadakat.
205. Noha nehéz szerit tenni némellyeknek,
Az csontokban haltván szigonya hegyeknek,
Nem-is lehet másként ki győni ezeknek,
Hanem oda hadván vasait nyeleknek.
206. Vagyon ott nem meszsze egy régi kereszt út,
A' mellett zöld pásit, s-azon szép forrás kút,
Folyamja az völgyön alá csörögve fút.
Az vadtól el menvén Diánna ahoz jút.

207. És meg telepedvén annak le-folytában,
Vadász társaival a' zöld fák' allyában,
Hogy pihenést vegyen hosszas munkájában,
Kit tett a' vadaknak izzazló harczában.
208. Persiában mívelt zombok vólt z(s)ebében,
Azt keresi elé, és veszi kezében.
Meg meríti a' fris forrásnak vizében,
És jól ereszt abbúl szomjú gégégében.
209. Hol minek-utánna kevéssé pihennek.
Jó kedve érkezik végtére mindennek,
Egy mást nevettető beszédekre mennek,
Szaporán zeng nyelve hol annak, hol ennek,
210. Elé-hoznak sok szép hajdani dolgokat ;
Acteon' esetét, más vadászatokat :
Adónis mint leste a' fene vadakal,
És vesztette magát, kergetvén azokat ;
211. Az réz-lábú szarvast Maenalus hegyében,
A praedáló nagy kant Phocis' mezejében,
A' fene Oroszlyánt Nemea berkében,
Mint győzte Hercules híres erejében ;
212. Didó mint vadásztot Anchises' fiával.
A' mezőre vivén egykor eő magával,
Ott a' szarvasoknak harczolván nyájával,
Ki hányat eytet el azokbul nyilával,
213. Őszve lévén immár a' töb ebek szedve,
Mihelt meg szelédült, s-el esett a' medve,
Töbnek Aldinánál nem volt meg engedve,
Hogy tovább az erdön járjon el szélledve.
214. Ez a' szűz aszszonnak leg kedvesb vislája,
Mellynek ha szaglása után csahol szája,
Hogy ott vad ne legyen, nincs annak hibája.
És abban van most-is mutatot példája.

215. Mert addig fityeréz gyars futosásával,
Hogy egy fácán nyomát veszi fel orrával.
A' kiről midőn jelt ad csaholásával,
Talpra áll Diánna kézben vett ijával.
216. Azomban az ebnek közelb jutására
Fel-is kél a' Fácán, és szál ott egy fára.
Kit látván Diánna, nyilat fog ijára, ⁴
S-hozzá lő, de egy ágh van akadályára.
217. Az melly miat bán(n)ya, hogy történt hibálni.
De a' fácán kezdvén a' vislát csudálni,
Arra nézvén, a' fán vigyázatlan állni,
Bízik, más lövése jobban fog szolgálni.
218. Fordít-is más nyilat hamar idegébe,
Melly egyenesen jut a' madár' begyébe.
És azzal a' fárul jól le sem-estében,
Kapja az eb, s-viszi aszszonya kezében.
219. Az ki kedves ebét kezdi törülgetni,
A' melly hű, a' melly jó, bőven beszélteni,
Azomban a' madarat-is nézegetni,
Az miből, miként let, végre emlegetni.
220. Mondván : az kik dolgát ennek nem tudgyátok,
Meg beszéllem : méltó, hogy meg halgassátok.
És rá-fegyelmezvén, meg-is tanulmányátok :
Ki légyen Cupidó, onnét-is lássátok.
-

HARMADIK RÉSZ.

1. Az Athénásbéli Pandion királynak
Progne, s-Philomela leányi valának.
Kik közül az elsőt jedzi-el magának
Tereus, akkori ura Thráciának.
2. Mellyel nem mint Páris görög Helenával,
Más ágyátúl el vont ragadományával,
Hanem üll hajóra úgy mint sajátyával,
S-törvény szerint való kedves mátkájával.
3. Viszi a' tengeren gazdag országában,
Hol ki-ki öltözik menyegző ruhában,
Fogadgyák mindenek örvendő pompában,
Vígán helyheztelvén királyi házában.
4. Noha Júnó, Hymen onnét kirekettek,
Alecto, Megaera vannak olt helyettek,
És a' menyasszonzynak ágyat eők vetettek,
Úgy a' nyoszolók-is ugyan azok lettek ;
5. És háló házaknak nem csak a' tetején,
De minden szögletén, utóllján, s-elején,
Sok bagoly üvöltöt le-fektek idején
Mellyből sok gonosz-is tölt mind-kettő fején :
6. Akkor mind az által éltek szép napokat,
Boldogoknak bizvást mondhatták magokat,
Igaz szeretetben folytatván dolgokat,
Semmi kénos búra nem adtak okokat.

7. Lesz Progne méhének azomban rayzattya.
Azt maga Tereus Itisnek hivattya.
Születése' napján nagy kedvét mutattya,
És azt esztendőnként ünnepül tartattya.
8. Az mellyre mindenkor gazdagon készülnek,
Országából minden felé öszve gyűlnek,
És a' nevedő gyermeknek örülnek,
S-az Király' kedvében azzal részesülnek.
9. Azomban egynéhány esztendő el múltán,
Attyára, s-Eötsére elméje fordulván,
'S-hogy azokat régen nem látta, búsulván,
Így kezd szólni Progne, urához fordulván
10. Szép szerelmem, ne vedd únva kérésemet,
Sőt ha ítélisz arra méltónak engemet;
Ne nehezteld abban tölteni kedvemet:
Hogy atyám házához enged(d) menésemet.
11. Régen van, miólta onnét el hozattam,
Te szolgálatodra, édesem, adattam.
Vallyor: nem nehéz-é, te magadra hattam,
Hogy édes Atyámat eddig nem láthattam ?
12. Kedves Eötsém mint van, azlat sem tudhatom,
Kiknek személyeket mihelyet láthatom,
Magamot kevésbé velek mulathatom,
Vissza gyövök hozzád, Istenre fogadom.
13. Avagy ne neheztelly magad oda menni,
A' mellyel-is nékem nagy kedvet fogsz tenni:
Mert fogok általad bizonyost hírt venni,
Mint hagyod azokat, mint találod lenni ?
14. De kérlek, el hozzad Philomélát veled,
El se győy a'nélkül, nagy kedvemet leled,
Kévántam-személyét ha ide emeled,
Ennek, reméllem-is, hogy gondgyát viseled.

15. Az mikor Tereus ezeket meg hallja,
Méltót kíván Progne, maga-is meg vallya,
De azt, hogy eő mennyen oda, nem javallya,
Mert a' tenger' úttját sok veszély nyargallya.
16. Az hol a' szelek-is hamar meg indulnak,
És az evezőknek ellene fordulnak ;
A' melly miat azok veszéllyre szorúlnak,
'S-az ellenségek-is sok gállját fel dúlnak.
17. Hanem maga megyen attya' látására,
És kedves Eötsének el hozatására.
Csak viselleyen gondot azomban magára
Eő othon, és várja haza nem sokára.
18. Hajóit csak hamar el is készíteti,
Szárnyas vitorláit szélnek erezteti,
Meg indul és úttját arra rendelteti,
Az merre Athenást hamaráb érheti.
19. Van elő-járóban két könyű saykája,
Azon színes néppel négy úri szolgája,
Kiktől el érelvén Pandion hazája,
Hírül adgyák : hogy gyön Tereus hozzája.
20. Indul Pandionnak ezen nagy vígsága,
Phoenixként frissülni láttatik agsága,
Midőn éri ilyen kedves hír úysága,
És ezzel csak hamar meg telik országa.
21. Érkezését halván, mindenek örülnek,
Az szomszéd helyekből sokan öszve gyűlnek.
Miképen köszöncsék, szorgosan készülnek.
Hogy hamar láthassák, arra mayd repűlnek.
22. El gyön hire után maga nem sokára,
De hamarb jutt Ipa a' tenger' partvára.
Ott várván szivessen, vigyáz hajójára,
S-mihelt el érkezik, siet áldására.

23. Kéz fogások közben öszve ölelkeznek,
Hogy egy-mást láthattyák, szí(v)ből örvendeznek.
Végre ki mint vagyon arról értekeznek,
Prognérül mind ketten sűrőn emlékeznek.
24. Tereus köszönti az Apját szavával,
Az kérdezi: miként hadta kis Fiával?
Várta azokat-is nagy kívánságával,
És saynállya, hogy el nem hozta magával.
25. Philomela fel van öltözve ékessen,
Herczegi formára, gazdagon, kincssessen,
Cléopatra ha volt akkor olly fényessen,
Mikor vendégelte Pompéjust kedvessen.
26. Égnek nyaka-mellye sok drága kövekkel,
A' szerént kezei köves pereczekkel.
Gyertyákat gyűjtanak ragyagó fényekkel,
Miként a' csillagok éyjeli tüzekkel.
27. Hány függők fénlenek füle' czifrájában,
Annyi falu s-váras van azok' árában.
A' gyűrűket, a' kik ragyognak úyjában,
Nehéz mérsékelni böcsök' nagy vólltában.
28. Fodorúlt hajában szedtek rendes ránczot,
Rengő bokrétái mellyben járnak tánczot.
Visel a' dereka szép gyémántos lánczot,
S-azt külömböztető sok féle zománczot.
29. Az sok cifra rayta mayd ugyan lángozik,
Külömb-külömb színre, mint Iris, változik.
Mint rósa, a' melly szép szaggal virágozik,
Ambrás öltözeti jobban illatozik.
30. De még-is szeb maga, hogy sem ruházattya.
Valamellre fordul vidám ábrázattya,
Mint a' fel kelő nap, a' homályt oszlattya,
A' ki ezt szemléli, nincs annak bánattya.

31. Jáditznak szemeiben gyémánt ragyogványok,
Ajakán inganak kláris szivárványok,
Viselik beszédét ékes tudományok,
Olyak a' kezei, mint feir márványok.
32. Orczája rósás kert, liliom homloka,
Mint a' sugár Cédrus, olly karcsú dereka,
Alabastrum oltárt mutat fejr nyaka,
Az hol az van, nincsen ott soha éltzaka.
33. Melly-is eleiben ki gyön sógorának
Áll a' felső részén a' tenger' partyának.
Mikor a' fővényről oda fel jutának,
Illő köszönetet ennek-is adának.
34. Kit fogad rendesen meg haytott térdgyével,
S-azzal mayd a' földig bocsátot kezével,
A' mellyen meg akad Tereus szemével,
És gyúl ni kezd szive nem remélt tűzével.
35. Mert annak személyét alig szemlélhette,
Hogy Cupidó (lévén már régen mellette)
Mint ejtse-meg, törét utánna vetette,
És készített tűzét szivében hintette.
36. Kitül, mint a' s(z)ikra, esvén puska porban,
Úgy hirtelenséggel Tereus fel lobban,
És az hová-továb, mind gerjed nagyobbban,
Mintha töb töb olay dölne rá uyjobban.
37. Nem birhat tűzének emésztő lángjával,
Mit mivellyen továb, küszködik magával.
Mondgya: ostromlani fogja szép szavával,
És nagy ígéletű sok ajánlásával.
38. Vagy pedig erővel hajóra ülteti,
Kedve tölttésére azon el viteti.
Priamus' fiának példáját követi.
Magánál haddal-is azt meg őrizheti.

39. Pandion azomban meg indul vejével,
Az városban viszi azt minden népével.
Az alatt Titán-is tüzes szekerekével,
Az tengerre szálván, el halad fényével.
40. Az vacsorálásnak érkezik órája,
Meg-is terítették a' király' táblája.
Hogy fel tálallyanak, lőt-fut sok szolgája,
Sietvén szorgosúl Szakácsok' munkája.
41. Az alat Tereus Progne köszöntését
Beszélli bővebben, és szíves kérését;
Mondván: nem-is kétli Attya' kedvezését,
És kívánt Eötlzésnek oda eresztését.
42. Kihez magának-is az Philomélának
Lévén kedve, nyakán csüggedez Attyának,
És sűrő csókot ad mind két orcájának,
Hogy kedvezzen abban sógora' szavának.
43. A' pediglen, mennél inkább égh szívében,
Annál serényb munkás annak eszközében:
Philomélát miként vehesse kezében,
Az ki semmit sem tud rá dühöt tüzében.
44. Azért eő-is megént úyittya kérelmét:
Vehesse Attyának az aránt kegyelmét,
Hogy az el menésre adgya engedelmét,
Mellyre rá-is birja attyai szerelmét.
45. Mint légyen Tereus, maga sem tudhattya,
Minthogy a' szerelem' eszt el fogyattya.
Látván, hogy a' Leány attyát csókolgattya;
Mond: vajha én vólnék most ennek az attya!
46. És azok a' rosák reám ragadnának!
Jupiter! melly bódog napjaim vólnának!
Úgy tettzik, mind azon Nectárral folynának,
És minden üdőben frissen úyjúlnának.

47. Azomban fel-hozták, (mondgyák) az éikeket,
Férre hadgyák arra nézve beszédek.
Az asztalhoz mennek; és, fogván székeket,
Le ülnek, a'-miként rendelik helyeket.
48. Esznek és említnek sok jeles dolgokat,
Tréfával egyvelült kedves játékokat.
Maga Pandion-is újjíván azokat,
Hogy ugy nagyobb kedvvel mulassák magokat.
49. Sok szép köszönetek közöttök kerülnek,
Azoknak pohari szaporán ürülnek,
Végre a' jó bortúl jól meg-is hevülnek,
Vigan vannak, s-kezdet(t) kedvekben épülnek.
50. De bár vigasztalná lantya Orpheusnak,
Úgy sem lenne csendes kedve Tereusnak.
Mert nincs szívéen annyi kénnya Titiusnak,
Mint ennek, égetvén azt fia Vénusnak.
51. Melly miatt elméje nem lehet csendessen.
Törődik: tüzének kedvet mint tehessen.
Látván: kel(l) maradni itt attúl üressen;
Arrúl gondolkodik: el miként mehessen.
52. Szín(l)el ugyan eő-is jó kedvet magának:
Hogy ne szomoritsa vig voltát Ipának.
De epes(z)tvén tüze szerelem lángjának,
Marja szivét férge titkos mordságának.
53. Attya étkeinek nincs annyi falattya,
Leánnyát elméjén a' mennyit forgattya,
Utánna szemeit, mint Sas, úgy jártattya,
Hol az éh gyomornak praedáját láthattya.
54. Nézi szemét, száját, ajakát. kezeit,
Nyakát, szemöldökét, homlokát, szemeit,
Orczáját, s-löbb tagját, 's-azok' szép rendeit,
Gerjedő szívének mint annyi lüzeit.

55. Azomban fel kelvén, asztaltúl el mennek,
Lévén kész szállása, és ágya mindennek.
Más napra viradva, midőn fel serkennek,
Nagy tüzeket gyújtnak Neptunus Istennek.
56. Végtére : udvarló látogatásában,
Bé-köszön Tereus a' szűznek házában,
Kit varrója mellet találván munkában,
Midőn tekéntene annak formájában.
57. Mond : Pallásnak vala hasonló varrása,
Mellyért Arachnának lett fel akadása.
Kin jóllehet vala nem kis pirúlása,
Tettzik mind az által meg látogatása.
58. Bocsánatot kér az játzó beszédéről,
És közeleb ülvén elébbi helyéről.
Újjonnan Prognénak szól üzenetéről
És hosszú beszédet kezd annak rendgyéről.
59. Számlállya : el-gyövé, kérte melly szívessen,
Hogy ne mulatozzon, de haza siessen.
Szükség azért : abban már módot keressen :
Fogadása szerént, haza mint mehessen.
60. Végre a' Sógorság' színes köntösében,
Addig megyen vele bizot(t) beszédében :
Hogy a' gyenge leánt ülteti ölében,
Nem tudván az, mi van ennek a' szívében.
61. Sok ajánlásokat téssen szavaihoz,
Alkalmatosságot keres csókjaihoz :
Miképen férhessen azok' rósáihoz,
Lop-is egyet keltőt, jutván ajakihoz.
62. Bátrab akar vala itt Tereus lenni,
De fél, ha a' madár meg talál rettenni,
Ijettében annyi földre fog az menni :
Hogy lehetetlen lesz onnét elé venni.

63. Noha nagy küzdéssel, de magát meg győzi,
És dühödt szerelmét csak szívében főzi,
Mellynek igen által verte fejét gőzi,
És már annak mérgét nehezen előzi.
64. Azért Philomélát inkább kéri szépen,
Légyen Attya előtt azon mindenképen,
Hogy harmad-nap alal(t) el-kés(z)íttse épen,
És arról válaszsát vegye-ki vég képen.
65. Két úri frauczimer volt eléb mellették,
De ki mentek, midőn magán beszélgettek.
Azomban Pandion futatván érettek,
Parancsolattyára mind ketten siettek.
66. Melly-is indulások' idejét forgattya,
Kérdezi, mi abban Veje' akarattya ?
Mondgya az : továbbra már nem halaszthattya,
Hogy mulasson pedig, azon kéri Attya.
67. Mond Philoméla is : ha én-is el megyek,
Kérlek, úti áldást tőled hamar vegyek,
Hogy kedvet Nénémnek annál eléb tegyek,
És tőle meg-győvén, megént nálad legyek,
68. El sem megyek inkább, hogy-sem itt késtessesem,
Mert im el fogy a' nyár, 's-oda ugy vitessem,
Hogy a' vad szelektől ottan rekesztessem,
'S-kedves személlyedűl annyira el essem.
69. Szerelmes Nénémnek látogatására
Kedvvel megyek ugyan szives hívására ;
De úgy hogy meg-győjyek onnét nem sokára :
Én édes Atyámnak vigasztalására.
70. Hogy pedig el-bocsás(s), arra mégis kérlek,
Had lássam, mint vagyon ; kivel ha beszéllek,
El-hid(d), hogy mellette sokat nem henyélek,
Hanem hozzád haza sietek, ha élek.

71. Jóllehet nehezen esik el menések,
De győzvén Pandiont sok szives kérések.
El bocsáttya : légyen csak addig késések,
Az mig végben mehet úti készülések.
72. Az mellyhez mind ketten fognak is szivessen.
Amaz, hogy Nényéhez hamaréb mehessen,
És onnét Altyához még vissza gyöhessen :
Ez, dühött tűzének eleget tehessen.
73. Mellynek lángja mostan sem szűnik szívében,
Sőt mindenkor úyjúl gerjedezésében,
Mintha töb-több olay töltetnék tűzében,
Valamikor fordul a' leány eszében.
74. El szökött az álom az olta szemétül.
Az nyugadalom-is el állot szívetül.
És minden mulatság búcsút vett kedvétül :
Miolta illy igen ég dühött tűzétül.
75. Öszve szereztetnek azomban mindenek,
Úti szükségekhez valamik kellenek.
El gyövén az üdő, mellyen el mennyenek,
Bé-lépnek Attyokhoz, hogy búcsút vegyenek.
76. Az ki velek együt fel kelvén házából,
Az partig késéri fényes udvarából.
Sok szép beszéd szakad attyai szájából,
Kikbül tanulhatnak mint annyi példából.
77. Már a' parthoz jutván, mond nékik végtére :
Im mind kettőtöknek szorgos kérésére,
Philomélát tőlem (jóllehet meszszeré)
El bocsátom Nénnye meg tekéntésére.
78. De minthogy tudgyátok én öregségemet.
És eő benne lenni leg nagyob kedvemet,
Ha meg nem akartok sérteni engemet,
Ott ne késlessétek kedves gyermekemet.

79. Esküszik Tereus : nem leszen másképen.
Az mint most ell viszi, ugy meg hozza szépen,
És bé tellyesíti fogadását épen.
De méreg lappang ill a' mézzel kent lépen.
80. Nagy keserve indul itt Philomélának,
Szokallan özöne könyvei árjának.
Látván el marattát már édes Apjának,
Mintha ugyan tudná rosz végét uttyának.
81. Csókokat-is veszen szemei árjához,
És kulcsolván magát jaygatva attyához,
Szaporán raggattya mind két orczájához.
És az-után sírva indul az gallyához.
82. Meg fordul onnét-is, Apját nem hagyhattya,
Az nyakára borúl, nagy jayjal sirattya.
Búcsúzik ; de szavát nem magyarázhattya,
Az sűrő zokogás nyelvét tartoztattya.
83. Attya-is a' szerént borúl leánnyára,
És sok könyves csókot aggat orczájára.
Tereus érkezik közben utóllýára,
S eő viszi Attyátúl osztán hajójára.
84. Vannak mind a' ketten nehéz keservekben :
Minthogy nem érzenek semmi jót szivekben.
Mond Pandion : az ki lakik az egekben,
Az áldgyon, s-veletek legyen mindenekben.
85. Hajóját az előt már el készítelte,
Az vas macskákat-is régen fel szedette.
Azért Philomélát mihelt fel vehette,
Azt Tereus mindgyárt szélnek eresztette.
86. Örül, hogy elege lett ebben kedvének,
Van nagy tapsolása öszve vert kezének,
Tartya azt dolgában nagy szerencsájének,
Hogy egy hajóra ült okával tüzésnek.

87. Úgy hiszi, hogy a' mit fel tett szándékában,
El-követheti azt szabadon úttában,
Lévén Philoméla most birodalmában,
Nem lészen, ki tegyen akadályt dolgában.
88. Kedvelt személyéről szemét le nem veti,
Valamellre fordúl, mindenüt követi.
Bizik, a' mit akar, vele azt teheti,
Mint sas, ha praedáját körmében veheti.
89. Azomban mivel-hogy szaporán eveznek,
És a' vitorláknak szelek-is kedveznek,
Az tengeren által a' mint igyekeznek,
Tereus' földére ugy hamar érkeznek.
90. Az holot csak közel egy setét berekben
Van nagy ó épület, osztva sok részekben,
Viszi Philomélát Tereus ezekben,
És ottan hordozván, rekeszti egyikben.
91. Hol a' gyenge leány meg ijed magában,
És nagy reszketéssel van minden tagjában,
Látván, hogy nem kedves Nényének házában,
Hanem hozattatot latrok barlangjában.
92. Alig áll lábain szörnyű félelmében,
Halál szín öltözik rósás személlében.
Nagy folyó patakok áradnak szemében,
Mellyeknek el fogyhat, mint Biblis, vizében.
93. Mert jól láttya dolgát, hogy veszélyben forogh,
Vagyon méltó oka, kin szive háborogh,
És kinek gőzétül bús feje tántorogh,
Mert akad a' torkán az mézzel kent horogh.
94. Kit látván Tereus, kérve kezd dolgához,
Nagy ígéreteket tészzen szép szavához.
Könyörög, hajollyon eő kívánságához,
Tegyen kedvet néki, s-bocsássa magához.

95. Mellybűl támad annál nagyob ijetsége,
És indul szívének veszélyesb kétsége.
Mond: Ah legyen inkább életemnek vége,
Mint kívánságodnak tellyen szörnyűsége.
96. Ezt halván Tereus, esik vele ölben,
Vélvén, hogy így kedvét töltheti könnyebben.
Húzza, vonnya szegényt annál dühöltebben,
Óltalmazza magát mennél erősebben.
97. Négyyszer veri földre, négyszer kel onnét fel,
Gyenge kezeivel a' mit követhet-el,
Maga' óltalmában semmit sem mulat-el;
De a' nagy erőtől végre nyomatik-el.
98. Mint az el vert Galamb az ölyvnek lábában.
Vagy az el kapot juh farkasnak szájában:
Ugy forog nyavalyás sógora markában,
És hever lábánál a' földnek porában.
99. Nincs más, kit híhasson ott segedelmére,
Magát kéri édes Attyára, s-nénnyére,
Az nagy Istenekre, s-azok félelmére:
Szánnya-meg, ne járjon undok fertelmére.
100. De a' fene Tygrist, nem engesztelheti,
Az mit el tekélet, azt el-is követi,
És az gyenge szűzet addig hánnya, s-veli,
Le dölti végtére, és meg förtőzteti.
101. A' mellyel fél halál szakad életére,
S-mint nyúl, a' ki kerül a' sasnak körmére,
És ki verekedik onnét szerencsére,
Úgy reszkett, s-nehezen gyön megént eszére.
102. Meg eszmélvén magát, van szörnyű bánattya,
Haját öszve tépi, ruháját szaggattya,
Karczollya orcáját, könnyeit folytattya,
Keserves esetét lármásan jaygattya.

103. Kúcsollya kezeit gyakorta fejére,
És úyab-úyab jayt szaporít nyelvére.
Nem látván más eszközt boszszú-űzésére,
Tereust illy szókkal illeti végtére :
104. Óh te kegyetlen vad átkozott bestia,
Meg dühöt szeléndek, vér szopó Hárpia,
Pokol fenekéből származol(l) Fúria,
Ki nem szántál engem így meg rontania.
105. Tehát sem atyámnak sok szives kérelme,
Sem Nénémnek hozzád való nagy szerelme,
Sem én szűzességem, sem Isten félelme
Nem visel tégedet, rút fertelmes elme ?
106. Így állottad-é meg (ah hamis!) hitedet ?
Házasságodbéli kötelességedet ?
Így becsüllötted-é jó feleségedet ?
Ki most-is ohajtva vár haza tégedet.
107. Engemet (oh lator !) im kurváddá tettél,
Magával Nénémme meg nem elégettél,
Hanem énnékem-is im férjemmé lettél !
Oh kegyetlen ! miért inkább meg nem öltél ?
108. Készb-is vóltam volna (hid(d)-el) halált vennem,
Csak lehetet volna akkor arra mennem,
Mint édes Nénémnek ágya mocska lennem,
Szép szűzességemet rút szeplős(s)é tennem.
109. Mert el maratt volna tőlem úgy a' vétek.
Irgalmatlan Párcák ! ah holot késétek ?
Életem' fonalát hogy el nem metztétek ?
És nékem ezekre jutnom engedétek !
110. De ha az Istenek a' szörnyűségeket,
Látták (látták is jól), és ha erejeket
Tartod valaminek s-velem mindeneket
Itt el nem veszteltem, meg bánod ezeket.

111. Férre teszek minden szemérmetlenséget :
Ki kiáltom a' nagy Istentelenséget,
Barmokat illető rút fertelmességet,
Mihelt találhatok ahhoz elégséget.
112. Ha emberek közé magamat vehetem,
Mit miveltél velem, azoknak hirdetem.
Erdők barlangiba hogy ha rekesztetem,
Ott azt a' köveknek, s-fáknak emlegetem.
113. Boszszúlyák azok-is szörnyű esetemet.
Onnét az egekre fordítom szememet.
Ha ott Isten vagyon, szán az-is engemet,
És boszszút áll értem, fel vévén igyemet.
114. Tereus ezt hallván, változik színében,
Félelem és harag harczol a' szívében.
Győzi ez azt, s-nagyob lángot kap tűzében,
Meg kapja a' leánt, le veri mérgében.
115. Hol megént újabb jayt kezd szaporítani,
Azzal együt sűrő könyvet indítani,
És édes Attyához gyakran kiáltani:
Illyen fene-képen ne hadgya rontani.
116. Az ki ha láthatná szerencsétlenségét
Kedves leánnyának, s-annak szörnyűségét,
Adná-is örömet kívánt segítségét,
S-boszszúlná vejének Istentelenségét.
117. Azomban Tereus fegyverét ragadgya,
Melly alá a' leány nyakát maga adgya,
Hogy el mészárollya mind kéri, mind hadgya ;
De ebben hóhéra szavát nem fogadgya.
118. Hanem meg kötözi, 's meg nyomja térdével,
És mikor a' vele harcolna nyelvével,
Azt a' küzdés közöt meg kapja kezével,
'S-tőből melltzi ki éles fegyverével.

119. Hempereg nyavalyás a' földön vérében,
És rebeg valamit hörgő géégében,
De, hogy beszélhessen, nincs tehetségében :
Mivel hogy meg csonkúlt szóló eszközében.
120. Leszelt nyelve pedig a' földhöz ültetvén,
Miképen a' kígyó' farka el metztetvén,
Ugrik ide, s-tova, nyuktát nem lelhetvén,
Úgy szökdöcsél az-is, fel, 's-alá vettetvén.
121. Számlállya azomban Progne a' heteket.
És midőn olly számmal talállya ezeket,
Hogy haza kel(l) várni már az el menteket,
Szivessen ohaytya meg érkezéseket.
122. Mint maga Tereus, hire gyorsabban jár,
Előre gyön, s-mondgya : nem meszsze vagyon már,
Mellyet Progne annál nyukhatatlambúl vár,
Sokszor mondván : eddig se késet volna bár.
123. Az után maga-is el gyüt nem sokára,
Progne nagy örömmel siet látására.
Kérdi: hol van Eöttse? mellyről tett szavára
Ölt színes bánatot hirtelen magára.
124. És azt erőszakos könyv(v)el egyvelitvén,
Képmutató jayját szaporán bővítvén,
Azok közöt nevét zokogva említvén,
Mondgya : meg holt, az út el erőtlenitvén.
125. Kit Progne el hívén színes keservérül,
Indít nagy jaygatást, ezt halván Eöttssérül,
Rút homállyra megyen napja szép fényérül,
Czifra öltözetit szaggaltya testérül.
126. A' helyet(t) öltözik szomorú ruhában,
Van szeme könyvének szokatlan árjában,
Sok népeket gyűtet gyászos udvarában,
És gazdag tort tartal halotti pompában.

127. Szánnya kedves Eötsét, szánnya édes altyát,
Az ki ha meg érti annak állapottyát,
Tudgya, hogy neveli iszonyú bánattyát,
És jó által láttya annak-is fajzattyát.
128. Az alat(t) az üdő el jár folyásában,
És annak-is telnek esztendők dolgában,
Hogy Philoméla van kénos fogságában,
Noha immár sebe meg gyógyúlt szájában.
129. Mind az által magát most-is keseríti,
Vagy inkább siralmát mindenkor bőviti.
Nem szállhat. Bal sorsát csak szív(v)el említi,
És akkor szemeit könyvekben meríti.
130. El menne örömet, de nem engedtetik,
Mert a' melly magányos helyben rekesztetik,
Magas kő sziklák(k)al az körül vétetik,
És aytaja erős zárral rekesztetik.
131. Esetéről szegény panaszra sem mehet,
Mert el mettszet(t) nyelvén csak egy szót sem vehet,
Az melly bús szívének melly keserves lehet,
Arrúl ítéletet akar ki-is tehet.
132. De végre elméjét mind addig forgattya,
Nényének tudtára dolgát mint adhattya,
Az szorgalmatosság eszközét mutaltya,
Az melly által titkát nap fényre hozhattya.
133. Feir gyólcso, veres selymet kér magának,
Kikkel gyenge kezét adgya olly munkának,
Melly épen ki varja mint-létét dolgának,
'S-hogy Nényének vigye, adgya egy szolgának.
134. Az kit jelek által mivel hogy kér szépen,
És az-is szemléli sorsát szánás képen,
Kezéhez viszi azt igazán és épen,
Kit olvasván Progné, változik sok képen.

135. El hal a' dolognak értvén szörnyűségét,
Meg eszmélvén magát, nagy keserűségét,
Nem tudgya, mint kezdgye, s-mint öncse ki mérgét,
És boszszúlya Ura' Istentelenségét.
136. Hol halál, hol tűz láng láttszik személyében.
És menyköves villám szikrázik szemében.
Reszkettető méreg for minden érében.
És attúl hol fázik hol hevül testében.
137. Kész mind gonosz, mind jót egyaránt mivelni,
Csak abban kedvének lehessen be telni,
Nagy feneséget kezd mint Tygris mivelni,
És szörnyű dolgokra férje ellen kelni.
138. Szívét a' bosszúság a' kinek hordozza,
Nincs semmi tekintet, mely meg határozza,
Nyukhatatlankodik, s-magát-is kénozza,
Mig fel tett szándékát végére nem hozza.
139. Olyan üdő talált éppen akkor lenni :
Kin Bacchusnak szoktak áldozatot tenni,
És sok csengő-bengő ruhákat fel venni,
Azokban éyenként farsanglásra menni.
140. Fel-készül Progne-is egy éyjel másokkal,
Fel öltözik ahoz illő szerszámokkal,
Keriti homlokát borostyán ágakkal,
Ki rohan házából nagy kiáltásokkal.
141. Az boszszúságh mérgét viselvén szívében,
Két szigonyú láncsát hordoz a' kezében.
Mint a' kölyke-vesz(t)et oroszlyán mérgében,
Úgy futos fel- s-alá boros seregében.
142. És a' farsanglásnak végtére színével
Oda-is be rohan üvöltő népével,
Hol Eöttse kesereg epedő szívével ;
Ki ragadgya onnét, fel-vert temleczével.

143. És hogy ezzel czégért ne tegyen dolgában,
Öltözteti azt-is farsangos ruhában,
És ugy egyvelitvén serege számában,
Azok közöt be viszi maga' udvarában.
144. Magányos szálásra ottan helyhez-teti,
Farsangos ruháját vele le téteti,
Rá borúl azomban, sirva ölelgeti,
A' pedig a' földről szemét fel sem-veti.
145. Mert mintha ellene dühödöt férjének
Akartva tett volna eleget kedvének,
Úgy gyujitván orczáját tüze szemérmének,
Nem mert tekénten szemében nényének.
146. Hogy pedig az rayta esett erőszakkal,
Meg nem beszélhetvén azt néma ajakkal,
Eleiben adgya mutató újjakkal,
Égre földre teként, s-bizonyít azokkal.
147. Áradnak könyvei özönként szemében,
Ugy hogy mayd el merül azok tengerében.
Az kit látván Progne, mayd el hal szívében;
És ilyen szókra kel keserves mérgében.
148. Nincsen ebben semmi haszna a' sírásnak.
Más úttját lelni a' boszszú-állásnak.
Azt pedig végezni nem engedem másnak.
Hanem teszem abban magamat munkésnak.
149. Azért avagy házát égetem nyakában,
'S-temelem magát-is annak az hamvában.
Vagy olly vesztő mérget teszek itallyában,
Hogy magát-is marja altúl vett ké(n)nyában.
150. Vagy mind fülét, orrát, ajakát nyelvével
És tégedet meg förtöztető testével
El mettzem esltednek meg fizetésével,
Nyomorogjon osztán böcstelen éltével.

151. Avvagy mindenestül fel daraboltatom,
Ebek' ebédére azután adatom,
Vagy pedig a' tenger' vizében hordatom,
És ott a' halakat vele jól tartatom.
152. Nehezek mind ezek, s-adgyák nagy gondomat
Nem tudom, melly úton kezdgyem el dolgomat;
De hid(d)-el, a' mire rá szántam magamat,
Vagy így, vagy úgy végben viszem szándékomat.
153. Volt már Fia Itis futosó korában,
Midőn Annya ezen fáradna magában:
Mit indicson tovább el kezdet dolgában,
Kedves üdvözléssel bé köszön házában.
154. Az ki mihelt akad Annyának szemében
Meg kezd halványodni a' mindgyárt színében.
S-mondgya: hogy ez éppen attya személlýében.
És fel forr ellene onnét velt tüzében
155. S-alig hogy ugyan ott nyakon nem ragadgya,
És az attya helyet(t) halálnak nem adgya.
[De végre haragját akkor abban-hadgya,
S-ugy láttzik, hogy fiát kedvesen fogadgya.
156. Mert a' magát nála sokképen kellett,
Gyermeki dolgait frissen befzélgeti,
Mondgya: édes Annyát melly igen szereti,
Jár-ke! körülette, s-csókkal-is illeti.
157. Kin kezdet volt az-is enyhődni mérgében,
S-anyai kegyesség indulni szívében,
De azomban Eöttse fordúlván eszében,
Uyjab olay omlik az-álta! tüzében.
158. És Fiárúl szemét fordítván Eöttseére,
Mond: Im melly szép szókat veszen az nyelvére,
Ez pediglen néma, nem szólhat kedvére.
Ah! vallyon ki hozta e' veszélyt fejére.

159. Teként itten megént (a) jádtzó Fiára,
(Az ki szintén akkor csügged a' nyakára.)
S-mondgya ismét: fayzott épen az altyára,
Szerelmes Eötsének dühött hóhérára.
160. Azomban mint Tygris fel falt praedájával
Szalad az erdőkön, ugy ez kis Fiával,
(Azt karon ragadván) nagy dühöt voltával
Egy ál-helyre rohan csak Philomélával.
161. Ugrálva kezd menni a' gyermek mellette,
Hogy játékra viszi, mert azt reméllette,
Végre veszedelmét midőn észre vette.
Jay! Jay! kiáltani szaporán kezdette.
162. Az mikor érkezik mészárló helyére,
Ott nagyobb feneség érkezik szivére,
Mert gyermeke haját tekeri kezére,
Annál fogva vonnya ott azt egy tőkére.
163. Az-hol mikor fejét elvágni kívánnya,
Az gyenge kezeit eleiben hánnya,
S-mondgya: Anyám! Anyám! de az meg nem szánnya;
Sőt hogy ezzel eddig késet(t), azt-is bánnya.
164. Nem kellett ottan töb csapásnak lenni,
Csak egy(gy)el-is kö(n)nyű annak fejét venni.
Mellyet Philoméla látván már meg lenni,
Hogy azt fel ragadgya, siet oda menni.
165. És azt félre tévén, töb részét testének
(Még meg sem hültében éltető vérének)
Fel rombollya Progne, s-az czéllya kedvének,
Hogy abbúl főzessen ebédet férjének.
166. Az mint ezt fel tette, ugy el-is követi,
Fiának a' testét főzeti, sütteti.
Kővé vált a' szíve! hogy nem érezheti
Ennek szörnyűségét, s-meg cselekedheti.

167. Telik az egész vár a' sültnek gőzével,
Forgalódik Progne színlet örömével
Ura körül, s-mondgya : mai ebédével
Vigan tartya, Bacchus' emlékezetével.
168. Mert akkor-is tartot annak ünneplése.
Hogy pedig úgy jobban lehessen végzése
Progne' szándékának, és kedve' telése ;
Mond : az én házamnak ez régi szerzése :
169. Hogy asztalhoz ülnöd ma kel(l) csak magadnak,
Ebédedről azért mások el maradnak.
De így-is vigan légy, ha azok vigadnak,
Az kik most Bacchusnak áldozatot adnak.
170. Az étket azomban Progne el hozattya,
Kit maga készítet(t), azt-is fel adattya.
Hogy egyék belőle, úgy alkalmaztattya ;
Várván mint megy végbe fel-tett akarattya.
171. Magányossan-is ül királyi székében,
'S-jól eszik Tereus akkor ebédében.
Maga testét hányván a' maga bélében.
Jut azonban Itis, a' fia, eszében.
172. S-mondgya : hiják ide édes gyermekemet,
Hogy bővícsem véle kezdet(l) örömemet.
Azomban töltsék-meg egyik sellyegemet,
Hogy nevellye az-is mai örömemet.
173. Ezt értvén így Progné, változik színében,
És tétovázni kezd habzó elméjében,
De meg győzi magát végre félelmében,
S-így szól, bátran nézvén Urának szemében :
174. Az, kiért küldöttél, oh te Istentelen !
Szemed előtt forgot eddig-is szüntelen.
Miolta le ültél, vólt mindenkor jelen.
Hogy észre nem veszed, vagy-é olly szemtelen ?

175. Kít hal(l)ván Tereus, néz ide, néz oda,
S-mint-hogy senkit nem lát, mondgya: ez micsoda?
Mellyre Progne farkas módon mosolyoda,
És Itis fejéért gyorsan futamoda.
176. Mellyet elé-is hoz, mihelt fel veheti,
És azt az asztalra eleiben veti.
Mond: a' többi után azt-is megeheti.
És hogy Fia itten vagyon, el-hiheti.
177. Az mellyen Tereus meg rémül szívében,
És fel háborodik az étel bélében,
Ükrődni kezd, de az nem ál(l) erejében,
Hogy ki adgya, a'-mi nincs gyomra kedvében.
178. Teszi nagy lármáját hirtelen dolgának,
Sikolt, kiált, nincsen vége sok szitkának.
Halált, veszélyt kíván átkokkal magának:
Hogy let(t) koporsója maga kis Fiának.
179. Azomban fel s-alá futosván mérgében,
Kapja az asztalról hancsárját kezében,
És Prognének kezdi ütni gégéjében,
Hogy az által tegyen véget életében.
180. Ugy Philomélát-is (lévén már hírével:
Hogy az-is ott vagyon) meg öllye nénnyével,
De az Isteneknek ritka kegyelmével,
Így menekedék-meg ki-ki életével.
181. Hogy Progne, Urának ugyan keze közöt,
Fecske ábrázatban hirtelen öltözöt,
És szárnyára kelvén, onnan el köllözöt,
Az hol nem fél tőle, olly helyre röytözöt.
182. Az hol az hancsárral torka meg sértetet,
Meg ösmérs(z)ik most-is, mert jele tétetet.
Az mint akkor viselt gyászos öltözetet,
Úgy jár most-is, s-mutat bánatos életet.

183. Kis Ítis sem megyen feledékenységben,
Minthogy fel főzetet eő az vendégségben,
Hogy ott az után-is legyen kedvességben,
Fácánnyá változik, s-igy megy dolga végben.
184. Az Philomélábúl Filemüle lészen,
Némasága helyet szép szózatot vészen,
Kivel a' sok kedves zengéseket téssen,
El metztetett nyelve meg tére egészen.
185. Tereus rút bűdös babukká tételik,
Fertelmes élete most-is ösmértetik.
Az Istenek a' bünt ostrom alá vetik,
A'-ki jót cselekszik, áldás(s)al fizetik.
186. Koronája helyet boglya nő fejének,
Czifrája meg marad noha köntösének,
De rút változása van lakó helyének,
Mert a' helyet(t) ganéy adatik fészkenek.
187. Rút bűdös hulladék ennek étele-is,
Nem csuda, mert ocsmány vala élete-is.
Mint mocskosúlt tőle Progne szűz Eöttse-is,
Tudgyátok : érdemes volt ennél töbre-is.
188. Errül a' Poéták e' ként fabulálnak,
Az mellyek sok elmés lelemént formálnak,
De az historiák, más módon tractálnak,
A' kiknek dolgai valóságból állnak.
189. Tudni-illik, mikor a' Fia' húsával
Jól lakol(t) Tereus teli tölt hasával,
És az lévén néki végre tudásával,
Halálra kergetné Prognét hancsárjával :
190. Az akkor előte előb áll Eöttseével,
Mint a' könnyű madár szárnya erejével,
Hamar a' tengerre kap gyors menésével,
És onnét Attyához jut kívánt szelével.

191. Az hol-is mind kettő gyászollya nagy estét,
De ottan könnyebben viseli keresztét.
Tereus ezeknek üzvéen pedig vesztét,
Egy rút pervátában veszti maga testét.
192. Ezek a' Fáczánról fordúltak eszemben,
Mellyet eléb ada Aldina kezemben,
Mondom, hogy utánna ne hulljon veremben,
Minden óva légyen Cupidóval szemben.
193. Tereusnak-is lett abból veszedelme,
Hogy vakúl viselvén a' szunnyadó elme,
Nem vala az ellen illendő figyelme.
Szabadon hordozta rendetlen szerelme.
194. Innét történt osztán Philomélának-is
Nagy esete, s-mocska tisztaságának-is.
Rettenetessége Progne' dolgának-is,
S-rút fel mészárlása gyenge Fiának-is.
195. Az mint meg beszéltem bőven mind ezeket,
Szükség: fel-nyissátok ti-is szemeteket.
Meg ne lopja Vénus' fia szíveteket,
Jay lesz, ha törében eythet benneteket.
-

NEGYEDIK RÉSZ.

1. Diánna ezeket midőn beszélgeti,
Udvarló Nympháit rendre tekéngeti,
És végre azok közt szemét reám veti,
'S méltatlanságomat illy szóval illeti.
2. Láttam : beszédemet vígyázva halgattad,
Hihető : magadban akkor azt forgattad.
Jól eset(t) : Cupidót hogy el távoztattad,
És tőle magadat meg oltalmazhattad.
3. Mert ha estél vólna annak a' kezében,
Nem vólnál most magad' szabad teltzésében,
Hanem nyomorganál az eő temleczében,
Úgy kénozna, a' mint állana kedvében.
4. Nem-is lett volna az, hidgyed, egyéb képen,
Ha meg foghat vala : mert noha eő szépen
Hizelkedik néha, de a' mézes lépen
Méregre csal, 's-azzal veszélyre hoz épen.
5. Továb nem mehete így kezdett szavában,
Meg kelle állani nyelvének szájában,
Mert jut szárnyainak nagy csaltogásában
Véletlen egy Ráró éppen állásában.
6. Az melly egy galambot haytogat sebessen,
És érdeklik-is már körmei mérgessen.
Diánna ölében csap az egyenessen,
És oda röytözik szegény félelmessen.

7. Kiknek én a' mikor hallom rezzenését,
Érezem szívemnek nem kis rémülését;
Vélvén Cupidónak megént érkezését,
És ellenem újjab viadalt kezdését.

8. Futni is kezdtem volt, de vévén eszemben,
Hogy a' galamb, nem én, van veszedelemben,
Eszmélem magamat, meg térek helyemben.
Kit látván Diánna tekénget szememben.

9. Az alatt a' Ráró, onnét el tértében,
Egy Jegenye fának száll a' tetejében.
Diánna nyilat vett hamar idegében,
Hogy le löje; de az nincs keze ügyében.

10. Mert egy ág-bog haylot arányozására,
És a'-mig találhat helyesb állására,
Az vígyázó madár kél addig szárnyára,
És röpül a' magos egeknek tájára.

11. Kit látván, le teszi kéz-iját nyilával.
Hozzám fordul osztán, s-igy illet szavával:
Látlak vala lenni félelmes orczával,
Az űző madárnak ide jutásával.

12. Nem véltem, hogy olyan gyenge szived lenne,
Kit a' szél-zúgás-is félelemre venne;
Egy tol(l) rezzenése szaladóvá tenne,
És a' melly az árnyéktúl-is meg rettenne.

13. Mellyet hal(l)ván, érzem nem kevés tüzeimet;
És az fel lobbantya egész személyemet.
Fel sem merem vetni a' földről szememet,
Adom mind az által illy feleletemet:

14. Az-melley nyul jut egyszer a' sasnak körmében;
Az a' kányának-is fél rezzenésében.
Ugy ki a' tengernek vólt veszedelmében,
Csak egy köz viznek-is retteg a' szelében.

15. Az melly juh szabadúl az Farkas' torkátúl,
Nem távozik meszsze az másszor aklátúl :
Meg ijedvén szegény elébbi sorsátúl,
Oltalmazza magát újjobb romlásátúl.
16. Icarus vayha még egyszer fel kelhetne,
Olly közel a' naphoz menni nem sietne :
Olvadó szárnyához más útal keresne,
Hogy a' tengerekbe újjonnan ne veszne.
17. Phaéton-is más-ként rendelné dolgait,
Nem kívánná tovább az atlya lovait,
Tudatlanúl járni az egek úttyait,
Ha meg úyithatná élete napjait.
18. Minthogy Cupidótúl én-is meg ijettem,
Kitül eléb, láttad, miképen űzeltem,
S-kevés héjja vólt, hogy praedája nem lettem,
Tenéked köszönöm, hogy meg-menekettem.
19. Nem lehetet volna szabadulnom másként,
Tudom pedig, mennyi jayt okoz eő, és ként :
Mert láttam rabjait veszni seregenként,
Kik nagy álkot tesznek ellene fejenként.
20. S-azok' veszet(t) vóltát néztem irtózással,
Hajam-is fel állot rayta borzadással,
Gyötrődnek kénokban, melly nagy jaygatással,
És szivet rettentő sok átkozódással.
21. Minden szidgya, nem mond jót senki felőle,
Minthogy minden gonosz származik belőle.
Jó, hogy el gyöhettem általad előle,
S-meg menekedhettem veszélly nélkül tőle.
22. Ne csudáld azért, hogy eléb a' Rárónak
Érkezésén láttál mayd el szaladónak :
Mert véltem azt lenni megént Cupidónak,
Újjobb veszedelmet ellenem hozónak.

23. Minthogy az érkezet nem várt gyorsasággal,
Ki volt, nem lehetett tudnom hamarsággal.
Lett pedig gyövése hasonlatossággal,
Mint Vénus Fiának, ki jár mordélyssággal.

24. Többet szólok vala magam mentségére,
De vígyázhván a' szűz Aszszony' személyére,
Úgy tettzet, hogy talán nem leszen kedvére
A' hosszas szó, azért nem nyujtom meszszére.

25. Hanem abban hagyván, borúlok lábához,
Ajánlom magamat még-is oltalmához.
Kit látván, le hajól eő is szolgájához,
Fel emel, s-illy szókat veszen ajakához.

26. Mentened magadot ennyire nem szükség,
Tudom a' nélkül is, mint lett az ijetség.
Az én szóm vólt pedig csak bizot(i) neveltség.
Azért ne-is érjen semmi kedvetlenség.

27. Mert nem fogyatkozol jó akaratomban,
Úgy te-is, mint mások az én táboromban,
Csak a' mit fel tettél, tarcsd jó oltalomban
A' tiszta életet, s-ne ved(d) unalomban.

28. Errül ugyan fellyeb eleget szólottam,
És, hogy nehéz dolog, bőven meg mondtam.
Azt mind azon által én-is jóvallottam :
Minthogy arra buzgó kedvedet hallottam.

29. Sőt meg-is dicsértem cselekedetedet,
Hogy a' tisztaságra adtad életedet.
És most-is boldognak mondalak tégedet,
Ha meg tartod arra mostan vett kedvedet.

30. De minthogy beszédünk akkor meg szakada,
És bé fejezete továbbra halada :
Vegyük mostan elé, a' mi el marada ;
A' mikor az üdő abban módot ada.

31. Azon kezdem pedig én most-is fel venni
A' dolgot, hogy a' mit fel kezdettél tenni,
Nagy dücsőség annak úttján végig menni;
Nagy kissebség pedig meg eset(t)nek lenni.
32. Azért minthogy annak rögs az ösvénnye,
És lészen lábadnak ott sok séreménnye,
Hogy sem meg csüggedgyen szivednek reménnye.
S-kövesse dolgoznak azt rút eseménnye.
33. Mégh most-is jobb arrúl másként gondolkodnod,
A' míg üdöd vagy, s-ollyban munkálkodnod,
A' mellyben lehessen végig meg nyugodnod,
Ne kellyen a' meg bánt dolgon szomorkodnod.
34. Az mint az előt-is azt meg beszéllettem,
Szemed eleiben négy szép szűzet tettem,
A' mellyeket minthogy magam neveltettem,
Azokat te-néked méltán dicsirhettem.
35. Hogy a' kit közülök kedvellesz magadnak,
El vehe(t)d azt bizvást örökös társadnak.
És csak egyedül azt tartván sajátodnak,
Rész szerént eleget tész fogadásodnak.
36. Mondom ugyan most-is : drága a' szüzesség,
Nem ér azzal semmi jó feleségesség.
De minthogy amabban vagy sok nehézség,
Inkább hajol ehhez a' testi gyöngesség.
37. Ez is ten(y)ész pedig elég kedvességet,
Mert kinek az Isten ad jó feleséget,
Minden dolgaiban talál könnyebbséget.
És szerez szívének sok gyönyörűséget.
38. Ha a' kedvetlen tél fergeteges ege
Háborította, 's-annak fagylaló hidege,
Kedvese' testének ha éri melege,
Óhaytott tűzében lész mindgyárt elege.

39. Ha az izzasztló nyár heve háborgattya,
 Annak unalmát-is azonnal mulattya,
 Árnyékos ölében eő magát nyuktattya,
 S' ott a' hűs csókoknak frissíti harmattya.

40. Kedv indító szava bánattyát kergeti,
 Biztató beszéde kárát felejteti.
 Ha haragra indul, addig édesgeti,
 Hogy szép kérelmével arrúl-is el veti.

41. Szükségét segíti nagy szives készséggel,
 Ha mikor az Isten láttya betegséggel,
 Sürög körülötte igaz serénységgel,
 És kedvét keresi minden tehelséggel.

42. Másként-is a' Földnek leg ékesb állattya
 Az aszszonyi rendnek kedves állapottya.
 Mint a' fel kelő nap olyan ábrázattya.
 És azt akar ki is szeretve láthattya.

43. Szép szömlődökének haylott szivárvánnya,
 Az alatt mosolygó szemé' ragyagvánnya.
 Hatható villámit valamellyre hánnya,
 Annak társaságát méltó hogy kívánnya.

44. Gyenge lilioma feir homlokának,
 És alabastroma ölelő nyakának,
 Egyenes czédrusa karcsú derekának,
 Mosolygó klárisa piros ajakának.

45. Kedves rendben szedel(t) testének állása,
 Méltóság viselő vidám indulása,
 Haynal-hasadását képző mosolygása,
 Musákkal érkező nyelvének szólása.

46. Szép feir serege rendes fogainak,
 Melly van zárja alat kedves ajakinak.
 S-azok közt mértékelt hangja szavainak,
 El űző eszközi az szű bánatinak.

47. Többet mond vala még, de azt nem várhattam,
Mert csak ezeket-is nehezen halgattam,
Úgy tettzvén, hogy újabb hideggel borzattam,
És hogy megént Vénus Fiára akattam.
48. Azért: el sem hagyván beszédét végezni,
Mondom: nem akarom ezeket érteni;
Hanem azon kérlek, siess meg menteni
Cupidótúl, a' kit itt kezdek érzeni.
49. Ez nem amaz Ráró' tollának zúgása,
Hanem Vénus' Fia szárnya csattogása.
Halván ezt Diánna, lén gyars fel ugrása,
Hogy pártomat fogja és mellém állása.
50. Mond haraggal: Itt vagy megént te szemtelen,
Távozzál, mert mindgyárt meg-rontlak szertelen.
Bocsát-is egy nyilat ellene hirtelen;
De hibál, és lészen lövése helytelen.
51. Mást fog azért, és azt veli idegében,
S-forván a' vér benne haragja mérgében,
Inti: vagy térjen meg maga seregében,
Vagy szomorú véget vegyen itt élteben.
52. Kit halván Cupidó, szárnyát meg fordította,
Es félvén Diánnát, ostromát tágította.
Szivemet az alól megént szabadította.
Rabjaihoz megyen, s-kényait úyjította.
53. Hálát adok itt-is a' Szabadítónak,
Ez után se hadgyon, kérem, Cupidónak;
Maga seregében tartson udvarlónak,
S-az tiszta életet holtig gyakorlónak.
54. Az melly aránt, az mit magamban fel tettem,
El sem állok attúl, eddig-is vétettem,
Hogy én a' szűzekre szememet vetettem,
Mert újjab próbája azok miat lettem.

55. Nem engede tovább Diánna szóllanom.
Mond eő: magamnak-is meg kel azt vallanom:
Nem kellett volna a' nőszést javallanom,
S-a' mondott szűzeket néked ajánlanom.
56. Mert azzal találtam talám cselekedni,
Hogy Cupidó megént kezdet(t) incselkedni.
De nem kel(l) elmédnek azon meg csüggedni,
Mert a' hit próbával szokot nevelkedni.
57. Én híveim közé ki akar állani,
Egyiknek sem szoktam én azt javallani,
Hogy hirtelenkedgyen; mert szokot haylani
Az éretlen dolog, és hamar romlani.
58. A' magányos élet kellő tisztaságban,
Hidd-el, nem épülhet habahurgyaságban,
Üdős tanács(cs)al jut az állandóságban,
Minthogy azt sok próba éri e' világban.
59. Azért adom nem csak egyszer értésedre
Ezeket, hogy tudgyad jól tenni szívedre,
Vegyed a' kettőből mellyiket kezdedre,
Vigyázzván leg-inkáb itt üdvös(s)égedre.
60. Mert gyakran meg bánást nemz a' hirtelenség,
Azt pedig követni szokta böcstelenség.
Hosszas tanács(cs)al jó az eltekélletség.
És az ollyaténban lesz örvendetes vég.
61. Az mint pedig eléb fel tett szándékokodat,
Úgy dicsérem most-is az aránt dolgotat,
Látván abban erős állandóságodat,
És kívánom nyertes pálya-futásodat.
62. De mint-hogy Cupidó így már ellenséged,
Miatta tovább sem lészen csendességed.
Kévántatik azért ollyan serénységed
Ellene: hogy fel-ne-praedállyon az téged.

63. Jelen valál eléb én vadászalomon,
Láttad a' veríték mint folyt homlokomon.
Hogy jól mennyek által el kezdett dolgomon,
Semmi meg kiméllést nem tettem magamon.
64. Az vadak ellenem mérgessen siettek,
És feneségekben mindent el követtek.
Fő képpen a' midőn már meg sebeseltek ;
De kezdet munkámtúl el nem ijesztettek.
65. Hanem azok ellen ugy baynokoskottam
Együt társaimmal, hogy meg-is birhattam.
Noha ahhoz nehéz munkával jutottam.
De még végbe nem ment, azt nem tágitottam.
66. Három vad volt, kikkel szemben kellett lennem.
(Szarvas, kan, és medve) s-viadalra mennem.
Magad láttad, miket volt szükséges tennem,
A' még győzedelmet lehetett ott vennem.
67. Cupidó neked-is három fene vaddal
(Melly test, világ, ördög), igen gonosz haddal
Fog ellened kelni, el-hiteds magaddal,
De csak vigyáz(z), lészen az diadalmaddal.
68. Harczol pedig én-is nem csak magam tettem,
Hanem segedelmet másoktól-is vettem.
Valál Nympháimmal te-is körültem,
És az ebeim-is harczoltak mellettem.
69. A' jó hit, reménség, Isteni félelem,
Szeretét, böyt, szegént tápláló kegyelem,
A' szives könyörgés, s-tűrő engedelem,
Az te oltalmodra derék segedelem.
70. Ugy a' mértékletes élet, és igazság,
Erősség, kegyesség, s-az alázatosság,
Okosság több jókkal, és ál(l)hatatosság
Lesz melletted erős segítő társaság.

71. Csak ezek serege soha el ne hadgyon,
Hanem oldaladnál szüntelen maradgyon :
Ne fély, az ellenség keze el ragadgyon,
És kótya-velyére harácsolva adgyon.

72. Mindeniket tarthadd ezt egy szeléndeknek,
És mint én mellettem harczoló szűzeknek.
A' mig veled lészen serege ezeknek,
Port rúghat szemekben az ellenségeknek.

73. De ha azok tőled távozni találnak,
Minden diadalmid vesztességre válnak.
Esküt ellenségid a' nyakadra álnak,
S-minden javaidbúl rútúl fel praedálnak.

74. Tiszta életedet éri rút fesletség,
Jó hired', s-nevedet mocskos böcstelenség.
Mellyen nagy kacayt fog ütni az ellenség,
És rút kudarczot val(l) az kezdet(t) szűzesség.

75. Én ugyan melletted tovább-is fel kelek,
Minthogy hozzám gyöttél, rád gondot viselek,
El nem vetnek tőled semmi forgó szelek,
Oltalmazásodban a' még módot lelek.

76. Csak-hogy, a'mint mondám, magad-is légy készen,
Hogy ha az ellenség megént próbát téssen :
Vigyázva talállyon, a'mely ha úgy lészen,
Az mint most, akkor-is szégyent-vallást vészen.

77. Hivalkodva soha az üdőt ne tölcse.
Annak minden pontyát usorásan kölcsed,
Hogy az nyereségnek ruháját fel ölcse,
És ellenségedet csúfolva üvölcse.

78. Mert a' hivalkodás ördögnek párnája,
A' melly valakinek tétetik alája :
Meg szűn annak tovább érdemes munkája,
És bűnöknek fészke lész minden órája.

79. Ez pedig, leginkább a' tiszta életnek
Hány lest. El-is hidgyed : kevesse lehetnek,
Ennek maszlagjában valakik ehetnek,
Hogy ocsmány moslékra végre nem vitetnek.
80. Aegystust mi vitte házasság törésre ?
Az, hogy adta magát a' rút henyélésre,
Ha volt volna gondgya a' dolog üzésre,
Nem jutott volna illy mocsokban esésre.
81. Hyppolitust noha, még gyenge korában,
Forgatta Cupidó sok-féle próbában :
Mint vehette volna maga hatalmában,
Eő vethette volna igáját nyakában.
82. De nem találtatván soha henyélésben,
Minthogy volt mindenkor vadászat üzésben,
Nem adatot(t) módgya az lesre vevésben,
Menekedet tőle a' tisztán élésben.
83. Az mostoha annya szerette képtelen,
Reá gerjett tüze lévén olly szemtelen,
Hogy valahova ment, követte szüntelen,
Cupidó mivelvén ezt az istentelen.
84. Végre nyavalyásnak nem lévén mit tenni,
Az undok bűn előtt tovább kelle menni.
Hozzám gyövén, én sem restellem bé venni.
És Cupido ellen párt-fogója lenni.
85. Hol az anyyának-is szabadúlt tüzetűl,
És Cupidónak-is ment lett idegétűl :
Mivelhogy a' restség távozt testétűl,
A' kinek sok gonosz árad kút-fejétűl.
86. Te-is a'-mig eléb szünetlen munkában
Voltál az vadaknak izasztó hartzában,
Cupidónak addig újjab ostromában
Nem juttál, vólt szived csendes nyugalmában.

87. Hanem a' mikor már itt meg telepettél,
Le tett munkád után nyugadalmat vettél,
Avagy hogy úgy szóllyak, henyélni kezdettél ;
Akkor ütöt(t) reád, s-ostroma úgy lettél.
88. Ez az istentelen nagy bátorságában,
És sokakat győző maga-hitt voltában,
Az én nyájamat-is venné ostromában,
Ha nem találtnék mindenkor munkában.
89. Mert az Phoebussal-is tudot szemben szálni,
És az Jupitert-is meg merte próbálni.
Valaki ellene nem szokot strázálni,
Annak győzésére tud utat találni.
90. De az én seregem minthogy szüntelenül
Járja az erdőket, és kiméletlenül
Fárad az munkában, s hivalkodva nem ül,
Próbálja azokat nyereségtelenül.
91. Békét-is hagy néki. Ott teszi próbáját,
Hol a' henyélésnek láttya pozdörjáját,
Minthogy abban hamar vetheti szikráját,
És fel lobbanthattya azzal szive táját.
92. Hol a' tunyaságnak el bomlik párnája,
Cupidónak-is meg alszik ott fáklyája.
A' tiszta életnek van szabad pályája,
És várja czéllyánál érdemes pálmája.
93. Arra ted(d) hát minden igyekezetedet,
Hogy tunyaság el ne nyomja a' testedet,
S fel ne verje azzal Cupidó szívedet,
És ne tegyen rabbá végre-is tégedet.
94. Így kerüld rút rühét a' rossz társoknak-is,
Bél poklos fekélyét a' bordélyoknak-is,
Ragadó mirigyét bor-csiszároknak-is,
Meg ne fogjon mérge téged' azoknak-is.

95. Álván színe előtt földre vetett szemmel,
Halgalom szavait csendes fegyelemmel.
És azokra én-is nagy engedelemmel
Kezdem beszédemet ilyen értelemmel :
96. A' mint mondám, tudom dolgait azoknak,
Kik Cupidó czéhét kívánták magoknak.
Írtózva hallottam jayját nagy kénoknak,
És szívet-rettentő iszonyú átkoknak.
97. Itt elé számlálok megént mindeneket,
Akkori útamban láttam a' mellyeket,
Írtózásra méltó szörnyű eseteket,
Ezer halált hozó nagy veszedelmeket.
98. Mondom osztán : és te-tőled-is érteltem,
Mint bánt Tereussal, el nem felejtettem.
Mint magam' sérelmét, mayd a'-ként érzettem
Philoméla sorsát, és meg-is könyveztem.
99. Az pedig engem-is csak meg nem ragada,
S alig hogy nem lettem hálóba vertt vada.
És hogy tőle éltem békével marada,
Arra segedelmet te irgalmad ada.
100. Magad-is láttad jól, kergetet mi képen,
És hogy már praedája lészek vala éppen.
Te mentél-meg tőle, kit köszönök szépen,
Veszek vala másként, mint madár a' lépen.
101. Nem kell azért nékem semmi szövetsége,
A' tiszta életnek minthogy ellensége.
Pedig hogy lett tőle éltemnek mentsége,
Az te oltalmadbúl lévén segítsége.
102. Senki szemöldöke, szeme, nyaka, szája.
Ajaka, dereka, homloka, orczája,
Kincse, sok jószága, nemzete, hazája,
Esküszöm : engemet nem holdit hozzája.

103. Azért mást keressen Cupido helyettem,
Mert a' tisztaságot a'-mint meg szerettem.
Úgy azt el követni holtomig kezdettem,
És meg tartására erős hitet tettem.
104. A' mikre intettél, ennek őrzésében,
Marad az szolgáltnak emlékeztelésében ;
'S-ugy vigyáz azokra tellyes életében,
Hogy fel-fogott dolga ne szegjen kezében.
105. A' gonosz társaság kaczer bordélyokkal,
A' hivalkodás-is a' döz(s)lő torkokkal,
Távoznak, nem lakom egy portán azokkal,
Mint a' szép életet rútitó motskokkal.
106. Köszönöm pediglen most-is intésedet :
Annyival-is inkább nagy segedelmedet.
Könyörgök : tovább-is tarcsd raytam kezedet,
És engedgyed laknom kedves seregedet.
107. Eléb ki-szárodnak a' tenger' vizei,
Szántó-föld(d)é lesznek azoknak helyei,
Térségre hajlanak Carpatus' hegyei
Dér helyet(t) a' tűznek fagylalnak hevei :
108. Hogy sem el-feleytem velem jó téteted.
Magasztalom, áldom örökké nevedet,
Oltárodon soha nem hagyom tüzedet
Meg aludni, 's-abbán égő temjényedet.
109. Ezeket végezvén, mond nagy biztatással.
Ne legyenek tovább-is semmi búsúlással,
Viseli gondomat kellő vigyázással,
A' kit-is köszönök nagy hála adással.
110. Le-tért volt már Titán az egek' bérczérül.
Nyugot felé indúlt fel kelő részérül.
Itatni készülvén delelő, helyérül,
Le akart szállani tüzes szekérérül.

111. Eőus és Phlegon nyeríteni kezdnek,
Hogy mayd mayd ki fogó helyekre érkeznek.
Hámjoknak terhéből ottan le vetkeznek.
És vig legeléssel magoknak kedveznek.
112. Látván mayd el tűnni a' napnak orczáját,
Hesperus kezdi fel emelni fáklyáját,
Le hozza a' hegyről Tytirus-is nyáját.
Közelíti minden munkás háza táját.
113. Azért Diánna-is fel kezd már készülni,
El oszlot Nympháit öszve hadgya gyűlni,
A' mig épen a' nap el nem fog merülni,
Addig akar eő-is helyében bé ülni.
114. A' galambot tette volt keczelájében,
Fel veszi már azt is, és fogja kezében,
Kezdi törölgetni tollának mentében,
És illy szókra fakad jádltzó beszédében :
115. E' szegény, kit az éh Ráró meg kergetet,
Ím most-is rettegve vészen lélegzetet,
Jól-lehet az olta már meg pihenhetet,
Hihető, hogy igen ijedet lehetet.
116. Csak a' hollótúl-is fog ez immár félni,
És a'-hol azt láttya, nem mer bátran élni.
Nem kell azért (rám néz) téged' meg itélni,
Rárót Cupidónak hogy találtad vélni.
117. A' kin midőn látná meg pirulásomat ;
Reám borúl, és mond : ne bánd játékomat.
Azzal mutatom-meg szíves jó voltomat,
Hogy bocsátom veled ezekre magamat.
118. Másképen ennyiben (hidd), nem ereszkedném,
Töllem távozásod hamaréb engedném,
Hogy így innét én-is eléb menekedném,
Veled mulattomban ha nem gyönyörködném.

119. De noha nem vóltál ösméretségemben,
Mind az által mihelt akadtál szememben,
S-tiszta életedet vehettem eszemben,
Annyirn visellek az olta szivemben :

120. Hogy kész vagyok veled minden jókat tennem,
És nehéz leszen már nálad nélkül lennem.
De minthogy szükséges innét tovább mennem,
Búcsút kel(l) — (meg ölel itt) — már tőled vennem.

121. Ezzel a' galambot bocsáttya kezemben,
Fogjam, és vegyem azt gondviselésemben.
Valamikor pedig a' fordul szememben,
Azt tartsam mindenkor emlékezetemben :

122. Hogy a' galamb szelid, kegyes, alázatos,
Tiszta, gyars, vigyázó, hű, és szorgalmatos.
Nem csapodár, hanem igaz, ál(l)hatatos.
És hogy ahoz legyek én is hasonlatos.

123. Az mit adot pedig előmben rendessen,
Tartsam ahoz magam', vigyázzak szemessen
Ellenségem ellen. Éllyek Istenessen.
Hogy életem végig maradjon csendessen.

124. Hallom én ezeket másképen örömmel,
De hogy el hagy tőle, azt nagy gyötrellemmel
Érzi szivem, s-vagyok könyben merült szemmel,
És fordúlok hozzá ilyen kéréssel :

125. Alázatossággal borúlok lábadohoz,
Ne vess megh, ha egyszer fogadtál magadohoz.
Tarcs melletted ; azért gyöttem udvarodhoz,
Hogy köteles legyek ott szolgálatodhoz.

126. Vala nagy örömem, hogy maradok veled ;
De azt bús szívemről most immár le szeled,
Hogy nem kellésemről van ki adot jeled.
Ezt, oh kegyes aszszony ! velem mért miveled ?

127. Nem bocsátván tovább kezdet kérelmemben,
Mond : fel jegyeztetett már neved könyvemben.
Akár hol légy, lésszesz gondviselésemben,
S-meg nem fogyatkozol kész segedelmemben.
128. Meszszéről-is raytad ugy tartom szememet,
Hogy ösmérd mindenkor melletted léteimet,
Mert éppen magadhoz kapcsoltad szívemet,
Melynek hitelére, fogd, adom kezemet.
129. Ezek közt kedvesen együvé hajolánk,
És az búcsúzásban egy mást meg csókolánk ;
Az után : sok áldást mondva, el oszolánk,
Így folytak dolgaink, a'-mig együt valánk.
130. Eő a' bérczre fordul sétáló lépéssel,
Követi serege kedves csevegéssel.
Én a' völgyre térvén, megyek sietéssel,
Hogy hamar lehetnék onnét ki téréssel.
131. Ki-is verekedem, de igen sokára,
El-vétvén az útat, jutok utollyára,
Hosszszú kerengéssel, az erdő' allyára,
S-elébbi útamnak akadok nyomára.
132. Az kin lábaimat gyorsabban szedhetem,
Bizom-is, helyemet hogy mayd elérhetem.
De a' találtt útat jól fel sem vehetem,
Hogy Cupidó' annyát szememmel illetem.
133. Melly egy kereszt-útrúl szapora hágással
Jut előmben, de most nem olly jajgatással.
Mint az-előtt, hanem jókedvű járással.
Meg szólít, meg-állat illy tudakozással ;
134. Hol mulattál eddig ? eleget vártalak.
Hová lehattél-el ? sokat vigyáztalak.
Búsúltam-is raytad, hogy nem láhattalak.
Akarom, véletlen hogy itt találtalak.

135. Adom értésedre : légy már vesztegséggel.
Ne keresd Fiamat, melly sok nyereséggel
Meg tért immár hozzám, és nagy dücsöséggel,
De nem csudálhatom azt én elégséggel :

136. Hogy te ez úttal-is reá nem akattál,
És rabjai közül te-is el marattál.
Hogy az én kértemre pedig szót fogattál,
Meg fizetek, noha semmit sem hozhattál.

137. Mondom : Te semmivel nékem nem tartozol.
Azt veszem kedvesen, ha tőlem távozol.
Távozzál-is, velem mert nem barátkozol.
Nem-is jársz pedig jól, ha itt várakozol.

138. Mert az én asszonyom lesz mindgyárt nyomomban
És ha nem távozol te innét azomban,
S-akadályoskodol ennékem, útamban,
Ugyan itt testedet mayd rakja halomban.

139. Ha tudhattam volna eléb-is azokat
A' szű irtóztató iszonyú dolgokat,
Kikkel a' te Fiad nyomorgat sokakat,
És eő hiveinek fizeti soldokat :

140. Egy lépést se tettem volna kérésedre,
De nem tudtam, és így mentem beszédedre.
Mind az által így sem leve az kedvedre,
Noha kerültem volt sok féle lesedre.

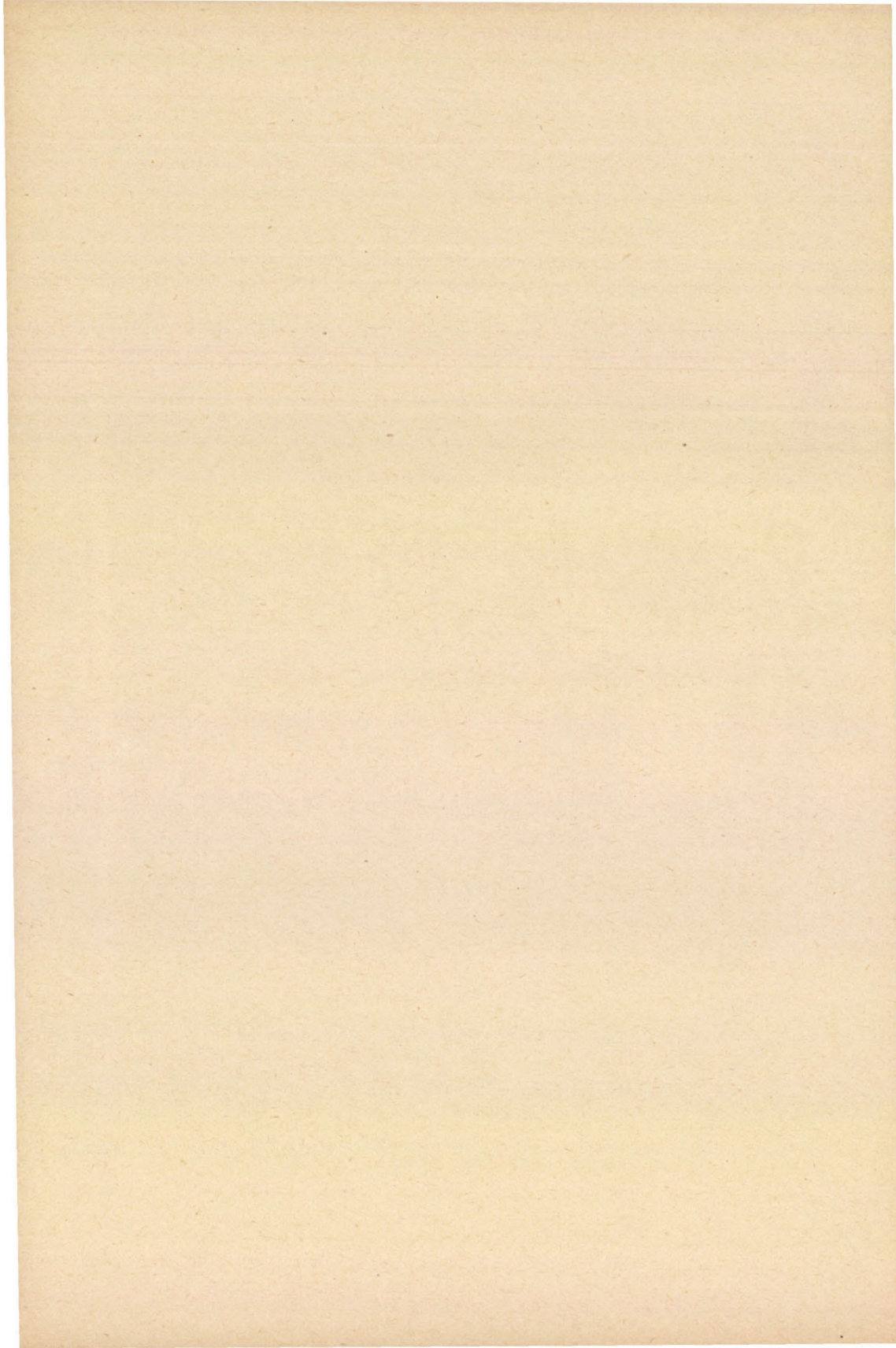
141. A' volt czéllya orczád' szines keservének :
Hogy látván záporát szemeid könyvének,
Meg szánnyalak, 's Fiad' fel keresésének
Válallyam fel terhét s-hozzád vitelének.

142. Azt keresvén, engem eő tárdgyának venne,
Meg löne, és kívánt praedájának tenne.
De nem hagyá Isten, hogy ez végben menne,
S-illyen vér-szopónak szívem rabja lenne.

143. Mert az Szűz Diánna fel kele mellettem,
El kergeté rólam, és tőle ment lettem.
Ez pedig tovább-is meg-harczol éreltem,
Mint hogy fizetését már én-is fel vettem.
144. Nevem-is fel vagyon jegyezve könyvében,
Adtam dolgaimat gond-viselésében.
Azért hogy véletlen ne akadgy kezében,
Meny tovább, mert nem vagy, jól tudod, kedvében.
145. Az szűz asszony' nevét mikor emlitettem,
Meg pirúlt, meg indúlt, s'én-is eléb mentem.
És mint-hogy késő volt, helyemben siettem.
Bé-is sölétedet, még oda érhettem.
146. Hol-is a' szűz asszonyt szaporán áldottam.
A' fártság után végre el-nyugottam.
El hagyom, pályámat tovább mint futottam.
Legyen elég, a'mit ezekről mondottam.

A. M. D. P. Virginisque ejusd. Matris, et Sancti Josephi
honorem.

JEGYZETEK

RÓZSA-KOSZORÚ.

A költeménynek sem egykorú, sem későbbi kézirata nem maradt fenn. Nyomtatásban is — a költő által sajtó alá adott első kiadás után — csak 82 év múlva jelent meg másodszor, mert tárgyánál fogva nem lehetett oly kapós olvasmány, mint Gyöngyösi-né a XVIII. század folyamán sűrű egymásutánban kiadott elbeszélő költeményei.

Az 1690. Boldogasszony havának, vagyis januárnak első napján keltezett ajánló-levéllal gróf Koháry Istvánnak újévi ajándékuul nyújtott költemény a török hatalom megroppanása és Thököly bukása után — 1688—89-ben — készülhetett. Mind az ajánló levélnek s a költeményt bevezető „készület”-nek egyes helyei, mind egyéb körülmények erre mutatnak.

„Az Rosa-koszoru kötéshez való készület” vagyis a 249 vers szakra terjedő hosszú bevezető-ének tárgya szerint tulajdonkép nem tartozik a költeményhez, de rendkívül érdekes a költő fejlődésének s ekkori gondolkodásának és érzelmeinek megismerése tekintetében. E munkájának tárgya ugyanis annyira elűt eddig írt összes munkáinak mind tárgyától, mind előadása módjától, hogy szükségét érezte a magyarázatnak. S tette ezt olyan önvallomásban, mely nemcsak a nagyon megváltozott közviszonyokra, hanem a sokat látott és sokat csalódott költő lelkületének átalakulására is nagyon jellemző. Visszatekintvén ifjúsága kedvelt örömeire, midőn „a bölcs Musák mágnesi Erőségekkel vonták magukhoz”: bő részletezéssel sorolja fel a klasszikus világ regés tárgyait, melyekről a maga és mások gyönyörűségére egykor annyit énekelgetett, de most már elhagyja a Musák és óvilági Istenek tanyáit: rösteli, s hiábavélóságnak, „az ifjú elme bolondságának” tartja, hogy „eddig is ott járt”. „Az üdőt csak vesztegette, mert annak mi hasznát vette? És azért mi jót várt?” (51. vsz.) A mely zöldellő ágakat, Rosát s egyéb virágokat Előbb ott szedegetett, azt most már mind kihányja kezeiből (52—53. vsz.) Más virágokból kíván ezentűl koszorút fűzni: Krisztus fogantatásáról, életéről, kinszenvedéséről és haláláról fog éneket mondani. Isten fiának ehhez a nagy s való tragédiájához képest „csak álom Trója rakása s lerombolása, Meduza, Herkules, stb. dolgai mind semmiség”, mert „litt nem fabulás költeményt, avagy meséző Lelemént Lehet erről hallanod: Hanem igaz valóságot, Valóságos igazságot Kelletik már vallanod.” (125. vsz.) Ez mellőbb tárgy lesz minden eddiginél, s az így nyert Laurus árnyékában „teljes bátorságban”. „senkitől nem félve Szép bizodalomban” fog élni „annak nyugodalmában.” (244—5. vsz.)

Ez utóbbi sorok mintha a „Thökölyről és Zrínyi Ilonáról” írt költeményére vonatkoznának, melynek tartalmáért a kuruc fejedelmi pár magasztalása miatt 1688 körül volt is oka félnie, bár — mint láttuk (Gyöngyösi Összes költ. II. köt.) — nagyon óvalosan, neveik említése nélkül írta meg s nyomtatásban nem is adta ki; de ismerősei közül valaki s ettől ismét mások lemásolhatták, s a szerző nevének elhallgatása mellett is ráismerhettek a költőre. (L. a költeményhez írt jegyz. u. o.) Megragadta tehát a legelső alkal-

mat, hogy a szerzőség gyanúját elhárítsa magától. Az ajánló-levéiben — Koháry életrajza közben — kétszer is megemlékszik a „törökös czimboráról,” aki rohamosan emelkedő hatalmával sokakat elvont „az királyi hűségéből”, Koháry azonban tántorodás nélkül megmaradt királya hűségében még akkor is, midőn állhatatossága miatt a kuruc vezér kínos rabságba vetette. Ezt a törhetetlen hűséget magasztalván Koháryban, ezzel és a pártütő Thököly elit-lésével nyilván a maga hűségéről is tanuságot akart tenni. Azok a remények, melyeket a kuruc fejedelemnek török segítséggel kivándó sikereihez 1683-ban sokakkal együtt maga is fűzött, néhány év alatt füstbe mentek. A török hatalom hanyatlásával a kuruc fölkelés ügye is elbukott. A török segítségben csalódott kurucok nagyobb részt visszatértek a király hűségére és Buda visszavívásában már a birodalmi seregekkel és Koháry csapataival együtt harcoltak a törökök ellen. Mily nagyot fordultak az idők, azt még jobban látta Gyöngyösi az 1687-iki országgyűlésen, melyen mint Gömörmegye követe vett részt. Amik itt a nemzeti jogok megnyirbálása körül, s a következő években az elégtelenség és protestánsok üldözése folytán éppen a Felvidéken történtek, politikai hitében és nemzeti óhajaiban nemcsak megingatták, hanem a jobb jövőnek még reményétől is megfosztották. A már öregedő költő ennyi csalódás után a vallás vigaszában keres megnyugvást. S mikor elkészült a munkával, egyszersmind arra használta, hogy vele egyik régi, s azó'a még hatalmasabbá lett pártfogójának szárnyai alá meneküljön, mely védelemre akkoriban nagyobb szükség volt, mint valaha. Ilyen körülmények között fordult Gyöngyösi új munkájával Koháryhoz, kit már kora ifjúsága óta ismert, mert mint „seregbíró” Koháry atyja alatt szolgált a füleki várban. Az ifjabb Koháry 1667 óta, miután a bécsi egyetemen elvégezte tanulmányait, mint atyja utóda a fontos füleki kapitányságban, sokat vítezkedett ugyan a török ellen vívott harcokban, de pihenő óráiban szívesen olvasgatta a magyar költők verseit, Gyöngyösinek 1674 okt. 21-én hozzá intézett levele (I. Gyöngyösi Összes költ. II. köt. a „*Kemény J. eml.*”-hez írott jegyzetekben) nemcsak ez érdeklődéséről tanúskodik, hanem egész tartalma és szíves hangja azt bizonyítja, hogy a kor és rangbeli különbség ellenére igen barátságos viszony volt köztük. A rabság keservei Koháryt is versírásra indították s verseiben ép úgy megnyilatkozik mély vallásos érzése, mint királyhűsége. Ennek köszönhetette későbbi nagy előmenetelét, a vallásnak és a költészetnek vigasza pedig késő öregségéig elkísérte; művelődési és jótékony célokra ekkor tett fejedelmi alapítványai is ezekről tanúskodnak. A régi jó viszony felújításán és jövőre való biztosításán kívül ezek indították Gyöngyösit arra, hogy vallásos tárgyú munkáját neki ajánlja s ekként kiadását lehetővé tegye.

Ez a szándék valószínűleg már írás közben fölmerülhetett előtte. Koháry nem rég (1687. őszén) Eger várának visszafoglalása alkalmával oly súlyosan megsebesült, hogy jobb karját többé sem kardforgatásra, sem írásra nem használhatta. Vigasztalást akart tehát nyújtani neki a Megváltó örömmel és szenvedésekkel telt életének példájával Kohárynak szintén sok örvendetes dicsőséggel és szenvedéssel telt élete mostani szomorúságában. (L. az ajánló-lev. utolsó lapjait.) A „*Rósa-koszorú*” címének, valamint a költemény szerkezetének megválasztására pedig hatással lehetett egy szintén akkoriban megjelent vallásos munka: „*Az Szentséges, és sok isteni aján-*

dékokkal telles, *Jesus és Mária Rosariumja avagy Olvasója leghöbbségének és erről való sok Indulgentiáknak, vagy bucsuknak rövid magyarázata*” stb. (Nyomtatott Bécsben 1687. 12 r. 47. lap). Ez a könyvecske pozsonyi tartózkodása alatt kerülhetett Gyöngyösi kezébe. De ezt csak inkább keretül használta a saját munkájához; tartalmának részleteihez az újszövetségi szentírás s más prózai és verses vallásos imádságok egykép bő forrásul szolgáltak. Az ajánló-levél bevezetésében nyíltan meg is mondja, hogy „hol mások veleményén nőt és szedett, hol magam plántálgatásin termett, ahoz illő fűrtöskékből kötötte meg” koszorúját.¹ A munka lassan készült, mert egyrészt alispáni tisztének ellátása sok gonddal és fáradsággal járt, másrészt mert „a munkát gyengén győző egészségtelen örögsége” miatt többször félre kellett tennie, de „addig dolgozdogált a körül”, hogy az elmúlt adventi napokban (1689. végén) befejezhette. (Aj. lev. elején.)

1) Az első kiadás — a verses szöveg elején pontosan közölt címlappal — Lőcsén 1690-ben jelent meg. Az 1690–1700 években ugyanitt jelentek meg Gyöngyösi egyéb munkái is. (Alakja 12-edrét.) A címlap, ajánló levél és az Olvasóhoz intézett külön oldal számozatlan, a verses szöveg A–K 9-ig terjedő ívjelzéssel és 1–228 lapszámmal van ellátva, végül: „E” könyvben foglaltatott dolgoknak rövid laistroma” cím alatt tartalom-mutató vagyis az egyes Részek Rosáinak címei a lapszám jelzésével. Egy-egy példánya megvan a budapesti Tud. Egyetem (ebben hiányzik az aj. levél), a Nemzeti Múzeum és a budapesti ref. kollégium Ráday-könyvtárában. Szabó Károly (Régi Magy. Kvtár. Bp. 1879) még egy példányt említ a későmárki ev. lyceumban; a vidéken egyebütt sehol sem találtam. Gyöngyösinek tehát ez a munkája a „Murányi Vénus” első kiadásán kívül a legrikább.

2) A második kiadás ugyanazon címmel Nagyszombatban 1772-ben jelent meg. Ez a kiadás maradt meg a legtöbb helyen: egy-egy példánya megvan a Nemzeti Múzeum, az egri érseki lyceum, a zirci apátság s a budapesti ref. kollégium Ráday-könyvtárában, s bizonyára még több helyen is.

3) Mivel a Petrik G. könyvészeti munkájában említett 1789-iki nagyszombati kiadásra sehol sem sikerült ráakadnom (valószínűleg tévedés van a kiadás évszámában), harmadik kiadásnak a Dugonicsét kell vennem, mely Gy. I. Költeményes Maradványi főcím alatt a II. köt. 145–345 lapjain jelent meg. Posonban és Pesten, Fűskuti Landerer Mihály költségével és betűivel. 1796.”

4) A jelen kiadás tehát a 4-ik, mely az első kiadás régies betűjelzéseit mellőzve, szövegében szorosan az első kiadás után készült. Ennek prózai úgy, mint verses részében előforduló sajtóhibák nagy részét már maga a költő kezdte javítgatni, a későbbi kiadók viszont új hibákat is követtek el. Ezek közül — helykimelésből — csak a Dugonics szövegét vettem figyelembe, ki nem az első ki-

¹ Főforrása — úgy látszik — a Cornerus *Promptuarium*-ában közölt „*Hymni quindecim super quindecim mysteria sacratissimi Rosarii*”, melynek 1635. vagy 1672-iki bécsi kiadását használhatta. Mint Waldepfel Imre gondos összeállításából (Irod. tört. Füzetek 42. sz. 1832.) kitűnik, Gyöngyösi mint más munkáiban, akár Ovidiusból, akár Claudianusból fordított, itt is bő részletezéssel, sőt egész versszakok közbeszövésével írja át az eredeti szöveget, mely és őszinte buzgalommal merülvén el tárgya megalkotásában.

adást nyomatta le s a javításokat többször (mint Gyöngyösi egyéb munkáiban is) önkényesen végezte. A helyesírás egyenlenségeit meghagytam, bár ezek jórésze a könyvnyomó műhely hibája lehet. Egyébként a szöveg kritikai megállapításában követett eljárásomról s a fontosabb hibák javításáról az alábbi jegyzetek számolnak be.

A címlapon Dugonics mellőzi a nyomtatás helyét és évszámát Az ajánló-levélben I. kiad. 5—6. lap: Deák Tudományok —

Dug.-nál: Deák Tudománynak (helytelen), alább nála is helyesen.

6. l. l. k. Groffi, Uri és Főnemesi — Dug.-nál az Uri szó kimaradt.

6. l. l. k. mellyeknek szüksége (sajtóhiba) — Dug.-nál helyesen : szükségére.

10. l. l. k. a' tiszta délszint-is gyakran éri (—) — egy szó, a mondat alanya hiányzik; Dug. ezt a' fölhő szóval pótolja, de jobb a pár sorral alább s másutt is előforduló homály szó, melyet a múzeumi I. kiad. példány XVIII. sz. birtokosa ír a hiányzó szó helyébe.

9. és 10. l. l. k. Törökös czimbora alatt Thököly értendő. A Fülek alatt történeteket l. bővebben a „Thököly és Zrinyi Ilona házassága”-hoz írt jegyzetekben: Gyöngyösi Összes Költ. II. köt.

11. l. l. k. körnősködés — harczoltatás (sajtóhibák) a XVIII. sz. kézírás helyes javítása: körmősködés, meg-karczoltatás, A (császári) Sas körmőssége Gy. egyéb munkáiban is előfordul (Összes Költ. II. köt.); a karczoltatás szintén ezzel függ össze. Dug.-nál a környősködés önkényes változtatás, a megharczoltatás pedig a régi sajtóhiba meghagyása.

15. l. l. k. Török véghelynek (t. i. a szóban levő Egernek) Dug.-nál: Tótok véghelyének helytelen.

Az olvasóhoz. Az I. kiad. a 2-ik oldalra átvitt szöveg 4-ik sora alatt egy feszületet és alatta összetett kézzel térdeplő koszorús nőt (nyilván Sz. Máriát) ábrázoló kép van.

Az Rk. kötéshez való készület.

9. vsz. 5. sor: I. kiadásban tört (sajtóhiba), Dug.-nál tűnt helyes.

11—6. l. k. gondgyait (a rimelő szó is így), Dug. gondgyát helytelen.

24—4. l. k. és Dug. jut esetre (t. i. nap-esetre = napnyugatra) a köv. sorban ellentétül: keletre.

25—5. l. k. Mi okoz — Dug.-nál Mikor helytelen.

36—2. l. k. marra (sajtóhiba) — Dug. mert a' helyes.

59—6. l. k. Kiknek Titka — Dug. Kinek tika hibás.

73—5. l. k. faggattyák — Dug. foggyattyák; ez utóbbi szó értelmileg jobban illik a szövegbe, mint a faggat. A foggyat sűrűn

előfordul Gyöngyösi munkáiban, az l. k. tehát helytelen olvasásból eredt hiba.

86—2. l. k. az hollyakot (= amilyeneket) — Dug. az ollyakot; az eredeti némileg más értelmű, ezért bár szokatlanabb, azt kellett megtartani.

101—3. l. k. Selébin az sebeknek — Dug.-nál is így. Az előbbi sorok értelméből következtetve valószínűleg Szélein az Sebeknek (t. i. folyt ki a vér) volt a kéziratban, s így az l. k. szava sajtóhiba. V. ö. alább 115—5. 6. Sebeibül forrott vére, Szaz Sebek varazattya.

159—2. l. k. érdemlet(i) — Dug. érdemet hibás.

188—3. l. k. Szeb(b) — Dug.-nál Szép helytelen, mert a szöveg értelme az eredeti szót kívánja.

233—3. l. k. S' koszorúban kötöttem — Dug. köttettem hibás.

235—3. l. k. Sziveknek sajtóhiba — Dug. szivednek helyesebb, mert a rimelő szó is ezzel egyező.

I. Rész. Második Rosa. 17—2. I. k. *czéllyán*, helyesebb, mint *Dug. czéllya*.

20—2. I. k. *tététt* (sajtóhiba) — *Dug. tettét* helyes.

Harmadik Rosa. 34—1. I. k. és *Dug. szompolyodik*.

39—3. I. k. *jónknak* — *Dug. jóknak* hibás, mert a rím is többes első személyű.

Negyedik Rosa. 23—4. I. k. *Attyának* — *Dug. Annyának* hibás, mert a sor értelme amazt kívánja,

Ötödik Rosa. 4—3. I. k. *sziveden* — *Dug. szivedben* hibás, a sor értelme s a rímelő szó is amúgy kívánja.

7—6. *kervében* (*Dug. is így*) sajtóhiba, értelmetlen s a sor így egy szótaggal rövidebb is, helyesen: *keservében*

28—5. I. k. *edgyeseket* — *Dug. edgyeket* hibás, mert így a sor egy szótaggal rövidebb, s az értelem is amúgy kívánja.

II. Rész. Első Rosa. 5—5. I. k. *agadalom* — *Dug. aggodalom*, amaz régibb.

30—6. I. k. *Halálos* — *Dug. Halottos* hibás.

40—1. 2. I. k. *segittetni*—*keserítettetni* — *Dug. segitteni*—*keseríteni* hibás.

Második Rosa. 4—4. I. k. *Pofázza* (sajtóhiba) — *Dug. Pofozza* helyes, mert odaillőbb értelmű.

6—6. I. k. *Csúflós* — *Dug. Csúfos* helytelen, mert más értelmű V. ö. III. Rosa 13—4. csúflás.

18—6. I. k. *förtöngsz* — *Dug. fötröngsz*, de amaz régibb és eredetibb. V. ö. Molnár Alb. Diction. *förtöngők* voluto me in coeno. *förtöngés* volutatio. L. még Gy. Összes Költ. I. 472. I. jz.

Harmadik Rosa. 9—4. I. k. *varzott* — *Dug. száradt* önkényes változtatás.

15—2. I. k. *Döfnek, rúgnak* — *Dug. Döfnek magok* önkényes változtatás.

Negyedik Rosa. 19—6. I. k. *Erődnek* — *Dug. erőnek* hibás.

22—1. I. k. *mihént* (= mihelyt, mihent) — *Dug. miként* hibás.

38—4. I. k. *Látom* — *Dug. Látnod* sajtóhiba.

48—6. I. k. *el-ne-veszesselek* (= veszítselek) — *Dug. veszeszszelek* hibás.

Ötödik Rosa. 11—5. és *Dug. séréssel*. Gyöngyösi régibb munkáiban is többször. (L. Összes Költ. II. köt. Szómutató.)

20—6. I. k. *nyugalma* — 19—5. és 21—6. *nyugodalma* (mindkettő *Dug.*-nál is így.) Gyöngyösi egyéb munkáiban is szükség szerint felváltva használja a két szóalakot. (L. Összes Költ. II. és jelen kötet Szómutatóját.)

28—3. I. k. *meg-vigaszik* (= megvigasztalódik) — *Dug. meg-virágzik* sajtóhiba s értelmetlenné teszi a mondatot.

34—6. I. k. *Rosa színnel borította* — *Dug. Rosz színnel elborította* — hibás, mert helytelenné teszi a mondat értelmét.

40—1. I. k. *hozzád térő* — *Dug. haza térő* hibás.

III. Rész. Második Rosa. 14—5. I. k. *le-estek* — *Dug. el-estek* hibás.

17—3. I. k. *öröméhez* (a rímelő szó is: *éghez*) — *Dug. örömében* tehát hibás.

18—6. I. k. *Távúlb* — *Dug. Távuł* hibás.

41—5. I. k. *Szentnek és áldot(ly)nak* vallyák (t. i. az angyalok) — *Dug. Szentek-is* . . . hibás, mert megváltoztatja a mondat értelmét.

Harmadik Rosa. 1—6. I. k. *Hozzánk* — *Dug. hozzám* hibás.

6—5. I. k. az *hű* — *Dug. az bús* — önkényes változtatás.

- Negyedik Rosa.* 17—4. I. k. *Tellyes* — *Dug. Tele.*
 20. vsz. csak az I. k.-ban — *Dug.-nál az egész vszak hiányzik.*
 48—6. I. k. *édességemnek* — *Dug. ékességemnek* hibás.
 53—2. I. k. *Úrnál kegyessen* — *Dug. Urral kedvessen* hibás.
Ötödik Rosa. 6. 4. I. k. *hija* — *Dug. héjja* (tájbeszéd szerint,
 így javítja többhelyt a *hijában* szót is *héjában-ra*)
 17—5. I. k. *illetéséből* — *Dug. ihletéséből* hibás.
 21—2. I. k. *szerentse-vétel* — *Dug. szerencsés-vétel* hibás.
 47—2. I. k. *Lelkek, és* (új mondatot kapcsolva) — *Dug. Lel-*
kek-is hibás.
 54—5. *Dug. a'* szivedben — I. k. az (a') hiányzik (sajtóhiba).

TISZTA ÉLETNEK GENIUSA. (CSALÁRD CUPIDÓ.)

A költeménynek három régi kézirata maradt fenn. Legrégibb a Nemzeti Múzeum példánya, mely címlapján 1695. évszámot visel; a második a besztercebányai püspökség barsszentkereszti könyvtárában van, évszáma nincs; a harmadik a kecskeméti ref. kollégium könyvtárának tulajdona s 1729-ben készült.

I. A Nemzeti Múzeum kézirata a leghitelesebb. Dugonics, ki ezt vette alapul 1796-iki kiadásához, azt írja (az Előintés LIX. l.) hogy a kéziratot egyik egyetemi hallgatójától, Mérei Sándortól kapta, ki azt „altja könyvtárából szolgáltatta kezéhez”. Töle. halála után, mint a kötet végéhez fűzött levél bizonyítja, — „elfelejthetetlen urabáttya minden kéziratával együtt” — ifj. Beniczky Miklóshoz került, ki 1826. jan. 30-án Csongrádon kelt fenti levéllel küldötte el Jankovich Miklósnak, s ennek gyűjteményével jutott pár év múlva a Nemzeti Múzeum birtokába. Dugonics és utána — a címlapra írt jegyzet szerint N. l. (valószínűleg Nagy Iván, ki sokat foglalkozott Gyöngyösiével) a költő eredeti kéziratának tartja, s valóban nagyon hasonló Gyöngyösi régibb leveleinek betűvetéseihöz. A gondos írás arra mutat, hogy a költő ezt szánta régi pártfogójának, Kohárynak, s ezért elejétől végig maga írta, utólag mindössze néhány kisebb javítást végzett rajta.

II. A barsszentkereszti példány, melyet legutóbb Rupp K. adott ki (l. alább 7. sz. a.) közel egykorú kézirat, melyet ő eredetinek tart, de semmivel sem bizonyítja, hogy az Gyöngyösi írása. Nem is az. A két kézirat egybevetése kétségtelenné teszi, hogy ez a múzeumi példánynak másolata. A költemény címlapja és szövege ugyanis majdnem teljesen egyezik, de mint az alábbi jegyzetekből kitűnik, sok olyan eltérés is van benne, melyeket a költő nem követhetett el a maga munkájában, hanem csak a másoló, ki elnézésből nemcsak egyes szokat írt le hibásan, hanem egy-egy versszakot fölcserélt vagy egészen el is hagyott az értelmi összefüggés rovására. As „Olvasóhoz” intézett előszó, mely a múzeumi példányból hiányzik, nyilván akkor került a kézirat elé, midőn a díszesebb sajtátkező kéziratot Kohárynak küldvén, — a lemásoltatott példányt akarta sajtó alá adni.

III. A harmadik kézitról már részletesen szoltam „Gy. ismeretlen elbeszélő költeménye” című akadémiai felolvasásomban

(I. oszt. Érték. XXIV. 1.) és Összes költ. II. köt.-ben a „*Proserpina elragadtatásá-hoz írt jegyzetekben.*) A vegyes tartalmú kézirati kötetben első helyen áll a „*Csalárd Cupido*” ilyen címmel: „*Jeles lelemény.* || Melyben le íratik || A Vénusnak fia avagy || Ama sziveket vivó tegzes kis Isten, a *Cupido*” stb., melynek másolatát Réthei F. Ádám, saját bejegyzése szerint „1729. 9. Xbris” fejezte be, vagyis öt évvel az 1734-iki első kiadás megjelenése előtt. Irodalomtörténeti szempontból éppen ez teszi érdekessé. Ez a másolat Sárospatakon olyan kéziratról készült, mely már sokban különbözött az első kéziratok szövegeitől. A másolók ugyanis a maguk és koruk ízlése szerint néha (kivált az erotikus helyeken) önkényes szabadsággal változtatták vagy toldították meg a kezükbe került szöveget, mint tették ezt Gy. egyéb munkáiban is. Ennek az eljárásnak — mint Gvadányi és Csokonai némely versei mutatják — a század végéig sem a közízlés érzékenysége, sem az írói tulajdonjog tisztelete nem állták útját, sőt néha maguk a szerzők adtak ösztönt a betoldásokra, mint még 1787-ben is. P. Horváth Ádám, ki „*Hunniása*” előszavában azt írja, hogy aki kevesli az általa írottakat, toldjon hozzá még egy-két éneket.

A két előbbi kézirat, főképp az évszámmal jelzett műzeumi példány, kétségtelenné teszi, hogy Gyöngyösi 1695. után nem változtatott többé a szövegen, annál kevésbbé, mert teljesen állt kellett volna dolgoznia. Koháry ugyanis valószínűleg azért nem vállalta a költemény kiadását, mert a kegyes életű gróf már a bemutatott példányban is túlságosan reálisnak találhatta Cupidó áldozatainak rajzát és Diana elbeszélését Tereus bűnös szerelméről, bár ez nem Gyöngyösi alkotása, hanem Ovidiusból kölcsönzött rész. A IV-ik rész 2-ik felében pedig a reá is vonatkoztatható aglegényi életelvek dicsérete úgy tűnhetett volna fel, mintha a költemény többi részében is az ő életének egyes epizódjai volnának versekbe foglalva. A műzeumi eredeti kéziratban a cím- és ajánló-lap hátlapján van egy fakó tintával írt bejegyzés: Marcellus Palingeniusnak hat sornyi latin hexameter (Lib. I. in Ariete pag. 15. 16), mely arról szól, hogy a beszéd a lélek tükre s az erkölcsök tanúja, mert mindenki arról ír legszívesebben, amiben gyönyörködik. (Quisque illa libenter et crebro loquitur, quibus oblectatur: arator debobus, ... nauta de velis, ... miles equos memorat et gladios” etc.) E bírálat valószínűleg Kohárytól ered s ez tarthatta vissza Gyöngyösit a költemény kiadásától.

A költeménynek félreérthető vonatkozásai, mint egykor már rámutattam (Akad. I. oszt. Érték. XXII. 1. 1912. 16—19. l.) nem Koháry, hanem sokkal inkább a költő életviszonyaival függnek össze; a valóságot persze itt is feldiszipette „fabulás” dolgokkal s erkölcsi célja szolgálataiba állította. Az „*Olvasóhoz*” intézett előszóban ugyanis (mint a „*Murányi Vénus*” előszavában Mars és Vénus itteni jelentését), itt is megmagyarázza, hogy „*Geniuson értetik egy olyan személyt, a ki — hogy a Cupido által okozott veszedelmeket elkerülhesse, Diannának folyamodik oltalmához ... és a magányos tiszta életre kötelezi magát*” stb — Diana szavaival ugyan (IV. r. 38—46. vsz.) oly élesen magasztalja a jó feleség kedvességét, bájait, s a házaselet boldogságát, mint már egyéb munkáiban (pl. *Igaz baráts. tüköre* XVII. Act. s utóbb a *Chariklia*-nak Andrassy Péterhez írt aj. lev.-ben is), hogy a házaseletnek ez apotheozisa után, melyben a maga második boldog házasságának emléke is letűkröződik, a költemény befejezését várjuk. Hogy mégis a Diana szolgál-

latában elöltendő s a „holtigtartó-tiszta élet” elvét juttatja diadalra: ez egyrészt afféle humanista hódolat az agglegény Koháry előtt, mint a „Rózsakoszorú”, „Chariklia” aj. levelei s a „Thököly és Zrínyi Ilona házasságáról” írt egész költemény, másrészt jelképes erkölcsi célzata is így kívánta. Mind a címlapon, mind az „Olvasóhoz” intézett magyarázatban határozottan megmondja, hogy a költeményt a magyar ifjúságnak okulására, tehát erkölcsitanító célzattal írta. Különösen kiemelte ezt már első kiadója, s ezért nevezte Toldy Ferenc is (A magyar költészet története 1867. 289. l.) — „tan-költemény”-nek, erkölcsi eszméjét pedig így határozta meg: „a tisztátalan szerelemtől Cupido képében öni és Diana képében a tiszta életet ajánlani.” Mivel ezt helyenkint túlságosan színezett képekben ábrázolja, s ezt a másolók és kiadók még jobban megnagyították, erkölcsi célzata mindjobban elhomályosult.

Gyöngyösi ugyanis, midőn Kohárytól visszakapta a neki ajánlott kötetet, ezt ép úgy elzárhatta, mint a Thököly és Zrínyi Ilonáról írt költeményét; de azt nem gátolhatta meg, hogy a nyomdába szánt másolatot — valószínűleg az ő halála után — mások is le ne másolhassák. Hogy erről a — később Barszentkeresztre került — másolatról (s nem az eredeti múzeumi példányról) készültek a további másolatok, azt eléggé bizonyítja, hogy a sok betoldás és kisebb nyelvi eltérések mellett is a XVIII. századi összes kiadásokban ráismerni eredeti forrásukra. Az újabb és újabb kézirati másolatok és kiadások címlapján már hiányzik mind a költő, mind Koháry neve, sőt az első kiadó úgy tűnteti fel, mintha maga dolgozta volna át s így a maga verskedvelő patronusának ajánlja. Tehette ezt annál bátrabban, mert ekkor (1734-ben) már sem Gyöngyösi († 1704.), sem Koháry († 1731.) nem élelt.

1. Az első kiadás címlapja a következő: „A' TSALÁRD CUPIDÓ-nak Kegyetlenségét megeszmérő. És Mérges Nyilait kerülő: Tiszta Életnek Géníussa, Mely A' Magyar Verseken gyönyörködőknek kedvéért ennek előtte alkalmas esztendőkhel le ábrázoltatott, most pedig régi el rongyolott írások' töredékiből újabb rendben vétetődven kibocsáttatott TURÓCZI MIHÁLY komáromi Compactor által 1734. Eszt. „A kézirat eredeti címéből tehát csak az első sorok maradtak meg. A címlap hátlapján egy hat soros latin distichonban s két kis magyar versszakban magyarázza a költemény erkölcsi célzatát, s hogy a „Kegyes Olvasó” meg ne ütközzék, hogy itt-ott „a penna egy-kevéssé vastagabban fogott volna”. utasítást ad az olvasáshoz, hogy a költeményt „ne futva, hanem figyelemmel és egészben” olvassa át. A könyvecskét a verskedvelő Hajnal Adám táblai assessornak ajánlja. — A 6-ik oldalon kezdődik a verses szöveg: I. rész. 120 vsz., II. rész 172 vsz., III. rész 153 vsz., IV. rész 195 vsz., V. rész 146 vsz. A Nemzeti Múzeum egyik példányának címlapján tintával írva ez a bejegyzés van: „Gyöngyösi István munkája”, a papírtábla hátulsó belső lapján pedig ez: „Komáromy Compactor Asztalos Mihály úr ajándékozta Dobay Székely Sámuelnek 1752. Komáromban.” A N. M.-nak még egy példánya van, de más könyvtárban sehol sem találtam.

2. A második kiadás — az előbbi címlapjával — Budán Nyomtatott Landerer Ferenc Leopold által 1751. Eszt. A cím alatt kis négyszögű kép van, mely alul két kendertiló asszonyt, felül nyilazó nőt ábrázol. A cím hátlapján megvannak a komáromi kiadás latin és magyar versei s a dedikácók elhagyásával u. annak előszava is. A verses szöveg teljesen egyező. Egy-egy példánya

megvan a N. Muzeumban és Ballagi Aladár magán könyvtárában.

3. A harmadik kiadás az előbbinek teljesen hasonló lenyomata: „Budán, Nyomtatott Landerer Ferenc Leopold által 1752. Eszt.” Egy példánya a kecskeméti ref. főgimnázium kézi könyvtárában, más két példány a Szt. Benedek-rend főapátsági könyvtárában Pannonhalmán.

4. A negyedik kiadás 1754-ben jelent meg a hely megnevezése nélkül, különben az előbbi kiadások lenyomata. Eddig egyetlen példánya a Szt. Benedek-rend főapátsági könyvtárában. — Az utóbbi, gyors egymásutánban megjelent kiadás kétségtelenül annak a jele, hogy a költemény kapós olvasmány volt, de aligha erkölcsi célzata miatt.

5. Az ötödik kiadás, mint a 2—4-ik, szintén a Landerer-cégnél jelent meg. „Budán Nyomtatott Landerer Maradéki belőivel 1772.” A kiadás az 1751-ikinek újabb lenyomata, a címlap képe is ugyanaz, de hátlapján már hiányzik a két vers, ezek helyét „A Kegyes Olvasóhoz” intézett előszó foglalja el a 2-ik kiadás szövegével. Ezek után a verses szöveg következik a 2-ik kiadással egyező beosztással és lényegtelen eltéréssel, még ugyanazon helyesírással is. — Ez a legelterjedtebb kiadás, melynek egy-egy példánya majd minden nagyobb könyvtárban megvan, néha — mint a múzeumi és pannonhalmi főapátság könyvtárában — három példányban is.

6. A hatodik, Dugonics-féle 1796-iki kiadásnak külön története van. Miután Ráday Gedeon s másoknak az a terve, hogy Gyöngyösinék összes költeményeit kiadják, a tervezők elhalálozása folytán meghiúsult, a kiadó felkérésére Dugonics vette kezébe az ügyet. Már akkor birtokában lévén a Mérei-féle (a mai múzeumi) kézirat, ezt összehasonlítván az 1772-iki kiadással, megbotránkozva vette észre, hogy valami „semmirekellő kaczer emberke” a Gyöngyösi munkájához „oly ocsmányságokat toldott, melyek annak kézírásában nem találhatók,” s néhány példában rámutat még a különbségre, mely Gyöngyösi költői stílusa és helyesírása meg a kiadás közt van. (Előintés LVI—LXIV. l.) Ekkor még azt tervezte, hogy a betoldásokat fekvő, a kézírati hiteles szöveget pedig álló betűkkel nyomtatja. Midőn azonban „Gyöngyösi Istvánnak Költeményes Maradványi” című testes köteleinek II-ikában, mely „Pozsonyban és Pesten Fűskúti Landerer Mihály költségeivel és bötűivel, 1796”-ban jelent meg, sor került a „Csalárd Kupidóra” (569—657. l.), a címet az 1772-iki (voltakép 1751.) kiadásról veszi a megtoldja a kéziratnak Koháryhoz szóló ajánlásával (de tévedésből 1695 helyett 1795-öt ír alája), ennek hátlapján pedig „Intés” cím alatt megjegyzi, hogy „velősebben megfontolván a dolgot”, a verses szöveget nem úgy adja ki, mint az I. kötet *Előintésében* tervezte, hanem úgy, amint Gyöngyösi „maga keze” írásában találta. Így — úgymond — elhagyván azt, ami nem az övé, — semmi kárt nem teszek se Gyöngyösiben, se az olvasóknak erkölcsiben.” Úgy látszik azonban (l. az alábbi jegyzeteket) az 1772-iki nyomtatott szöveget adta kézirat helyett sajtó alá, így ennek szövegéből sok szót és kifejezést átvett, sokat maga is megváltoztatott, főképp a régi szókat és kifejezéseket újabb keletűekkel helyettesítvén, s többször a ritmus kedvéért a szórenden is változtatott. Szóval nem az egyedül hiteles Mérei-féle kézirat szövegét adta változatlanul, amint ígérte volt.

7. A „Csalárd Cupido” hetedik kiadása az, melyet Rupp Kornél a barsszentkereszti kéziratból a Régi Magyar Könyvtár 6-ik

füzetét 1898-ban adott ki. (Az előszó 1897. szept.-ben kelt), a jegyzetekben számbavéve az 1751-iki s a Dugonics-féle kiadás szövegeltéréseit. A kézirati szöveg azonban, mint az alábbi jegyzetekből kitűnik, nem hű másolat lévén, többhelyt hibás.

8. Sorrend szerint a jelen kiadás a nyolcadik, mely a Nemzeti Múzeum leghitelesebb kézirata alapján készült, lehetőleg hiven követve ingadozó helyesírása sajátosságait is. A szövegkritikai jegyzetekben az eltéréseknél számbavettem a barsszentkereszti szöveget is Rupp kiadása szerint, mert a kézirat megszállt területen lévén, ezidő szerint hozzáférhetetlen. A kiadásokból — helykímélés végett — csak a fontosabb helyeknél idéztem Dugonics kiadását, melyben az 1772-iki szövegeltérések és a saját sokféle változtatása is megtalálhatók.

Az első címlap s a teljes cím és az ajánló lap — mint ott jelezve van — a múzeumi, „Az olvasóhoz” intézett előszó pedig a barsszentkereszti kéziratból valók. A kiadásoknak „A’ Kegyes Olvasóhoz” intézett előszavát, valamint a kiadónak Hajnal Ádámhoz intézett ajánlását, melyek az 1734-iki kiadásból kerültek a szöveg elé, s nem Gyöngyösitől valók, teljesen mellőztem. Mellőztem végül a kecskeméti kéziratban s a kiadásokban nagy számmal levő önkényes betoldásokat, valamint az Ovidiusból kölcsönzött részek eredeti szövegét, de pontosan megjelöltem a betoldások helyeit s a versszakok számát, Ovidiusnál pedig a megfelelő latin szövegeknek helyét.

Az alábbi jegyzetekben a rövidítések során NM. a Nemzeti Múzeum kézirátát, Bker. a barszentkereszti szöveget, Km. a kecskeméti Réthei-kéziratot, Dug. pedig a Dugonics kiadását jelzi.

Első Rész. 2. vsz. 3. sor : *frisséggel* — Bker. és Dug. *fris éggel*.

20—1. *helyezni* (mindenütt így) csak a NM *helyhesedni*, ami versbeli hiba, s a kéziratban ki is van javítva egykorú fekete tintával.

22—1. *egyvelölt* — Dug. és 1772 : *elegyes* (újabbkori szó).

23—1. *Füzetetett vállá két felől tollakkal* (t. i. szárnyakkal) — Bker. *vala*.

24—2. *elmédet* — Dug. *szemedet*.

25—3. *neveltettem* — Bker. *nevelkedtem* (értelemzavaró).

26—3. *szabljáját* (mindenütt így) — Dug. *dárdáját*.

26—4. *csidáját* (mindenütt így) — Bker. *csudáját*.

30—3. *fel-vonott* — Dug. *fel-rántott*.

35—3. *mint egy seb izre* — Dug. és 1772 : *sós izre*.

37—1. *Hallok csördegelni* — Bker. *csördigélni* — Dug. *csörgedezni*.

48—2. *Közelítek* — Bker. *közelítem*.

48 4. *veszetten látlak téged lenni* — Dug. *veszettül látlak fetrengeni*.

50—2. *eő utánna* — Bker. *most utánna*.

Nb. Az 1734—72. kiadásokból az egész 50-ik versszak hiányzik.

56—4. *rövid nap* — Dug. *maholnap*.

58—4. *Onnét te is. és ott törben nem rekettél* — Dug. És valamint mások, *törbe nem ejtettél*.

62—2. *el-maradott* — Dug. *el-szakadt*.

65—3. 4. A szövegbeli két sor Dug.-nál ekként változtatva :

A’ kit megkerülhet, vele mérget nyalat,

Nincsen egy teremtés, a’ kit meg-nem-csalat.

68—2. A’ *kik közt mayd* — Dug. Ezért csak nem.

70—4. A mint az út — Bker. az ár (viszen a hegyre) hibás másolat.

72—2. *engedvén* — Bker. kedvezvén.

84—1. *szívét veszi ki* — Bker. vágja ki, Dug. ki-szeli.

85—4. *veszeteket* (=vesztöket) egyedül a N. M. így, egybeült : veszélyeket.

89—4. *Minden ígért méze méreggé változott* — Dug. Mindent ígért, méze méregre változott.

95—2. *És gyógyulásomra* — Bker. *Egy* gy. Iráshiba. — Dug. gy.-ra is,

95—3. *Cupidótúl* — Bker. Cupidónak íráshiba.

103—3. *kénaim sokságát* (Gy.-nél rendesen így) — Dug. kénom sokaságát.

103—4. *életem mayd-mayd* — Bker. életem majd mind — Dug. életemet szinte.

108—2. *zengő ray* — Bker. rengő raj.

108—3. *rontó zay* — Bker. vonó raj.

110—3. *telé* (=tölté) — Bker. lelé.

110—4. *szememet* — Dug. szívemet.

111—2. *személyét* — Dug. orcáját

114—2. *méreg foly* — Bker. forr.

114—4. *Jut* — Bker. fut

117—2. *Mert hátra kel(l)vetnem* — Dug. vissza kell vonnom.

117—3. *De hogy sem bolondul veszteném* — Dug. És, hogy bolondgyában ne vesszem.

118—2. *veszélyel* — Bker. szeszélyel (íráshiba).

Második Rész. Az 1—70. versszakok Dugonics kiadásából hiányzanak (okát l. feljebb).

3—1. *nemekből* — Bker. rendekből.

3—2. *Uri emberekből* — Bker. sokféle nemekből.

4—2. *sűrűn eső pengés* — Bker. sűrű-eső pöngés.

7—1. *öldözi* — Bker. üldözi.

Nb. A 11. vsz. után a Km. Réthei-kéziratban s az 1734—1772. kiadásokban a 8—11. vsz. példái szaporodnak. Ez a legtöbb helyen 37 vszakra terjedő önkényes betoldás a Kohárynak ajánlott NM. és Bker. kéziratokból hiányzik ; ahol a kiadásokban teljesen megvannak, legfeljebb egyes szókban vagy kifejezésekben különböznek egymástól.

16—2. *firkál* — Bker. irkál.

Nb. A 16. és 17. vsz. között a Km. Réthei-kéziratban és az 1734—1772. kiadásokban még két vsz., a 17—18. vsz. közé egy vsz., a 18—19. közé öt vsz., a 20—21. vsz. közé 15 vsz. van önkényesen közbeiktatva, melyek a NM. és Bker. kéziratokból hiányzanak.

27—4. *lelke* — Bker. élte.

30—1. *így szól neki* — Bker. így szólnak (így értelmetlen).

53—4. *Es jut az* — Bker. El jött az.

Nb. A 37—38. vsz. közé az említett helyeken ismét közbe van szúrva egy vsz. ; alább a 44—45. vsz. közé ismét egy, az 50—51. vsz. közé három, az 53—54. vsz. közé kettő, az 54—55. vsz. közé pedig 44 olyan vsz., melyek mind hiányzanak az eredeti NM. és Bker. kéziratokból.

56—4. *zúrzavart* — Bker. zivatart. Gyöngyösinek régebbi munkáiban is amaz,

57—1. *Átkozva* — Bker. Átkosan.

57—4. *hivénél* — Bker. hirénél.

- 62—2. *gyült* — Bker. *jött*.
 64—4. *hágtatnak* — NM. *hágtak* (íráshiba).
 65—1. *Az mellyet* — Bker. *És minthogy*.
 65—2. *veszek* — Bker. *vélek*.
 65—4. *rándúlok* — Bker. *érkezem*.
 Nb. A 66. vsz. a Bker. kéziratból hiányzik.
 Nb. A Km. Réthi-kéziratban s az 1734—1772. kiadásokban
 itt végződik a II. Rész. s a következő 69-ik vsz. már a III. Rész
 I. versszaka.
 69—1. *És* — Bker. *En*.
 71. vsz. Itt kezdődik Dugonicsnál a II. Rész.
 71—1. *Midőn ide s tova jártatom* — Dug. *Högyek bérczén*
álva, jártatom.
 77—2. *azzal vigyáz* — Bker. *arra*.
 77—3. *hagyot(t)* — Bker. *hagy ott*.
 86—3. *kemény kő* — Dug. *merő kő*.
 91—3. *fertelmek* — Bker. és Dug. *félelmek* (de ez a szó nem
 illik a szövegbe).
 98—99. vsz. a NM. és Dug. a szöveg szerint, a Bker. fölcserélve.
 99—2. *üzettél* — Bker. *örzettél* (íráshiba).
 107—2. *szűrít* (NM. *szőrit*, Bker. *szörét*) — Dug. *szűrít*. A
 sor értelme szerint ez utóbbi helyes, a szólásmód ma is: *kiteszik*
a szűrít, ami régi népszokásra utal.
 108—3. *szüzesség* (Dug. *is*) — Bker. *tisztaság*.
 121—2. *azokkal* — Bker. *azonnal*.
 121—3. *fegyelmeez* (Gyöngyösi egyéb munkáiban is többször
 — 1. alább II. 220., IV. 92—2. *is*, de III. 143—4. *figyelmeez*
 123—3. *tartván* — Bker. és Dug. *térvén*.
 127—2. *éri* — Bker. *érzi* (íráshiba).
 130—2. *kezén van* — Bker. *készen van* (íráshiba).
 135—4. *Vegye* — Bker. *S vészi*.
 Nb. A 136. és 138. vsz. a Bker. kéziratból egészen hiány-
 zik. Mindkettő másolás-hiba, mely a szövegben érezhető hézagot hagy
 Nb. A 146. vsz. szintén egészen hiányzik a Bker. kéziratból
 ismét az értelem rovására, mert a köv. vsz. itt is: „Az jobb fülé
pedig” kezdettel érezteti az elmaradt vsz. hiányát.
 147—3. *Küszdik az erős vad* — Bker. és Dug. *Küszködik a*
vadkan.
 149—1. *hátulsó* (Dug. *is*) — Bker. *utolsó*.
 153—2. *le vágott* — Bker. *le szakadt* — Dug. *le-csüggő*.
 162—3. *És kérdi kedvessen* — Bker. *És kérdezi, hogy ha*.
 170—2. *És fel vont keziját fogván pófájához* — Bker. *Fel-*
vonynya keziját s veszi az arczához — Dug. (az utóbbi mondat
 helyett): *s üti pófájához*.
 173—1. *dühösebben* — Bker. és Dug. *tüzesebben*.
 174—2. *megént* — Bker. *ismét*.
 177—3. *hasához* — Bker. *hátához*.
 182—2. *És ez is ellene* — Bker. és Dug. *Nosza ez is hamar*.
 184—3. *jobban gyön a' nyil* — Bker. *jő a' nyila*.
 185—1. *egy Hernioka levege* — Bker. *Herioka* (helytelen ol-
 vasás) — Dug. *egy hernyóka lebege*.
 188—4. *Veszi megént* (Dug. *is*) — Bker. *veszi magát* (írás-
 hiba, mely elrontja a sor értelmét).
 193—4. *S-öszve törik* — Bker. és Dug. *Öszve-romol*.

199—4. próbálván hasonló dolgokat — Bker. és Dug. próbáltak hasonló bajokat.

208—1. Persiában mivelt zombok — Bker. zommok, 1734—1772 és Dug. zomok (= szomak, ivó-pohár). A Km. Réthei-kézirat írója, nem ismervén a szót, helyébe kalán szót ír.

Nb. A 208—209. vsz. között a Km. Réthei-kéziratban s az 1734—72 kiadásokban még egy vsz. van, mely a NM. és Bker. kéziratokból s Dug. kiadásából hiányzik.

215—4. ijával — Bker. nyilával.

217—2. kezdvén a' vislát — Bker. és Dug. a' kutyát.

Harmadik Rész. Eza Km. Réthei-kéziratban s az 1734—72. kiadásokban már IV. Rész.

Dianának itt előadott elbeszélésében Gyöngyösi egészen Ovidius *Metamorphosis*a (Lib. VI. vs. 424—676.) nyomán halad; helyenkint (l. alább) csaknem szó szerint lefordítja, egészben bő átírással adja a római költő vázlatos elbeszélését.

1—1. *Athénásbéli* régies, mindenütt így. csak Dug. *Athénabéli*.

Nb. A 4. és 5. vsz. szövegével egyezők Ovid. *Metam.* V. 428—434. sorai.

7—1. *rayzatty*a — Bker. *magzatty*a.

Nb. A következő 8—18. vsz.-hoz Ovidiusnak mindössze nyolc sora (*Metam.* VI. 439—446.) szolgál alapul.

Nb. A 16. vsz. a Km. kéziratból hiányzik.

19—3. *hazája* — Bker. *királya* (íráshiba).

A 19—22. vsz.-ban a megérkezés bejelentése s a fogadtatás előkészületei olyanok mint a XVII. századi előkelő magyar vendéglátások szoktak lenni; ezekről Ovidiusnál természetesen nincsen szó.

Nb. A 21. vsz. a Bker. kéziratból hiányzik.

23—1. *Kézfogások* — Ovidiusnál is (*Metam.* VI. 447—8.): Ut primum soceri data copia dextrae dextrae — Jungitur.

A 25—32. vsz.-ban Philomela ékes ruházatának s elragadó szépségének leírásához Gyöngyösi Ovidiusnál (*Metam.* VI. 451—454. mindössze néhány sort talált. De a jelzett versszakok annál jellemzőbbek Gyöngyösire, ki, amidőn női hőseit fölépteti, sehol sem mulasztja el külső bájaikat több-kevesebb részletezéssel leírni. Ezek a rajzok nemcsak a szemlélet rokonsága, hanem a kifejezések, sőt egész versszakok szó szerinti egyezése miatt többször csak egymás változatai. Így az itteni leírás is, egy-két versszak fölcserélésével, megvan az *Igaz barátság tükrőre*-nek (első kiad. 1762.) V. Act. 27—35. vsz.-ban, sőt ami még fontosabb, néhány vsz. megvan már a XVII. századi kézirat VII. Scena. 27. és 32. vsz.-ban. (L. Gyöngyösi *Összes költeményei* I. köt. 1914. 330—331. l. és a rokon helyek összeállítását az 500—502. lapokon foglalt jegyzetekben.) Ugyanitt (II. köt. 1921.) *Thököly és Zrínyi I. házassága* 65—73. vsz. Zrínyi Ilona szépségének s az újabban fölfedezett *Proserpina elragadtatása* I. 45—48. vsz. *Proserpina* ifjú kellemeinek leírását, melyek eredetibbek ugyan a fentebbieknél, de rokonságuk így is megállapítható.

Nb. A 32—33. vsz. közt a Km. kéziratban még négy vsz.-ban folytatódik Philomela bájainak leírása; ezek a vsz.-ok sem a NM. sem a Bker. kéziratokban, sem az 1734—72. és Dugonics-féle kiadásokban nincsenek meg. De egyes részei megvannak Gyöngyösi XVII. századi-kéziratban fennmaradt munkáiban; így az 1. és 2.

vsz. majdnem szó szerint egyező az *Igaz barátság* stb. VII. Scena 28—29. vsz.-val, a 3. vsz. első sora pedig Proserpina szépsége kezdő soraival.

A 35—55. vsz. tartalmilag megfelel Ovid. *Metam.* VI. 455—493. sorainak: Mindkét költő Tereus szenvedélyes szerelemre gyuladását s a fejedelmi lakomát írja le; Gyöngyösi azonban megtoldja mindezt az 56—65. vsz.-ban Tereus másnapi látogatásának elbeszélésével, amidőn Philomela iránti egyre fokozódó buja gerjedelmét már alig tudja fékezni. Erről Ovidiusnál nincsen szó.

38—3. *fiának* — Bker. Fijával (íráshiba).

38—4. *Magándl* — Bker. Magának (szintén).

40—3. *Hogy fel tálallyanak* (Dug. is) — Bker. Hogy helyt tálallyanak (téves másolat).

43—2. *serényb munkás annak* (Dug. is) — Bker. serényebb & munkás.

Nb. A 43-ik vsz. a Km. kéziratból kiányzik.

47—1. *(mondgyák)* — Bker. mindgyárt.

50—3. *szívén annyi kénnya* — Bker. annyi szíve kénnya.

51—4. *el miként mehessen* — Bker. tovább mit kezdhessen.

52—1. *Színlel ugyan eő is vig kedvet* — Bker. Színlel mind-azáltal jók.

52—2. *vig voltát Ipának* — Bker. jó kedvét Ipának.

56—1. *Végtére* — Bker. Azután.

57—1. *Varrása* — Bker. várossa (íráshiba).

59—3. *abban már* — Bker. abban más.

60—4. *szívéhez* — Dug. bögyében.

63—1. *Noha nagy küzdéssel* — Dug. Noha bajban kerül.

65—1. *Két úri Frauzimer volt eléb* — Dug. Két úri Leányzó volt elébb.

65—2. *beszélgettek* — Bker. beszéllettek.

65—4. *siettek* — Bker. ott lettek.

A 65—84. vsz. a búcsúzás és útra-keles megfelel Ov. *Metam.* VI. 494—510. sorainak, csakhogy Gy.-nél bő részletezéssel.

68—2. *Mert im elfogy* — Bker. Mert im elfolly.

82—2. *aggat* (Dug. is) — Bker. raggat.

A 85—101. vsz.-nak Ovid.-nál *Metam.* VI. 511—520. sorok felelnek meg; de míg Ovidius csak vázlatosan beszéli el Tereus merényletét, Gyöngyösi itt is több vsz.-on át rajzolja, mily kétségbeesett küzdelmek közt esik áldozatul Philomela.

86—2. *öszve-vert* — Bker. öszve-tett.

86—4. *egy hajóra ült* (Dug. is) — Bker. egy hajón ülhet.

91—3. *Látván, hogy nem kedves* — Bker. Láttya, hogy nem édes.

99—4. *ne járjon undok fertelmére* (Bker. is így). — Dug. 's-ne járjon kissebbitésére.

102—3. *folyattya* (= folyini hagyja) Dug. is így. — Bker. folyattya.

A 102—119. vsz. egyes részei, különösen Tereus megátkozása s Philomela ijesztő fenyegetése többször szó-szerinti fordítása Ovid. *Metam.* 531—554. sorainak.

103—3. *űzésére* — Bker. tételére.

117—3. *Hogy el-mészárollya* — Dug. Hogy verje körörsztül.

119—1. *Hempereg* — Bker. Hentereg — Dug. Hempörög.

119—4. *Mivelhogy meg csonkult* — Bker. Mert meg-csonkítatott.

A 120. vsz. csaknem szó szerint egyezik Ovid. Met. VI. 557—560. soraival.

Nb. A 120—121. vsz. között a *Km. kéziratban* s az 1734—72. és *Dug. kiadásokban* még két vsz. következik. melyek a *NM. és Bker. kéziratokban* nincsenek meg.

121—144. vsz.-ban Tereus hazaérkezését, egész Philoméla kiszabadulásáig a Bacchus-ünnep alkalmával: Gyöngyösi egészen hasonló módon, de jóval bővebben beszéli el, mint Ovidius a *Metam.* VI. 563—600. sorokban. — Philomela himző ügyességét Ovidius csak itt említi, Gyöngyösi azonban ezt — igen helyesen — már akkor előkészítette, amikor Tereus őt még otthon meglátogatta s himző rájája mellett találván, udvarlása közben magasztalta Pallaséhoz hasonló ügyességét. L. 56—57. vsz.

123—1. *el gyűtt* — Bker. el-jut — *Dug. egygyűtt* (értelemzavaró sajtóhiba).

124—2. *jayját* — Bker. száját.

131—2. *nyelvén* — Bker. nyelve.

Nb. A 131. vsz. a *Km. kéziratból* hiányzik.

134—1. *Az kit jelek által* — Bker. Kit-is mutogató jelekkel.

134—2. *És az-is* — Bker. Ez-is hogy.

A 144—152. vsz. megfelel Ovid. *Metam.* VI. 601—619. sorainak, annyira, hogy csak bővített átirásnak tekinthető.

153—1. *futosó* — Bker. futkosó.

153—2. *fáradna* — Bker. forrana.

A 153—176. vsz. a költemény legborzalmasabb része, midőn Progne akként áll bosszút házasságtörő férjén, hogy megöli saját gyermekét. amiben Ph. is segédkezik, s az ünnepi lakomán megéti Tereussal. Ez a rész is minden mozzanatában, sőt legtöbbször kifejezéseiben is egyező Ovid. *Metam.* 620—660. soraival. Amivel Gyöngyösi bővíti az eredeti szöveget, pl. Itis kedves gyermeki csacsogása s hízkelvése anyja körül (156. vsz.) teljesen megfelel a helyzetnek, s csak még jobban indokolja anyjának pillanatnyi el-lágyulását, ami különben Ovidiusnál is megvan. (624—7.) — Még az ovidiusi hasonlatokat is megtartja pl. 636—7. és 160. vsz.

Nec mora, traxit Ityn. veluti Gangelica cervae

Lactentem foetum per silvas tigris opacas.

159—1. *Teként itten megént (a') jáltzó* — Bker. Teként im meginten ő jádzó.

A 177—179. vsz. Tereus dühöngése Ovid. Met. VI. 661—666. soraiban szintén megvan, de a következőkben Ov.-nál Progne Philomelának átváltozását csak röviden körülírva beszéli el s csak Tereusnak bankává (epops) változását említi névszerint, Itysnek fácánná változását pedig nem is említi, nyilván azért, mert ezek mondját Ovidius hazájában mindenki ismerte, de Gyöngyösi a maga közönségének a 180—187. vszban bővebben elmondja, amit erről más forrásokból tudott.

179—1. *futosván* — Bker. futkosván.

179—2. *hancsárját* — Bker. dárdáját — *Dug. lándsáját.*

182—1. *Az hol az hancsárral* (Bker, is) — *Dug. Holott a lándsával.*

Nb. A 182. vsz. a *Km. kéziratban* s az 1734—72. kiadásokban nincsen meg; viszont a 182—183. vsz. között *Dug.-nál* van két olyan vsz., mely a három kézirati példány egyikében sincs meg

s hiányzik az 1734–72. kiadásokból is, tehát nyilván Dugonics önkényes betoldása.

A 183. vsz. a Bker.-ban a 184. vsz. után következik.

184–2. szép szózatot — Bker. bőv.

184–4. Megtére (mindenütt így, csak NM. meg térent, ami nyilván íráshiba.)

185–1. babukká (mindenütt így, csak Bker. dudukká.)

186–1. boglya nő fejének — Bker. bolya (íráshiba.)

188. vs.-ban az átváltozásokról szóló eddigi elbeszélést „poétai lelemény”-nek mondja a költő s megkülönbözteti a 189–191. vsz.-ban foglalt „történeti” előadástól, mely szerint Progne és Philoméla Tereus dühe elől a tengeren szerencsésen hazájukba értek, de Tereust rút halál érte. Ez ugyan nem oly költői befejezés, mint a szereplőknek madarakká való átváltozása, de azért — természetesen — ép oly kevésbé történelmi hitelű.

191–3. Tereus ezeknek úzvén pedig vesztét — Bker. őrzti (íráshiba.)

Nb. A 191. vsz. a Km. kéziratban nincs meg.

192–2. Aldina (Bker. is) — Dug. a' kutyá.

Negyedik Rész. Ez a Km. kéziratban és az 1734–72. kiadásokban már V-ik rész.

2–1. Láttam — Bker. Látom.

14–4. Csak egy köz víznek is — Dug. Csak a' pataknak is.)

Nb. A 15. vsz. a Km. kéziratból hiányzik.

17–2. tovább az Attya — Bker. többször az A.

Nb. A 17. vsz. a Km. kéziratból hiányzik.

18–2. miképen üzettem — Bker. mi ként üze!tettem.

32–2. séreménye (egyebütt : sérteménye) — Dug. sérelménnye.

33–3. A' mellyben lehessen végig meg nyugodnod — Bker.

A' mellyben mindvégig lehet meg-maradnod.

35–1. Kedvellesz — Ber. választasz.

36–2. jó feleségesség — Bker. feleslegesség (másolás-hiba.)

36–4. a' testi — Bker. a' gyarló.

37–1. ez is ten(y)ész — Bker. és Dug. tenyészl.

41–3. sürög — többiben : Fog.

46–3. mértékelt — Bker. mérsékelt.

50–2. szertelen — Bker. képtelen.

50–4. De hibál — Bker. és Dug. hibáz, Gyöngyösi egyéb munkáiban is amúgy.

Nb. Az 54. vsz. a Km.-ben nincs meg.

57–4. Az éretlen — Bker. A' hirtelen.

59–3. mellyiket — Bker. eskármeltyt.

60–2. követni szokta — Bker. és Dug. követi sokszor.

62–3. serénység (másutt is, NM. szerénység — íráshiba.)

66–1. szemben kellett lennem (mindenütt így s a rimelő szók: mennem, tennem, vennem — is így kívánják) Dug. keze mégis rájár az újabb kifejezésre s a régi „szemben lenni” szólás így javítja: szembe kellett szállnom.

67–4. diadalmaddal (mindenütt így) Bker. diadalommal.

Nb. A 68. és 71. vsz. a Km. kéziratból hiányzik.

72–1. Tarthadd ezt egy — Bker. tartsad ezt egy.

72–4. szemedben — Bker. szemében.

75–3. tőled — Bker. tőlem.

76–1. mondám — Bker. mondom.

76–4. szégyent-vallást — egyebütt : szégyen-vallást.

- 81—4. *Eő vethelte* — Bker. *És vehette.*
 84—3. *Hozzám gyöven, én sem resteltem* — Dug. *Hozzám folyamodván, kész voltam.*
 Nb. A 84. vsz. az 1734—72 kiadásokban nincs meg.
 86—4. *Nem juttál -- Bker. Nem estél.*
 87—3. *Hogy úgy szóllyak* — Bker. *ha úgy szóllok.*
 92—4. *czéllánál* — (Dug. is.) *egyebült: — czéllának.*
 Nb. A 94—95. vsz. között a Km., 1734—72 és Dug.-nál még két vsz. következik, amelyek a NM. és Bker. kéziratokban nincsenek meg.
 96—1. *dolgait* — Bker. *dolgokat.*
 98—2. *el nem feleytettem* — Bker. *elmémre vettem.*
 101—3. *éltémnek* -- Bker. *életem.*
 107—3. *térségre* — Bker. *Tér helyekké.*
 107—4. *fagylalnak* -- Bker. *meg-fagynak.*
 114—1. *keczelájében* (NM. Bker. és Dug. egyezően), de Km. kézelőjében, 1734—72: e' *kebelében* — értelemzavaró hibák.
 118—4. *Veled mulattomban* — Bker. *Véled mulatásban.*
 121—3. *szememben* (Dug. is), *egyebült: eszemben.*
 124—4. *kérésemmel* (Dug. is), *egyebült: kérelemmel.*
 127—1. *kérelmemben* — Bker. *kérésemben.*
 130—2. *csevegéssel* (mindenütt így, NM. csehegéssel, íráshiba.)
 131—4. *akadok* — Bker. *akadván.*
 135—1. *vesztegséggel* — Bker. *veszteséggel* (íráshiba.)
 136—3. *Hogy az én kértemre* (Dug. is) Bker. *Hogy az kéresemre.*
 136—4. *noha semmit sem hozhattál* (Dug. is.), Bker. — *ne mond, hiába fáradtál.*
 140—3. *kedvedre* — Bker. *kedvemre* (íráshiba.)
 145—4. *Bé-is sötétedett* — Bker. *Bé is esteledett.*
 A verses szöveg végén a két sornyi latin ajánlás csak a NM. kéziratában van meg.

SZÓMUTATÓ.*

Agadalom 54.
akadályoskodik 189. I.
alkalmatosság 154. I. II.
apolgat 53. (u. itt: csókolgat) I. II.
arányoz (= céloz) 137, 140, 141.
arányozás 173.
arányzott (= célba vett) hely 142. II.
arczul támad (= szemben) 55. II.
arczul (csap) 62 I.
aszszonykodik 86, 92, 95.
aszszonykodó Fölség 92.
aszszonyának vallja 32.
aszszonyol 92.
aszszonyság 32.
ábrázat 15, 36, 55. I. II.
ág-bogosodott (szakál) 12.

Bajmolódik 25.
balság 33.
békéllik (kezéhez) 38, 88. I. II.
bélpoklos fekély 183. II.
bizakodik 72.
bizodalom 39, 47. II.
bizott beszéd (= bizalmas) 154, 175. I. II.
bor-csiszár 183
borján (= burján) 33.
bojtorján 33. I. II.
bőrében jár (= életveszélyben) 130

Csalatlan bizodalom 47
csalóka 123.
csengő-bengő (= farsangi) 164.
csere (= cserjés) 117.
csoportoznak 32, 62.
csoportoztatik 64.
csördegel 107 — csörögdögél 107.
csudálatos 29.
csudálatlan 108.
csúff ruha 59.
csúflás 62, 65. csúflós 58.
csúfoltat 59
csúfság 27.
csurgovány 30, 141.

Czél 167, 183, 189. (I. aránzott hely)
czélul (= czélba) vesz 142.
czéloz nyilával 142₂.
czélozás 142.
cifra öltözet 162, 172, I. II. cifrája köntösének 170, I. II.
(füle) cifrájában függők 150, I. cifrázat 28.
czirkálás (= szemlélés) 133, I. II.
czucza (= vashegyű dorong) 65.

Dagály (kevélység' d.) 41, 61, II.
dagályos negédség 49.
deák 120. alább: író-deák 121.
diadalom 30, 77, 78, I. II. d-mas 14.
dolgozdogál 5.
dúl (= fölülmúl) 143, II.
dúl-fúl 138, 140.

Egyvelit 18, 162. egyvelölt 105, 123, 153, II. — egyeles 5.
elcélzott út 107, II.
elfogyat 65, 107, 110, 115, I.
enyhődni 166, I. II.
esdögél 107.
(nap)-eset (= napnyugot) 21.
eset (= elesés) 39, 60. (I. eleste 56.)
eset (= történet) 39, 60, 71, 104, 110, 112, 126, 145, I. II.
essőben merült a szeme 71.
essőzése (szemeinek) 67, II.
evesült seb 63.
éült 105.
érdeklik (= érintik) 172. I. II.

Fagylal 185. I, II.
fagylaló hideg 176.
farsangos ruha 165.
fegyelem (= figyelem) 184. II.
fegyelmezz (= figyelj) 134, 146. II.
felesset ejtven foglyul 8.
felesedik (reá-). 8. 143. II.

* Itt csak azok a szók vannak jegyzékbe véve, melyek alakjuknál vagy jelentésüknél fogva nyelvtörténeti vagy stilisztikai szempontból valamiképp figyelemreméltók. Az arab számok a lapot jelzik, a római számok Gyöngyösi Összes Költ. I. vagy II. kötetbeli Szómutató-jára vonatkoznak.

feltett czél 32, 43.
 fellyegzés 28.
 fene vad, f. oroszán 145.
 feneképen 161.
 fenesség (= gonoszság) 27, 59, 65, 164, 167, 180.
 fentereg 113, 138.
 fetreng 113, 141. I.
 fetrengés 119.
 fémlő csillagok 20.
 fénlő ruházat, ábrázat 36, 78.
 fény 91, 107, 162. II.
 fényes pompa, udvar 39, 156.
 fényesség 50, 86, 88, 103. II.
 fényeskedik 41.
 fényeskedés 82.
 férre-hagyás és abban-hagy 155, 166.
 figyelmezz (= vigyázz) 64.
 fityeréz (a kutya) 146.
 fogyat (éltét) 20, 25, 48, 107, 144. I, II.
 forrás-kút 144.
 förtöng 59.
 frisség 103.
 futos 164, 169. I, II. futosó 168. I, II.
 futosás 135. I.
 frauzimer 155. I.
 Gestál kezével 21.
 görts (= csomó) 35. I.
 göz-fördő 25.
 gyönyörű édesség, édes gyönyörűség 79.
 győzelem 55, 78, 79, 80, 97, 138, 180.
 győzedelmes 29, 77. (a 75. lapon győzelmes sajtóhiba).
 győzetlen 141.
 Habahurgyaság 179. II.
 hagyás (= megbízás, parancs) 104, 106. II.
 hagyásaként 134.
 hajdaniság 27, 106, 126.
 hal-vész 104. — halván-veszvé 110.
 hamar 149. hamaréb 156, 186.
 hamarság 88, 175. I, II.
 hatya (= hatja, éri) füleket 103, 108, 112, 116.
 hágtat (= fölfelé megy) 127.
 hempereg 162.
 hevül 153.
 hibál 146, 178. I, II.
 holdit 184. — holdul 130.

horpasz 137.
 hó-pénz (= zsold) 119. I, II.
 Kalahúz 112, 143. — kalahuzság 127. I, II.
 kezele (= kalitka) 186.
 keresdegel 22. — keresgél 33.
 késlet 156. — késtet 155.
 kétlem 109, 116.
 kótyavetyés vásár 8.
 költemény (fabulás, l. lelemén) 29.
 könyhít 93.
 Lábütő kő (átvitt ért.) 10.
 lelemén (mesélő, l. költemény) 170.
 leleményeskedés 5.
 levegő-ég 12.
 liget 128. II.
 lomp (= a medve inán) 149.
 Magyaráz 157. — magyarázat 28.
 megelőz (fölülmul) 91.
 megeshméli magát 159, 164.
 megkülömböztet (= elválaszt) 115.
 megszíneltet 122.
 megvigasztal 71.
 menedék-hely 131.
 mértékelt hang (= mérsékelt) 177. I, II.
 mindgyárt 104, 106, 110 stb. — mingyarást 107, 109. II.
 minden (főnévként) 28, 33, 45, 70, 88, 95, 113, 115, 126, II.
 minden (jelzőül) hely, idő, stb. 25, 42, 115, 124. II.
 mindenek 25, 26, 28, 66, 78, 87, 120. II.
 minden (= mindenki) 44, 47. II. — mindenik 82, 132.
 miniom (piros festék, itt a vér piros színe) 66.
 mohos (orczája) 105. II.
 mordélyosság 175.
 mordság 153.
 Negédség 61. II.
 nemzet (= származás) nemzet-ség 69, 125. emberi nemzet (= nem) 61. II.
 nóta 19, 29, II: dall.
 nőszés (= házasság) 179.
 nyalka (negédség) 61.
 nyalkaság (nagyraevágó ny.) 63.
 nyavalyás (szánandó, szegény) 129, 182. II.
 nyögögél 45, 107.

nyugalom 25, 46, 48, 70, 94, 107, 115, 182, II.
 nyugodalom 23, 39, 70, 115, 156, 183, I, II.
 nyughatallambúl (= nyughatat-lanabbúl) 162 II.
 nyughatallankodik 164.
 nyugovás 65, II.
 nyuglat 46.

Országlás 86, 92.
 Ő üdő (I. hajdaniság) 25.
 Örülök 83, 87.
 örvendezet (= örvendezés) 43.
 öltözete (az erdő zöld ö.) 103.
 özöne (könyvek ö., kénok ö. 58, 61, 141, II.

Perváta (= ganéj) 171.
 prófont 119.

Ragyázó 24.
 ragyag 78, 103, 128. — ragyagó fény 150, 152.
 ragyagvány 63. — ragyogvány 91, 151.
 remél 72, 151, 167, I, II. remél 102.
 reméltellenül 114.
 remén, remény 40, 52, 58, 80, 82, 88, 130, 196, II.
 reménység 44, 77, 82, 84, II.
 régiség (I. hajdaniság) 70, I.
 rikótás 121, I.
 rivogat 65, I.
 romladozik 73.
 romlandóság 31, 85.
 romló (föld) 132. — romlóság 32.
 ropay 112, 131, 132, 133, 134.
 rothadandóság 31.

Sajdit (= sejt) 128, I, II.
 sáfár 33.
 sebesedik 114. (I. megsebesít) 111, II.
 sebhét 65, 106, 114.
 sellyeg (= serleg) 7, 168.
 serénykedni 7.
 serénység 177.
 sérelem 114, 184. — sérés 70, I, II.
 sétál 35, 43, 103, 122, 123.
 sétáló lépés 188.
 sohol 69, I, II.
 sohonnét 39.
 sokság 45, 56, 64, 69, 116, II.
 superlát 118, II.

Szemérem 165, I.
 szemérmesség 69, I.
 szerzet (istenes sz. a házasság) 132.
 szégyenes 11. — szégyenség 69.
 színli (a mezőket virággal) 28.
 szín(l)el jó kedvet 153, II.
 szompolyodik 47.
 szorgalmatosság 87, 163, II.
 szorgos (nép, dolog, pitvar) 25, 26, 118.
 szorgosan 149. — szorgosul 152.
 szoros (igyemben) 130.

Tanács-ház 69.
 tartalék (= tartóztató, gátló) 39, 43, II.
 teli (= tölti) 103, 116, I, II.
 teremtetik 85.
 teremtetett állat 92, I, II.
 teremtlő 81.
 térenget 8, 135, II.
 tikkanó (= tikkasztó) 12.
 tollas fa (= nyilvessző) 140, I, II.
 tollú (két tollú nyíl) 137.
 töltvény (rögös t.) 42. (I, II: hó-töltemény).
 töredékenység 131.
 trágyáltatja (étékét) 122.
 torha 58, 62, I: turha.

Udvarló 154, 172, 178, I, II.
 udvartalan erkölcs 125.
 újabb vígság — vígságos újság 48.
 ural 73. (= urnak vall. 80.) II.
 uraságok (égi u) 78.
 uzsorásan 181, II.
 ükrödni (= ökredezni) 169.

Varazatlja (sebek v.) 28.
 varáslás 124.
 vas-macska 157.
 veszedelem 40, 112, 113, 119, 124, stb. I, II.
 veszély 39, 68, 71, 93, 109, 117, stb. I, II.
 veszélyes 111, 159.
 védelmes (= védő) ág 39.
 véntereg (= vándor) 67.
 viadalom 54, 57, I, II.

Zombok (= szomak, ivópohár) 145.
 Zúrzavar 126, I.
 (z)sombok (= zsombék) 108, II.

SAJTÓHIBÁK

36. lap.	<i>kerress</i>	helyett	<i>keress</i>	olvasandó.
75.	" <i>győzelmes</i>	"	<i>győzedelmes</i>	"
82.	" <i>örzendezzünk</i>	"	<i>örvendezzünk</i>	"
120.	" <i>azobman</i>	"	<i>azomban</i>	"
160.	" <i>szeptős</i>	"	<i>szeplős</i>	"
166.	" <i>befzélgeti</i>	"	<i>beszélgeti</i>	"
187.	" <i>annyirn</i>	"	<i>annyira</i>	"

UTÓSZÓ.

*Habent sua fata libelli.
(Terentianus Maurus: De litteris etc.)*

Gyöngyösi „Murányi Vénus”-a első (1664) kiadásának fac-simile kiadása (1909) után az Irodalomtörténeti Bizottság előterjesztése alapján azzal bízott meg az Akadémia, hogy Gyöngyösi-nek a XVIII. század folyamán a sok utánnyomás és önkényes változtatások miatt megromlott s tudományos vizsgálatra nem használható kiadásai helyett, kéziratban maradt s esetleg újabban felfedezendő munkáival együtt, „Összes Költeményeit” kritikai vizsgálattal megállapítandó szöveggel rendezzem sajtó alá. E gyűjteményes kiadás három kötetre volt tervezve. Az I. kötet 1914. tavaszán jelent meg, az összes addigi kiadások történetét s Gyöngyösi XVIII. századi nagy kedveltségét s méltatásait ismertető bevezetéssel, valamint az egyes költemények létrejöttét s a szövegkritikát tartalmazó jegyzetekkel együtt. A kötet elkészülte után a Franklin-nyomda már hozzáfogott a II-ik kötet szedéséhez s júliusig 18 ív már tördelés alatt volt, midőn kitört a háború s a munkások jórésznének behívása miatt félbenmaradt munkát csak 1921-ben lehetett befejezni. Ekkor azonban ismét elakadt a kiadás munkája — pénzügyi bajok miatt — bizonytalan időre. Mivel az egész III. kötet anyaga — a hozzátartozó jegyzetekkel együtt — készen volt: hogy ezeket legalább az irodalomtörténeti kutatók használhassák, 1927. február 3-án az egész köteg kézirati anyagát letétbe helyeztem az akadémiai könyvtár kéziratlárába.

Nyolc évig kellett várni, míg a nyomtatást újra megkezdhetük. De csak két költemény nyomdai kiállítására volt költség-fedezet, míg a költő legnagyobb s utolsó (1700.) munkája: a Heliodoros *Aethiopicá*-ját verses formában átköltő Czobor Mihály befejezetlen munkájának feldolgozásával készített s Gy. által befejezett „*Chariklia*” (az ethiópiai királyleány regényes története) kiadását ismét el kellett halasztani, míg a nyomtatás költségére fedezet lesz. Hogy legalább a félkötelnyi munkát is használni lehessen, a két költeményhez tartozó *Jegyzeteket* és *Szómutatót* is csatoltam. Gyöngyösi költészetének legilletékesebb méltatója, Arany János, mondja többek közt (Koszorú, 1863.): „Valahányszor a magyar költészet és nyelv oda jut, hogy idegen befolyástól lesz szükség menekülnie: mindannyiszor nyereséggel fordulhat vissza a néphez s az irodalomban Gyöngyösihez; — a nyelvtanuló s a költő még most is haszonnal járhat hozzá iskolába.” — Ezt a hasznot fogja elősegíteni Gyöngyösi hiteles szövegű „*Összes költeményei*”-nek teljes kiadása, mely azontúl biztos alapot fog nyújtani a magyar költői nyelv történeti fejlődése tanulmányozásához.

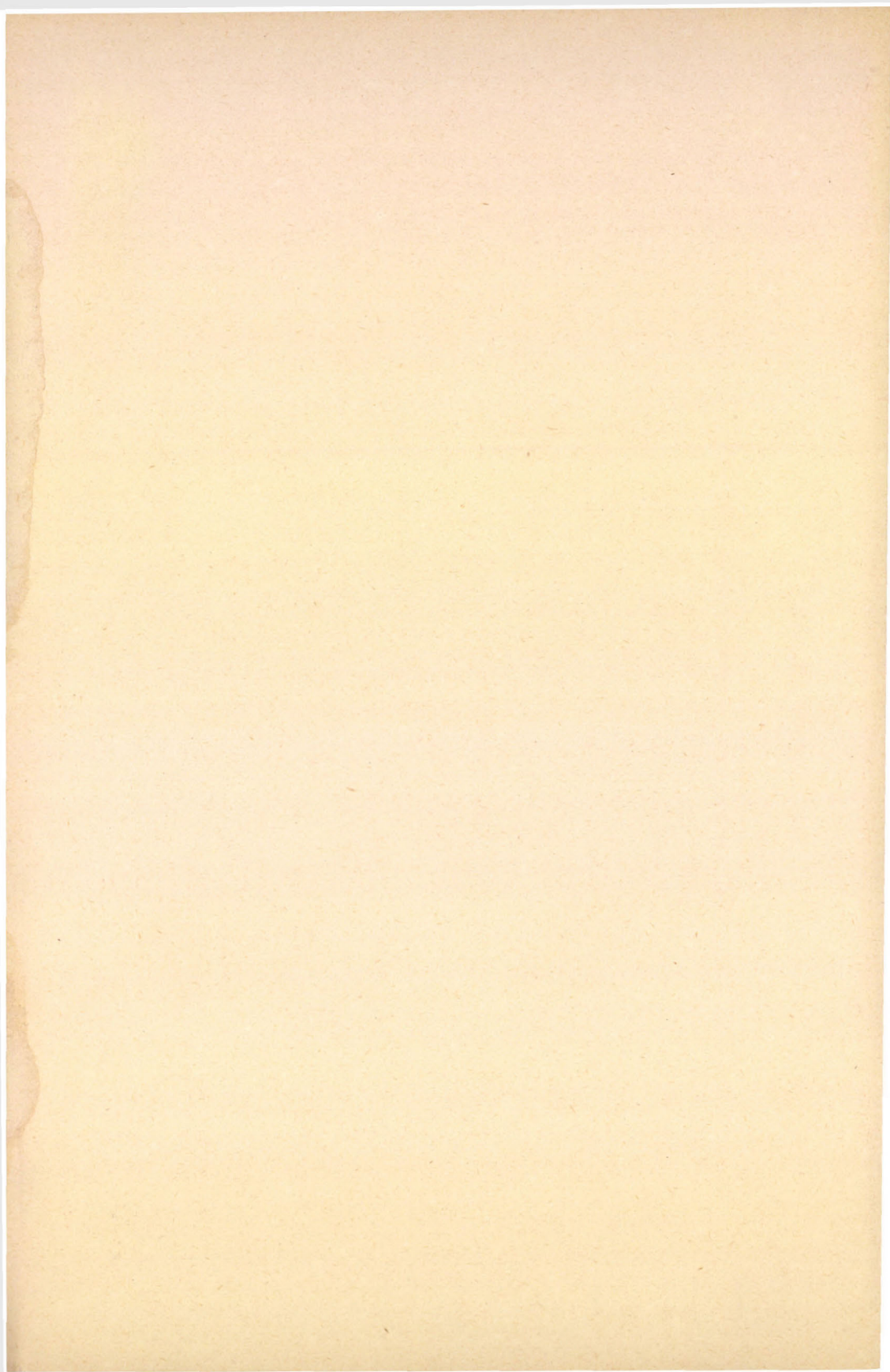
Budapest, 1935. október havában.

B. F.

TARTALOM

	Lap
Rózsakoszorú	1
Jegyzetek	193
Tiszta életnek Geniusa (Csalárd Cupido)	97
Jegyzetek	198
Szómutató	210
Sajtóhibák	213
Utószó	214

KERTÉSZ JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA, KARCAG.